

SBÍRKA
SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

NEJVYŠŠÍHO SOUDU
ČESKÉ REPUBLIKY

2/2013

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech trestních

Dobrovolné upuštění od přípravy	č. 18
Důvod dovolání pro právní vady rozhodnutí	č. 19
Jednočinný souběh	č. 19
Krádež	č. 16
Legalizace výnosů z trestné činnosti	č. 11
Náhrada nákladů trestního řízení	č. 14
Obhájce	č. 12
Ohrožení pohlavní nemocí	č. 17
Ochranné léčení ústavní	č. 15
Pokračování v trestném činu	č. 17
Pokračování v trestném činu	č. 18
Porušování domovní svobody	č. 16
Řízení o dovolání	č. 19
Řízení o odvolání	č. 19
Souběh trestných činů	č. 16
Vazba	č. 13
Vazební zasedání	č. 13
Zneužití pravomoci úřední osoby	č. 16
Způsob výkonu trestu odnětí svobody	č. 15

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Bezdůvodné obohacení	č. 17
Dědění	č. 19
Dovolání	č. 15
Držba	č. 16
Exekuce	č. 15
Incidenční spory	č. 21
Insolvence	č. 21
Konkurs	č. 22
Konkursní odměna	č. 22
Nájem bytu	č. 18
Ochrana vlastnictví	č. 18
Podílové spoluvlastnictví	č. 17
Podmínky řízení	č. 22
Poplatky soudní	č. 11
Pravomoc soudu	č. 12
Promlčení	č. 18
Překážka věci rozsouzené (res iudicata)	č. 22
Příkázání věci (delegace)	č. 13
Řízení opatrovnické	č. 14
Smlouva mezinárodní	č. 20
Smlouva o přepravě nákladu	č. 20
Správce konkursní podstaty	č. 22
Školství	č. 15
Vyklizení bytu	č. 11

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

K naplnění kvalifikované skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1, odst. 4 písm. b) tr. zákoníku se vyžaduje, aby hodnota jednotlivé věci nebo jednotlivé majetkové hodnoty dosáhla hodnoty velkého rozsahu (tj. částky nejméně 5 000 000 Kč).*

Jestliže se tento čin vztahuje na více věcí nebo více majetkových hodnot, tak jejich hodnoty nelze sčítat. To neplatí, jde-li o věc hromadnou, která se považuje za jednu věc (např. sbírka známek, soubor obrazů).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. 4 Tdo 383/2012)

Nejvyšší soud zrušil k dovolání obviněného I. B. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 9 To 374/2011, a částečně též jemu předcházející rozsudek Městského soudu v Brně, sp. zn. 89 T 72/2010, a to i ve vztahu ke spoluobviněnému M. V., a Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 89 T 72/2010, byl obviněný I. B. uznán vinným v bodě 8) výroku rozsudku trestným činem podílnictví podle § 251 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. b) tr. zák. formou spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. a v bodech 1) – 6) výroku rozsudku zločinem legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) tr. zákoníku formou spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, kterých se společně s obviněnými M. V., M. S., M. V., V. A., M. S. a K. M. dopustil tím, že

1. M. V., I. B. a M. S. v době od 10. října 2008 nejpozději do 18. listopadu 2008 převzali na přesně nezjištěném místě od doposud neustanovené osoby osobní motorové vozidlo tovární značky BMW X3, stříbrné barvy, v hodnotě 958 500 Kč, které bylo odcizeno v době od 21.00 hod. dne 10. 10. 2008 do 08.30 hod. dne 11. 10. 2008 v obci H. č.p. ..., okr. P., ke škodě společnosti Č. P. a.s., se sídlem M., ačkoli věděli, že toto pochází z trestného činu, kdy vozidlo legalizovali za použití identity vozidla BMW X3, stříbrné barvy, a to vevařením materiálu s VIN do dílu karoserie, a odcizeného čistého tiskopisu italského technického průkazu, přičemž dne 18. 11. 2008 vozidlo převážel M. S., kdy byl telefonicky navigován I. B., a poté vozidlo I. B. a M. V. přihlásili dne 12. 1. 2009 v městě B. do evidence vozidel ČR na R. V., který si byl vědom skutečnosti, že nahlášení je pouze fiktivní a že není a nebude faktickým uživatelem vozidla, přičemž vozidlu byla přidělena registrační značka ...

* Poznámka redakce: Tyto závěry lze vztáhnout i k zákonným znakům „větší hodnota“ a „značná hodnota“ v ustanovení § 216 odst. 2 písm. a) a § 216 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku.

a následně M. V. vozidlo prodal J. K., u kterého bylo dne 11. 2. 2009 orgány policie zajištěno s novou registrační značkou ... ,

2. M. V., I. B., M. S. a M. V. v době od 10. února 2007 nejpozději do 25. dubna 2008 převzali na přesně nezjištěném místě od neustanovené osoby osobní motorové vozidlo tovární značky BMW 330, stříbrné barvy, MPZ Itálie, v hodnotě nejméně 608 100 Kč, které bylo odcizeno dne 10. 2. 2007 v I., ke škodě osoby C. B., ačkoli věděli, že toto pochází z trestného činu, kdy vozidlo legalizovali za použití identity vozidla zn. BMW 330 D, stříbrné barvy, přihlášeného do evidence vozidel ČR dne 15. 2. 2008 dovozcem ojetých vozidel, a to vevařením materiálu s VIN do dílu karoserie, přičemž s uvedeným vozidlem byl dne 19. 3. 2008 při spáchání dopravního přestupku kontrolován I. B., vozidlo přihlásili dne 25. 4. 2008 v městě B. do evidence vozidel ČR na osobu M. V., přičemž vozidlo nadále užívali I. B. a M. V., kteří toto vozidlo poté, co M. V. dne 20. 2. 2009 nahlásil v B. fingované odcizení tohoto vozidla, převezli do obce B. u R., kde jej M. S. ukryl a kde bylo dne 15. 3. 2009 zajištěno Policií ČR,

3. M. V., I. B. a V. A. v době od 27. prosince 2007 nejpozději do 4. března 2009 převzali na přesně nezjištěném místě od neustanovené osoby osobní motorové vozidlo tovární značky VW Touareg, černé barvy, v hodnotě nejméně 1 037 500 Kč, které bylo odcizeno dne 27. 12. 2007 ve 23.30 hod. na P. ..., S. G., P., ke škodě pojišťovny G. se sídlem O. ..., ... N. (SRN), ačkoli věděli, že toto pochází z trestného činu, kdy vozidlo legalizovali za použití identity vozidla zn. VW Touareg, černé barvy, a to paděláním štítku s číslem VIN, a za použití odcizeného čistého tiskopisu italského technického průkazu, přičemž vozidlo dodal V. A., technické údaje k vozidlu získal I. B. lší od pracovníka stanice technické kontroly, přičemž při domovní prohlídce konané dne 19. 5. 2009 v místě bydliště M. V. byly zajištěny dva kusy registračních značek ve tvaru ..., které byly užity na vozidle zn. VW Touareg při převozu, a poté vozidlo I. B. prodal M. K., na kterého bylo dne 4. 3. 2009 v městě B. přihlášeno do evidence vozidel ČR, kde mu byla přidělena registrační značka ..., a u kterého bylo vozidlo dne 19. 5. 2009 zajištěno,

4. M. V., I. B. a V. A. v době od 31. října 2008 nejpozději do 23. prosince převzali na přesně nezjištěném místě od doposud neustanovené osoby osobní motorové vozidlo tovární značky Porsche Cayenne, černé barvy, v hodnotě 1 832 100 Kč, které bylo odcizeno dne 30. až 31. 10. 2008 v D. v SRN, ke škodě společnosti H. G. se sídlem K. ..., ... B., ačkoli věděli, že toto pochází z trestného činu, kdy vozidlo legalizovali za použití identity vozidla zn. Porsche Cayenne, černé metalické barvy, a to paděláním štítku s číslem VIN, vevařením materiálu s VIN do dílu karoserie a za použití odcizeného čistého tiskopisu italského technického průkazu, přičemž na převozu vozidla se podílel V. A., technické údaje k vozidlu získal I. B. lší od pracovníka stanice technické kontroly a na jeho žádost bylo za úplaty vozidlo dne 23. 12. 2008 v městě B. přihlášeno do evidence vozidel ČR na A. V., kde mu byla přidělena registrační značka ..., a následně M. V. zorganizoval prodej vozidla K. V., u kterého bylo vozidlo dne 21. 5. 2009 zajištěno s novou registrační značkou ... ,

5. M. V., I. B. a V. A. v době od 19. listopadu 2008 nejpozději do 23. prosince 2008 převzali na přesně nezjištěném místě od doposud neustanovené osoby osobní motorové vozidlo tovární značky Porsche Cayenne, šedé barvy, v hodnotě 1 709 750 Kč, které bylo odcizeno dne 18. až 19. 11. 2008 v D. v SRN, ke škodě společnosti V. V. H., K. ..., ... H., SRN, ačkoli věděli, že toto pochází z trestného činu, kdy vozidlo legalizovali za použití identity vozidla zn. Porsche Cayenne Turbo, šedé metal. barvy, a to paděláním štítku s číslem VIN, vevařením materiálu s VIN do dílu karoserie a za použití odcizeného čistého tiskopisu italského technického průkazu, přičemž se na převozu vozidla podílel V. A., technické údaje k vozidlu získal I. B. Istí od pracovníka stanice technické kontroly a na jeho žádost bylo za úplaty vozidlo dne 23. 12. 2008 v městě B. přihlášeno do evidence vozidel ČR na A. V., kde mu byla přidělena registrační značka ..., a následně I. B. a M. V. vozidlo prodali prostřednictvím A. V. B. K., u kterého bylo vozidlo dne 19. 5. 2009 zajištěno s novou registrační značkou ...,

6. M. V. a I. B. v době od 12. října 2006 nejpozději do 22. prosince 2008 převzali na přesně nezjištěném místě od doposud neustanovené osoby osobní motorové vozidlo tovární značky Mercedes Benz, šedé barvy, v hodnotě nejméně 844 200 Kč, které bylo odcizeno v době od 7.40 hod. dne 12. 10. 2006 do 12.25 hod. dne 12. 10. 2006 na pozemku rodinného domu č. ... v obci S.-H., okr. P. V., poškozený B. E., a.s., se sídlem P. 9, H. H. ..., ačkoli věděli, že toto pochází z trestného činu, kdy toto vozidlo legalizovali za použití identity vozidla zn. Mercedes Benz, šedé metalické barvy, a to zjevně padělaným štítkem s číslem VIN, zatřením VIN umístěného pod oknem stříbrnou barvou a za použití dokladů od vraku vozidla, přičemž technické údaje k vozidlu získal I. B. Istí od pracovníka stanice technické kontroly, a na jeho žádost bylo za úplaty vozidlo dne 22. 12. 2008 v městě B. přihlášeno do evidence vozidel ČR na A. V. a následně vozidlo užívali, přičemž vozidlo bylo dne 19. 5. 2009 zajištěno u M. V.,

8. M. V., I. B., M. S. a K. M. v době od 6. ledna 2009 nejpozději do 12. ledna 2009 převzali na přesně nezjištěném místě od doposud neustanovené osoby osobní motorové vozidlo tovární značky VW Voir Type, černé barvy, MPZ Rakousko, v hodnotě 153 400 Kč, ačkoliv věděli, že vozidlo pochází z trestného činu, kdy toto bylo v době od 17.00 hodin 6. 1. 2009 do 9.00 hod. dne 10. 1. 2009 odcizeno na A.-S. G. ... ve V. v R., ke škodě G. V. se sídlem Dr. K. R. P. ..., přičemž vozidlo dne 12. 1. 2010 převezl K. M. na základě pokynů I. B. a M. V. do obce B. u R., kde jej M. S. ukryl na svém pozemku, kde bylo dne 15. 3. 2009 zajištěno orgány Policie ČR.

Za tyto trestné činy byl obviněný I. B. odsouzen podle § 216 odst. 4 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání šesti a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonné osmidenní lhůtě obviněný I. B. odvolání. Krajský soud v Brně usnesením ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 9 To 374/2011, jeho odvolání podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Prostřednictvím svého obhájce podal obviněný I. B. ve lhůtě uvedené v ustanovení § 265e tr. ř. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 9 To 374/2011, dovolání, ve kterém napadl rozhodnutí soudů obou stupňů s odkazem na dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. s tím, že tato rozhodnutí spočívají na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném právním hodnocení, jakož že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g), aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takovéto rozhodnutí nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod k dovolání uvedený v písmenech a) až k).

V odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku obviněný především namítl, že při specifikaci výše výnosu z trestné činnosti soud sečetl hodnotu jednotlivých automobilů, přičemž však hodnota žádného z automobilů ani zdaleka nedosáhla výše 5 000 000 Kč, a na základě tohoto součtu pak stanovil právní kvalifikaci skutku. Dovolatel s odkazem na odbornou literaturu namítl, že tento postup soudu byl chybný, když při právním posouzení legalizace výnosů z trestné činnosti není možné hodnotu jednotlivých věcí či majetkových hodnot sčítat, pokud se nejedná o tzv. věc hromadnou, což nepochybně automobily nejsou.

Tuto námitku ještě doplnil o úvahu, že takto chybně stanovenou právní kvalifikaci nelze zhojit ani případnou dodatečnou snahou skutky kvalifikovat jako jednotlivé útoky pokračujícího trestného činu, neboť ani v takovém případě není možno sčítat hodnoty jednotlivých věcí.

Dovolatel namítl i existenci extrémního nesouladu výroku soudu o vině s provedenými důkazy. Podle jeho názoru si soud vytvořil již od počátku subjektivní pohled na předmět řízení a jednotlivé důkazy hodnotil pouze takovým způsobem, aby vytvořily mozaiku celku, o kterém se domníval, že odpovídá realitě. Z žádného důkazu totiž nevyplývá, že by dovolatel věděl o skutečnosti, že by předmětná vozidla měla pocházet z trestné činnosti. I když dle důkazů je sice zřejmé, že vozidla byla předmětem trestné činnosti, soudu se nepodařilo prokázat, že by dovolatel o této skutečnosti opravdu věděl. O „rozpačitosti“ soudu v této věci dle dovolatele svědčí i nejasné formulace „... na přesně nezjištěném místě ... od neustanovené osoby“. Obdobným způsobem nahlíží i na hodnocení důkazů ve vztahu k zastírání původu vozidel, když nebyla žádným způsobem zodpovězena otázka, zda vůbec, kým a jakým způsobem mohl být případně měněn originální štítek VIN a zda tomu bylo předtím, než s vozidlem disponovali dovolatel a ostatní obvinění, nebo až poté.

Ve vztahu k bodu č. 8) výroku o vině dovolatel opětně namítl nesprávnost hodnocení důkazů soudem s tím, že výsledky řízení nebylo prokázáno, že by dovolatel o převozu auta do obce B. u R. věděl. Za „pseudodůkazy“ dovolatel označil zachycení mobilních telefonních čísel buňkami operátorů a další, soudem účelově interpretované skutečnosti, které byly obhájcem dovolatele podrobně popsány zejména v jeho závěrečné řeči.

V petitu svého dovolání obviněný I. B. navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a Městskému soudu v Brně přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z vyjádření státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství se podává, že pokud jde o naplnění uplatněných dovolacích důvodů, tak ta část námitky obviněného, směřující proti „excesivnímu posouzení prokázaného skutkového stavu“ a v nichž dovolatel tvrdí, že určité okolnosti vylíčené v tzv. skutkových větách nebyly prokázány, provádí dovolatel vlastní interpretaci některých důkazů a dokonce se uchyluje k emocionálním výlevům o „pseudodůkazech“, deklarovanému dovolacímu důvodu neodpovídá a nevyplývá z nich ani existence namítaného tzv. extrémního rozporu mezi vykonanými důkazy a právním posouzením věci.

Pokud však jde o námitky směřující proti absenci znaků kvalifikované skutkové podstaty zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, státní zástupce má za to, že tyto námitky deklarovanému dovolacímu důvodu odpovídají a jsou důvodné.

S ohledem na dikci ustanovení § 216 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku státní zástupce přisvědčil dovolateli v názoru, že při stanovení hodnoty výnosu plynoucího z legalizace trestné činnosti nelze hodnotu jednotlivých věcí počítat a v tomto ohledu byla právní kvalifikace skutku nesprávná. Státní zástupce konstatoval, že souzený skutek vykazoval pouze znaky trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti v kvalifikované skutkové podstatě dle § 216 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, když „značné hodnoty“ dosahovalo každé z vozidel, se kterými obviněný disponoval.

Státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil v části týkající se obviněného I. B. napadené usnesení Krajského soudu v Brně, podle § 265l odst. 1 tr. ř. tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud České republiky nejprve shledal, že v posuzované věci je dovolání přípustné a obviněný je rovněž osobou oprávněnou k podání tohoto mimořádného opravného prostředku.

Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanoveních § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní důvody, o které obviněný dovolání opřel, lze podřadit pod dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., na který je v dovolání odkazováno.

Tento důvod dovolání je dán v případech, kdy je rozhodnutí založeno na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

V projednávaném případě dovolatel obsahem svého mimořádného opravného prostředku tento dovolací důvod naplnil pouze v té části, v níž namítl nesprávnou právní kvalifikaci skutku podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) tr. zákoníku.

Ve zbývajících částech dovolání zmíněný dovolací důvod naplněn není, neboť dovolatel zde sice namítal rozpor mezi soudem zjištěným skutkovým stavem věci a užitou právní kvalifikací činů, avšak s primárním vlastním hodnocením důkazů

a vytvořením vlastní konstrukce skutkového stavu. Znamená to, že dovolatel nezaložil tuto část svého mimořádného opravného prostředku na hmotně právních důvodech předpokládaných v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., přestože je v dovolání formálně proklamoval, nýbrž výlučně na procesním základě (§ 2 odst. 5, 6 tr. ř.) se domáhal přehodnocení (revize) soudem učiněných skutkových závěrů a prosazení vlastní skutkové verze celého případu. Tuto procesní námitku pod shora uplatněný dovolací důvod podřadit nelze.

V posuzovaném případě nekonstatoval Nejvyšší soud ani extrémní nesoulad právních závěrů s učiněnými skutkovými zjištěními, ani „excesivní posouzení prokázaného skutkového stavu“, jak dovolatel namítl, neboť soud prvního stupně ve věci dovolatele založil svá skutková zjištění a z nich plynoucí právní závěry na pečlivém rozboru provedených důkazů a ve svém rozhodnutí svůj postup a úvahy v souladu s ustanovením § 125 odst. 1 tr. ř. řádně vyložil a odůvodnil. Odvolací soud se v řízení o opravném prostředku nadto zákonným způsobem vypořádal s odvolacími námitkami obviněného.

Pokud jde o tu část dovolání, ve které obviněný I. B. namítl nesprávnou kvalifikaci skutku jako zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že v této části je dovolání důvodné.

Tato právní kvalifikace skutku by přicházela v úvahu pouze tehdy, jestliže by zločin legalizace výnosů z trestné činnosti byl spáchán ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě velkého rozsahu. Na rozdíl od právní kvalifikace podle § 216 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku (získá-li pachatel takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu) neumožňuje právní kvalifikace podle § 216 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku sčítání hodnoty jednotlivých věcí či jednotlivých majetkových hodnot. Ačkoli v obou případech je za hodnotu (prospěch) velkého rozsahu nutno považovat hodnotu nejméně ve výši 5 000 000 Kč, týká se u kvalifikace dle § 216 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku tato hodnota jednotlivé věci nebo jednotlivé majetkové hodnoty, přičemž sčítání hodnot jednotlivých věcí či majetkových hodnot v případě více útoků možné není, pokud se nejedná o tzv. věc hromadnou.

K pojmu věci hromadné srov. ustanovení § 501 nového občanského zákoníku (zák. č. 89/2012 Sb., účinný od 1. 1. 2014), podle něhož „Soubor jednotlivých věcí náležejících téže osobě, považovaný za jeden předmět a jako takový nesoucí společné označení, pokládá se za celek a tvoří hromadnou věc.“

Protože žádné z předmětných vozidel svou hodnotou nedosahovalo 5 000 000 Kč (hodnoty velkého rozsahu) a protože sčítat hodnoty jednotlivých vozidel nebylo možné, nezbyvá než konstatovat, že právní posouzení protiprávního jednání dovolatele jako zločinu legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) tr. zákoníku bylo nesprávné a vysloveným právním premisám neodpovídá. Nejvyšší soud uzavírá, že na základě skutkových zjištění soudu mělo být zjištěné protiprávní jednání obviněného právně kvalifikováno podle § 216

odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zákoníku, když „značné hodnoty“ dosahovalo každé z vozidel, se kterými obviněný disponoval.

S ohledem na výše uvedené závěry Nejvyšší soud zrušil dovoláním napadené usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 9 To 374/2011, a to ve vztahu k obviněnému I. B., jehož řádný opravný prostředek proti rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 89 T 72/2010, byl tímto usnesením podle § 256 tr. ř. zamítnut jako nedůvodný.

Protože důvod, pro který bylo rozhodnutí ve vztahu k obviněnému I. B. zrušeno, prospívá též obviněnému M. V., byl s použitím ustanovení § 261 a § 265k odst. 2 tr. ř. zrušen výrok o vině obou obviněných zločinem legalizace výnosů z trestné činnosti dle § 216 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. b) tr. zákoníku formou spolupachatelství dle § 23 tr. zákoníku a celý výrok o trestu u obou obviněných z rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 89 T 72/2010, když ve vztahu k dalším obviněným zůstal rozsudek soudu prvního stupně nezměněn. Současně byla zrušena i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. V rámci navazujících rozhodnutí zrušil Nejvyšší soud ve vztahu k obviněnému M. V. rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. 9 To 473/2011. Tímto rozhodnutím bylo samostatně rozhodnuto o opravném prostředku obviněného V., byť původní trestní řízení bylo vedeno proti všem obviněným společně v intencích ustanovení § 20 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud přikázal Městskému soudu v Brně, aby věc v potřebném rozsahu ve vztahu k obviněným M. V. a I. B. znovu projednal a rozhodl. Městský soud v Brně opětovně projedná trestní věc obviněných I. B. a M. V., odstraní vadu v právním posouzení skutku, jak rozvedeno výše, a ve věci znovu rozhodne.

Pokud státní zástupce zruší usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání ve věci, v níž byl obviněnému z důvodu nutné obhajoby ustanoven obhájce, pak takovým skončením trestního stíhání zaniká též zmocnění obhájce k obhajobě obviněného (§ 41 odst. 5 tr. ř.).

Dojde-li znovu k zahájení trestního stíhání v této věci a jsou-li dány důvody nutné obhajoby, je nutno učinit úkony k tomu, aby obviněný měl obhájce, tj. aby si obhájce sám v určené lhůtě zvolil, a pokud tak neučiní, aby mu byl ustanoven.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2012, sp. zn. 3 Tz 120/2011)

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného L. O., rozhodl, že pravomocným usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 1 ZT 10/2011, byl porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. a v řízení předcházejícím v ustanoveních § 2 odst. 13, § 36 odst. 3 a § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. v neprospěch obviněného L. O., napadené usnesení zrušil a Okresnímu státnímu zástupci ve Frýdku-Místku přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením policejního orgánu Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, odbor hospodářské kriminality, pracoviště Nový Jičín, ze dne 13. 12. 2010, sp. zn. KRPT-20741-46/TČ-2010-070081, bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání L. O. pro pokračující trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) trestního zákona, účinného do 31. 12. 2009 (dále jen „tr. zák.“).

Jelikož byl u obviněného dán důvod nutné obhajoby a obviněný si sám obhájce nezvolil, byla mu opatřením soudce Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 5. 1. 2011, sp. zn. 5 Nt 472/2011, podle § 39 tr. ř. ustanovena obhájkyň Mgr. I. H., advokátka se sídlem N. J.

Proti usnesení o zahájení trestního stíhání podal obviněný prostřednictvím obhájkyň stížnost, o které rozhodl státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku usnesením ze dne 16. 2. 2011, sp. zn. 1 ZT 10/2011, tak, že podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadené usnesení zrušil a policejnímu orgánu uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl. Předmětné usnesení nabylo právní moci dne 16. 2. 2011.

Usnesením policejního orgánu Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, odbor hospodářské kriminality, pracoviště Nový Jičín,

ze dne 14. 6. 2011, sp. zn. KRPT-20741-113/TČ-2010-070081, bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání L. O. pro pokračující trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák.

Proti usnesení o zahájení trestního stíhání podal obviněný prostřednictvím obhájkyne stížnost, o které rozhodl státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku usnesením ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 1 ZT 10/2011, tak, že podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. stížnost zamítl s tím, že byla podána neoprávněnou osobou.

Proti posledně citovanému usnesení státního zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného L. O. Vytkl v ní, že zákon byl porušen v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. a v řízení předcházejícím též v ust. § 2 odst. 13, § 36 odst. 3 a § 39 odst. 1 tr. ř.

Ministr spravedlnosti poukázal na skutečnost, že obviněný byl stíhán pro pokračující trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. a byl u něj dán důvod nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. Obviněný si sám obhájce ve stanovené lhůtě nezvolil, byl mu proto ustanoven rozhodnutím Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 5. 1. 2011, sp. zn. 5 Nt 472/2011, obhájce, a to Mgr. I. H.

S odkazem na ustanovení § 148 odst. 1 písm. b), § 2 odst. 13, § 36 odst. 3 a § 39 odst. 1 tr. ř. konstatoval, že státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku pochybil, pokud poté, co prvotní usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání zrušil, nedal ihned podnět Okresnímu soudu v Novém Jičíně ke zrušení ustanovení obhájce. Orgány činné v trestním řízení jsou totiž povinny zkoumat, zda důvody nutné obhajoby trvají. Jakmile důvody nutné obhajoby pominou, zruší ustanovení obhájce předseda senátu a v přípravném řízení soudce. I zrušení ustanovení obhájce má formu opatření. Podnět ke zrušení ustanovení obhájce vzejde od toho orgánu činného v přípravném řízení, u něhož pominutí důvodu nutné obhajoby vyšlo najevo.

Ve stížnosti dále konstatoval, že pominou-li v průběhu přípravného řízení důvody nutné obhajoby, nezanikají tím bez dalšího práva a povinnosti ustanoveného obhájce k výkonu obhajoby obviněného. V takovém případě příslušný orgán činný v přípravném řízení předloží věc soudci, aby učinil opatření, jímž zruší ustanovení obhájce (§ 39 odst. 1 tr. ř.) – k tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. 4 Tz 101/2008. Policejní orgán si té skutečnosti, že práva a povinnosti ustanoveného obhájce nezanikly, byl vědom, když mu doručoval druhé usnesení o zahájení trestního stíhání obviněného a rovněž ho uvědomoval o výslechu obviněného, který byl prováděn dne 30. 8. 2011 a jehož se zúčastnil substitut obhájkyne Mgr. H. Navíc policejní orgán při vydání nového usnesení o zahájení trestního stíhání dne 14. 6. 2011 obviněného O. opětovně nepoučil o tom, že se v dané věci jedná o případ nutné obhajoby a že si může zvolit obhájce.

Stěžovatel ve svém mimořádném opravném prostředku uvedl, že pokud státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku s ohledem na shora

uvedené skutečnosti zamítl stížnost obviněného do druhého usnesení o zahájení trestního stíhání, která byla podána prostřednictvím ustanovené obhájkyne Mgr. H., jako stížnost podanou osobou neoprávněnou, poškodil obviněného na jeho obhajovací právech a porušil tak zákon v jeho neprospěch.

Ministr spravedlnosti v petitu svého mimořádného opravného prostředku navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku ze dne 27. 7. 2011, č.j. 1 ZT 10/2011-60, byl porušen zákon v neprospěch obviněného L. O. v ust. § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. a v řízení předcházejícím též v ust. § 2 odst. 13, § 36 odst. 3, § 39 odst. 1 tr. ř., dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení, včetně všech rozhodnutí, která na ně obsahově navazují, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a věc podle § 270 odst. 1 tr. řádu přikázal státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i v řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen, ovšem z jiného důvodu, než uváděl stěžovatel.

Podle ustanovení § 148 odst. 1 tr. ř. nadřízený orgán zamítne stížnost

a) není-li přípustná,

b) byla-li podána opožděně, osobou neoprávněnou, osobou, která se jí výslovně vzdala nebo která znovu podala stížnost, kterou již před tím výslovně vzala zpět, nebo

c) není-li důvodná.

Podle § 2 odst. 13 tr. ř. ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení poučen o právech umožňujících mu plně uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho práv.

Podle § 36 odst. 3 tr. ř. koná-li se řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let, musí mít obviněný obhájce už v přípravném řízení.

Podle § 41 odst. 5 tr. ř. nebylo-li zmocnění obhájce při jeho zvolení nebo ustanovení vymezeno jinak, zaniká při skončení trestního stíhání. I když zmocnění takto zaniklo, je obhájce oprávněn podat za obžalovaného ještě dovolání a zúčastnit se řízení o dovolání u Nejvyššího soudu, dále podat žádost o milost a o odklad výkonu trestu.

Nejvyšší soud po přezkoumání napadeného spisu konstatuje, že s ohledem na skutečnost, že obviněný L. O. byl usnesením policejního orgánu Policie České republiky ze dne 13. 12. 2010, sp. zn. KRPT-20741-46/TČ-2010-070081, stíhán pro pokračující trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. a ohrožen

tak trestem odnětí svobody v trvání dva až osm let, byly u něj dány důvody nutné obhajoby vyplývající z ustanovení § 36 odst. 3 tr. ř.

Obviněný byl také náležitě poučen o důvodech nutné obhajoby a právu zvolit si obhájce. Jelikož tak sám neučinil, bylo postupováno podle § 39 odst. 1 tr. ř. a obviněnému byla ustanovena obhájkyň Mgr. I. H., a to opatřením soudce Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 5. 1. 2011, sp. zn. 5 Nt 472/2011.

Proti usnesení o zahájení trestního stíhání podal obviněný prostřednictvím obhájkyň stížnost, o které rozhodl státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku usnesením ze dne 16. 2. 2011, sp. zn. 1 ZT 10/2011, tak, že podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadené usnesení zrušil a policejnímu orgánu uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl. Trestní stíhání L. O. bylo citovaným usnesením státního zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku ze dne 16. 2. 2011, sp. zn. 1 ZT 10/2011, pravomocně ukončeno.

Jak vyplývá z ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř. (jedná se o ustanovení speciální ve vztahu k § 39 odst. 1 tr. ř.), skončením trestního stíhání zaniklá ustanovení obhájce. V daném případě zrušením usnesení o zahájení trestního stíhání bylo skončeno trestní stíhání L. O., věc se dostala do stadia prověřován a ustanovení Mgr. I. H. ze zákona zaniklo.

Dle pokynů obsažených ve zrušujícím usnesení policejní orgán doplnil dokazování a usnesením ze dne 14. 6. 2011, sp. zn. KRPT-20741-113/TČ-2010-070081, podle § 160 odst. 1 tr. ř. opětovně zahájil trestní stíhání L. O. pro pokračující trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák.

Policejní orgán Policie České republiky v usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 14. 6. 2011, sp. zn. KRPT-20741-113/TČ-2010-070081, užil stejnou právní kvalifikaci protiprávního jednání obviněného jako v předchozím zrušeném usnesení (t. j. dle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b/ tr. zák.), a neměl tak pochybnost o tom, že u obviněného jsou dány důvody nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. Nesprávně se ovšem domníval, že pokud ustanovení obhájkyň Mgr. I. H. nebylo soudem zrušeno, práva a povinnosti soudem ustanoveného obhájce trvají, a proto obhájkyň Mgr. I. H. doručil usnesení o zahájení trestního stíhání a rovněž ji uvědomoval o výslechu obviněného.

Proti novému usnesení o zahájení trestního stíhání si obviněný prostřednictvím obhájkyň Mgr. H. podal stížnost a policejní orgán věc předložil státnímu zástupci Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku. Ten usnesením ze dne 27. 7. 2011, sp. zn. 1 ZT 10/2011, rozhodl tak, že podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. stížnost zamítl s tím, že byla podána neoprávněnou osobou. V odůvodnění svého rozhodnutí státní zástupce uvedl, že stížnost sice byla podána v zákonné lhůtě, avšak osobou neoprávněnou. Mgr. H. totiž nebyla obviněnému ustanovena a tento si ji ani jako obhájkyň nezvolil na plnou moc. Usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání ze dne 13. 12. 2010 bylo zrušeno, proti tomuto usnesení není stížnost přípustná a v okamžiku jeho vydání pominuly důvody nutné obhajoby podle § 36

odst. 3 tr. ř., neboť podle tohoto ustanovení musí mít obhájce pouze obviněný, přitom trestní věc se vrátila do fáze před zahájením trestního stíhání. Od tohoto okamžiku, dle názoru státního zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku, přestala být Mgr. H. obhájkyň obviněného, a to bez ohledu na to, že policejní orgán nedal Okresnímu soudu v Novém Jičíně podnět k vydání opatření, jimž by její ustanovení soudce zrušil.

Nejvyšší soud konstatuje, že jelikož byl u obviněného L. O. dán důvod nutné obhajoby (§ 36 odst. 3 tr. ř.), neboť trestní stíhání obviněného pravomocně skončilo, měl být obviněný opětovně poučen v souladu s ustanovením § 2 odst. 13 tr. ř. o právu zvolit si obhájce, a pokud by tak neučil, měl mu být obhájce ustanoven opatřením soudce Okresního soudu v Novém Jičíně.

Pokud policejní orgán takto nepostupoval, porušil ustanovení § 2 odst. 13 a § 36 odst. 3 tr. ř. Státní zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku, který obdržel podání Mgr. H., nazvané jako stížnost obviněného, rovněž nepostupoval v souladu se zákonem přesto, že si byl vědom skutečnosti, že obviněný nebyl opětovně poučen v souladu s ustanovením § 2 odst. 13 tr. ř. o právu zvolit si obhájce, obhájce si sám nezvolil, ani mu nebyl obhájce ustanoven opatřením soudce Okresního soudu v Novém Jičíně.

Podle § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. jestliže lhůta k podání stížnosti již všem oprávněným osobám uplynula a stížnosti nebylo vyhověno podle odstavce 1 (t.j. pokud nebylo rozhodnuto autoremedurou), předloží věc k rozhodnutí policejní orgán státnímu zástupci, který vykonává nad přípravným řízením dozor, a jde-li o stížnost proti usnesení, k němuž tento státní zástupce dal souhlas nebo pokyn, jeho prostřednictvím nadřízenému státnímu zástupci.

Je nepochybné, že v trestní věci obviněného L. O. nebylo usnesení o zahájení trestního stíhání doručeno všem oprávněným osobám, v daném případě obhájci, a proto také nebyly splněny podmínky pro předložení věci k rozhodnutí státnímu zástupci. Pokud tak přesto policejní orgán učinil, bylo povinností státního zástupce takovou věc policejnímu orgánu vrátit bez věcného vyřízení s tím, aby postupoval v intencích § 2 odst. 13 tr. ř. a teprve po splnění podmínek uvedených v ustanovení § 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. věc předložil k rozhodnutí.

Nad rámec shora uvedeného (jako obiter dictum) je třeba se vyjádřit i k části stížnosti pro porušení zákona, v níž stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tz 101/2008. Zde je třeba uvést, že toto rozhodnutí se zabývalo problematikou zániku důvodů nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. při změně právní kvalifikace.

V citovaném rozhodnutí Nejvyšší soud mimo jiné uvedl, že: „Z ustanovení § 39 odst. 1 tr. ř. jednoznačně plyne, že ustanovení obhájce, jakož i zrušení tohoto ustanovení, pominou-li důvody, pro něž se tak stalo, činí za výše uvedených procesních podmínek soudce. Otázku, kdy v konkrétním případě zaniklo ustanovení obhájce, je nutno vykládat v intencích ustanovení § 41 odst. 5 tr. ř. Podle tohoto ustanovení

nebylo-li zmocnění obhájce při jeho zvolení nebo ustanovení vymezeno jinak, zaniká při skončení trestního stíhání. Jinými slovy, zmocnění obhájce trvá až do právní moci rozsudku či trestního příkazu, případně právní moci usnesení o zastavení trestního stíhání či jiného pravomocného skončení trestní věci.“

Ze shora konstatovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu jednoznačně vyplývá, že zmocnění obhájce trvá do právní moci usnesení o zastavení trestního stíhání (právní moci rozsudku či trestního příkazu, případně jiného pravomocného skončení trestní věci). Názor stěžovatele, že pravomocným zastavením trestního stíhání nezanikají bez dalšího práva a povinnosti ustanoveného obhájce k výkonu obhajoby obviněného, tak není správný.

Vzhledem k výše popsaným skutečnostem Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocnými usneseními státního zástupce Okresního státního zastupitelství ve Frýdku-Místku ze dne 27. 7. 2011, č.j. 1 ZT 10/2011-60, byl porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. a v řízení předcházejícím v ustanoveních § 2 odst. 13, § 36 odst. 3 a 146 odst. 2 písm. a) tr. ř. v neprospěch obviněného L. O.

Nejvyšší soud poté podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil včetně všech dalších rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a věc podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu státnímu zástupci ve Frýdku-Místku, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Podle § 270 odst. 4 tr. ř. je orgán, jemuž byla věc přikázána, vázán právním názorem, který vyslovil ve věci Nejvyšší soud, a je povinen provést procesní úkony, jejichž provedení Nejvyšší soud nařídil.

Jestliže soud mimo hlavní líčení či veřejné zasedání rozhoduje o dalším trvání vazby (§ 72 odst. 1, 3, 4 tr. ř.), pak v souladu s ustanovením § 73d odst. 3, věta první, tr. ř. je povinen sdělit obviněnému, že bude rozhodováno o jeho vazbě, a tím mu umožnit uplatnění jeho práv. To neplatí v případech, kdy s ohledem na existenci některé z okolností uvedených v ustanovení § 73d odst. 3, věta druhá, tr. ř. není třeba konat vazební zasedání.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2012, sp. zn. 11 Tvo 9/2012)

Nejvyšší soud podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost obviněného L. S. proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. dubna 2012, sp. zn. 3 To 30/2012.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 43 T 12/2002, byl obviněný L. S. uznán vinným trestnými činy podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 2, odst. 3 písm. b) tr. zák., dále trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák., trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1 tr. zák., přečinem podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku a pokračujícím zločinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1, 3 tr. zákoníku, dílem dokonaným, dílem nedokonaným ve stadiu pokusu. Byl mu za to uložen úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání šesti let s výkonem ve věznici s ostrahou. Proti tomuto rozsudku podal obviněný L. S. odvolání, přičemž dne 8. 3. 2012 bylo podané odvolání se spisem předloženo Vrchnímu soudu v Praze jako soudu odvolacímu, který ve věci nařídil na den 25. 5. 2012 veřejné zasedání.

Napadeným usnesením ze dne 3. 4. 2012 Vrchní soud v Praze v rámci řízení o odvolání rozhodl podle ustanovení § 72 odst. 1, 3 tr. ř. o ponechání obviněného L. S. ve vazbě z důvodu uvedeného v ustanovení § 67 písm. a) tr. ř. Toto rozhodnutí učinil Vrchní soud v Praze v neveřejném zasedání, přičemž tento procesní postup opodstatnil odkazem na ustanovení § 73d odst. 3 tr. ř. s tím, že obviněný výslovně nepožádal o konání vazebního zasedání a vrchní soud nepokládal pro své rozhodnutí za potřebné provést osobní slyšení obviněného. Ponechání obviněného ve vazbě pak Vrchní soud v Praze odůvodnil tím, že je u něj i nadále dán vazební důvod předvídaný ustanovením § 67 písm. a) tr. ř., přičemž se v tomto směru ztotožnil s důvody pro další trvání vazby uvedenými již v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 43 T 12/2002, jež téhož dne nabylo právní moci, kterým bylo naposledy rozhodnuto o ponechání obviněného ve vazbě. Přitom poukázal na to, že obviněný byl po delší dobu trestně stíhán jako uprchlý a do České republiky byl dodán až na podkladě zatýkacího rozkazu, tedy proti své vůli. Zdůraznil, že obvině-

ný byl mimo jiné odsouzen i pro zvlášť závažný zločin, a to k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání šesti let, a tak lze mít za to, že stále trvá obava, že v případě propuštění z vazby na svobodu by mohl uprchnout nebo se skrývat, aby se vyhnul trestnímu stíhání, jakož i výkonu nepravomocně uloženého nepodmíněného trestu odnětí svobody. Obviněný přitom není vázán ani na konkrétní místo pobytu v České republice, ani zde nemá žádné jiné sociální vazby.

Ve včas podané stížnosti obviněný L. S. především namítal, že Vrchní soud v Praze rozhodl o jeho ponechání ve vazbě v rozporu s ustanovením § 73d odst. 3 tr. ř., neboť jej nijak neinformoval o tom, že bude rozhodováno o jeho ponechání ve vazbě, a v důsledku toho mu znemožnil, aby v průběhu vazebního zasedání mohl uvést konkrétní skutečnosti mající význam pro takové rozhodnutí. Zdůraznil, že měl zájem se zúčastnit konání vazebního zasedání, ovšem nemohl toto své právo uplatnit, neboť o jeho konání nemohl výslovně požádat, když vůbec nevěděl, zda a kdy bude rozhodováno o vazbě. Tím došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces, když se nemohl osobně účastnit rozhodování o dalším trvání vazby a rovněž tak se tohoto rozhodování nemohl účastnit jeho obhájce. V této souvislosti poukázal i na náleze Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 573/02. Dále pak vytkl napadenému usnesení, že v podstatě jen opakuje důvody pro trvání vazby obsažené v předchozím rozhodnutí Městského soudu v Praze. Má za to, že jeho rodinné a sociální vazby k F. r., ve které žil téměř devět let od roku 2002, nemohou být důvodem pro obavu, že by se vyhýbal trestnímu stíhání. Dále pak konstatoval, že rozsudek Městského soudu v Praze, kterým byl uznán vinným, napadl odvoláním, když až v hlavním líčení s odstupem osmi let bylo zjištěno, že na jeho trestné činnosti se podílel policejní agent. Má za to, že tento rozsudek nemůže obstát a že i tato okolnost je významná z hlediska rozhodování o dalším trvání vazby. V závěru navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a v souladu s ustanovením § 74 odst. 3 tr. ř. rozhodl o jeho neprodleném propuštění z vazby.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) z podnětu podané stížnosti přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost napadeného rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost není důvodná, byť se jinak ztotožnil s výše uvedenými námitkami stěžovatele, jimiž vytykal soudu prvního stupně nesprávný postup v řízení, které předcházelo rozhodnutí o jeho ponechání ve vazbě.

Podle § 72 odst. 4 tr. ř. platí, že pokud tříměsíční lhůta pro rozhodnutí soudu o dalším trvání vazby (§ 72 odst. 1, 3 tr. ř.) skončí v průběhu řízení o opravném prostředku před nadřízeným soudem, tak je tento soud příslušný k rozhodnutí o ponechání obviněného ve vazbě nebo o jeho propuštění z vazby.

Vrchní soud v Praze, jemuž byla posuzovaná trestní věc obviněného L. S. předložena s odvoláním obviněného dne 8. 3. 2012, správně zjistil, že v průběhu odvolacího řízení, tj. dne 11. 4. 2012, skončí zákonná tříměsíční lhůta pro rozhodnutí o dalším trvání vazby (viz usnesení Městského soudu v Praze ze dne 11. 1. 2012,

kterým bylo naposledy rozhodnuto o ponechání obviněného ve vazbě a které nabylo právní moci dne 11. 1. 2012) a že je tedy povinen rozhodnout o jeho vazbě.

Nejde-li o případy, kdy soud rozhodne o vazbě za přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání (§ 73d odst. 1 tr. ř.), anebo o případy rozhodování o vzetí obviněného do vazby mimo hlavní líčení a veřejné zasedání či rozhodování soudce o vzetí obviněného do vazby v přípravném řízení (§ 73d odst. 2 tr. ř.), v nichž je obligatorní konání vazebního zasedání, pak podle ustanovení § 73d odst. 3 tr. ř. rozhoduje soud o vazbě obviněného ve vazebním zasedání, jestliže o to obviněný výslovně požádá, anebo pokud soud sám dospěje k závěru o potřebě osobního slyšení obviněného (v posuzované věci o tento případ nejde a rovněž tak není nutno se zabývat výjimkami opodstatňujícími neprovedení vazebního zasedání uvedenými pod písmeny a/ až d/ ustanovení § 73d odst. 3, věta druhá, tr. ř.).

Z odůvodnění napadeného usnesení lze dovodit závěr, že je věci obviněného, aby výslovně požádal o konání vazebního zasedání, aniž by soud byl povinen jej o tomto právu poučit či jinak informovat o tom, že bude rozhodováno o dalším trvání vazby. Z ustanovení § 33 odst. 1, 5 tr. ř. však vyplývá, že orgány činné v trestním řízení jsou povinny obviněného poučit o jeho právech a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění. Jestliže citované ustanovení § 73d odst. 3 tr. ř. zakládá právo obviněného domáhat se konání vazebního zasedání, pak je povinností soudu rozhodujícího o dalším trvání vazby umožnit obviněnému, aby mohl toto právo využít. Jestliže však příslušný soud obviněného, který je ve vazbě, vůbec neinformuje o tom, že jím bude rozhodováno o dalším trvání jeho vazby, popřípadě dokdy se tak stane, a případně mu neposkytne lhůtu k vyslovení požadavku na konání vazebního zasedání, pak mu ve skutečnosti znemožní uplatnit právo žádat o konání vazebního zasedání a tohoto vazebního zasedání se zúčastnit. Zvláště v situaci, kdy bylo podáno odvolání, tak obviněný nemusí vědět, zda v době tříměsíční lhůty pro rozhodnutí o dalším trvání vazby (§ 71 odst. 1, 3 tr. ř.) se věc nachází již u odvolacího soudu anebo u soudu prvního stupně, nemůže předvídat, kdy v průběhu tříměsíční lhůty konkrétně dojde k vlastnímu rozhodnutí o vazbě, a nemůže tedy reálně uplatnit požadavek na konání vazebního zasedání. Jestliže v posuzované věci neexistovala žádná okolnost uvedená pod písm. a) až d) ustanovení § 73d odst. 3, věta druhá, tr. ř., umožňující, aby se vazební zasedání nekonalo, bylo povinností Vrchního soudu v Praze, aby v rámci rozhodování o dalším trvání vazby v souladu s ustanovením § 73d odst. 3, věta první, tr. ř. obviněnému sdělil, že bude rozhodováno o jeho vazbě, poučil jej o právu požádat o konání vazebního zasedání a stanovil mu lhůtu k tomu, aby mohl toto právo uplatnit.

Výše uvedené procesní pochybení vrchního soudu v rámci stížnostního řízení napravil Nejvyšší soud tím, že konal ve věci vazební zasedání, v němž měl obviněný možnost vyjádřit se ke skutečnostem významným pro rozhodování o dalším trvání vazby. V rámci vazebního zasedání obviněný uvedl, že sice žil dlouhodobě (nejméně 8 let) ve F., ale že se neskrýval, neboť tam má rodinné zázemí, družku, dítě a jiné

sociální vazby (pobírá invalidní důchod), přičemž místo jeho pobytu mělo být známo i orgánům činným v trestním řízení. Poukázal na to, že ke spáchání jeho trestné činnosti došlo před téměř 16 lety a že teprve nyní zjistil, že do části skutkového děje zasáhl agent Policie České republiky. Protože má za to, že by měl být zproštěn obžaloby, tak ani nemá důvod se skrývat či uprchnout. Proto má za to, že není dán soudem prvního stupně zjišťovaný vazební důvod podle § 67 písm. a) tr. ř.

Nejvyšší soud dospěl k závěru, že v případě obviněného L. S. je i nadále dána existence obavy, že v případě jeho propuštění z vazby uprchne nebo se bude skrývat ve smyslu vazebního důvodu předpokládaného v ustanovení § 67 písm. a) tr. ř. V tomto směru je třeba zdůraznit, že obviněný uprchl v roce 2002 z území České republiky, aby se vyhnul již probíhajícímu trestnímu stíhání pro poměrně závažnou a rozsáhlou trestnou činnost (mimo jiné byl trestně stíhán pro trestné činy s horní hranicí trestní sazby deset let). Ačkoliv věděl o svém trestním stíhání, tak místo svého pobytu v cizině (ve F.) neuvedl českým orgánům činným v trestním řízení, bylo po něm dlouhodobě pátráno a vydaný zatýkací rozkaz (evropský zatýkací rozkaz) byl realizován až v roce 2011, kdy byl obviněný zatčen ve F. a předán do České republiky. S ohledem na toto zjištěné jednání obviněného je zcela namístě důvodná obava z jeho útěku zakládající vazební důvod podle § 67 písm. a) tr. ř. a Nejvyšší soud se v tomto směru ztotožnil se závěry vrchního soudu. Za těchto okolností je pak důvodný i závěr, že v případě jeho propuštění z vazby na svobodu bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního stíhání. Posuzovanou věc s ohledem na její rozsah a povahu nebylo možno dříve pravomocně skončit, přičemž dosavadní řízení je přiměřené náročnosti projednávané věci a není zatíženo nějakými neopodstatněnými průtahy (§ 71 odst. 1 tr. ř.).

Pokud stěžovatel uplatnil též výhrady vůči rozsudku soudu prvního stupně, je nutno připomenout, že přezkoumání správnosti a zákonnosti odsuzujícího rozsudku, jímž byl Městským soudem v Praze obviněnému uložen poměrně citelný nepodmíněný trest odnětí svobody, přísluší odvolacímu soudu.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti Nejvyšší soud podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. podanou stížnost obviněného jako nedůvodnou zamítl.

Uložení povinnosti nahradit státu náklady spojené s výkonem vazby a nahradit paušální částkou ostatní náklady trestního řízení, jež nese stát (§ 152 odst. 1 písm. a/, d/ tr. ř.), je podmíněno tím, že obviněný byl pravomocně uznán vinným rozhodnutím soudu České republiky.

Jestliže obviněný byl odsouzen rozhodnutím cizozemského soudu a na základě uznání tohoto rozhodnutí předán k výkonu trestu na území České republiky, je povinen státu nahradit paušální částkou stanovené náklady řízení vynaložené státem v souvislosti s jeho předáním, a to za předpokladu, že se svým předáním do České republiky souhlasil (§ 456 odst. 1 tr. ř.).

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 11. 2011, sp. zn. 14 To 157/2011)

Vrchní soud v Praze ke stížnosti odsouzeného J. P. zrušil usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 8. 2011, sp. zn. 48 T 10/2010, a podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. sám ve věci rozhodl o započítání vazby do uloženého trestu odnětí svobody a o nákladech státu vynaložených v souvislosti s předáním odsouzeného z ciziny.

Z o d ů v o d n ě n í :

Napadeným usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem bylo vyšší soudní úřednicí rozhodnuto tak, že odsouzenému J. P., t. č. ve výkonu trestu ve věznicí VS L., se

I. započítává podle § 38 odst.1 tr. zák., § 22 odst.1 tr. zák. a § 334 odst.1 tr. ř. do trestu odnětí svobody uloženého rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 7. 2010, č.j. 48 T 190/2010-59, ve spojení s rozhodnutím Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 10. 2010, sp. zn. 14 To 22/2010, vazba od 8. 6. 2011 – 0.50 hod. do 25. 7. 2011, výkon trestu v SRN od 27. 11. 2008 do 8. 6. 2011,

II. ukládá podle § 152 odst.1 písm. a) tr. ř. povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem této vazby,

III. ukládá podle § 152 odst.1 písm. d) tr. ř. povinnost nahradit státu zálohované náklady trestního řízení stanovené částkou 6000 Kč do patnácti dnů.

Výrok pod bodem I. krajský soud odůvodnil tím, že osobní svoboda odsouzeného byla omezena dne 8. 6. 2011 v 10.50 hod. Odsouzený vykonával trest uložený mu ve Spolkové republice Německo – uznán v České republice od 27. 11. 2008 do předání dne 8. 6. 2011, ve vazbě byl nepřetržitě až do nástupu trestu dne 25. 7. 2011, proto mu byla tato doba započtena do trestu odnětí svobody. Výrok pod bodem II. odůvodnil tím, že protože byl odsouzený uznán vinným, je povinen státu uhradit náklady spojené s výkonem vazby. Konečně výrok pod bodem III. krajský

soud odůvodnil tím, že protože byl odsouzený uznán vinným a odsouzen, ukládá se mu povinnost státu uhradit zálohované náklady trestného řízení stanovené paušální částkou 6000 Kč.

Proti tomuto usnesení podal odsouzený J. P. v zákonné lhůtě stížnost, kterou odůvodnil prostřednictvím svého obhájce. Ve stížnosti především odsouzený namítl, že napadeným usnesením mu nesprávně nebyla započtena vyšetřovací vazba, kterou vykonával v SRN od 12. 6. 2008 do 27. 11. 2008, kdy začal vykonávat uložený trest odnětí svobody. Dále poukázal na to, že při uplatňování institutu výkonu rozhodnutí cizozemského soudu je v případě nepodmíněného trestu odnětí svobody třeba dodržet zásadu o nemožnosti zhoršení postavení odsouzeného výkonem trestu ve státě, který trest vykonává za stát, který jej uložil. Namítl, že podle § 456 odst. 1 tr. ř. je povinen uhradit náklady předání v případě, že o předání do ČR požádal sám, on však byl od začátku celého řízení proti svému předání a nesouhlasil s ním, o jeho předání požádaly německé úřady Ministerstvo spravedlnosti ČR, které celé přeložení ze SRN dokumentovalo a vyjednávalo. Má za to, že tímto usnesením se jeho postavení ve výkonu trestu zhoršuje, byť jen hmotně, neboť po výkonu trestu bude zatížen dluhy vůči státu, a to nejen za výkon vazby a výkon trestu. Domnívá se, že všechny tyto náklady jsou též součástí procesu přeložení. Poukázal na to, že v SRN mu bylo uloženo kromě trestu odnětí svobody též zaplatit soudní výlohy, které splácel během výkonu trestu v SRN srážkami ze mzdy za práci, kterou vykonával v tamní věznici, a tyto splátky bude muset platit i po propuštění z české věznice. O jeho předání do ČR požádaly německé úřady, a proto se domnívá, že by měly nést náklady předání. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby bylo napadené usnesení zrušeno a rozhodnuto tak, že nemá vůči státu povinnost uhradit náklady spojené s předáním do ČR a bude mu správně započítána doba jeho výkonu trestu v SRN od 12. 6. 2008 do 8. 6. 2011.

Vrchní soud v Praze se především zabýval otázkou, v jakém rozsahu je třeba stížností odsouzeného napadené usnesení přezkoumat. Ve stížnosti se sice výslovně uvádí, že se jí napadá výrok pod bodem I. a II. usnesení, ovšem z obsahu a závěrečného návrhu stížnosti je zřejmé, že stěžovatel ve skutečnosti napadá usnesení v celém rozsahu a v tomto rozsahu se domáhá i jeho zrušení. Vrchní soud dospěl k závěru, že je na místě vzhledem k obsahu stížnosti přezkoumat správnost všech výroků napadeného usnesení, tedy i výroku pod bodem III., proti němuž krajský soud možnost podání stížnosti nepřipustil. V tomto směru vrchní soud totiž nemohl pominout, že krajský soud při stanovení povinnosti odsouzeného nahradit státu náklady řízení postupoval zcela nesprávně podle § 152 odst. 1 písm. d) tr. ř., proti kterémužto rozhodnutí stížnost přípustná není, ovšem, jak bude ještě dále rozvedeno, správně měl při svém rozhodování postupovat podle § 456 odst. 1, 3 tr. ř., které proti tomuto rozhodnutí stížnost připouští (§ 456 odst. 4 tr. ř.). Vrchní soud proto vyšel z toho, že stěžovatel výslovně výrok usnesení pod bodem III. nenapadl v důsledku vadného postupu krajského soudu, jehož důsledkem bylo i to, že krajský soud nesprávně nepřipustil možnost podat proti tomuto výroku stížnost.

Vrchní soud v Praze proto z podnětu podané stížnosti podle § 147 odst.1 tr. ř. přezkoumal správnost všech výroků napadeného usnesení i řízení, které jim předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

Vrchní soud především zjistil, že výrok pod bodem I. napadeného usnesení nelze považovat za správný. Tímto výrokem Krajský soud v Ústí nad Labem správně započítal odsouzenému do výkonu trestu odnětí svobody uloženého ve výměře šesti roků a deseti měsíců, který mu uložen rozsudkem Zemského soudu v Degendorfu, SRN, ze dne 27. 11. 2008, sp. zn. 1 KLS 4 Js 6863/2008, uznaným na území České republiky rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 7. 2010, č.j. 48 T 10/2010-59, ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 10. 2010, č.j. 14 To 22/2010-72, dobu strávenou ve vazbě na území České republiky po předání odsouzeného ze SRN do ČR, tj. od 8. 6. 2001 – 10.50 hodin do 25. 7. 2011, kdy odsouzený začal s výkonem tohoto trestu odnětí svobody na území ČR na základě rozhodnutí o výkonu uznaného trestu (rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 11. 3. 2011, č.j. 48 T 1/2011-24, ve znění rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 7. 2011, sp.zn. 14 To 81/2011). Správně rovněž krajský soud započítal odsouzenému do výkonu tohoto trestu dobu výkonu trestu odnětí svobody ve Spolkové republice Německo od 27. 11. 2008 do 8. 6. 2011. Toto rozhodnutí odpovídá skutečnostem vyplývajícím z obsahu dokladů založených ve spise. Z těchto dokladů ovšem rovněž vyplývá, že odsouzený před nástupem do výkonu trestu odnětí svobody v SRN rovněž v době od 12. 6. 2008 do 27. 11. 2008 byl ve vyšetřovací vazbě. Tuto dobu strávenou v SRN ve vazbě ovšem krajský soud opomněl odsouzenému do výkonu trestu odnětí dobu započíst. Námitky stížnosti v tomto směru shledal vrchní soud proto zcela důvodnými.

Z obsahu spisu dále vyplývá, že Krajský soud v Ústí nad Labem si tento nedostatek dodatečně uvědomil a usnesením ze dne 26. 8. 2011, č.j. 48 T 10/2010-101, rozhodl tak, že podle § 38 odst.1 tr. zák., § 22 odst.1 tr. zák. se započítává do trestu odnětí svobody uloženého rozsudkem Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 12. 7. 2010, č.j. 48 T 10/2010-59, ve spojení s rozhodnutím Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 10. 2010, sp.zn. 14 To 22/2010, vazba od 12. 6. 2008 do 27. 11. 2008 a výkon trestu od 27. 11. 2008 do 8. 6. 2011 – předání do ČR. Z porovnání výroku pod bodem I. napadeného usnesení a výroku výše uvedeného usnesení ze dne 26. 8. 2011 je však zřejmé, že posledně uvedeným usnesením krajský soud započítal, byť správně, nejen dobu strávenou odsouzeným ve vazbě v SRN od 8. 6. 2008 do 27. 11. 2008, ale opětovně rozhodl, stejně jako v napadeném usnesení, i o zápočtu doby strávené odsouzeným ve výkonu trestu odnětí v SRN od 27. 11. 2008 do 8. 6. 2011.

I když tedy původní nedostatek výroku napadeného usnesení pod bodem I. spočívající v tom, že nebyla započtena doba strávená odsouzeným ve vazbě v SRN, byl tímto následujícím rozhodnutím Krajského soudu v Ústí nad Labem odstraněn, nemohl vrchní soud tento výrok nyní přezkoumávaného usnesení považovat ani tak za správný, protože doba strávená odsouzeným ve výkonu trestu odnětí svobody

v SRN, která byla tímto rozhodnutím započtena, byla započtena i následujícím rozhodnutím krajského soudu, tedy dvakrát. Dodát je třeba i to, že krajský soud rozhodl v případě tohoto výroku za použití citace § 38 odst. 1 tr. zák. a § 22 odst. 1 tr. zák. účinného do 31. 12. 2009, ačkoliv rozhodoval již v době (od 1. 1. 2010) účinnosti trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. a měl tedy správně postupovat podle § 92 odst. 1 a § 93 odst. 1 tr. zákoníku.

Proto Vrchní soud v Praze zrušil výrok napadeného usnesení pod bodem I. a sám rozhodl tak, že odsouzenému započtel podle § 92 odst. 1 tr. zákoníku pouze dobu strávenou ve vazbě v České republice po jeho předání k pokračování ve výkonu trestu odnětí svobody, tj. od 8. 6. 2011 do 25. 7. 2011, kdy nastoupil do výkonu trestu odnětí svobody.

Výroky pod body II. a III. napadeného usnesení krajský soud neučinil v souladu se zákonem a vrchní soud tedy nemohl tyto výroky považovat za věcně správné.

Uložení povinnosti odsouzenému nahradit státu náklady spojené s výkonem vazby (§ 152 odst. 1 písm. a/ tr. ř.) a nahradit paušální částkou ostatní náklady, jež nese stát, tj. tzv. náklady trestního řízení ve výši 6000 Kč (§ 152 odst. 1 písm. d/ tr. ř.), přichází v úvahu v případě, byl-li obžalovaný pravomocně uznán vinným.

Tuto podmínku však nelze považovat za splněnou v případě, kdy trestní řízení nebylo vedeno v České republice, ale bylo vedeno v cizině, kde také toto řízení skončilo pravomocným odsouzením, a skutečnost, že odsouzený v České republice vykonává trest odnětí svobody uložený cizozemským rozhodnutím, je důsledkem tzv. řízení o uznání tohoto cizozemského rozhodnutí na území České republiky a rozhodnutí o jeho výkonu na území České republiky (§ 450 a násl. tr. ř.). V tomto specifickém řízení se nerozhoduje o vině a trestu odsouzeného. Z tohoto důvodu nepřichází v úvahu rozhodování o povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů trestního řízení podle § 152 tr. ř.

Problematiku nákladů řízení vynaložených v souvislosti s předáním odsouzeného cizím státem k výkonu cizozemského rozhodnutí do České republiky upravuje trestní řád zvláštním ustanovením § 456 tr. ř.

Podle § 456 odst. 1 tr. ř. odsouzený, kterého s jeho souhlasem předal cizí stát k výkonu cizozemského rozhodnutí do České republiky, je povinen nahradit státu paušální částkou náklady, které stát v souvislosti s předáním vynaložil.

Z uvedeného ustanovení tedy především vyplývá, že podmínkou k uložení povinnosti k náhradě těchto nákladů je souhlas odsouzeného s předáním. Jak vyplývá z obsahu spisu, odsouzený J. P. se svým předáním nesouhlasil a přes svůj nesouhlas, který jinak brání předání, byl po vyslovení přípustnosti předání příslušným německým soudem předán s odkazem na čl. 3 odst. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o předávání odsouzených osob z 18. 12. 1997, podle něhož na žádost odsuzujícího státu (tedy SRN) může vykonávající stát (ČR) v souladu s ustanoveními tohoto článku souhlasit s předáním odsouzené osoby bez jejího souhlasu, pokud rozhodnutí, kterým byla odsouzena, nebo správní rozhodnutí vydané v důsledku tohoto

odsouzení, zahrnuje příkaz k vyhoštění, vypovězení nebo jiné opatření, v jehož důsledku tato osoba nebude moci dále setrvávat na území odsuzujícího státu poté, co byla propuštěna. Je tedy zřejmé, že námitka odsouzeného, že mu povinnost nahradit náklady řízení neměla být uložena, protože se svým předáním nesouhlasil, je zcela důvodná.

Vzhledem k tomu, že ustanovení § 456 tr. ř. navazující na ustanovení o uznání a výkonu cizozemského rozhodnutí, je nazváno „náklady řízení“, podle názoru Vrchního soudu v Praze je třeba těmito náklady řízení rozumět všechny náklady s předáním spojené, tedy především náklady samotného uznávacího a vykonávacího řízení vedeného v České republice, dále i náklady spojené s výkonem vazby podle § 454 tr. ř. a konečně náklady spojené s eskortou odsouzeného z cizího státu do České republiky. Při stanovení výše těchto nákladů je třeba vyjít z ustanovení § 456 odst. 2 tr. ř., z něhož vyplývá, že výše těchto nákladů je stanovena paušální částkou stanovenou Ministerstvem spravedlnosti vyhláškou, kterou je vyhláška č. 24/2002 Sb.

Z uvedeného důvodu Vrchní soud v Praze zrušil i nezákonné výroky napadeného usnesení pod body II. a III. a sám rozhodl tak, že podle § 456 odst. 1 tr. ř. není odsouzený J. P. povinen náklady, které stát v souvislosti s jeho předáním vynaložil, nahradit.

Jestliže soud uložil pachateli vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody i ústavní ochranné léčení, nemá tato okolnost žádný vliv na postup podle § 56 odst. 2 tr. zákoníku o zařazení pachatele k výkonu trestu odnětí svobody do jednotlivých typů věznic. Uvedená okolnost není sama o sobě významná ani z hlediska případného použití ustanovení § 56 odst. 3 tr. zákoníku, které připouští, aby pachatel byl zařazen do jiného typu věznice, než do jakého má být zařazen podle § 56 odst. 2 tr. zákoníku.

Z hlediska trestního zákoníku tedy není mezi výrokem o zařazení pachatele k výkonu trestu odnětí svobody a výrokem o uložení ústavního ochranného léčení žádný vztah, z něhož by vyplývalo, že při uložení ústavního ochranného léčení je nějak předurčeno rozhodnutí o způsobu výkonu trestu odnětí svobody zejména v tom smyslu, že pachatel musí být zařazen do věznice s mírnějším režimem. Žádný jiný závěr není možné vyvodit ani ze zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, a to ani z ustanovení § 57 tohoto zákona, které umožňuje vykonávat uložené ochranné léčení během výkonu trestu odnětí svobody.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 7 Tdo 1408/2011)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného D. H. proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 7. 2011, sp. zn. 6 To 307/2011, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Opavě pod sp. zn. 27 T 25/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Opavě ze dne 24. 5. 2011, sp. zn. 27 T 25/2011, byl obviněný D. H. uznán vinným přečinem nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku a odsouzen za tento přečin a dále za přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 tr. zákoníku, jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Opavě ze dne 18. 1. 2011, sp. zn. 4 T 176/2010, podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku, § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dva roky, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení motorových vozidel na dva roky a podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku k trestu propadnutí ve výroku rozsudku označené věci. Současně byl zrušen výrok o trestu v rozsudku Okresního soudu v Opavě ze dne 18. 1. 2011, sp. zn. 4 T 176/2010, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 99 odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zákoníku bylo obviněnému uloženo ústavní ochranné psychiatrické protitoxikomanické léčení.

Jako přečin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1 tr. zákoníku posoudil Okresní soud v Opavě skutek, který podle jeho zjištění spočíval v podstatě v tom, že obviněný od srpna 2010 do 6. 10. 2010 v K. –K., ul. H., okr. O., v přílehlé hospodářské budově bez povolení nejméně v pěti případech vyrobil nezjištěné množství pervitinu – metamfetaminu, který sám užíval a také prodával dalším osobám, a to A. A., J. G., T. B. a M. H. v množství specifikovaném u každého z nich ve výroku o vině, přičemž metamfetamin je psychotropní látkou zařazenou do seznamu II podle Úmluvy o psychotropních látkách v příloze č. 5 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů.

Odvolání obviněného, podané proti výroku o vině a trestu, bylo usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 7. 2011, sp. zn. 6 To 307/2011, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Obviněný podal prostřednictvím obhájkyň v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Ostravě. Výrok o zamítnutí odvolání napadl s odkazem na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Ve vztahu k výroku o vině namítl, že se činu nedopustil v rozsahu, který zjistily soudy, a vytkl, že soudy v tomto ohledu nesprávně hodnotily důkazy. Ve vztahu k výroku o trestu zvláště namítl nesprávnost výroku o způsobu výkonu trestu odnětí svobody a vyjádřil názor, že pokud mu bylo zároveň uloženo ochranné léčení, měl být zařazen do věznice s dozorem, nikoli do věznice s ostrahou. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání bylo zčásti podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř., a že pokud se zakládá na námitkách, které lze považovat za dovolací důvod, je zjevně neopodstatněné.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. a) až 1) tr. ř. Podat dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí zákonný dovolací důvod jen formálně deklarovat. Uplatněné námitky mu musí odpovídat svým obsahem.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Pokud je podle citovaného ustanovení dovolacím důvodem nesprávné právní posouzení skutku, jedná se o právní posouzení skutku, tak jak ho zjistily soudy prvního a druhého stupně, a nikoli jak se jeho zjištění dožaduje dovolatel. Jasně to vyplývá z toho, že podle citovaného ustanovení se právním posouzením skutku rozumí jeho hmotně právní posouzení. Podstatou takového posouzení je apli-

kace hmotného práva, tj. trestního zákona, na skutkový stav, který zjistily soudy. V dovolání proti odsuzujícímu rozhodnutí lze namítat, že skutkový stav, který zjistily soudy, nenaplní znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Námitky proti skutkovým zjištěním soudů jsou mimo rámec dovolacího důvodu.

Proti výroku o vině nesměřovala žádná námitka, kterou by obsahově bylo možné pořádat pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Námitky proti výroku o vině měly vyloženě skutkový charakter, neboť se odvíjely od tvrzení obviněného, že pervitin nevyráběl a že ho neprodával A. A. a T. B. Takto pojaté námitky se zcela míjejí s dovolacím důvodem podle citovaného ustanovení.

Nejvyšší soud přesto poznamenal, že skutková zjištění soudů mají jasné obsahové zakotvení v důkazech, jimiž byly především svědecké výpovědi osob, které s obviněným v souvislosti s distribucí drog přišly do styku a které ho na podkladě vlastních konkrétních poznatků označily za výrobce pervitinu. K tomu přistupuje soubor věcí, které byly nalezeny při domovní prohlídce v objektu užívaném obviněným a které byly očividně určeny k výrobě drog. Zjištění, že obviněný prodával pervitin také T. B. a A. A. (resp. poskytl mu ho jako protihodnotu za taxislužbu), má oporu ve výpovědích těchto svědků. Námitky pojaté do dovolání obviněný uplatňoval již v původním řízení před oběma soudy, které se s nimi v rámci hodnocení důkazů vypořádaly akceptovatelným způsobem. Soudy jasně, srozumitelně a především logicky vyložily své hodnotící úvahy a náležitě vysvětlily, proč považují obhajobu obviněného za nevěrohodnou a proč svá skutková zjištění zakládají na usvědčujících výpovědích svědků. Soudům nelze vytknout žádnou deformaci důkazů ani jiné vybočení z mezí volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. To, že obviněný nesouhlasí se způsobem, jímž soudy hodnotily důkazy, a že se neztotožňuje se skutkovými zjištěními soudů, není dovolacím důvodem.

V části směřující proti výroku o vině bylo dovolání podáno z jiného než zákonného dovolacího důvodu, což by jinak vedlo k jeho odmítnutí podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř.

Za dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. bylo možné považovat námitky týkající se výroku o způsobu výkonu trestu odnětí svobody, neboť v tomto ohledu obviněný vytýkal jiné nesprávné hmotně právní posouzení (tj. jiné, než je právní posouzení skutku). Tyto námitky však evidentně nemohly obstát. Jestliže je vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody ukládáno ústavní ochranné léčení, nemá tato okolnost žádný vliv na aplikaci ustanovení § 56 odst. 2 tr. zákoníku o zařazování pachatelů do jednotlivých typů věznic. Uvedená okolnost není nutně nijak relevantní ani z hlediska ustanovení § 56 odst. 3 tr. zákoníku, které připouští, aby pachatel byl zařazen do jiného typu věznice, než do jakého má být zařazen podle § 56 odst. 2 tr. zákoníku. Pokud soudy v posuzované věci dospěly k tomu, že jsou splněny zákonné podmínky pro zařazení obviněného do věznice s ostrahou podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku a že nepřichází v úvahu zařadit ho do věznice s dozorem podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku, je to plně slučitelné i s výrokem o uložení ústavního ochranného

lčení. Z hlediska trestního zákoníku není mezi výrokem o způsobu výkonu trestu odnětí svobody a výrokem o uložení ústavního ochranného léčení žádný vztah, z něhož by vyplývalo, že při uložení ústavního ochranného léčení je nějak předurčeno rozhodnutí o způsobu výkonu trestu odnětí svobody v tom smyslu, že pachatel musí být zařazen do věznice s mírnějším režimem. Žádný jiný závěr není možné vyvodit ani ze zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů, zejména ne z ustanovení § 57 cit. zákona, které upravuje výkon ochranného léčení během výkonu trestu odnětí svobody. Námitky obviněného proti výroku o způsobu výkonu trestu odnětí svobody jsou zjevně neopodstatněné.

Nejvyšší soud proto dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Skutek spočívající v tom, že obvinění jako policisté vstoupili bez zákonného důvodu a bez příkazu k domovní prohlídce do bytu poškozeného pod předstíranou záminkou, že jde o služební úkon policie, ačkoliv tak učinili v úmyslu získat majetkový prospěch, přičemž zmocněním věcí způsobili na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou, je nutno právně kvalifikovat nejen jako přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku a přečin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, ale rovněž jako přečin porušování domovní svobody podle § 178 tr. zákoníku. Jednočinný souběh uvedených přečinů není v takovém případě vyloučen z důvodu faktické konzumpce, neboť porušení domovní svobody nelze považovat za bezvýznamný prostředek ke krádeži a zneužití pravomoci úřední osoby, ani za vedlejší produkt krádeže nebo takového zneužití pravomoci úřední osoby. Jde naopak o závažné jednání, jímž obvinění vykonávali svoji pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu ve smyslu § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2012, sp. zn. 7 Tdo 285/2012)

Nejvyšší soud rozhodl o dovoláních, která podali nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněných M. Z. a J. H. a obvinění M. Z. a J. H. proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. 10. 2011, sp. zn. 4 To 544/2011, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Českých Budějovicích pod sp. zn. 2 T 90/2010, tak, že z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. 10. 2011, sp. zn. 4 To 544/2011, v části, v níž bylo podle § 256 tr. ř. zamítnuto odvolání státního zástupce, a rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 4. 2011, sp. zn. 2 T 90/2010, ve výroku o vině obviněných M. Z. a J. H. přečinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a ve výrociích o trestech uložených obviněným M. Z. a J. H. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené části obou rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Českých Budějovicích přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Dovolání obviněného M. Z. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a dovolání obviněného J. H. odmítl podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. 4. 2011, sp. zn. 2 T 90/2010, byli obvinění M. Z. a J. H. uznáni vinnými přečinem zneužití pravomo-

ci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku spáchanými ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku a obviněný M. Z. sám byl dále uznán vinným trestným činem porušování povinností dozorčí služby podle § 286 odst. 1 tr. zák. (zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů). Za tyto trestné činy byli odsouzeni podle § 329 odst. 1 tr. zákoníku, § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnným trestům odnětí svobody obviněný M. Z. na osmáct měsíců a obviněný J. H. na osm měsíců s tím, že každému z obviněných byl výkon trestu odnětí svobody podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen a zkušební doba byla podle § 82 odst. 1 tr. zákoníku stanovena u obviněného M. Z. na tři roky a u obviněného J. H. na dva roky, a dále byl každému z obviněných podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku uložen trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce úřední osoby na tři roky.

Jako přečin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku posoudil Okresní soud v Českých Budějovicích skutek, který podle jeho zjištění uvedených v bodě I/1 rozsudku spočíval v podstatě v tom, že obvinění M. Z. a J. H. jako policisté Policie České republiky společně v přesně nezjištěné době od října do 19. 11. 2009 neoprávněně, bez zákonného důvodu a bez příkazu k provedení domovní prohlídky a prohlídky jiných prostor a pozemků vstoupili do bytu a sklepa J. D. v Č. B., ul. S., kde v úmyslu získat majetkový prospěch prohledali za přítomnosti D. Z., L. F. a zčásti i J. D. byt a přilehlé prostory včetně sklepa a odcizili zde plastový kufr s věcmi, které v něm byly uloženy, jsou specifikovány ve výroku o vině a byly předtím odcizeny při vloupání do ateliéru v obci V., ul. S., v hodnotě celkem 25 600 Kč, a další věci specifikované ve výroku o vině v hodnotě nejméně 2500 Kč.

Jako trestný čin porušování povinností dozorčí služby podle § 286 odst. 1 tr. zák. posoudil Okresní soud v Českých Budějovicích skutek, který podle jeho zjištění uvedených v bodě II/2 spočíval v podstatě v tom, že obviněný M. Z. jako policista Policie České republiky dne 26. 11. 2009, kdy vykonával dozorčí službu na Obvodním oddělení Policie České republiky v Č. B., se v době kolem 16.00 hodin převlékl zčásti do civilního oděvu, vzdálil se na předem nepředpokladatelnou dobu ze svého pracoviště, odebral se k benzínové čerpací stanici A. v Č. B., D. L., tam se pokusil prodat plastový kufr, který obsahoval další věci, přičemž kufr a věci v něm uložené získal způsobem uvedeným v bodě I/1 rozsudku, a během tohoto pokusu byl zadržen orgány Inspekce Policie České republiky. Podle dalších zjištění Okresního soudu v Českých Budějovicích obviněný porušil zejména čl. 6 závazného pokynu policejního prezidenta č. 110 ze dne 20. 8. 2008 o plnění úkolů služby pořádkové policie a služby železniční policie, v důsledku svého jednání nemohl během odloučení z pracoviště dozorčí služby bezprostředně poskytnout konzultaci policejní hlídce, která zadržela podezřelou osobu, a nakonec byl v dozorčí službě vystřídán poté, co byl sám zadržen Inspekcí Policie České republiky.

Odvolání, která podali obvinění M. Z. a J. H. proti celému výroku o vině a státní zástupce v neprospěch obviněných M. Z. a J. H. proti výroku o vině uvedenému

v bodě I/1 rozsudku, byla usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. 10. 2011, sp. zn. 4 To 544/2011, podle § 256 tr. ř. zamítnuta.

Proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích podali v zákonné lhůtě dovolání nejvyšší státní zástupce v neprospekch obviněných M. Z. a J. H. a prostřednictvím společného obhájce obvinění M. Z. a J. H.

Nejvyšší státní zástupce napadl výrok, jímž bylo zamítnuto odvolání státního zástupce. Odkázal na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), 1) tr. ř. Namítl, že skutek uvedený v bodě I/1 výroku o vině měl být v souladu s tím, jak se toho dožadoval již státní zástupce v odvolání, posouzen též jako přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku. Nejvyšší státní zástupce se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Krajskému soudu v Českých Budějovicích věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Obvinění M. Z. a J. H. napadli výrok, jímž byla zamítnuta jejich odvolání. Odkázali na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolacímu důvodu ovšem odpovídají pouze námitky obviněného M. Z., pokud směřují proti tomu, že byl ponechán beze změny výrok o vině trestným činem porušování povinností dozorčí služby podle § 286 odst. 1 tr. zák. Obviněný M. Z. v tomto ohledu namítl, že během výkonu dozorčí služby měl právo na přestávku, mohl i opustit své pracoviště a přestávku využít jakkoli, a vyjádřil názor, že závažnost jeho jednání nedosáhla intenzity požadované pro trestný čin a že toto jednání mohlo být maximálně kázeňským proviněním. Jinak oba obvinění mimo meze dovolacího důvodu uplatnili námitky proti skutkovým zjištěním, která se stala podkladem výroku o jejich vině přečinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, a dále proti tomu, jak soudy ve vztahu k těmto zjištěním hodnotily důkazy a v jakém rozsahu provedly dokazování. Každý z obviněných se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud z podnětu dovolání nejvyšší státního zástupce přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce je důvodné.

Dále Nejvyšší soud shledal, že dovolání obviněného J. H. a zčásti i dovolání obviněného M. Z. byla podána z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř., a že pokud se dovolání obviněného M. Z. opírá o námitky, které lze považovat za dovolací důvod, je zjevně neopodstatněné.

Dovolání je mimořádný opravný prostředek, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z některého z důvodů stanovených v § 265b odst. 1 písm. a) až 1) tr. ř. Podat dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí jen formálně deklarovat zákonný dovolací důvod. Uplatněné námitky musí zákonnému dovolacímu důvodu odpovídat také svým obsahem.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Z citovaného ustanovení je zřejmé, že právním posouzením skutku se rozumí jeho hmotně právní posouzení. Podstatou takového posouzení je aplikace hmotného práva, tj. trestního zákona, na skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně. Významné je, že se jedná o právní posouzení skutku, tak jak ho zjistily soudy, a nikoli jak ho prezentuje či jak se jeho zjištění dožaduje dovolatel. V dovolání lze namítat, že skutkový stav, který zjistily soudy, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným, nebo naopak že vykazuje znaky trestného činu, jímž obviněný nebyl uznán vinným. Je tedy možné vytýkat právní vady v kvalifikaci skutkového stavu zjištěného soudy. Mimo rámec dovolacího důvodu jsou skutkové námitky, tj. takové námitky, jimiž se dovolatel snaží dosáhnout jiného hodnocení důkazů oproti tomu, jak je hodnotily soudy, tím pádem i změny ve skutkových zjištěních soudů a jejich nahrazení jinou verzí skutkového stavu, kterou sám prosazuje. Dovolání se nemůže zakládat na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění vyvodily z důkazů, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování, že nevyhověly návrhům na provedení dalších důkazů apod. Dovolání jako mimořádný opravný prostředek je určeno k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, a nikoli k tomu, aby skutková zjištění soudů prvního a druhého stupně byla přezkoumávána ještě třetí instancí. Z podnětu dovolání podaného s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. se Nejvyšší soud otázkou správnosti právního posouzení skutku zabývá zásadně ve vztahu k tomu skutkovému stavu, který zjistily soudy prvního a druhého stupně, a nepřihlíží k námitkám proti skutkovým zjištěním soudů.

Uvedeným zásadám odpovídá pouze dovolání nejvyššího státního zástupce a dovolání obviněného M. Z., pokud dovolání tohoto obviněného směřuje proti výroku o vině trestným činem porušování povinností dozorcí služby podle § 286 odst. 1 tr. zák.

K dovolání nejvyššího státního zástupce Nejvyšší soud uvedl následující.

Podle § 13 odst. 1 tr. zákoníku trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Z této definice trestného činu vyplývá mimo jiné zásada, že pokud protiprávní čin vykazuje znaky více trestných činů, posoudí se jako všechny trestné činy, jejichž znaky vykazuje. Výjimky, které se v tomto ohledu připouštějí, vyplývají z toho, že mezi trestnými činy, jejichž znaky vykazuje protiprávní čin, je vztah speciality, vztah subsidiarity nebo vztah faktické konzumpce.

Přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí mimo jiné ten, kdo neoprávněně vnikne do obydlí jiného.

Skutek spočívající v tom, že obvinění jako policisté bez zákonného důvodu a bez příkazu k domovní prohlídce a k prohlídce jiných prostor a pozemků vstoupili do

bytu poškozené J. D., vykazuje znaky uvedeného přečinu. Okolnost, že poškozená sama pustila obviněné do bytu, nic nemění na tom, že vstup obviněných do jejího bytu byl neoprávněný. Je totiž evidentní, že poškozená umožnila obviněným vstup do svého bytu pod vlivem okolnosti, že to byli policisté a že vystupovali tak, jako by vykonávali nějaké služební či úřední úkony. Tímto neoprávněným vystupováním obvinění dosáhli souhlasu poškozené se vstupem do bytu. Lze konstatovat, že obvinění si vstup do bytu poškozené popsáním způsobem fakticky vynutili, byť navenek se věc mohla jevit tak, jako by poškozená pustila obviněné do bytu dobrovolně.

Pokud soudy neposoudily skutek jako přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku, rozhodly tak nikoli proto, že by skutek nevykazoval znaky tohoto přečinu, ale z jiných důvodů.

Okresní soud v Českých Budějovicích poukázal na to, že „znaky skutkové podstaty tohoto trestného činu (přečinu) jsou obsaženy v popisu skutku jako podstatné skutkové okolnosti přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, kdy jako příslušníci policie, tedy úřední osoby, neoprávněně, bez zákonného povolení, bez zákonného důvodu vnikli do objektu (bytu) jiného a neoprávněně tam setrvali“ (str. 25 rozsudku). Tato úvaha Okresního soudu v Českých Budějovicích je ve zjevném rozporu s tím, že skutek je zásadně nutno posoudit podle všech ustanovení zvláštní části trestního zákoníku, která se na něj vztahují, a to s výjimkou případů, kdy mezi trestnými činy, které přicházejí v úvahu, je vztah speciality nebo vztah subsidiarity, anebo kdy tu je vztah faktické konzumpce. Žádnou z těchto výjimek Okresní soud v Českých Budějovicích ve skutečnosti vůbec ani neargumentoval. To, že znaky nějakého trestného činu jsou obsaženy v popisu skutku jako podstatné skutkové okolnosti jiného trestného činu, samo o sobě není důvodem k tomu, aby skutek nebyl kvalifikován jako oba trestné činy. Nejedná-li se o vztah speciality či subsidiarity nebo o faktickou konzumpci, pak je to naopak důvodem pro takovou právní kvalifikaci, kdy je skutek posouzen jako oba dva trestné činy.

Krajský soud v Českých Budějovicích připustil, že obvinění „nepochybně domovní svobodu svědka Z. a jeho rodiny porušili“, avšak zároveň dodal, že „učinili tak v rámci páchaní typově závažnějšího přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku“. Podle Krajského soudu v Českých Budějovicích „přečin porušování domovní svobody byl jakýmsi produktem výkonu pravomoci úřední osoby, když pravomoc byla hrubě zneužita k získání majetkového prospěchu“ (str. 4 napadeného usnesení). I když to Krajský soud v Českých Budějovicích výslovně neuvedl, měl patrně na mysli faktickou konzumpci jako důvod, pro který se ztotožnil s tím, že skutek nebyl posouzen také jako přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku. Krajně nepřesvědčivě ovšem vyznívá úvaha Krajského soudu v Českých Budějovicích vycházející z porovnání „typové závažnosti“ obou přečinů. Typovou závažnost trestného činu vyjadřuje trestní sazba stanovená trestním zákonem na ten který trestný čin. Na přečin zneužití pra-

vomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 tr. zákoníku stanovil zákon č. 40/2009 Sb., tj. trestní zákoník ve znění účinném v době rozhodování obou soudů (před účinností zákona č. 330/2011 Sb.), trest odnětí svobody na šest měsíců až tři léta. Na přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku je stanoven trest odnětí svobody až na dvě léta. Rozdíl v typové závažnosti obou uvedených přečinů není tak podstatný, aby byl s to sám o sobě odůvodnit závěr, že přečin porušování domovní svobody je fakticky konzumován přečinem zneužití pravomoci úřední osoby. Typová závažnost obou přečinů je spíše srovnatelná, takže vztah faktické konzumpce tu nemůže vyplývat ze vzájemného poměru obou právních kvalifikací, ale jedinež z faktického průběhu trestné činnosti, tak jak byla spáchána v kontextu daných skutkových okolností. O faktickou konzumpci jde za předpokladu, že porušení nebo ohrožení zájmů chráněných jedním ustanovením trestního zákona je v konkrétním případě bezvýznamným prostředkem nebo podřadným vedlejším produktem hlavní (závažnější) trestné činnosti směřující proti zájmům chráněným druhým ustanovením trestního zákona. V posuzovaném případě nebylo porušení domovní svobody poškozené J. D. a dalších osob bydlících v jejím bytě žádným bezvýznamným prostředkem ke zneužití pravomoci obviněných ani žádným podřadným vedlejším produktem zneužití pravomoci obviněnými. Neoprávněné vniknutí do cizího bytu bylo naopak dominantní skutkovou okolností, která se stala těžištěm jednání, jímž obvinění nezákonně vykonávali svou pravomoc, a která nejen významně, ale dokonce rozhodujícím způsobem určovala celkový charakter posuzovaného skutku. Dominantní význam té části skutku, která spočívala v neoprávněném vniknutí do cizího bytu, je v dané věci zvýrazněn tím, že ze strany obviněných šlo o flagrantní porušení ústavně garantovaného práva na nedotknutelnost obydlí podle čl. 12 odst. 1, 2 Listiny základních práv a svobod, a to pod předstíranou záminkou, že jde o služební či úřední úkon policie. Uvažovat o faktické konzumpci v poměru mezi oběma přečiny je tudíž vyloučeno.

Pro úplnost je nutné dodat, že ustanovení § 329 odst. 1 tr. zákoníku poskytuje ochranu zájmu na řádném výkonu pravomoci úředních osob, zatímco ustanovením § 178 odst. 1 tr. zákoníku je chráněna domovní svoboda. Již z odlišnosti objektu každého z obou přečinů je zřejmé, že v poměru mezi nimi nemůže jít o vztah speciality ani o vztah subsidiarity.

Není tedy žádný důvod pro to, aby se právní posouzení skutku odchýlilo od zásady, že skutek se posoudí podle všech ustanovení zvláštní části trestního zákoníku, která se na něj vztahují. Skutek měl být proto správně posouzen nejen jako přečin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku (ve znění účinném do 30. 11. 2011) a přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, ale také jako přečin porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku.

Rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích v části, v níž byli obvinění uznáni vinnými přečinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, je rozhod-

nutím, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích v části, v níž bylo zamítnuto odvolání státního zástupce, který se domáhal posouzení skutku i podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku, je vadné ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., protože jím byl zamítnut řádný opravný prostředek proti rozsudku, přestože v řízení předcházejícím rozhodnutí o zamítnutí byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce zrušil vadné části napadeného usnesení a předcházejícího rozsudku, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a přikázal Okresnímu soudu v Českých Budějovicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Okresní soud v Českých Budějovicích se bude při novém rozhodování řídit právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto usnesení (§ 265s odst. 1 tr. ř.). V dalším řízení neplatí zákaz reformace in peius (§ 265s odst. 2 tr. ř.), takže v novém řízení může dojít oproti původnímu rozhodnutí ke změně v neprospěch obviněných.

Nad rámec rozhodnutí o dovolání nejvyššího státního zástupce pokládá Nejvyšší soud za nutné upozornit, že pokud bude Okresní soud v Českých Budějovicích znovu zvažovat uložení trestu zákazu činnosti, nemůže ho uložit tak široce a neurčitě, jak se stalo v původním řízení. Při ukládání trestu zákazu činnosti podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku je třeba zakázanou činnost vymezit tak, aby to odpovídajícím způsobem vyjadřovalo souvislost zakázané činnosti se spáchaným trestným činem. Z tohoto hlediska je vymezení zakázané činnosti jako „výkon funkce úřední osoby“ neúměrně široké a také nedostatečně určité (k tomu viz např. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 819).

Výrok o vině obviněného M. Z. trestným činem porušování povinností dozorcí služby podle § 286 odst. 1 tr. zák. zůstal rozhodnutím o dovolání nejvyššího státního zástupce nedotčen.

V dalším se Nejvyšší soud podrobně vypořádal s námitkami obviněných M. Z. a J. H. Konstatoval, že dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. odpovídá ta část dovolání obviněného M. Z., v níž namítl nesprávnost právního posouzení skutku, který soudy kvalifikovaly jako trestný čin porušování povinností dozorcí služby podle § 286 odst. 1 tr. zák. Výhrady tohoto obviněného proti právnímu posouzení skutku, jehož podstatou bylo to, že se v průběhu dozorcí služby, kterou jinak vykonával na obvodním oddělení Policie České republiky, vzdálil z obvodního oddělení na jiné místo za tím účelem, aby prodal věci získané předtím krádeží, však neakceptoval. Shledal též, že námitky obviněných M. Z. a J. H., které se týkají výroku o jejich vině přečinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, mají vyložene jen skutkovou povahu a jsou mimo dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Nejvyšší soud proto dovolání obviněných odmítl, a to dovolání obviněného M. Z. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako dovolání zjevně neopodstatněné a dovolání obviněného J. H. podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. jako dovolání podané z jiného než zákonného dovolacího důvodu.

Přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku není trestným činem trvajícím, protože jeho zákonným znakem není udržování protiprávního stavu. Tento přečin je spáchán již tím, že z jednání pachatele vznikne jiné osobě nebezpečí, že onemocní pohlavní nemocí. Mnohost úmyslných útoků může při splnění dalších podmínek vést k závěru o pokračování v trestném činu (§ 116 tr. zákoníku).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2012, sp. zn. 7 Tdo 817/2012)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného Š. P. proti usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 42 To 34/2012, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. napadené usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě zrušil. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, zejména rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 42 To 34/2012. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Brně – pobočka v Jihlavě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ze dne 14. 11. 2011, sp. zn. 1 T 34/2011, byl obviněný Š. P. uznán vinným přečinem ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku, přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečinem zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku a odsouzen podle § 337 odst. 1 tr. zákoníku, § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody na 12 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, a podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku k trestu zákazu činnosti spočívajícímu v zákazu řízení všech motorových vozidel na 24 měsíců. Podle § 226 písm. a) tr. ř. byl obviněný zproštěn části návrhu na potrestání podaného pro přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku.

O odvolání obviněného, podaném proti odsuzující části rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou, bylo rozhodnuto dvěma rozhodnutími Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, a to jednak usnesením ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 42 To 34/2012, jímž byl podle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř. zrušen odsuzující výrok o vině obviněného přečinem ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku s tím, že trestní stíhání obviněného pro tento přečin bylo z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. zastaveno, jednak rozsudkem ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 42 To 34/2012,

jímž byl podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. zrušen výrok o trestu s tím, že podle § 259 odst. 3 tr. ř. byl obviněnému za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a přečin zanedbání povinné výživy podle § 196 odst. 1 tr. zákoníku nově uložen podle § 337 odst. 1 tr. zákoníku, § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody na 12 měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou, a podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na 24 měsíců.

Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě odůvodnil zrušení odsuzujícího výroku o vině přečinem ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku a následně zastavení trestního stíhání v podstatě tím, že zprošťující výrok ohledně části uvedeného trestného činu vytvořil překážku věci rozhodnuté ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. Přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě považoval za trvalý trestný čin a z toho dovodil, že zprošťující výrok o části tohoto trestného činu, který nebyl napaden odvoláním a nabyl právní moci v řízení před Okresním soudem ve Žďáru nad Sázavou jako soudem prvního stupně, měl účinky věci rozhodnuté i ve vztahu ke zbývajícím rozsahu, v němž Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou tímto trestným činem uznal obviněného vinným.

Nejvyšší státní zástupce podal v neprospěch obviněného v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě. Výrok o zrušení odsuzující části rozsudku, která se týkala přečinu ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku, a výrok o zastavení trestního stíhání napadl s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. f), g) tr. ř. Namítl, že Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě pochybil, pokud zrušil uvedenou část rozsudku a zastavil trestní stíhání, a vyjádřil názor, že tu nebyl důvod nepřipustnosti trestního stíhání podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. Uvedl, že Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě dospěl k nesprávnému závěru o nepřipustnosti trestního stíhání na podkladě chybné výchozí úvahy, že přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku má povahu trvalého trestného činu. Nejvyšší státní zástupce se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Krajskému soudu v Brně – pobočka v Jihlavě věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že dovolání je důvodné.

Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou posoudil jako nedbalostní přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku skutek, který podle jeho zjištění spočíval v podstatě v tom, že obviněný se v červenci nebo srpnu 2010 dověděl, že by mohl být nakažen pohlavní nemocí syphilis a být zdrojem nákazy touto nemocí, lékařské ošetření vyhledal až v lednu 2011 (kdy byla tato nemoc u něho skutečně diagnostikována), a přesto vykonal nechráněný pohlavní styk dne 1. 11. 2010 s I. M. (bod 1/a

odsuzujícího výroku o vině) a v době od července 2010 do ledna 2011 opakovaně s N. Š. (bod 1/b odsuzujícího výroku o vině).

Výrok, jímž Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou zprostil obviněného návrhu na potrestání pro úmyslný přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku, se týkal skutku spočívajícího podle návrhu na potrestání v podstatě v tom, že obviněný v listopadu a prosinci 2010 a dále ve dnech 17. 1. 2011 až 18. 1. 2011 opakovaně vykonal nechráněný pohlavní styk s M. H.

Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě považoval přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku za trvající trestný čin s odkazem na to, že obviněný se trestné činnosti, pro kterou byl uznán vinným, dopouštěl od července či srpna 2010 až do ledna 2011, a s odůvodněním, že „pachatel až do doby, než má lékařským vyšetřením objektivizován svůj zdravotní stav, tento protiprávní stav udržuje“. Názor Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, podle něhož přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku má povahu trvajícího trestného činu, je mylný. V tomto ohledu je právní posouzení skutku Krajským soudem v Brně – pobočka v Jihlavě nesprávné.

Trvající trestný čin se vyznačuje tím, že jeho zákonným znakem je jednání, jímž pachatel vyvolá a udržuje protiprávní stav, případně že protiprávní stav udržuje, i když ho sám nevyvolal. Významné je nikoli jen to, že tu je protiprávní stav, ale to, že jeho udržování je výslovným znakem trestného činu. Skutková podstata trvajícího trestného činu je naplňována kontinuálně, tj. nepřetržitě po celou dobu, po kterou je protiprávní stav udržován, a páčání trestného činu je ukončeno teprve tím, že protiprávní stav je odstraněn. Náhornou ukázkou trvajícího trestného činu je např. ohrožování zdravých závadnými potravinami a jinými předměty podle § 156 tr. zákoníku, pokud je spáchán ve variantě vymezené zákonným znakem, že pachatel „má na prodej“ závadné potraviny nebo jiné předměty (stejně tak odpovídající trestný čin spáchaný z nedbalosti podle § 157 odst. 1 tr. zákoníku). Trvajícími trestnými činy jsou také trestné činy, jejichž zákonným znakem je to, že pachatel „přechovává“ nějaké věci, např. padělané peníze (§ 233 odst. 1 tr. zákoníku), platební prostředek jiného (§ 234 odst. 1 tr. zákoníku), padělatelské náčiní (§ 236 odst. 1 tr. zákoníku), omamnou nebo psychotropní látku (§ 283 odst. 1 tr. zákoníku) atd. Mezi trvající trestné činy patří rovněž zbavení osobní svobody podle § 170 odst. 1 tr. zákoníku, jehož zákonným znakem je, že pachatel jiného „uvězní“ nebo ho jiným způsobem „zbaví“ osobní svobody. Patří sem i omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 tr. zákoníku, jehož zákonným znakem je, že pachatel jinému „brání“ užívat osobní svobody.

Naproti tomu trvajícím trestným činem není trestný čin, jehož znakem výslovně uvedeným ve skutkové podstatě není udržování protiprávního stavu, byť protiprávní stav jinak je faktickým následkem jednání pachatele. Např. spácháním přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku vznikne protiprávní stav spočívající v tom, že pachatel má v dispozici odcizenou věc, která byla odňata vlastníku nebo jinému

oprávněnému držiteli. Přesto nejde o trvalý trestný čin, protože držení odcizené věci není znakem trestného činu. Skutková podstata trestného činu je naplněna tím, že pachatel se věci zmocnil, a již tím je trestný čin spáchán. Doba, po kterou pachatel drží odcizenou věc, není dobou páchaní trestného činu krádeže.

Přečinu ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo jiného vydá, byť i z nedbalosti, nebezpečí nákazy pohlavní nemocí.

K naplnění znaků uvedeného trestného činu, pokud spočívají v tom, že pachatel jiného „vydá nebezpečí nákazy“, se vyžaduje, aby nebezpečí nákazy jiné osoby bylo konkrétní, bezprostřední a reálné. Tak je tomu zpravidla za předpokladu, že mezi pachatelem a jinou osobou dojde k pohlavnímu styku. Samotná okolnost, že pachatel trpí pohlavní nemocí, neléčí ji a setrvává ve stavu onemocnění, nestačí k naplnění zmíněného znaku, protože z toho žádné konkrétní, bezprostřední a reálné nebezpečí nákazy jiné osoby nevyplývá.

Zákonným znakem přečinu ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku není udržování nějakého protiprávního stavu. Tento přečin je spáchán již tím, že z jednání pachatele vznikne jiné osobě nebezpečí, že onemocní pohlavní nemocí. Typicky takové nebezpečí vznikne při pohlavním styku mezi pachatelem a jinou osobou. Je-li přečin spáchán tímto způsobem, tj. pohlavním stykem, nevyžaduje se k naplnění zákonných znaků přečinu nic dalšího ve smyslu udržování nějakého protiprávního stavu. Pokud pachatel v určitém období, kdy sám je zdrojem nákazy, vykonává pohlavní styk s několika osobami, pak se ve vztahu ke všem z nich dopouští útoků, kterými znovu a znovu naplňuje znaky přečinu. Mnohost úmyslných útoků může při splnění dalších podmínek vést k závěru o pokračování v trestném činu (§ 116 tr. zákoníku).

V návrhu na potrestání státní zástupce kvalifikoval celé jednání obviněného spočívající v pohlavních stycích s I. M., N. Š. a M. H. jako jeden pokračující úmyslný přečin ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku. Jestliže Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou dospěl k závěru, že pohlavní styk obviněného s M. H. nebyl prokázán, a jestliže obviněného podle § 226 písm. a) tr. ř. zprostil návrhu na potrestání v části týkající se jednání ve vztahu k M. H., byl tento postup v souladu s ustanovením § 12 odst. 12 tr. ř., podle něhož skutkem podle tohoto zákona (tj. podle trestního řádu) se rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu, není-li výslovně stanoveno jinak. Z hlediska ustanovení § 12 odst. 12 tr. ř. byly v návrhu na potrestání uvedené útoky proti I. M., N. Š. a M. H. samostatnými skutky, takže přicházelo v úvahu, aby soud také samostatnými výroky rozhodl o každém z nich. Z toho vyplývá, že rozhodnutí soudu o kterémkoli z těchto útoků nemělo žádné účinky ve vztahu k ostatním útokům, zejména ne účinek spočívající ve vytvoření překážky věci rozhodnuté podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. Nelze tudíž akceptovat závěr Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, že zprošťující výrok vytvořil překážku věci rozhodnuté a že trestní stíhání obviněného pro útoky proti I. M. a N. Š. se stalo nepřipustným. Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě rozhodl chybně, pokud podle § 257 odst. 1

písm. c) tr. ř. zrušil odsuzující výrok o vině obviněného přečinem ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 tr. zákoníku a pokud podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. zastavil trestní stíhání obviněného pro útoky proti I. M. a N. Š.

Napadené usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě je rozhodnutím, které především spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a kterým zároveň bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí, jak to předvídá dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněného zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě. Současně zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a mezi nimi zejména rozsudek Krajského soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, jímž byl zrušen rozsudek Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou ve výroku o trestu a jímž bylo o trestu nově rozhodnuto. Nakonec Nejvyšší soud přikázal Krajskému soudu v Brně – pobočka v Jihlavě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Krajský soud v Brně – pobočka v Jihlavě znovu rozhodne o odvolání obviněného proti rozsudku Okresního soudu ve Žďáru nad Sázavou.

U pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zákoníku je třeba posuzovat splnění zákonných předpokladů pro dobrovolné upuštění od přípravy podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku ve vztahu ke každému dílčímu útoku samostatně. Proto je možné upustit od přípravy k trestnému činu jen u některého z dílčích útoků, kdežto u jiných tomu tak být nemusí.

Odstraněním nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy k zvláště závažnému zločinu, se ve smyslu § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku rozumí v případě pokračování v trestném činu dobrovolné odstranění konkrétního nebezpečí hrozícího z jednotlivého dílčího útoku, u něhož tím zaniká trestní odpovědnost. Není však již třeba, aby pachatel odstranil ze svého dosahu vše, co vytvářelo možnost spáchat jiný trestný čin, např. aby se zbavil všech prostředků nebo nástrojů, které byly určeny ke spáchání zvláště závažného zločinu, od něhož dobrovolně upustil za podmínek § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, a které by mohly sloužit k provedení jiného činu za jiných časových a dalších okolností.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 8 Tdo 1296/2011)

Nejvyšší soud odmítl dovolání nejvyššího státního zástupce podané v neprospěch obviněného P. H. a mladistvého M. B. proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci, soudu pro mládež, ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 4 Tmo 4/2011, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Krajského soudu v Brně, soudu pro mládež, pod sp. zn. 2 Tm 6/2010.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Brně, soudu pro mládež, ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 2 Tm 6/2010, byl mladistvý M. B. uznán vinným proviněním loupeže dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, dílem ve stadiu přípravy podle § 20 odst. 1, § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jako spolupachatel podle § 23 tr. zákoníku, a obviněný P. H. zvláště závažným zločinem loupeže dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1, § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, dílem ve stadiu přípravy podle § 20 odst. 1, § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jako spolupachatel podle § 23 tr. zákoníku, kterých se podle skutkových zjištění dopustili tím, že

1) dne 8. 3. 2010 P. H., vystupující pod jménem T. B., ve V. n. M., po předchozí dohodě s mladistvým M. B. zadal na internetovém portálu www.bazos.cz inzerát na prodej osobního automobilu zn. BMW X6 za částku 900 000 Kč, aniž by ve skutečnosti vozidlo vlastnil, a když na základě inzerátu projevil zájem o koupi vozidla Ing.

A. M., bytem P. – D. J., pod smyšlenou záminkou prodeje tohoto vozidla vylákal poškozeného prostřednictvím mobilního telefonu dne 11. 3. 2010 z P. do obce S., okres H.; když poškozený kolem 19.26 hodin přijel společně s manželkou a nezletilým synem svým vozidlem Renault Laguna a zastavil před obcí S., tak mladistvý M. B., vybaven elektrickým paralyzérem, přistoupil k vozidlu ze strany spolujezdce a obviněný P. H., vybaven plynovou pistolí zn. EKOL cal. 9 mm, přistoupil ze strany řidiče a v úmyslu zmocnit se částky 900 000 Kč, kterou měl poškozený ve vozidle, mu obviněný P. H. přes stažené okénko přiložil pistoli ke krku; poškozený na tuto situaci zareagoval tak, že přidal plyn a z místa ujel,

2) ve dnech 14. 3. 2010 až 17. 3. 2010 obviněný P. H. pod smyšlenými jmény M. F. a J. S., po předchozí domluvě s mladistvým M. B. a již zemřelým M. K., zadal na internetovém portálu www.bazos.cz inzerát na prodej osobních automobilů zn. Audi Q7 za částku 920 000 Kč, Audi A8 za částku 1 000 000 Kč a BMW X6 za částku 960 000 Kč, a to se záměrem zájemce o koupi vozidla telefonicky dne 23. 3. 2010 vylákat na určené místo pod smyšlenou záminkou prodeje motorového vozidla, v úmyslu pod pohrůzkou použití plynové pistole, elektrického paralyzéro a nože se zmocnit finanční hotovosti zájemců o koupi vozidla v částkách odpovídajících kupní ceně vozidla, a poté, co muž vystupující pod jménem N., který projevil zájem o koupi vozidla Audi Q7, kontaktoval telefonicky obviněného P. H., byla dohodnuta schůzka na den 23. 3. 2010 do obce U. O., do které obviněný P. H. tohoto zájemce telefonicky naváděl, přičemž byl vybaven na schůzku plynovou pistolí EKOL cal. 9 mm, mladistvý M. B. byl vybaven elektrickým paralyzérem a M. K. úpletovou kuklou a nožem, na místě však zjistili technickou závadu na elektrickém paralyzéro, a proto k přepadení nedošlo, a obviněný P. H. po dohodě s mladistvým M. B. a M. K., i když zaregistrovali příjezd kupujícího ke sjednanému místu, z místa odjeli.

Za toto provinění byl mladistvý odsouzen podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku a § 31 odst. 1 z. s. m. k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 84 odst. 1 tr. zákoníku a podle § 33 odst. 1 z. s. m. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří roků za současného vyslovení dohledu nad ním. Obviněný P. H. byl odsouzen podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku a § 58 odst. 5 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání dvou a půl roku, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice s dozorem. Dále mu byl podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku uložen trest propadnutí věcí konkretizovaných v rozsudku.

Vrchní soud v Olomouci, soud pro mládež, rozsudkem ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 4 Tmo 4/2011, jako soud odvolací rozhodl o odvoláních, která proti shora uvedenému rozsudku podali obviněný P. H. a státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně proti výroku o uložení trestu v neprospěch obviněného P. H. tak, že:

I. podle § 258 odst. 1 písm. b), d), e), odst. 2 tr. ř. a ve vztahu k mladistvému M. B. také podle § 261 tr. ř. z podnětu odvolání obviněného P. H. a státního zástupce napadený rozsudek částečně zrušil ohledně obviněného P. H. a mladistvého M. B.

ve výroku o vině ve vztahu ke skutku popsanému pod bodem 2) výroku a ve výroku o uložených trestech,

II. podle § 259 odst. 3 tr. ř. ohledně zrušené části nově rozhodl tak, že mladistvého M. B. a obviněného P. H. zprostil podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby státního zástupce Krajského státního zastupitelství v Brně ze dne 6. 8. 2010, sp. zn. 3 KZV 17/2010, z činu pod bodem 2) popsaného tak, že ve dnech 14. 3. 2010 až 17. 3. 2010 obviněný P. H. pod smyšlenými jmény M. F. a J. S. po předchozí domluvě s mladistvým M. B. a již zemřelým M. K. zadal na internetovém portálu www.bazos.cz inzerát na prodej osobních automobilů zn. Audi Q7 za částku 920 000 Kč, Audi A8 za částku 1 000 000 Kč a BMW X6 za částku 960 000 Kč, a to se záměrem zájemce o koupi vozidla telefonicky dne 23. 3. 2010 vylákat na určené místo pod smyšlenou záminkou prodeje motorového vozidla, v úmyslu pod pohrůzkou použití plynové pistole, elektrického paralyzéry a nože se zmocnit finanční hotovosti zájemců o koupi vozidla v částkách odpovídajících kupní ceně vozidla, a poté, co muž vystupující pod jménem N., který projevil zájem o koupi vozidla Audi Q7, kontaktoval telefonicky obviněného P. H., byla dohodnuta schůzka na den 23. 3. 2010 do obce U. O., do které obviněný P. H. tohoto zájemce telefonicky naváděl, přičemž byl vybaven na schůzku plynovou pistolí EKOL cal. 9 mm, mladistvý M. B. byl vybaven elektrickým paralyzérem, M. K. úpletovou kuklou a nožem, na místě však zjistili technickou závadu na elektrickém paralyzéro, proto k přepadení nedošlo, obviněný P. H. po dohodě s mladistvým M. B. a M. K., i když zaregistrovali příjezd kupujícího ke sjednanému místu, z místa odjeli, přičemž obviněný P. H. ihned sjednal na týž večer schůzku s dalším zájemcem o koupi fiktivního vozidla – M. Š., která však již nebyla realizována, protože obvinění byli téhož dne zadrženi Policií České republiky, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. Při nezměněném výroku o vině ve vztahu ke skutku popsanému pod bodem 1) výroku napadeného rozsudku byli oba obvinění nově odsouzeni tak, že mladistvému M. B. bylo uloženo podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku a § 31 odst. 1 z. s. m. trestní opatření odnětí svobody na jeden rok a šest měsíců, jehož výkon byl podle § 84 tr. zákoníku a § 33 odst. 1 z. s. m. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let za současného vyslovení dohledu nad ním. Obviněný P. H. byl podle § 173 odst. 2 tr. zákoníku odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání šesti let, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. c) tr. zákoníku zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku mu byl uložen trest propadnutí věcí konkretizovaných v rozsudku.

Nejvyšší státní zástupce podal proti zprošťující části shora uvedeného rozsudku odvolacího soudu dovolání. Odkázal v něm na důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a namítl, že rozhodnutí spočívá na nesprávném hmotně právním posouzení podmínek zániku trestní odpovědnosti za přípravu k zvlášť závažnému zločinu. Poté, co dovolatel shrnul průběh trestního řízení, s poukazem na odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu zdůraznil, že odvolací soud se neshodl se soudem prvního stupně v tom, že pravou příčinou, proč se obvinění o plánované jednání ani

nepokusili, nebyla nefunkčnost paralyzéro (jak konstatoval soud prvního stupně), která přistoupila k rozhodné skutečnosti pouze podružně, ale že upouštění od pokračování přípravy loupežného přepadení vycházelo ze samotné vůle pachatelů. Závada na paralyzéro, s ohledem na možnost použití dalších připravených zbraní, v realizaci původního záměru pachatelům nebránila, protože v době, kdy se obvinění dohodli, že nebudou v dalším protiprávním jednání pokračovat, a společně opustili místo plánované schůzky, nehrozilo již reálně poškozenému z jejich strany žádné nebezpečí. Odvolací soud tak dovodil splnění jak podmínky zániku trestní odpovědnosti za přípravu spočívající v dobrovolném upuštění od dalšího jednání směřujícího ke spáchání zvláště závažného úmyslného trestného činu, tak i odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy (§ 20 odst. 3 tr. zákoníku). Dovolatel se s těmito závěry odvolacího soudu neztotožnil a ve smyslu dikce § 20 odst. 3 tr. zákoníku konstatoval, že k závěru o dobrovolnosti upuštění od dalšího jednání nepostačují zjištění vylíčená v napadeném rozsudku odvolacím soudem (strana 12 jeho odůvodnění), podle kterých šlo v podstatě u obviněných o „pocity strachu z realizace přepadení“. Odvolací soud se nezabýval tím, co bylo důvodem strachu obviněných, tj. zda šlo pouze o obecnou a konkrétními okolnostmi nepodloženou obavu z odhalení a trestněprávních následků z jejich jednání, nebo zda obvinění na podkladě konkrétních okolností na místě činu pojali obavu, že dokonání trestného činu podle původního plánu není možné, nebo zda jednali pod vlivem obavy, že jejich činnost je již zjištěna nebo dokonce monitorována orgány Policie České republiky. Podle dovolatele byly v této souvislosti přehlédnuty některé části výpovědí obviněných u hlavního líčení, na které odvolací soud odkázal a které zřejmě považoval za věrohodné, z nichž vyplývá, že obvinění na základě pohybů motorových vozidel zn. Nissan a VW Transporter v blízkosti zamýšleného činu pojali obavu, že by se na ně mohlo přijít, že byli sledováni a dokonce odposloucháváni. Nefunkčnost paralyzéro, i když objektivně sama o sobě dokonání činu nevyklučovala, nepochybně komplikovala realizaci původního plánu obviněných a měla vliv na jejich subjektivní představu o možnosti činu realizovat. I z úvah odvolacího soudu vyplývá, že právě tato okolnost byla důvodem, proč obvinění začali svoje původní plány přehodnocovat. Ze skutkových zjištění navíc vyplývá, že obvinění na místě zamýšleného loupežného přepadení u obce U. O. dokonce zkoušeli účinnost paralyzéro sami na sobě a zřejmě právě této zbrani přikládali pro realizaci svého plánu zásadní význam. Závěr odvolacího soudu, že obvinění od dokonání činu dobrovolně upustili, byl přinejmenším předčasný. Dovolatel se neztotožnil ani se závěrem odvolacího soudu o splnění druhé podmínky stanovené v § 20 odst. 3 tr. zákoníku spočívající v odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy. V některých případech sice postačuje k odstranění nebezpečí vzešlého z přípravy samotné upuštění od dalšího jednání, neplatí to však v této věci. Jednání obviněných bylo nepochybně spácháno za podmínek pokračování ve smyslu § 116 tr. zákoníku; v případě pokračujícího trestného činu je třeba za nebezpečí hro-

zící zájmu chráněnému trestním zákonem vzešlé z vykonané přípravy považovat též nebezpečí, že pachatel, který upustil od spáchání jednotlivého konkrétního útoku, využije podmínek vytvořených přípravou ke spáchání útoku dalšího. Byť obvinění nedokonalí loupežné přepadení poškozeného N. a z místa činu odjeli, zaniklo tím pouze nebezpečí hrozící tomuto poškozenému, neboť inzerát na prodej motorových vozidel byl stále umístěn na internetovém portálu. Obviněný P. H. prakticky ve stejnou dobu, kdy probíhalo jednání vůči poškozenému, a dokonce i po jeho ukončení, udržoval telefonický kontakt s dalším potenciálním zájemcem o koupi motorového vozidla M. Š. a o této komunikaci věděl i mladistvý S. M. Š. nebyla dohodnuta schůzka, na kterou by měl přijít s penězi, neboť tento trval na předchozí prohlídce vozidla, nicméně pokračující komunikace s tímto potenciálním poškozeným svědčí o tom, že minimálně ze strany obviněného P. H. nešlo o trvalé upuštění od páchaní dalších útoků zvláště závažného zločinu loupeže. O úplném odstranění nebezpečí hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem by bylo možno hovořit až po učinění dalšího opatření spočívajícího v odstranění předmětného inzerátu z webových stránek. Odvolací soud tak podle dovolatele pochybil, pokud dospěl k závěru, že trestnost přípravného jednání popsaného původně pod bodem 2) výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně zanikla podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku.

Nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. ř. zrušil v celém rozsahu rozsudek Vrchního soudu v Olomouci, soudu pro mládež, ze dne 28. 2. 2011, sp. zn. 4 Tmo 4/2011, a dále aby zrušil i případná rozhodnutí na zrušené výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Vrchnímu soudu v Olomouci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Prostřednictvím obhájců se k dovolání písemně vyjádřili mladistvý M. B. i obviněný P. H. Shodně dovolání označili za nedůvodné, neboť závěry odvolacího soudu považovali ve vztahu ke svým výpovědím za správné. Oba obvinění navrhli, aby Nejvyšší soud dovolání nevyhověl a aby ho podle § 265j tr. ř. zamítl.

Když Nejvyšší soud jako soud dovolací posoudil, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit, shledal, že když dovolatel vytýkal, že nebyly splněny podmínky § 20 odst. 3 tr. zákoníku o zániku trestní odpovědnosti, jde o dovolání podané v souladu s označeným důvodem dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Tato výhrada má hmotně právní povahu, jak předpokládá označený dovolací důvod, jenž záleží v tom, že dovolání směřuje na rozhodnutí, které spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Nejvyšší soud proto dále zkoumal, zda je toto dovolání opodstatněné.

Podle obsahu podaného dovolání dovolatel vytýkal jedinou nesprávnost napadeného rozhodnutí, a to že nebyly splněny podmínky pro použití § 20 odst. 3 tr. zákoníku o dobrovolném upuštění od přípravy zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. Proto je vhodné připomenout, že ve

smyslu § 20 odst. 3 tr. zákoníku trestní odpovědnost za přípravu k zvlášť závažnému zločinu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvlášť závažného zločinu a buď odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy (a/), nebo učinil o přípravě k zvlášť závažnému zločinu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být ještě odstraněno; oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému (b/).

Z uvedené dikce je patrné, že ustanovení § 20 odst. 3 tr. zákoníku, které zde dává přednost odstranění nebezpečí, které z přípravy vzniklo, před potrestáním pachatele za dokonání zvlášť závažný zločin, zánik trestní odpovědnosti umožňuje tehdy, pokud pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání a buď odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, nebo učinil o přípravě oznámení za stavu, kdy nebezpečí, které vzniklo z přípravy, mohlo být ještě odstraněno. Každá z podmínek uvedených pod písmenem a) nebo b) § 20 odst. 3 tr. zákoníku tak může být naplněna samostatně.

S ohledem na skutečnosti, o něž se v projednávané věci jedná, je zřejmé, že odvolací soud shledal podmínky pro upuštění od přípravy k okolnosti vymezené v § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku.

Dobrovolnost upuštění je dána jen tehdy, jestliže pachatel ví, že mu nic nebrání dokončit trestnou činnost, ani mu nehrozí žádné nebezpečí, tedy předpokládá, že jeho zvlášť závažný zločin je uskutečnitelný (a to třeba i mylně), a přesto se rozhodne od dokonání upustit a odstranit nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy, nebo učinit o přípravě k zvlášť závažnému zločinu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem, mohlo být ještě odstraněno. Pachatel musí tedy jednat s vědomím možnosti čin dokonat v souladu se svými představami a sám z vlastní vůle se rozhodne upustit od dalšího jednání směřujícího k dokonání činu. Dobrovolnost upuštění není vyloučena, obává-li se pachatel odpovědnosti za své jednání a uložení trestu, a jde přitom o obavu konkrétně nepodloženou, nebo sice i podloženou, ale nikoli činností orgánů činných v trestním řízení anebo jiné osoby, která jeho přípravné jednání odhalila (přistihla ho při přípravě apod.). Pouhá obava pachatele z odhalení, která vyplývá z jeho vědomí, že páchá přípravu k zvlášť závažnému zločinu, nevylučuje dobrovolnost, jestliže pachatel upustil od dalšího jednání pouze z vlastního rozhodnutí (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2009, s. 229, 230).

Je tedy zřejmé, že dobrovolnost musí vyplývat jen z duševních pohnutek pachatele, aniž by na to mělo vliv, že byl čin prozrazen, hrozilo odhalení a následné trestní stíhání anebo vznikly objektivní potíže, pro které nebylo možné čin dokonat. Proto o dobrovolné upuštění od dokonání zvlášť závažného zločinu ve smyslu § 20 odst. 3 tr. zákoníku nepůjde, když např. byl pachatel při přípravě zvlášť závažného zločinu

přistižen a od dalšího jednání upustil proto, že se obával odhalení (srov. rozhodnutí č. 21/1972-II. Sb. rozh. tr.), nebo upustil od dalšího jednání pod vlivem překážky, kterou nemohl překonat, nebo pachateli zabránila třetí osoba v rozvíjení trestné činnosti, popř. se ocitl v situaci, která mu nedává žádnou naději na úspěch (srov. rozhodnutí č. 5/1951 Sb. rozh. tr.). V daných souvislostech totiž dobrovolnost vyžaduje, aby pachatel ustoupil od další činnosti směřující k dokonání činu z vlastního podnětu, přičemž toto ustoupení musí být trvalé (viz Bulletin Nejvyššího soudu č. 1, ročník 1986, judikát č. 10). Dále nejde o dobrovolné upuštění od přípravy k zvlášť závažnému zločinu podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku, jestliže pachatel skutečně svého záměru toliko odložil na pozdější dobu (srov. rozhodnutí č. 52/1970 Sb. rozh. tr.). Ustoupení od dokonání činu musí být trvalé a nemůže se jednat jen o přerušení jednání s tím, že v něm pachatel bude pokračovat za příznivějších okolností.

Z uvedených důvodů je nutné v každém konkrétním případě zjistit, nejen zda se pachatel domníval, že tu vůbec byla nějaká překážka, popř. obava z odhalení na základě činnosti orgánů činných v trestním řízení nebo i jednání dalších osob bránící mu v možnosti čin uskutečnit, ale navíc též to, zda její vliv na pachatele byl takový, že vylučoval dobrovolnost ve shora uvedeném smyslu.

Okolností, která musí být u zániku trestní odpovědnosti podle § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku vedle dobrovolnosti současně dána, je odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy. U této podmínky je její naplnění závislé na charakteru zvlášť závažného zločinu, k němuž příprava směřuje. U některých deliktů nebezpečí zaniká již upuštěním od další činnosti, a odstranění nebezpečí spočívá v tom, že pachatel jen ustane v dalším konání směřujícím k dokonání. Rozhodnutí pachatele upustit od dokonání zvlášť závažného zločinu musí trvat až do konečného odvrácení nebezpečí vzniku následku. Míru aktivního zásahu pachatele k odstranění nebezpečí je nutné posuzovat individuálně s ohledem na okolnosti a na poměry pachatele a zkoumat, zda pachatel učinil vše potřebné k tomu, aby k odvrácení nebezpečí skutečně došlo. Je proto třeba zjistit, zda to, co pachatel učinil, za daných okolností postačovalo k odstranění následku a bylo v příčinné souvislosti s odvrácením nebezpečí, které hrozilo zájmu chráněnému trestním zákoníkem (srov. rozhodnutí č. 27/1987 Sb. rozh. tr.).

V projednávané trestní věci o použití ustanovení § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku rozhodl až odvolací soud, který (na rozdíl od soudu prvního stupně, jenž pachatele uznal trestně odpovědnými uvedenou přípravou) podrobněji posoudil všechny okolnosti, za nichž se čin odvíjel, a usoudil (strana 11 odůvodnění napadeného rozsudku), že skutečnou příčinou, proč pachatelé nakonec upustili od dalšího jednání, tedy od osobního setkání s mužem vystupujícím pod jménem N. a jeho loupežného přepadení, nebyla nefunkčnost paralyzéry, ale vlastní rozhodnutí pachatelů, kteří dostali strach a nechtěli v dalším trestném jednání pokračovat. Odvolací soud pro tento závěr vycházel z výpovědí spolupachatelů, podle nichž, když odcházeli od svého přeparkovaného vozu k místu schůzky a byt věděli, že paralyzér nefunguje,

o celé věci znovu rozmlouvali. Jako první se se strachem a nechutí celý plán do jeho výsledného konce provést svěřil mladistvý a poté, co se o tom chvíli dohadoval s obviněným P. H., i tento nakonec dospěl k závěru, že svůj plán s poškozeným N. nebudou realizovat. Upuštění od pokračování přípravy loupežného přepadení bylo tedy rozhodnutím samotné vůle obviněných a k ní pouze podružně přistoupila závida na paralyzéro. V době, kdy se obvinění dohodli, že nebudou v dalším protiprávním jednání vůči poškozenému N. pokračovat, a společně opustili místo plánované schůzky, již ze strany obviněných nehrozilo tomuto poškozenému reálné nebezpečí. Tímto reálným nebezpečím nemohlo být, jak namítal státní zástupce, neodstranění inzerátu z příslušné webové stránky, když samotná existence inzerátu neznamenal reálné nebezpečí z loupežného přepadení. Nehrozilo zde ani jiné bezprostřední nebezpečí, např. ve formě pasti na řidiče na příjezdové cestě, která by mu mohla zabránit bezpečně odjet z daného místa.

Tyto závěry odvolacího soudu dovolatel nepovažuje za dostatečné, neboť má za to, že důvodem strachu u obviněných mohla být jednak obava z odhalení v důsledku odposlouchávání nebo sledování, jednak jakákoli nefunkčnost paralyzéro, která podstatně dokonání činu komplikovala.

K těmto výhradám považuje Nejvyšší soud za podstatné uvést, že je z odůvodnění napadeného rozhodnutí zřejmé, že odvolací soud pro své závěry vycházel z doznání obviněných, kteří se, až na drobnosti v popisu události, shodli (srov. výpovědi obviněného P. H. a mladistvého na č. l. 593 až 611 a již zemřelého obviněného M. K. na č. l. 387 až 391). Z těchto výpovědí neplyne, že by důvodem strachu u obviněných byla přímo vyslovená obava z toho, že jsou sledováni nebo odposloucháváni. Z výpovědi obviněného M. K. se podává, že „... obviněného P. H. napadlo vyzkoušet paralyzér sám na sobě, ale nic mu to neudělalo, jen brnění. Oni dostali strach, co bude ... pak přijel ten kupec, říkal po telefonu, že je u hospody, ... když tam žádné auto nebylo, tak jsme dostali strach“.

Obviněný P. H. v zásadě tuto skutečnost popsal tak, že schopnost paralyzéro zkoušeli v době, než se ozval příjíždějící poškozený. Když už věděli, že paralyzér nefunguje, přemístili se s autem k místu, kde mělo k setkání dojít. Pak opět telefonoval poškozený, jehož obviněný navigoval, kam má jet. Mezitím si s ostatními obvinění upřesňovali své úlohy. Když šli s mladistvým po polní cestě k autu, tak řekl, že „je to blbost, že to nevyjde, začali se dohadovat a zjistili, že je to špatná věc, že by to neměli dělat. Mladistvý s tím souhlasil a společně to šli oznámit M. K. Ten hned jejich rozhodnutí nepřijal, nejdříve jim řekl, že jsou srabi, a chtěl to udělat sám. V této fázi znovu volal poškozený, který byl na místě, ale nenašel je, aby mu určili místo, kam má jet. Obviněnému M. K. s konečnou platností oba řekli, že do toho nejdou a že jdou domů. Nakonec se rozhodl i M. K., že záměr nebude realizovat, neboť se objevilo vozidlo, které připomínalo auto, v jakém měl být poškozený, jenž to ale nebyl.“

Z výpovědi mladistvého se podává, že když zjistili, že nefunguje paralyzér, který měl mít u sebe při loupežném přepadení, dostal místo paralyzéro nůž, ale poté dostal

strach, stejně jako obviněný P. H., a proto od jednání upustili. Řekl, že „do toho nejde“, avšak M. K. trval na tom, aby „to udělali“. Mladistvý však čin spáchat nechtěl a nakonec to nechtěl ani obviněný P. H. Tyto skutečnosti si sdělili za situace, kdy již měli rozděleny úkoly a obhlédli si místo, kde čin provedou. Pak se ale rozhodli, že „do toho nepůjdou“. Jeli domů a souhlasil s tím nakonec i obviněný M. K., který také odjel.

Tyto výpovědi obviněných korespondují i s tím, jak popsali vývoj události v přípravném řízení, kde mladistvý uvedl, že se rozhodl „že do toho nejde a M. řekl, že do toho s P. sám nepůjde“ (č. l. 370, 395). Obviněný P. H. uvedl, „když jsme zjistili, že to neparalyzuje, že by mohli zavolat policii a že máme auto 2 km daleko, tak jsme se rozhodli odejít k autu a hned jsme ho přeparkovali blíž k domu v K. ... po cestě jsme se bavili, že to asi nevyjde, že máme strach a že M. do toho se mnou nepůjde ... pak jsme přišli zpět za M. K. a řekli mu, že do toho nejdeme ...“ (č. l. 381).

Takto podrobně konstatované obsahy výpovědí obviněných umožňují posoudit všechny rozhodné skutečnosti významné z hlediska namítané otázky a rovněž uvážit výhrady dovolatele, který vytýkal, že nebylo dostatečně objasněno, jakými skutečnostmi byli obvinění vedeni pro rozhodnutí od provedení činu ustoupit. Jak se v popsáných výpovědích podává, kromě paralyzéro, jenž nebyl funkční, nenastala žádná jiná objektivní skutečnost, která by odporovala závěru odvolacího soudu o tom, že rozhodnutí obviněných dobrovolně od činu odstoupit nebylo motivováno žádnou další podstatnou nebo významnou okolností, která by se podílela na důvodu, proč obvinění v činu nepokračovali.

Nejvyšší soud shledal v souladu s odvolacím soudem, že obvinění od svého záměru odstupovali postupně, sami se navzájem přesvědčovali v obavách o tom, že čin nemusí vyjít. Jejich obava tedy zřejmě pramenila právě z toho, že čin, o němž věděli, že není správný, bude odhalen. Kromě tohoto jejich vnitřního pocitu nebo stavu však nebyla objektivně prokázána žádná konkrétní skutečnost, jak ji v dovolání předpokládal či nastínil nejvyšší státní zástupce, která obviněné ke změně původního rozhodnutí vedla.

Nejvyšší soud navíc ke znaku dobrovolnosti podotýká, že je nutné pozitivně ve vztahu k pachatelům hodnotit i to, že si svůj čin rozmysleli v době, když již k tomu, aby jej realizovali, měli velice blízko, neboť poškozený byl téměř na místě předpokládaného činu, k němuž ho navigovali. Oni sami byli ozbrojeni, dokonce i obviněný M. K. měl konkrétně určené své stanoviště a roli, v níž měl v rámci sjednaných podmínek postupovat. Rozhodné je i to, že ať už první impuls o neuskutečnění činu vzešel od obviněného P. H., nebo od mladistvého (oba si tuto zásluhu přivlastňují), je nepochybné, že jejich společné rozhodnutí odjet domů a v činu nepokračovat vedlo ke stejnému závěru i obviněného M. K., který byl posledním, kdo se rozhodl od záměru ustoupit, a učinil tak jen v důsledku přesvědčivosti a pevného rozhodnutí obou spolupachatelů.

Na základě všech těchto úvah Nejvyšší soud přisvědčil závěru odvolacího soudu o naplnění znaku dobrovolnosti ve smyslu § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, jenž učinil v napadeném rozsudku odvolací soud, když výhrady dovolatele v této souvislosti nepovažoval za důvodné.

Dovolatel nesouhlasil se splněním podmínek pro upuštění od přípravy též proto, že (s odkazem na ustanovení § 116 tr. zákoníku o pokračujícím deliktu) obvinění z internetové sítě neodstranili inzerát, jehož prostřednictvím lákali potencionální poškozené. K tomu lze připomenout, že na tuto skutečnost reagoval odvolací soud (viz strana 12 rozsudku) tak, že samotná existence tohoto inzerátu neznamenala nebezpečí loupežného přepadení, a to ani se zřetelem na již plánovanou schůzku s dalším zájemcem o vozidlo M. Š. Odvolací soud přihlédl k obhajobě obviněného P. H., že v nejbližší době schůzku odvolal, protože bylo patrné, že tento zájemce si jde vozidlo jen obhlédnout, nešlo o koupi, a proto zájemce neměl u sebe peníze, o něž by mohl být důvod ho oloupit.

Předmětná námitka se týká toho, zda došlo k odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy. Nejvyšší soud připomněl, že hrozící nebezpečí se posuzuje s ohledem na konkrétní jednání, které, pokud by k dobrovolnému upuštění nedošlo, skutečně hrozilo nebo nastalo. Je proto nutné zkoumat vždy ty konkrétní zájmy, které jednáním, jímž pachatel směřoval k dokonání svého jednání, byly ohroženy. Porušením nebo ohrožením zájmu chráněného trestním zákoníkem se rozumí následek jako jeden ze znaků objektivní stránky trestného činu. Toto porušení nebo ohrožení je způsobeno jednáním, které charakterizuje trestný čin. V případě trestného činu loupeže je chráněno více objektů, neboť se jím chrání jednak osobní svoboda, jednak i majetek.

Z tohoto důvodu je nutné při úvahách podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku zkoumat vždy splnění podmínek tohoto ustanovení z hlediska konkrétního činu, o němž se jedná, a následků, tedy zájmů chráněných trestním zákoníkem, které jsou takovým jednáním ohroženy. Zánik trestní odpovědnosti z důvodu upuštění od přípravy ve smyslu § 20 odst. 3 tr. zákoníku lze připustit i pro jednotlivé dílčí útoky jinak spojené v rámci pokračujícího trestného činu (§ 116 tr. zákoníku), u něhož v případě jiných dílčích útoků podmínky pro upuštění nebyly dány (jako je tomu v projednávané věci, kde se na čin pod bodem 1/ upuštění od přípravy nevztahovalo). Pro tento závěr svědčí podmínky pro pokračování, jak jsou vymezeny v ustanovení § 116 tr. zákoníku, jímž se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou časovou souvislostí a souvislostí v předmětu útoku.

U pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zákoníku je třeba posuzovat splnění zákonných předpokladů pro dobrovolné upuštění od přípravy podle § 20 odst. 3 tr. zákoníku ve vztahu ke každému dílčímu útoku samostatně. Proto je možné upustit od přípravy k trestnému činu jen u některého z dílčích útoků, kdežto u jiných tomu tak být nemusí.

Vedle těchto závěrů je nutné zdůraznit, že upuštění od přípravy se musí vztahovat ke konkrétnímu zvláště závažnému zločinu, tj. k určitým znakům konkrétní skutkové podstaty a jí konkrétně chráněnému zájmu. Proto stačí, aby bylo odstraněno nebezpečí, které vzniklo konkrétnímu, individuálnímu zájmu a jež vyplynulo právě z přípravy, a to nejen s ohledem na jednoho ze spolupachatelů, ale ohledně všech pachatelů, neboť se požaduje, aby vůbec nenastaly důsledky takového konkrétního zvláště závažného zločinu (viz rozhodnutí č. 52/1970 Sb. rozh. tr.).

Pro uplatnění trestní neodpovědnosti pachatele při upuštění od přípravy za podmínky odstranění hrozícího nebezpečí ve smyslu § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku jde o odstranění konkrétně hrozícího nebezpečí plynoucího ze zvláště závažného zločinu, protože jde o to, aby pachatel dobrovolně zajistil, že nehrozí nebezpečí vzniklé zájmu chráněnému trestním zákoníkem z podniknuté přípravy, a tedy že již nedojde k následkům, k nimž by jinak, pokud by nebylo od přípravy upuštěno, došlo. S ohledem na okolnosti případu tudíž není nezbytné, aby pachatel, který dobrovolně odstranil nebezpečí hrozící konkrétnímu zájmu chráněného trestním zákoníkem, ze svého dosahu odstranil vše, co vytvářelo obecnou možnost spáchat jiný trestný čin, např. aby se zbavil všech prostředků nebo nástrojů, které by mohly sloužit k provedení jiného činu za jiných časových a dalších okolností. Proto i zde platí, „že když se někdo připravuje k trestnému činu opatřením si smrtícího nástroje, avšak dobrovolně upustí od dalšího jednání směřujícího k usmrcení, pak není překážkou zániku trestnosti, jestliže opatřený prostředek (jed) nezneškodní, třebaže to umožní způsobení škodlivého následku jiné osobě. Stejně jestliže ten, kdo spáchá pokus vraždy střelnou zbraní a dobrovolně upustí od dalšího jednání (zbraň odhodí), neztrácí důvod zániku trestnosti proto, že tím vyvolá nebezpečí, že někdo jiný zbraně k vražednému útoku užije“ (srov. Solnař, V. Základy trestní odpovědnosti, Academia Praha 1972, s. 274). O obdobnou situaci jde, pokud např. zloděj, který dobrovolně upustil od vyloupení prodejny, do níž chtěl vniknout, se nezabaví kasařského náčiní a další den provede vloupání a vykrade jinou prodejnu, apod.

Obdobně tomu bylo i v této věci, kde prostředkem k nalákání potencionálních poškozených byl toliko inzerát na internetu. Tím, že odstraněn z webových stránek nebyl, však žádná konkrétní hrozba jen z jeho existence potencionálně do budoucna neplynula. Rozhodně již neměla zcela žádný význam ve vztahu ke konkrétnímu dílčímu útoku. Jen hypoteticky a zcela nekonkrétně a neurčitě uvažovaná možnost, že by byl v budoucnu inzerát obdobně jako v projednávané věci využit, nemůže mít pro splnění podmínek § 20 odst. 3 tr. zákoníku žádný význam.

Na základě těchto úvah lze v projednávané věci přisvědčit názoru vyslovenému odvolacím soudem, který shledal obviněné beztrestnými i přesto, že neodstranili inzerát z internetového portálu, avšak když dobrovolně upustili od přípravy směřující ke spáchání zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku ve vztahu k činu, který plánovali uskutečnit dne 17. 3. 2010 na poškozeném muži jménem N., tím, že z místa činu odjeli dřív, než se s poškozeným

setkali, a své původně stanovené plány již vůbec nerealizovali. I přes zcela nejistou možnost, že by neodstraněný inzerát někdy v budoucnu mohli opět využít a jeho prostřednictvím poškozené nalákat a připravit loupež, jsou za výše rozvedených okolností splněny podmínky § 20 odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, protože obvinění způsobem, jakým upustili od uvedeného konkrétního dílčího činu vyjádřeného ve výroku v bodě 2), splnili všechna hlediska pro dobrovolné odstranění konkrétního nebezpečí hrozícího v tomto individuálně posuzovaném případě, kde toto hrozící nebezpečí definitivně zaniklo již samotným upuštěním od další činnosti směřující k dokonání. Obvinění totiž zcela dobrovolně a konečně odstranili v daném konkrétním dílčím útoku vše, co mohlo vést k jeho dokonání, takže zcela odstranili jejich připravovaným činem aktuálně hrozící nebezpečí.

Nejvyšší soud proto zjevně neopodstatněné dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

I. Je-li ve skutku, jehož se týká podané odvolání, shledáván jednočinný souběh více trestných činů, musí odvolací soud z hlediska požadavků uvedených v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumat správnost všech právních kvalifikací i skutkových zjištění je odůvodňujících, a to i když odvolatel nevytkl v odvolání žádnou vadu ohledně některého ze sbíhajících se trestných činů.

II. Rozhodnutí soudu druhého stupně lze napadnout dovoláním pro nesprávnost právního posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. i tehdy, vytýká-li dovolatel vadu spočívající v nesprávné souběžné právní kvalifikaci skutku, v němž je spatřován jednočinný souběh více trestných činů, přestože jde o právní kvalifikaci, jejíž nesprávnost nebyla v odvolání podaném proti rozsudku soudu prvního stupně vytýkána. I tuto právní kvalifikaci a skutková zjištění, která ji odůvodňují, byl totiž odvolací soud povinen přezkoumat podle § 254 odst. 1 tr. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 9. 2012, sp. zn. 6 Tdo 955/2012)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného J. H. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 5. 2012, sp. zn. 5 To 184/2012, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Břeclavi pod sp. zn. 21 T 163/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi ze dne 8. 3. 2012, č.j. 21 T 163/2011-104, byl obviněný J. H. (dále jen „obviněný“) uznán vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, za které byl odsouzen podle § 274 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání osmi měsíců, pro jehož výkon byl podle § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku zařazen do věznice s dozorem. Podle § 67 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl obviněnému uložen peněžitý trest ve výměře 100 denních sazeb po 500 Kč, celkem tedy 50 000 Kč, přičemž podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců pro případ, že peněžitý trest ve stanovené lhůtě nezaplatí. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu čtyř let. Dle skutkových zjištění nalézacího soudu se obviněný uvedených přečinů dopustil tím, že

dne 23. 6. 2011 kolem 17.30 hod. v obci P. na místní komunikaci před restaurací „U L.“ směřem od centra obce P. ke hřbitovu řídil osobní motorové vozidlo tovární zn. Saab, přestože byl v té době pod výrazným vlivem alkoholu, který si přivodil

předchozím požíváním alkoholických nápojů, přičemž v důsledku ovlivnění alkoholem nevěnoval dostatečnou pozornost řízení vozidla a nesledoval situaci v silničním provozu a při objíždění nákladního vozidla tovární zn. DAF, odstaveného při pravém okraji vozovky ve směru jeho jízdy, pravým bokem vozidla Saab v oblasti pravého předního blatníku a pravých předních dveří narazil do levého boku nákladního vozidla DAF, poté z místa nehody ujel, následně odmítnul podrobit se orientační dechové zkoušce na ovlivnění alkoholem a svým jednáním způsobil poškozené společnosti Z. T., s. r. o., se sídlem N. B., škodu ve výši nejméně 10 000 Kč, a tohoto jednání se dopustil, přestože rozhodnutím Městského úřadu v Pohořelicích, odboru dopravy a SH ze dne 9. 8. 2010, č.j. MUPOD 24905/2010, které nabylo právní moci dne 27. 8. 2010, byly jako nedůvodné zamítnuty námitky obviněného proti provedenému záznamu bodů, kterým bylo dosaženo celkového počtu 12 bodů v registru řidičů, v důsledku čehož obviněný pozbyl řidičské oprávnění pro všechny skupiny motorových vozidel ve smyslu § 123 odstavce 3 zákona č. 361/2000 Sb., v platném znění, dnem 4. 9. 2010 na dobu jednoho roku.

O odvolání, které proti tomuto rozsudku podal obviněný, rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Brně usnesením ze dne 17. 5. 2012, sp. zn. 5 To 184/2012, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b), e) tr. ř. napadený rozsudek zrušil ve výroku o peněžitém trestu.

Proti citovanému usnesení krajského soudu podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání, přičemž uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

V odůvodnění tohoto mimořádného opravného prostředku obviněný namítl, že soudy zjištěný skutkový stav nenaplní znaky trestného činu (přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a/ tr. zákoníku), jímž byl uznán vinným. Soudům nižších stupňů vytýká, že se nezabývaly právní relevancí rozhodnutí o provedeném záznamu 12 bodů v registru řidičů, ačkoli proti této skutečnosti brojil. Přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání byl uznán vinným na základě spáchání dvou předcházejících protiprávních jednání, a to ze dne 8. 6. 2007, kdy mu bylo zaznamenáno 7 bodů v registru řidičů, a protiprávního jednání ze dne 29. 8. 2009, kdy mu bylo zaznamenáno 5 bodů. Prvně jmenovaný skutek byl řešen trestním příkazem Okresního soudu v Břeclavi, sp. zn. 3 T 105/2007, který nabyl právní moci dne 12. 2. 2008. Tímto rozhodnutím byl obviněnému uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu dvou let, tj. od 8. 6. 2007 do 8. 6. 2009. Dne 14. 10. 2008 na základě usnesení č.j. 3 T 105/2007-150, došlo k upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti. Z díkce § 74 odst. 2 zák. č. 40/2009 Sb. vyplývá, že byl-li trest vykonán, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen. Obviněný měl za to, že nemohou být naplněny důvody pro odebrání řidičského průkazu a tedy ani důvody pro odsouzení za trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání. Proti této skutečnosti brojil všemi možnými prostředky (námitky, odvolání proti správním rozhodnutím apod.)

i v probíhajícím soudním řízení. Pokud trestní zákoník stanoví, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, nemůže být obviněnému na základě této skutečnosti ponechána bodová sankce, neboť důvod pro její udělení ze zákona zanikl. Na této skutečnosti dle obviněného nemůže nic změnit ani výklad „bodového systému“ podávaný Nejvyšším správním soudem, jelikož ustanovení § 123 odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, zřetelně stanoví, že řidiči motorového vozidla se zaznamenávají body za jednání zařazené do bodového hodnocení, za které mu byla pravomocně uložena sankce. Touto sankcí je bezesporu i trest zákazu činnosti uložený rozsudkem Okresního soudu v Břeclavi.

Z uvedených důvodů podle obviněného nemohlo dojít k naplnění znaků trestného činu. Jeho odsouzením byl porušen princip legitimního očekávání (spojený s obviněným provedeným výkladem trestního zákoníku), který je vyjádřením obecnějšího požadavku právní jistoty. Obviněný dále poukázal na to, že bodový systém je prezentován jako opatření *sui generis*, které není uznáváno jako sankce, ač na straně druhé o sankci nepochybně jde. I když nesouhlasí s výkladem zákazu ne *bis in idem* provedeným Nejvyšším správním soudem, ve svém dovolání jej nezpochybňuje, neboť v jeho případě jde o situaci jinou, a to že důsledek ve formě bodové sankce přichází v okamžiku fikce neodsouzení. Ani z judikatorní definice bodového systému (rozhodnutí Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 As 19/2009) nelze dospět k závěru, že v případě, kdy dojde k zahlázení odsouzení, mají platit důsledky opatření, sankce *sui generis*, za spáchání předmětného protiprávního jednání.

Pokud by dovolací soud shledal výklad obecných soudů za konformní s právním řádem, pak by s ohledem na dikci § 74 odst. 2 tr. zákoníku, tj. zahlázení ze zákona, měla alespoň uplynout v inkriminované době jednorozhodnutí k odečtu čtyř bodů podle § 123e odst. 1, písm. a) zákona o silničním provozu, tj. od právní moci rozhodnutí o spáchání trestného činu (od 12. 2. 2008 do 12. 2. 2009). Z toho důvodu by v případě spáchání dalšího protiprávního jednání dne 29. 8. 2009 nemohlo být u obviněného zaznamenáno dosažení 12 bodů, což bylo předpokladem pro vynesení odsuzujícího rozsudku, který je napadán dovoláním.

Obviněný proto v závěru svého dovolání navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 5. 2012, č.j. 5 To 184/2012-129, a aby tomuto soudu přikázal věc znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření sdělil, že dovolacím námitkám obviněného nelze přisvědčit, neboť první jím namítná problematika je v zásadě řešena v dovolání obviněného zmiňovaným rozhodnutím Nejvyššího správního soudu České republiky ze dne 10. 12. 2009, sp. zn. 2 As 19/2009, v němž jmenovaný soud konstatoval, že důsledky bodového systému nelze chápat jako nepřípustné ukládání dvojího trestu. Jedná se o specifické opatření, jehož účelem je motivovat řidiče k dodržování předpisů o provozu na pozemních komunikacích a eliminovat ty z nich, kteří se opakovaně a dlouhodobě dopouštějí porušování těchto předpisů. Bodovým hodnocením dochází k průběžnému sledování kázně řidi-

čů, přičemž důsledkem porušování předpisů o provozu na pozemních komunikacích, za které jsou ukládány sankce, může být pozbytí řídičského oprávnění v případě dosažení dvanácti bodů.

Vedení trestního řízení, v němž je rozhodováno o tom, zda určitá osoba spáchala jistý skutek a zda je tento skutek trestným činem (na straně jedné), a vedení bodového registru (na straně druhé) jsou odlišné právní instituty, samostatně regulované speciálními normami, tedy především trestním řádem za současného užití trestního zákoníku a zákonem o silničním provozu. Z okolností, že zákon o silničním provozu mimo jiné reaguje i na závěry vyslovené v trestním řízení (např. § 123 odst. 1, odst. 2 písm. c/ a odst. 3 písm. c/ zákona o silničním provozu apod.), nelze dovodit, že by veškeré závěry platné v rámci trestního řízení či vyplývající z trestního zákoníku měly být bez dalšího plně zohledněny v rámci vedení bodového systému. Jestliže trestní zákoník stanoví, že se od určitého okamžiku na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen (nastává fikce neodsouzení podle § 74 odst. 2 tr. zákoníku), jedná se o skutečnost, jež se vztahuje toliko k trestně právním důsledkům jednání obviněného. Bodový systém je upraven zvláštní normou, která jeho fungování stanoví samostatně (to je zřejmé i z § 123e odst. 3 zákona o silničním provozu).

Nepřípadné jsou i námitky obviněného o nemožnosti dosažení 12 bodů v důsledku nutnosti odečtení čtyř bodů s odkazem na § 123e odst. 1 písm. a) zákona o silničním provozu, neboť nezohledňují § 123e odst. 3 téhož zákona. Vykonával-li obviněný trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel až do vydání usnesení Okresního soudu v Břeclavi ze dne 24. 10. 2008, sp. zn. 3 T 105/2007, neběžely lhůty ve smyslu § 123e odst. 1 zákona o silničním provozu. Pokud se obviněný dalšího relevantního protiprávního jednání dopustil dne 19. 8. 2009 a již dne 7. 9. 2009 byl vyzván s ohledem na dosažení 12 bodů k odevzdání řídičského průkazu, žádné body mu odečteny být nemohly.

Závěrem svého vyjádření státní zástupce uvedl, že podané dovolání shledává zjevně neopodstatněným, a navrhl, aby je Nejvyšší soud jako takové podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Nejvyšší soud jako soud dovolací především dospěl k závěru, že dovolání proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 5. 2012, sp. zn. 5 To 184/2012, je přípustné a bylo podáno osobou oprávněnou k podání dovolání. Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., obviněný podal prostřednictvím svého obhájce, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě uvedené v § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením.

Mimo uvedených skutečností však bylo nezbytné posoudit i to, zda je dovolání obviněného přípustné z hlediska problematiky řešené v rozhodnutí publikovaném pod č. 20/2004 Sb. rozh. tr., podle něhož „... může dovolatel napadnout dovoláním rozhodnutí odvolacího soudu jen v tom rozsahu, v jakém byl odvolací soud oprávněn přezkoumat rozsudek soudu prvního stupně ...“, neboť specifikum posuzované věci se projevuje v tom, že v odvolání, které proti rozsudku Okresního soudu v Břeclavi

ze dne 8. 3. 2012, č.j. 21 T 163/2011-104, obviněný podal, neuplatnil (oproti obsahu jeho dovolání) žádné skutkové či právní výhrady vůči závěru nalézacího soudu, že svým jednáním, popsáním ve výrokové části jeho rozsudku, naplnil znaky přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. V písemném zdůvodnění svého odvolání totiž výslovně uvedl: „Připouštím, že jsem se dopustil přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, když jsem řídil motorové vozidlo, přestože jsem pozbyl řidičské oprávnění, tohoto činu lituji a jsem připraven za něj nést odpovědnost“ a ve shodě s tímto prohlášením proto navrhl, aby odvolací soud „rozsudek soudu I. stupně změnil tak, že mne zproští obžaloby z přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku a uzná mne vinným pouze z přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a uložený trest mi zmírní, a to tak, že mi uloží pouze trest zákazu činnosti, popř. přiměřený peněžitý trest“. V obsahové shodě pak obhájce obviněného přednesl odvolání při veřejném zasedání u odvolacího soudu. Ani z doplněného dokazování provedeného výsledkem obviněného odvolacím soudem či z vyjádření obviněného jako odvolatele před tímto soudem nevyplývalo, že by namítal nesprávnost rozsudku soudu prvního stupně v části viny přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

Tato zjištění Nejvyššího soudu, která nepodporují tvrzení obviněného v jeho dovolání, že „proti této skutečnosti (tj. nenaplněnosti důvodů pro odebrání řidičského průkazu)... brojil všemi možnými prostředky ... i v probíhajícím soudním řízení“, však nevedou k závěru, že by byly splněny zákonné podmínky pro odmítnutí tohoto dovolání jako nepřipustného podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř. ve smyslu právního závěru obsaženého ve výše citovaném rozhodnutí publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu (tj. v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2003, sp. zn. 5 Tdo 82/2003), podle něhož: „Směřuje-li ... dovolání proti výroku, který odvolací soud nepřezkoumával podle § 254 odst. 1 tr. ř. a neměl povinnost přezkoumávat ani podle § 254 odst. 2, 3 tr. ř., musí být takové dovolání odmítnuto jako nepřipustné podle § 265i odst. 1 písm. a) tr. ř.“.

Podmínky, za kterých přezkoumává odvoláním napadený rozsudek odvolací soud, vymezuje znění § 254 tr. ř., podle něhož:

„(1) Nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, odvolací soud přihlíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání.“

(2) Mají-li však vytýkané vady svůj původ v jiném výroku než v tom, proti němuž bylo podáno odvolání, přezkoumá odvolací soud i správnost takového výroku, na který v odvolání napadený výrok navazuje, jestliže oprávněná osoba proti němu mohla podat odvolání.

(3) Jestliže oprávněná osoba podá odvolání proti výroku o vině, přezkoumá odvolací soud v návaznosti na vytýkané vady vždy i výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad, bez ohledu na to, zda bylo i proti těmto výroky podáno odvolání.

(4) Byla-li odvoláním napadena část rozsudku týkající se jen některé z více osob, o nichž bylo rozhodnuto tímž rozsudkem, přezkoumá odvolací soud uvedeným způsobem jen tu část rozsudku a předcházejícího řízení, která se týká této osoby.“

Je-li odvolatelem napaden výrok o vině (což obviněný učinil) a sestává-li se tento z více trestných činů, jimiž byl obviněný uznán vinným, je z hlediska přezkumné povinnosti odvolacího soudu podstatné zjištění, zda souběh trestných činů v odvolání napadeném rozsudku má podobu konkurence ideální či reálné. V případě reálné konkurence (tzn. souběhu vícečinného daného více skutky) se přezkumná povinnost odvolacího soudu, v souladu s realizací dispozičního práva odvolatelem, koncentruje toliko na skutky, potažmo trestné činy v nich obsažené, jichž se týká podané odvolání. Jinými slovy řečeno, odvolací soud nepřezkoumává správnost výroky týkajících se jiných (odvoláním výslovně nenapadených) trestných činů, resp. jiných skutků obsažených ve výrokové části napadeného rozsudku, nevyvolá-li i jejich přezkoumání aplikace ustanovení § 254 odst. 2 tr. ř. V případě souběhu jednočinného se však odvolací soud nemůže omezit na pouhé přezkoumání odvoláním napadené právní kvalifikace, neboť odvolání se týká (byť v tomto směru částečně) jednoho skutku ve smyslu trestního práva procesního, u něhož správnost právní kvalifikace, tj. subsumpce skutkových zjištění pod příslušná ustanovení trestního zákona, musí odvolací soud přezkoumat v celém rozsahu, neboť jde o výrok – z hlediska procesního rozhodování o něm – nedělitelný. Z dosud uvedeného plyne, že odvolací soud je v takovém případě podle § 254 odst. 1 tr. ř. povinen přezkoumat celý odvoláním napadený výrok o vině (a řízení mu předcházející). Je-li ve skutku, jehož se týká podané odvolání, shledáván jednočinný souběh více trestných činů, musí odvolací soud z hlediska požadavků uvedených v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumat správnost všech právních kvalifikací i skutkových zjištění je odůvodňujících, a to i když odvolatel nevytkl v odvolání žádnou vadu ohledně některého ze sbíhajících se trestných činů.

Napadl-li proto obviněný výrok o vině obsažený v rozsudku nalézacího soudu, tj. důvodnost právního posouzení skutku ve výrokové části rozsudku popsaného jako přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku (konkrétně skutkový základ této právní kvalifikace), bylo nezbytné, byť konkrétní výhrady k souběžné právní kvalifikaci v podobě přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zák. obviněný jako odvolatel nevnesl, aby odvolací soud přezkoumal správnost veškerých závěrů učiněných nalézacím soudem ohledně popsaného skutku, tj. jeho celkového právního posouzení. Z odůvodnění usnesení odvolacího soudu lze seznat, že tuto svoji povinnost odvolací soud splnil, neboť se vyjádřil i k důvodnosti posouzení skutku dle uve-

dené právní kvalifikace. Na str. 4 rozhodnutí totiž krajský soud uvedl: „K dalšímu žalovanému přečinu, a to přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zák., je nutno uvést, že jeho spáchání obžalovaný plně doznává (příčemž vůči němu mj. ani žádných námitek nevznesl), když v tomto směru obžalovaný jednal dle názoru odvolacího soudu v přímém úmyslu dle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zák. V dalším pak odvolací soud odkazuje na příslušné odůvodnění napadeného rozsudku, se kterým se plně ztotožňuje.“ Toto vyjádření je vzhledem k postoji obviněného v řízení odvolacím, kdy správnost skutkových a právních závěrů ve vztahu k posouzení svého činu podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku nezpochybňoval, třeba považovat za dostačující, neshledal-li odvolací soud v napadeném výroku vady, s nimiž počítá ustanovení věty druhé § 254 odst. 1 tr. ř.

Rozhodnutí soudu druhého stupně lze napadnout dovoláním pro nesprávnost právního posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. i tehdy, vytýká-li dovolatel vadu spočívající v nesprávné souběžné právní kvalifikaci skutku, v němž je spatřován jednočinný souběh více trestných činů, přestože jde o právní kvalifikaci, jejíž nesprávnost nebyla v odvolání podaném proti rozsudku soudu prvního stupně vytýkána. I tuto právní kvalifikaci a skutková zjištění, která ji odůvodňují, byl totiž odvolací soud povinen přezkoumat podle § 254 odst. 1 tr. ř. Nejvyšší soud uzavřel, že v jím posuzované věci jsou splněny zákonné podmínky pro přezkoumání napadené části rozhodnutí odvolacího soudu dovolacím soudem.

V další části rozhodnutí se Nejvyšší soud zaměřil na posouzení důvodnosti argumentace, kterou ve svém dovolání obviněný uplatnil. Ve shodě s posouzením věci soudy nižších stupňů a státním zástupcem v jeho vyjádření k dovolání obviněného i on shledal, že obviněný jednáním popsaným v rozsudku soudu prvního stupně naplnil zákonné znaky přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jímž byl – společně s přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku – uznán vinným. Dovolání obviněného proto podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Soudní poplatek za žalobu o vyklizení bytu se podle právní úpravy účinné od 1. 9. 2011 určuje podle položky 4 bodu 1 písm. a) sazebníku poplatků, a činí tedy 5000 Kč.

(Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 10. 2012,
sp. zn. 11 Co 615/2012)

Usnesením ze dne 31. 7. 2012 O k r e s n í s o u d v Ostravě zastavil řízení pro nezaplacení soudního poplatku (odstavec I. výroku), rozhodl, že žalobce není povinen hradit náhradu nákladů řízení žalovanému (odstavec II. výroku).

Usnesení napadl včas podaným odvoláním žalobce. Namítal, že byl nesprávně vyzván k zaplacení soudního poplatku v celkové výši 5000 Kč (doplatek 3000 Kč), přičemž 2000 Kč jako soudní poplatek již zaplatil a dle jeho názoru je takto stanovená výměra soudního poplatku správná (položka 4 bod 1 písm. c/ sazebníku poplatků). Dle jeho názoru senát okresního soudu nesprávně právně vykládá položku 4 bod 1. Žaloba o vyklizení bytu je jednou z nejjednodušších žalob, neboť pro posouzení její oprávněnosti je pouze třeba prokázat vlastnické právo žalobce k věci a neoprávněný zásah žalovaného do tohoto práva zpravidla v důsledku setrvání v bytě po skončení nájemního vztahu. Dle vlastní zkušenosti žalobce končí naprostá většina případů žalob na vyklizení bytu rozsudkem pro zmeškání, protože žalovaní se k soudu nedostaví. Nejedná se tedy v žádném případě o náročné a nákladné soudní řízení, jak měl v důvodové zprávě na mysli zákonodárce. Jestliže náročnost a nákladnost soudního řízení, jehož předmětem jsou nemovitosti, vedly následně zákonodárce k navýšení soudního poplatku o 40 %, není naprosto důvod vykládat citované ustanovení tak, že u jednoduchého řízení na vyklizení bytu činí navýšení 500 %. V neposlední řadě je třeba uvést, že náklady soudního řízení na vyklizení bytu nejsou zpravidla nikdy vymoženy a jdou k tíži vlastníka domu. Žalobce se domáhal změny napadeného rozhodnutí tak, že se řízení nezastavuje.

K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolací soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení předcházející jeho vydání a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Z obsahu spisu se podává, že žalobou ze dne 19. 4. 2012 se žalobce domáhal vyklizení žalovaného z bytu č. 10 v domě č. p. 501 v O. s tím, že žalovaný zde bydlí bez právního důvodu a na výzvu k vyklizení bytu nereagoval. Spolu se žalobou zaplatil žalobce kolkovými známkami soudní poplatek ve výši 2000 Kč. Usnesením ze dne 19. 6. 2012 byl žalobce vyzván k doplacení soudního poplatku, který dle položky 4 bodu 1 písm. a) sazebníku soudních poplatků činí 5000 Kč, zbývá tedy

doplatit 3000 Kč. Na tuto výzvu žalobce odpověděl podáním datovaným dne 4. 7. 2012, že dle jeho názoru je tento požadavek neoprávněný a žalobce nehodlá tento stanovený doplatek zaplatit. Na to bylo řízení pro nezaplacení soudního poplatku zastaveno.

Dne 1. 9. 2011 nabyla účinností novela zákona o soudních poplatcích č. 218/2011 Sb. V § 6a citovaného zákona byl mimo jiné doplněn odstavec 6 tohoto znění: „Pro účely tohoto zákona se za nemovitost pokládají všechny nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí na jednom listu vlastnictví. Pro účely tohoto zákona se za nemovitost pokládá byt a nebytový prostor.“ Dle položky 4 bodu 1 sazebníku soudních poplatků za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem není peněžité plnění, činí soudní poplatek a) za každou nemovitost 5000 Kč, b) za každý podnik nebo za každou jeho organizační složku 15 000 Kč a c) v ostatních případech, není-li dále stanoveno jinak, 2000 Kč. V bodech 2 až 6 položky 4 nic dalšího o bytech není stanoveno.

Dle názoru odvolacího soudu postupoval okresní soud zcela správně. V § 6a odst. 6 zákonodárce ve dvou větách zcela zřetelně vymezuje, co pro účely tohoto zákona (tj. pro účely související se soudními poplatky v občanském soudním řízení) považuje za nemovitosti: 1) pokládá za nemovitosti všechny nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí na jednom listu vlastnictví, 2) pro účely tohoto zákona pokládá za nemovitost byt a nebytový prostor. Zákonodárce nehovoří v případě 2) o bytové jednotce, nýbrž obecně o bytu. Odvolací soud ve shodě s okresním soudem dovozuje z tohoto ustanovení, že pro účely stanovení sazby soudního poplatku (neboť se jedná o jeden z účelů zákona o soudních poplatcích) se za nemovitost pokládá obecně byt, i když jinak byt (nejedná-li se o bytovou jednotku) podmínky nemovitosti nespĺňuje. Nejedná se v rámci občanského soudního řízení o nic ojedinělého. Odvolací soud poukazuje na ustálenou soudní judikaturu k § 88 písm. i) o. s. ř. Dle tohoto ustanovení na místo obecného soudu je k řízení příslušný soud, v jehož obvodu je nemovitosti, týká-li se řízení práva k ní. Dle tohoto ustanovení se posuzuje místní příslušnost soudu v případě vyklizení bytu, či určení neplatnosti výpovědi z nájmu bytu, kdy místně příslušným je výlučně soud, v jehož obvodu se byt nachází (ačkoliv ani zde se nejedná o nemovitost ve smyslu § 119 odst. 2 obč. zák.). Lze přijmout závěr, že zákonodárce výslovně stanovil pro účely ryze fiskální ve smyslu zákona o soudních poplatcích, že byt se pokládá za nemovitost a ve smyslu tohoto ustanovení činí soudní poplatek dle položky 4 bodu 1 písm. a) sazebníku 5000 Kč.

Protože žalobce přes výzvu nedoplatil část soudního poplatku ve výši 3000 Kč tak, aby byla splněna poplatková povinnost v celkové výši 5000 Kč, postupoval okresní soud zcela správně, jestliže v souladu s § 9 odst. 1 zákona o soudních poplatcích řízení zastavil.

Po právní moci tohoto usnesení rozhodne okresní soud o vrácení soudního poplatku již zaplaceného ve smyslu § 10 odst. 3 zákona o soudních poplatcích.

S ohledem na shora uvedené závěry bylo napadené rozhodnutí potvrzeno.

Při výkladu pojmu „občanská a obchodní věc“ podle článku 1 odst. 1 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, nesmějí být pojmy použité v nařízeních vykládány ve světle národního práva, ale musí být vykládány autonomně s přihlédnutím k cílům a systematickému uspořádání nařízení a s přihlédnutím k obecným principům vyvozeným ze všech národních právních řádů.

Roční udržovací platba za provedení odborných úkonů, souvisejících s trváním registrace léčivého přípravku, jejíž výše, metoda výpočtu a postup při vybírání je stanovena ve vztahu k uživatelům jednostranně, je povinnou platbou soukromé osoby ve prospěch veřejného subjektu za úkony, které je oprávněn provádět v rámci výkonu veřejné moci jen tento veřejný subjekt. Jelikož povinnost žalované platit roční udržovací poplatky je založena veřejným právem a jako žalobce v řízení vystupuje osoba veřejného práva v rámci výkonu svých veřejnoprávních pravomocí, není dána věcná působnost Nařízení Brusel I.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2012, sp. zn. 33 Cdo 3793/2011)

Žalobou ze dne 25. 5. 2010 se žalobkyně domáhala po žalované zaplacení částky 165 750 Kč s blíže specifikovaným úrokem z prodlení s odůvodněním, že na základě její žádosti vydala dne 16. 9. 1998 rozhodnutí o registraci léčivého přípravku DR. RENTSCHLER ECHINACEA, gtt., č.j. 8599/94, a léčivu bylo přiděleno registrační číslo 94/220/98-C. Dne 23. 12. 1998 vydala rozhodnutí o registraci léčivého přípravku Dr. Rentschler Hustenlöser Pastillen, ctb., č.j. 8606/94; léčivému prostředku bylo přiděleno registrační číslo 52/367/98-C. Dne 23. 12. 1998 vydala rozhodnutí o registraci léčivého přípravku Dr. Rentschler Hustenlöser Lösung, gtt., č.j. 8607/94, kterému bylo přiděleno registrační číslo 52/368/98-C. Dne 9. 12. 1998 vydala rozhodnutí o registraci léčivého přípravku Dr. Rentschler Hustenstiller Saft, sir., č.j. 1565/94, kterému bylo přiděleno registrační číslo 36/349/98-C. Jelikož registrace těchto léčiv byly pro Českou republiku ke dni 31. 12. 2007 platné, vznikla tímto dnem žalované, podle § 112 odst. 2 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (dále jen „zákon o léčivech“), jako držitelce registrace, povinnost uhradit žalobkyni náhradu výdajů za úkony Státního ústavu pro kontrolu léčiv (dále jen „Ústav“) spojené s trváním příslušných registrací formou roční udržovací platby na následující rok, tj. rok 2008. Tato roční udržovací platba určená podle položky č. U-001 části A přílohy č. 1 vyhlášky Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva zemědělství č. 427/2008 Sb., o stanovení výše náhrad výdajů za odborné úkony vykonávané v působnosti Státního ústavu pro kontrolu léčiv a Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (dále jen „náhradová vyhláška“), před-

stavuje u jednotlivého léčivého přípravku částku 19 500 Kč, tzn. za čtyři celkem 78 000 Kč. Kromě léčivého přípravku DR. RENTSCHLER ECHINACEA byly k 31. 12. 2008 platné registrace zbývajících tří léčiv, a tak byla žalovaná povinna zaplatit roční udržovací platbu za tato tři léčiva i na rok 2009. Jelikož přes zaslouhou výzvu žalovaná roční udržovací platbu na tento rok neuhradila, v souladu s § 112 odst. 2 zákona o léčivech je povinna zaplatit zvýšenou platbu o 50 %, což u každého jednotlivého léčivého přípravku představuje 29 250 Kč. Zdůrazňuje, že podle § 34 odst. 8 zákona o léčivech nesmí být registrace léčivého přípravku zrušena z jiných důvodů, než stanoví zákon (§ 34 odst. 5 zákona o léčivech), což znamená, že žalobkyně nemá jinou možnost, než úkony spojené s trváním registrace nadále provádět. Žalovaná jí neplacením udržovacích plateb způsobila škodu ve formě ušlého zisku, přičemž byly naplněny všechny předpoklady vzniku práva na náhradu škody (tj. porušení právní povinnosti – povinnosti držitele registrace léčivého přípravku, vznik škody a příčinná souvislost mezi těmito dvěma skutečnostmi). Se zřetelem k § 37 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, je dána pravomoc soudů České republiky, je-li dána podle jejich předpisů příslušnost. Podle § 87 odst. 1 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, je vedle obecného soudu žalovaného (§ 84 o. s. ř.) k řízení příslušný také soud, v jehož obvodu došlo ke skutečnosti, která zakládá právo na náhradu škody. Ke škodě na majetku žalobkyně došlo v obvodu Obvodního soudu pro Prahu 10.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 10 usnesením ze dne 2. 8. 2010 řízení zastavil. Zdůraznil, že v této věci jde o řízení s tzv. mezinárodním prvkem, neboť žalovaná je právnickou osobou se sídlem na území jiného členského státu Evropské unie. S odkazem na čl. 65 Smlouvy o založení Evropského společenství poukázal na čl. 1 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“), podle něhož se toto nařízení vztahuje na věci občanské a obchodní bez ohledu na druh soudu, naopak se nevztahuje zejména na věci daňové, celní a správní. Cituje z rozsudku Soudního dvora ze dne 14. 10. 1976 ve věci LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG proti Eurocontrol, sp. zn. C-29-76, uzavřel, že v případech placení tzv. ročních udržovacích plateb podle § 112 odst. 2 zákona o léčivech jde o úhradu, kterou má platit soukromoprávní osoba vnitrostátnímu správnímu orgánu za užívání jeho služeb (za trvání registrace léčivého přípravku), přičemž jak registrace, tak tato platba jsou povinné a správní orgán je „výlučně příslušný k její platbě“. Výše úhrady, způsob jejího výpočtu a postup při jejím inkasu jsou upraveny veřejnoprávním předpisem (vyhláška č. 428/2008 Sb.) a nelze je dohodou stran měnit. S tímto odůvodněním soud prvního stupně uzavřel, že projednávaná věc není věcí občanskou ani obchodní podle čl. I nařízení Brusel I a nařízení nelze na souzenou věc aplikovat. Neprosadí se názor žalobkyně, že jde o spor o náhradu škody, a pravomoc soudů České republiky je založena podle § 37 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (dále jen

„z. m. p. s.“), ve spojení s § 87 písm. b) o. s. ř. Předmětem řízení je totiž požadavek na zaplacení roční udržovací platby podle zákona o léčivech ve spojení s náhradovou vyhláškou. Nejde tedy o nárok deliktní, nýbrž o nárok plynoucí ze zákona. Shora uvedené vede k jednoznačnému závěru o nedostatku pravomoci českých soudů.

M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 25. 3. 2011 usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Nad rámec právní argumentace soudu prvního stupně dodal, že podle rozsudku Soudního dvora (SD) ze dne 16. 12. 1980 ve věci Nizozemský stát v. Reinhold Rüffer, sp. zn. C-814-79, je pro posouzení, zda jde o věc civilní nebo obchodní, rozhodující postavení účastníků řízení a povaha vymáhané povinnosti. Z toho plyne, že je irrelevantní, zda platba, kterou žalobkyně vymáhá, je příjmem státního rozpočtu (jako správní poplatek) nebo příjmem Ústavu. Nelze přehlédnout, že v tomto právním vztahu jeho účastníci nemají rovné postavení, jelikož na straně žalobkyně jde o plnění veřejnoprávních povinností. Žalovaná nemá žádný vliv na určení výše roční platby ani na výši sankce za porušení povinnosti, neboť ty jsou uloženy zákonem a náhradovou vyhláškou. Za této situace odvolací soud souhlasil se závěrem, že předmětem řízení je požadavek na splnění povinnosti vyplývající z veřejnoprávního a nikoliv soukromoprávního vztahu v pojetí Nařízení Brusel I, které tak nelze ve věci aplikovat. Zcela v souladu s právním názorem soudu prvního stupně odvolací soud uzavřel, že požadavek na zaplacení roční udržovací platby není nárokem na zaplacení škody a pravomoc soudů České republiky tak nelze dovodit ani z § 37 odst. 1 z. m. p. s. ve spojení s § 87 písm. b) o. s. ř.

V dovolání, jehož přípustnost dovozuje žalobkyně (dále též „dovolatelka“) z ustanovení § 239 odst. 2 písm. a) o. s. ř., namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, tj. uplatňuje dovolací důvod podle v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Jeho naplnění spatřuje v chybném závěru o povaze právního vztahu založeného registrací léčivých přípravků a na to navazující povinnosti k platbám ročních udržovacích poplatků. Odvolací soud přehlédl, že podle § 13 odst. 2 zákona o léčivech není Ústav oprávněn autoritativně rozhodovat o povinnosti žalované platit uvedené poplatky, tj. vlastní rozhodovací činností dosáhnout vydání rozhodnutí, které by bylo titulem k nucenému výkonu rozhodnutí. Protože takové rozhodnutí může získat jen v soudním řízení, nevystupuje v tomto právním vztahu jako veřejný orgán při výkonu své pravomoci. Ostatně obdobnou věc řešil již Nejvyšší soud ve věci práva orgánu státní veterinární správy na zaplacení náhrady nákladů spojených s výkonem prohlídky jatečných zvířat a masa, s vyšetřením a s posouzením živočišných produktů, přičemž dovodil pravomoc soudů, neboť povahou jde o občanskoprávní vztah. Poukazuje na to, že udržovací poplatek není správním poplatkem, ale platbou za odborné úkony Ústavu spojené s trváním registrace léčivých přípravků, který je podle § 112 odst. 5 zákona o léčivech příjmem Ústavu. Z tohoto důvodu považuje za nepřipadné odkazy na rozsudek Soudního dvora (SD) ze dne 16. 12. 1980 ve věci Nizozemský stát v. Reinhold Rüffer, sp. zn. C-814-79, a ze dne 14. 10. 1976 ve věci LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG proti Eurocontrol, sp. zn. C-29-76, jejichž závěry na

danou věc nedopadají. Při srovnání právní úpravy úhrady nákladů podle § 65 zákona č. 79/1997 Sb., o léčivech a o změnách a doplnění některých souvisejících zákonů, a náhrady výdajů podle § 112 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), dospívá k závěru, že platný zákon o léčivech oproti předchozí úpravě, kdy byla např. do úhrady nákladů započítávána platba za každé prodloužení nebo zrušení registrace, přešel na placení poplatků formou ročních paušálních plateb, které v sobě zahrnují průměrné náhrady výdajů za odborné úkony Ústavu za jeden rok trvání registrace, včetně udržování databází v oblasti farmakovigilance nebo vydávání průběžných informací o dostupnosti léčivého přípravku na trhu. Místo jednotlivých plateb za každý jednotlivý odborný úkon byla tedy zvolena paušální roční platba. Na základě shora uvedeného rozboru má dovolatelka za to, že pro správné právní posouzení věci je nezbytné vyřešit, zda Česká republika – jednající prostřednictvím své organizační složky (Státního ústavu pro kontrolu léčiv) vystupuje při uplatňování práva na zaplacení udržovacích poplatků jako orgán veřejné správy při výkonu svých pravomocí, zda spor o zaplacení roční udržovací platby je vyloučen z působnosti Úmluvy ze dne 27. 9. 1968, resp. Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, a zda je dána pravomoc soudů České republiky v případě, kdy držitel rozhodnutí o registraci, který má sídlo mimo území ČR, nezplatí roční udržovací platbu za trvání registrace. Dovolatelka navrhl, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání, přípustné podle § 239 odst. 2 písm. a) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, není důvodné.

Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dovolatelka otevřela dovolacímu přezkumu správnost závěru, že není dána pravomoc soudů České republiky projednat a rozhodnout spor o zaplacení náhrad výdajů za odborné úkony spojené s trváním registrace léčivých přípravků.

Podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. lze dovolání podat z důvodu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Nesprávným právním posouzením je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci právních předpisů se jedná, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo sice aplikoval správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popřípadě ze skutkových zjištění vyvodil nesprávné právní závěry.

Podle § 103 o. s. ř. přihlíží soud kdykoliv za řízení k tomu, zda jsou splněny podmínky, za nichž může rozhodnout ve věci samé (podmínky řízení).

Podle § 104 odst. 1, věty první, o. s. ř. jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění účinném do 31. 12. 2010 (dále opět jen „zákon

o léčivech“), tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropských společenství (dále jen „Společenství“) a upravuje v návaznosti na přímo použitelné předpisy Společenství: a) výzkum, výrobu, přípravu, distribuci, kontrolu a odstraňování léčivých přípravků a léčivých látek (dále jen „léčiva“), b) registraci, poregistrační sledování, předepisování a výdej léčivých přípravků, prodej vyhrazených léčivých přípravků a poskytování informací, c) mezinárodní spolupráci při zajišťování ochrany veřejného zdraví a vytváření jednotného trhu léčivých přípravků Společenství, d) vedení dokumentace o činnostech uvedených v písmenech a) a b).

Podle § 10 odst. 1 zákona o léčivech státní správu v oblasti humánních léčiv vykonávají a) Ministerstvo zdravotnictví, b) Ministerstvo vnitra, c) Ministerstvo spravedlnosti, d) Ministerstvo obrany, e) Ministerstvo financí, f) Státní ústav pro kontrolu léčiv, g) Ministerstvo životního prostředí, h) celní úřady, i) Státní úřad pro jadernou bezpečnost a j) krajské úřady.

Podle § 13 odst. 1 zákona o léčivech Státní ústav pro kontrolu léčiv se sídlem v Praze (dále jen „Ústav“) je správním úřadem s celostátní působností podřízeným Ministerstvu zdravotnictví. V čele Ústavu stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává ministr zdravotnictví, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Ústav v oblasti humánních léčiv vydává rozhodnutí o registraci léčivých přípravků, jejich změnách, prodloužení, převodu, pozastavení a zrušení, rozhodnutí o převzetí registrace, rozhodnutí o povolení souběžného dovozu, rozhodnutí o zabrání léčivého přípravku (odstavec 2. písm. a/).

Podle § 112 odst. 1 zákona o léčivech za provedení odborných úkonů na žádost a za další odborné úkony stanovené tímto zákonem vybírá Ústav nebo Veterinární ústav náhradu výdajů.

Podle § 112 odst. 2 zákona o léčivech osoba, na jejíž žádost se odborné úkony mají provést, je povinna uhradit výdaje, které vznikly Ústavu nebo Veterinárnímu ústavu při provádění těchto úkonů. Prováděcí právní předpis stanoví výši náhrad výdajů za odborné úkony vykonávané na žádost v působnosti Ústavu nebo Veterinárního ústavu pro jednotlivé typy žádostí a odborné úkony spojené s trváním registrace léčivých přípravků. Držitel rozhodnutí o registraci rovněž hradí náhrady výdajů za úkony Ústavu a Veterinárního ústavu spojené s trváním registrace léčivých přípravků formou ročních udržovacích plateb, a to tak, že do konce kalendářního roku je povinen uhradit roční udržovací platbu na následující kalendářní rok. Pokud držitel rozhodnutí o registraci povinnost uhradit tuto platbu ve stanovené lhůtě nesplní, Ústav nebo Veterinární ústav jej vyzve k jeho dodatečné úhradě ve lhůtě 15 dnů od doručení výzvy. Za kalendářní rok, ve kterém byla udělena registrace, se udržovací platba nehradí. Nebyla-li roční udržovací platba uhrazena ani ve lhůtě stanovené k dodatečné úhradě, je držitel rozhodnutí o registraci povinen uhradit platbu zvýšenou o 50 %.

Podle § 112 odst. 5 zákona o léčivech náhrady výdajů podle odstavce 1 nejsou příjmem rozpočtu podle zvláštního právního předpisu a jsou příjmem zvláštního

účtu Ústavu nebo Veterinárního ústavu. Prostředky na tomto účtu nejsou příjmy rozpočtu podle zvláštního právního předpisu, jde o mimorozpočtové zdroje, které používá Ústav nebo Veterinární ústav přímo pro zajištění své činnosti.

Podle bodu 2. Preambule Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. 12. 2000, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „Nařízení Brusel I“), určité rozdíly mezi vnitrostátními pravidly pro určení příslušnosti a pro uznávání rozhodnutí ztěžují řádné fungování vnitřního trhu. Je třeba přijmout předpisy, které umožní sjednotit pravidla pro určení příslušnosti v občanských a obchodních věcech v mezinárodním ohledu a zjednodušit formality s ohledem na rychlé a jednoduché uznávání a výkon rozhodnutí členskými státy, pro které je toto nařízení závazné. Oblast působnosti tohoto nařízení by měla zahrnovat všechny hlavní věci spadající do oblasti občanského a obchodního práva kromě určitých přesně stanovených záležitostí (bod 7. Preambule).

Podle kapitoly I. čl. 1 odst. 1 Nařízení Brusel I, toto nařízení se vztahuje na věci občanské a obchodní bez ohledu na druh soudu. Nevztahuje se zejména na věci daňové, celní a správní.

Aby mohla být nařízení jednotně aplikována ve všech členských státech Evropské unie, nesmějí být v nich použité pojmy vykládány ve světle národního práva, ale musejí být vykládány autonomně, a to zaprvé s přihlédnutím k cílům a systematickému uspořádání nařízení a za druhé s přihlédnutím k obecným principům vyvozeným ze všech národních právních řádů (viz např. rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 10. 1976 ve věci LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG v. Eurocontrol, sp. zn. 29/76).

Nařízení Brusel I (potažmo jemu předcházející Bruselská úmluva o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech ze dne 27. 9. 1968) nedává *expressis verbis* odpověď na to, co je třeba rozumět pod pojmem „občanská a obchodní věc“. Evropský soudní dvůr (dále jen „ESD“), vědom si potřeby striktně odlišovat mezi věcmi soukromého práva a veřejného práva, se touto otázkou již mnohokrát ve své rozhodovací činnosti zabýval (viz rozsudek ze dne 14. 10. 1976 ve věci LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG v. Eurocontrol, sp. zn. 29/76, rozsudek ze dne 16. 12. 1980 ve věci Nizozemský stát v. Reinhold Rüffer, sp. zn. 814/79, rozsudek ze dne 21. 4. 1993 ve věci Volker Sonntag v. Hans Waidmann, Elisabeth Waidmanna Stefan Waidmann, sp. zn. C-172/91, rozsudek ze dne 1. 10. 2002 ve věci Verein für Konsumenteninformation v. Karl Heinz Henkel, sp. zn. C-167/00, rozsudek Soudního dvora ze dne 14. 11. 2002 ve věci Gemeente Steenbergen, sp. zn. C-271/00, rozsudek Soudního dvora ze dne 15. 5. 2003 ve věci Preservatrice fonciere, sp. zn. C-266/01, rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 2. 2004 ve věci Frahuil/Assitalia, C-265/02, rozsudek ze dne 15. 2. 2007 ve věci Lechouritou a další v. Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias, sp. zn. C-292/05, rozsudek ze dne 18. 5. 2006 ve věci Land Oberösterreich v. ČEZ a. s., sp. zn. C-343/04, nebo rozsudek ze dne 15. 1. 2004 ve věci Freistaat Bayern v. Jan Blijdenstein, sp. zn.

C-433/01). Na základě judikatury ESD lze pojmy „občanská a obchodní věc“ vymezit zejména prostřednictvím oddělení aktů veřejné moci (*acta iure imperii*). O výkon veřejné moci jde zejména v situaci, kdy subjekt veřejného práva uplatňuje vůči osobě soukromého práva požadavek na plnění vyplývající z práva veřejného. Za účelem zjištění, zda státní orgán jedná při výkonu státní moci, je nutné prozkoumat principy a detaily pravidel, kterými se řídí daný úkon. Tam, kde je založen na ustanoveních, kterými zákonodárce uděluje veřejné moci výsady nebo práva, nespadá takovýto úkon pod pojem „civilní věc“ (srovnej rozsudek ESD ze dne 14. 11. 2002, ve věci *Gemeente Steenbergen v Baten*). O takový případ jde v situaci, kdy se jedná např. o obligatorní platbu určenou výhradnímu subjektu (rozsudek ESD ze dne 14. 10. 1976 ve věci *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KGv. European organization for the safety of air navigation /Eurocontrol/, sp. zn. 29/76*). Jedním z příkladů, kdy veřejný orgán vykonává pravomoci státu, je zaplacení poplatků, jež dluží soukromá osoba veřejnému subjektu – ať už národnímu nebo mezinárodnímu – za povinné používání jeho služeb a zařízení, přičemž tyto služby jsou nabízeny výlučně tímto subjektem. Toto platí zejména tehdy, pokud je výše poplatků, metody jejich výpočtu a postup při jejich vybírání, stanovena ve vztahu k uživatelům jednostranně.

Se zřetelem ke shora řečenému je nepochybné, že Státní ústav pro kontrolu léčiv je jedním ze správních úřadů (§ 10 odst. 1 písm. f/ a § 13 odst. 1 zákona o léčivech a § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích), který vykonává státní správu v oblasti humánních léčiv (§ 1 odst. 1 a § 13 odst. 2 zákona o léčivech). Uvedené předurčuje, že pro jeho právní vztahy s osobami, které jsou podrobeny režimu zákona č. 378/2007 Sb., je charakteristický vztah nadřízenosti a podřízenosti (subordinace), neboť ze strany Státního ústavu pro kontrolu léčiv jde o výkon veřejné moci.

Předmět sporu, tj. požadavek na zaplacení ročních udržovacích plateb za provedení odborných úkonů, souvisejících s trváním registrace léčivého přípravku podle § 112 zákona o léčivech ve spojení s vyhláškou Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva zemědělství č. 427/2008 Sb., o stanovení výše náhrad výdajů za odborné úkony vykonávané v působnosti Státního ústavu pro kontrolu léčiv a Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, představuje paušální částky náhrad výdajů za odborné úkony Ústavu, které mu jsou svěřeny zákonem o léčivech; výši těchto náhrad určuje prováděcí předpis vydaný na základě zákonného zmocnění (§ 112 odst. 2, věta druhá, zákona o léčivech). Jde tedy o povinné platby soukromé osoby ve prospěch veřejného subjektu za úkony, které je oprávněn provádět v rámci výkonu veřejné moci jen tento veřejný subjekt.

Jelikož povinnost žalované platit roční udržovací poplatky je založena veřejným právem a jako žalobce v řízení vystupuje osoba veřejného práva v rámci výkonu svých veřejnoprávních pravomocí, není dána věcná působnost Nařízení Brusel I a tedy i podle tohoto nařízení příslušnost soudů České republiky. Tento závěr není

způsobilá zpochybnit námitka, že Nejvyšší soud v obdobné věci judikoval, že právní vztahy, jejichž obsahem je právo orgánu státní veterinární správy na zaplacení náhrady nákladů spojených s výkonem prohlídky jatečných zvířat a masa a s vyšetřením a s posouzením živočišných produktů a jemu odpovídající povinnost provozovatele jatek nebo jiného zařízení tyto náklady hradit, nejsou vztahy, v nichž mají jednotlivé subjekty nerovné postavení, ale vztahy občanskoprávního charakteru (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2005, sp. zn. 33 Odo 622/2005, a vlastně i usnesení ze dne 22. 6. 2005, sp. zn. 33 Odo 699/2004). Dovolatelka přehlíží, že v jí zmiňovaném usnesení Nejvyšší soud provedl výklad ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř., § 1 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, a § 75 odst. 3 zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči, pro řešení otázky sporu o pravomoc mezi soudy a orgánem státní veterinární správy v případě náhrady nákladů spojených s výkonem prohlídky jatečných zvířat, se závěrem, že projednání a rozhodnutí sporů z těchto právních vztahů podle § 7 odst. 1 o. s. ř. náleží do pravomoci soudů. Jeho rozhodnutí se v žádném ohledu nevymezovalo k otázce pravomoci (popř. k příslušnosti podle Nařízení Brusel I) soudů České republiky se zřetelem k přítomnosti mezinárodního prvku v řízení. K tomu nezbývá, než odkázat na to, co bylo shora řečeno k autonomii pojmů komunitárního práva a k závěrům Soudního dvora k výkladu pojmu „občanská a obchodní věc“.

Protože se žalobkyni nepodařilo prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu a jeho obsahové konkretizace zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí, dovolací soud její dovolání zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).

Podal-li žalobce žalobu proti více žalovaným, aniž by také vůči všem sledoval ochranu svého porušeného nebo ohroženého práva, jen proto, aby tím založil místní příslušnost soudu, u něhož by věc jinak nemohla být projednána a rozhodnuta, postupuje soud při zkoumání místní příslušnosti stejně, jako kdyby byla žaloba podána jen vůči tomu ze žalovaných, který měl být takovou žalobcovou procesní obstrukcí poškozen; nejde o okolnost, která by odůvodňovala přikázání věci jinému soudu téhož stupně podle ustanovení § 12 odst. 2 o. s. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2012, sp. zn. 21 Nd 299/2012)

Žalobce se žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 8 jako soudu místně příslušného domáhal, aby mu žalovaní 1) a 2) zaplatili společně a nerozdílně 10 000 Kč s příslušenstvím jako odměnu za zprostředkování sídla pro žalovaného 2), dohodnutou mezi žalobcem a žalovaným 2); žalovaný 1) prohlásil, že „pohledávku za žalovaným 2) žalobci uhradí, pokud tak neučiní žalovaný 2)“.

Žalovaný 2) navrhl v podání ze dne 18. 6. 2012, aby věc byla z důvodu vhodnosti podle ustanovení § 12 odst. 2 o. s. ř. přikázána Okresnímu soudu v Kroměříži, který je ve věci místně příslušným soudem podle sídla žalovaného 2). Vhodnost přikázání věci Okresnímu soudu v Kroměříži dovozuje žalovaný 2) z toho, že podání žaloby u Obvodního soudu pro Prahu 8 bylo „ryze účelovým postupem žalobce“. Účelovost postupu žalobce spatřuje žalovaný 2) v tom, že žalobce podal žalobu „u soudu místně příslušného podle sídla žalovaného 1), které je totožné se sídlem žalobce, přičemž tento je majitelem obchodního podílu žalovaného 1) a je ve vztahu k němu společností ovládající“, a že tvrzení v žalobě, že žalovaný 1) „prohlásil žalobci, že pohledávku za žalovaným 2) uhradí, pokud tak neučiní žalovaný 2)“, nedoložil žádným důkazem. U Obvodního soudu pro Prahu 8 „jsou vedeny desítky žalob“ podaných žalobcem a ve všech těchto věcech vystupuje „na straně žalované“ též žalovaný 1) z důvodu přistoupení k závazku; poté, co řízení „dospějí do fáze nařízení jednání“, vezme žalobce ve vztahu k žalovanému 1) žalobu zpět. Žalovaný 2) má za to, že tvrzené „přistoupení k závazkům nemělo ve skutečnosti za cíl jejich splnění, nýbrž vedení řízení u soudu místně příslušného podle sídla žalovaného 1), a tedy současně i žalobce“. Tímto postupem žalobce jsou podle žalovaného 2) obcházena ustanovení čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a ustanovení § 84 a § 85 odst. 3 o. s. ř. Jako další důvod pro přikázání věci Okresnímu soudu v Kroměříži žalovaný 2) uváděl „akcesoritu právního vztahu mezi žalobcem a žalovaným 1) k právnímu vztahu mezi žalobcem a žalovaným 2)“.

Žalobce s přikázáním věci Okresnímu soudu v Kroměříži nesouhlasil; „spekulativní obsah odůvodnění návrhu“ žalovaného 2) považuje za „procesně irelevantní“.

Žalovaný 1) rovněž s přikázáním věci Okresnímu soudu v Kroměříži nesouhlasil a návrh žalovaného 2) na přikázání věci označil za „procesně irelevantní, ekonomicky nehospodárný vůči většině účastníků řízení, časově zatěžující a v rozporu s ústavní zásadou zákonného soudce“.

N e j v y š š í s o u d věc Okresnímu soudu v Kroměříži nepřikázal.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle ustanovení § 12 odst. 2 o. s. ř. věc může být přikázána jinému soudu téhož stupně také z důvodu vhodnosti.

Důvod vhodnosti pro přikázání věci jinému soudu téhož stupně ve smyslu ustanovení § 12 odst. 2 o. s. ř. představují takové okolnosti, které umožní hospodárnější, rychlejší nebo zejména po skutkové stránce spolehlivější a důkladnější projednání věci jiným než příslušným soudem. Současně je třeba přihlížet k tomu, že místní příslušnost soudu, který má podle zákona věc projednat, je základní zásadou a že případné přikázání věci jinému soudu představuje výjimku z této zásady, kterou je nutno – právě proto, že jde o výjimku – vykládat restriktivně.

V posuzovaném případě žalovaný 2) neuvádí v návrhu na přikázání věci Okresnímu soudu v Kroměříži žádné skutečnosti, které by umožnily hospodárnější, rychlejší, spolehlivější nebo důkladnější projednání věci jiným než příslušným soudem, jímž je Obvodní soud pro Prahu 8. Okolnost tvrzená žalovaným 2), že žalovaný 1) je obchodní společností ovládanou žalobcem a že žalobce podal žalobu (také) proti žalovanému 1), „účelově“ jen proto, aby dosáhl místní příslušnosti Obvodního soudu pro Prahu 8, v jehož obvodu má své sídlo, mezi takové skutečnosti nepatří.

Kdyby žalobce podal žalobu (kromě žalovaného 2/) též proti žalovanému 1), aniž by tím sledoval vůči tomuto účastníku řízení ochranu svého porušeného nebo ohroženého práva, jen proto, aby tím založil místní příslušnost soudu, u něhož by věc jinak nemohla být projednána a rozhodnuta, je nepochybné, že postup žalobce neodpovídá smyslu a účelu ustanovení § 11 odst. 2 o. s. ř., ale že představuje záměrnou procesní obstrukci, sledující poškození procesních práv žalovaného 2) a zvyšování jeho nákladů řízení s tím spojené.

Procesní obstrukce jsou zneužitím procesních práv (negují efektivní působení práva) a nepožívají žádnou právní ochranu. Představuje-li podání žaloby proti více žalovaným jen procesní obstrukci směřující vůči jednomu z nich, má to tedy za následek, že soud při zkoumání své místní příslušnosti postupuje stejně, jako kdyby byla žaloba podána jen vůči tomu ze žalovaných, který měl být takovou žalobcovou procesní obstrukcí poškozen. Nejde proto – jak již výše uvedeno – o takovou okolnost, která by odůvodňovala přikázání věci jinému soudu téhož stupně podle ustanovení § 12 odst. 2 o. s. ř.

Nejvyšší soud proto návrhu žalovaného 2) na přikázání věci Okresnímu soudu v Kroměříži podle ustanovení § 12 odst. 2 o. s. ř. nevyhověl.

Je-li třeba za účelem provedení dokazování nařídít jednání ve věci ustanovení stálého opatrovníka osobě zbavené nebo omezené ve způsobilosti k právním úkonům, nemůže úkony soudu prvního stupně provádět vyšší soudní úředník nebo soudní tajemník, nýbrž pouze předseda senátu (samosoudce).

(Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 6. 8. 2012, sp. zn. 14 Co 225/2012)

Usnesením O k r e s n í h o s o u d u v Novém Jičíně ze dne 28. 5. 2012 byla Obec J. ustanovena opatrovníkem L. M., zbaveného způsobilosti k právním úkonům, se současným vymezením oprávnění a povinnosti opatrovníka vůči opatrovanci L. M., bylo rozhodnuto, že soud upouští od doručení tohoto usnesení jmenovanému, a následně bylo vysloveno, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Proti tomuto usnesení podala Obec J. včasné odvolání, v němž bylo zdůrazňováno, že na adrese J. č. 15 stojí rodinný domek ve vlastnictví B. M., matky L. M. L. M. ve skutečnosti v této obci nikdy nebydlel, neboť již krátce poté, co byl zde přihlášen k trvalému pobytu, odešel neznámo kam. Odvolatel má informaci, že L. M. je doručován invalidní důchod na poštu do B. a rovněž veškeré jeho záležitosti jsou zřejmě vyřizovány v B. Bylo vytýkáno okresnímu soudu, že rozhodl zcela formálně, bez toho, aniž by provedl podrobnější šetření o tom, kde se vůbec jmenovaný zdržuje, kde mu je vyplácen důchod apod. Jelikož Obec J. nemůže roli opatrovníka vykonávat, když jmenovaný v obci nepobývá a nadto obec k výkonu funkce nemá potřebného pracovníka, byl vznesen požadavek na zrušení prvostupňového usnesení.

K r a j s k ý s o u d v Ostravě zrušil usnesení soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Krajský soud se v souladu s ustanovením § 206, § 212 o. s. ř. zabýval podaným odvoláním a poté byl nucen konstatovat, že v daném případě nelze jinak než přikročit ke kasaci napadeného usnesení, které tak, jak bylo vydáno, v žádném případě nemůže obstát.

Podle ustanovení § 192 odst. 1 o. s. ř., předseda senátu je povinen postarat se o to, aby byl ustanoven opatrovník osobám, které ho podle zákona musí mít.

Podle ustanovení § 27 odst. 2 obč. zák., zákonným zástupcem fyzické osoby, která byla rozhodnutím soudu zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům byla rozhodnutím soudu omezena, je soudem ustanovený opatrovník.

Podle ustanovení § 27 odst. 3 obč. zák., nemůže-li být opatrovníkem ustanoven příbuzný fyzické osoby ani jiná osoba, která splňuje podmínky pro ustanovení opa-

trovníkem, ustanoví soud opatrovníkem orgán místní správy, popř. jeho zařízení, jestliže je oprávněno vystupovat svým jménem (§ 18 odst. 1).

Okresní soud v posuzovaném případě pochybil v několika směrech, přičemž tato pochybení procesního charakteru jsou skutečně zásadní.

Ani v nejmenším nelze v prvé řadě akceptovat, že v předmětné věci nerozhodoval předseda senátu soudu prvního stupně. Pokud napadené usnesení (které má přitom jednoznačně povahu rozhodnutí ve věci samé) vydala soudní tajemnice, je tento postup v příkrém rozporu jak s rozvrhem práce u Okresního soudu v Novém Jičíně, tak zejména i s platnou právní úpravou. Podle ní totiž vyšší soudní úředník (potažmo soudní tajemník) může provádět úkony soudu prvního stupně v občanském soudním řízení mimo jiné jen v takových opatrovnických věcech osob zbavených způsobilosti k právním úkonům nebo omezených ve způsobilosti k právním úkonům, v nichž není třeba nařídít jednání (viz. ustanovení § 10 odst. 1 písm. c/ zákona č. 121/2008 Sb.). O takovýto případ se však v posuzované věci prokazatelně nejedná, neboť pro účely meritorního rozhodnutí o ustanovení stálého opatrovníka L. M. nepochybně bylo zapotřebí nařídít ústní jednání, v jehož rámci by také byl proveden důkaz zprávou Obce J. (tak, jak je tato listina svým obsahem vyložena v písemném odůvodnění napadeného usnesení), když v té návaznosti nutno okresnímu soudu připomenout, že dokazování provádí soud výhradně při jednání (ustanovení § 122 odst. 1 o. s. ř.) a účastníci mají právo se k jednotlivým důkazům vyjádřit (ustanovení § 123 o. s. ř.).

Jakkoliv se napadené usnesení již v důsledku shora uvedeného pochybení jeví neudržitelným, nutno pro pořádek a pro následnou další činnost okresního soudu zmínit i další nedostatky a vady, které lze v posuzované věci vysledovat.

Především nebyla ze strany prvostupňového soudu vyvinuta patřičná aktivita a snaha vypátrat, zda je zde nějaký příbuzný či jiná vhodná osoba, která splňuje objektivně potřebné podmínky pro ustanovení opatrovníkem L. M. Z té okolnosti, že konkrétní osoba nereagovala na dotaz soudu (když navíc takovýto dotaz stran ochoty vykonávat funkci stálého opatrovníka nebyl ani směřován ke všem osobám, které ve zprávě Obecního úřadu J. na č. l. 32 spisu byly označeny), rozhodně nelze a priori dovozovat, že tato osoba není vhodná pro výkon opatrovnictví, resp. nespĺňuje předpoklady řádného výkonu této funkce.

Pakliže okresní soud již od samého počátku minil vlastně vycházet z toho, že v daném případě nepřipadá v úvahu ustanovit opatrovníkem L. M. nikoho jiného než Obec J., měl si být současně vědom toho, že zmíněná obec se předmětného řízení od jeho počátku (viz usnesení okresního soudu ze dne 5. 4. 2012 o zahájení řízení podle ustanovení § 81 o. s. ř.) neúčastní, avšak z hlediska uvažovaného soudního rozhodnutí bude zcela nepochybně o jejich právech a povinnostech dále v řízení jednáno.

Usnesení ve smyslu ustanovení § 94 odst. 3 o. s. ř. ve vztahu k Obci J. však okresní soud nevydal.

Tím, že s touto právníčkou osobou okresní soud v dané věci nenakládal jako s účastníkem řízení, jednoznačně jí tímto svým vadným postupem znemožnil realizaci

procesních práv, tj. odňal jí tak možnost jednat před soudem, což je jeden z důvodů zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 3 o. s. ř.

Obdobnou vadou je však řízení konec konců zatíženo i ve vztahu k samotnému L. M., kteréžto pochybení je pak umocněno zcela nezákonným rozhodnutím obsaženým v odstavci III. napadeného usnesení, tj. že soud upouští od doručení tohoto usnesení jmenovanému. Takto učiněný výrok je v naprostém rozporu s procesními předpisy, které takovýto postup za splnění stanovených podmínek umožňují pouze v řízeních o způsobilosti k právním úkonům (ustanovení § 189 o. s. ř.), v žádném případě však takto není možno rozhodnout a odepřít doručení vydaného rozhodnutí osobě, které se ustanovuje stálý opatrovník v řízení opatrovnickém podle ustanovení § 192 a násl. o. s. ř.

Pokud se konečně jedná o problematiku ustanovování obcí opatrovníkem, nutno v obecné rovině předeslat, že již ustálená rozhodovací praxe včetně judikatury Ústavního soudu ČR (viz kupř. jeho usnesení ze dne 10. 7. 2007, sp. zn. II.US 995/07) jednoznačně eliminují opodstatněnost námitky nynějšího odvolatele nesoucí se k tomu, že k výkonu funkce nemá potřebného pracovníka. Ustanovení § 27 odst. 3 obč. zák. je totiž třeba vykládat tak, že „orgánem místní správy“ je obec, která opatrovnickou funkci vykonává jako „organizační součást“ státu, nikoliv jako korporace nadaná územní samosprávou. Výkon opatrovnické funkce je tedy nutno považovat za výkon přenesené, nikoliv samostatné působnosti obce (která je ve smyslu ustanovení § 2 zákona č. 128/2000 Sb. nadána právní subjektivitou), a je proto povinností státu poskytnout obci, která je rozhodnutím soudu ustanovena opatrovníkem, takové finanční zajištění, aby měla dostatečné materiální i personální kapacity opatrovnickou funkci řádně vykonávat.

Přestože prvostupňový soud z takto nastolené právní kvalifikace nikterak nevybočil, jeho rozhodnutí o ustanovení Obce J. opatrovníkem L. M., zbaveného způsobilosti k právním úkonům, vyznívá na podkladě dosud shromážděných skutkových údajů poněkud kontraproduktivně.

Zajisté nelze v tuto chvíli vyloučit, že při rozhodování o ustanovení opatrovníka L. M. (pokud bude nutno přikročit k ustanovení veřejného opatrovníka) se uplatní otázka jeho trvalého bydliště, ovšem tento závěr je v nynější fázi řízení ještě předčasný.

Okresní soud pochybil, pokud nevyvinul prakticky žádnou snahu o získání bližších poznatků ohledně místa současného faktického pobytu L. M., ačkoliv se ze spisu naznačuje, že by se aktuálně mohl zdržovat na území města B., a bližší údaje by krom toho bylo možno získat od jeho příbuzných, uváděných v již zmiňované zprávě Obecního úřadu J.

Za současné situace tudíž rozhodně nelze přisvědčit okresnímu soudu, pokud bez bližšího dalšího dokazování své rozhodnutí založil na evidenčním pobytu, který je jednoznačně pobytom ryze formálním, když na uvedené adrese se L. M. vůbec nezdržuje. Přitom pokud má být naplněn účel výkonu funkce opatrovníka, pak

v zásadě je zapotřebí upřednostnit veřejného opatrovníka podle místa faktického pobytu fyzické osoby, která rozhodnutím soudu byla zbavena způsobilosti k právním úkonům nebo jejíž způsobilost k právním úkonům byla rozhodnutím soudu omezena. Pouze tak lze totiž zabezpečit, aby byla naplněna povinnost státu poskytovat takovýmto osobám ochranu, formou výkonu opatrovnické funkce.

V důsledku všech shora již zmíněných zásadních procesních pochybení okresního soudu, která v žádném případě nemohou být zhojena v odvolacím řízení, nezbylo krajskému soudu, než napadené usnesení podle ustanovení § 219a odst. 1 písm. a) o. s. ř. zrušit a v souladu s ustanovením § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Rozhodnutí vysoké školy o vyměření poplatku spojeného se studiem, respektive za delší dobu studia, vydané podle § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů, podléhá přezkumu ve správním soudnictví a je exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. e) exekučního řádu a § 274 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2012, sp. zn. 20 Cdo 2386/2012)

K r a j s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 7. 4. 2009 potvrdil usnesení ze dne 27. 10. 2008, jímž O k r e s n í s o u d v Příbrami nařídil podle rozhodnutí ve věci vyměření poplatků za studium Západočeské univerzity v Plzni ze dne 9. 11. 2007, ve znění rozhodnutí téže univerzity ze dne 14. 1. 2008, k uspokojení pohledávky oprávněného v částce 5784 Kč, jakož i nákladů exekuce a nákladů oprávněného, exekuci na majetek povinného, jejímž provedením pověřil soudního exekutora JUDr. I. L., Exekutorský úřad P. 1. Odvolací soud z obsahu exekučních titulů zjistil, že podle prvního z nich byla povinnému uložena povinnost zaplatit oprávněnému poplatek za studium za prvních započatých 6 měsíců studia přesahujících standardní dobu studia zvětšenou o jeden rok ve výši 17 352 Kč, a to se splatností k 18. 2. 2008, a podle druhého z nich byla výše poplatku určena na částku 5784 Kč. S odkazem na § 40 odst. 1 písm. g) zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů, ve znění účinném do 30. 10. 2009 (dále jen „exekuční řád“), dovodil, že exekuční tituly splňují náležitosti stanovené v § 38 odst. 1 a 2 tohoto zákona a že jsou materiálně vykonatelné (bez ohledu na nesprávné vyznačení data jejich vykonatelnosti oprávněnou); ačkoliv oprávněná v druhém rozhodnutí používá v souvislosti se splněním uložené povinnosti termín „splatnost 18. 2. 2008“, je z hlediska obsahového nepochybné, že se jedná o lhůtu k plnění. To jinými slovy znamená, že povinný měl oprávněné uhradit vyměřený poplatek za studium v částce 5784 Kč nejdéle do 18. 2. 2008. Ode dne následujícího, tj. od 19. 2. 2008, mohla oprávněná vymáhat splnění této povinnosti návrhem na nařízení exekuce či výkonu rozhodnutí. Mimo rámec této argumentace pak odvolací soud podotkl, že i kdyby takto stanovená lhůta nebyla řádnou lhůtou k plnění, nemohlo by to způsobit materiální nevykonatelnost titulů, neboť podle § 40 odst. 2 exekučního řádu platí, že neobsahuje-li exekuční titul určení lhůty ke splnění povinnosti, má se za to, že povinnosti uložené exekučním titulem je třeba splnit do tří dnů. Exekuční tituly jsou rovněž formálně vykonatelné, což vyplývá z obsahu dodejky potvrzující převzetí v pořadí druhého rozhodnutí povinným, a to dne 21. 1. 2008.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl povinný dovoláním z důvodu uvedeného v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, přičemž jeho přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c)

o. s. ř. Namítá, že soudy obou stupňů nebraly v potaz zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů, a že jej tím poškodily na jeho právech. Poukazuje na § 2 odst. 2 tohoto zákona, podle nějž je oprávněná právnickou osobou, do jejíž samosprávné působnosti nepatří právo na vydávání exekučního titulu (§ 6 cit. zákona), a dále na § 68 odst. 1 cit. zákona, v němž je uvedeno, že poplatek za studium není skutečným poplatkem a nevztahují se na něj předpisy o poplatcích ani předpisy o správním řízení. Z toho podle dovolatele vyplývá, že „tento zákon výkon nepřipouští“ a že „oprávněná ani neměla právo vydat exekuční tituly, které zaměňuje za své interní rozhodnutí, nýbrž že podle občanského soudního řádu měla podat návrh na vydání platebního rozkazu“. Je též přesvědčen o tom, že oprávněná využívá zákona šikanózním způsobem a úmyslně a účelově zvyšuje své pohledávky za studenty o poplatek za právníka a exekutora bez toho, že by nejprve ve snaze o mimosoudní řešení vyzvala dlužníka k plnění. Dále namítá, že podle § 58 odst. 8 cit. zákona je vysoká škola povinna vydat rozhodnutí alespoň 90 dnů před splatností poplatku, takže bylo-li rozhodnutí o snížení poplatku vydáno dne 14. 1. 2008 a splatnost k plnění povinnosti ponechána 18. 2. 2008, je to v rozporu se zákonem. Kromě toho toto rozhodnutí neosahuje poučení o možných opravných prostředcích, čímž dovolateli bylo znemožněno se proti němu bránit u soudu, a oprávněná ani nedoložila, na základě jakého zákona je jí umožněno vydávat exekuční titul, čímž se soudy obou stupňů nezabývaly. Navrhl, aby usnesení soudů obou stupňů byla zrušena a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Oprávněná se ve svém písemném vyjádření k dovolání ztotožnila se závěry odvolacího soudu a navrhla, aby dovolání bylo jako nedůvodné zamítnuto.

Dovolací soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (článek II, bod 12. části první zákona č. 7/2009 Sb.) a po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno včas, oprávněnou osobou, účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem, dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř., daný tím, že dovolací soud dosud neřešil otázku, zda rozhodnutí veřejné vysoké školy o vyměření poplatku spojeného se studiem, respektive za delší dobu studia, které bylo vydáno podle § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění provedených změn a doplňků (dále jen „zákon o vysokých školách“), a podle článku 14 odst. 1 a 2 platného Statutu Západočeské univerzity v Plzni, může být exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 exekučního řádu; dovolání je proto podle § 238a odst. 1 písm. c), odst. 2 o. s. ř. ve spojení s § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (jež sice bylo dnem 31. 12. 2012 zrušeno nálezem Ústavního soudu České republiky ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, avšak podle nálezu téhož soudu ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11, zůstává pro posouzení přípustnosti dovolání podaných do 31. 12. 2012 i nadále použitelné) a § 130 exekučního řádu přípustné, není však důvodné.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Z úřední povinnosti přihlíží dovolací soud k vadám vyjmenovaným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu sice správně určenou nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Exekuce byla v posuzované věci nařízena podle rozhodnutí oprávněné blíže specifikovaných v návrhu na nařízení exekuce a v usnesení soudu prvního stupně o nařízení exekuce. Jde o rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem, respektive za delší dobu studia, která byla vydána podle § 58 odst. 3 a 8 zákona o vysokých školách a podle čl. 14 odst. 1 a 2 platného Statutu Západočeské univerzity v Plzni. Těmito rozhodnutími byl stanoven poplatek za studium delší než standardní doba studia zvětšená o jeden rok ve studovaném studijním programu, přičemž v pořadí druhým rozhodnutím byla výše tohoto poplatku za určité konkrétně stanovené období snížena.

Dovolatel především s odkazem na § 6 zákona o vysokých školách namítá, že „do samosprávné působnosti oprávněné nepatří právo na vydávání exekučního titulu“, a současně vyslovuje názor, že oprávněná „podle občanského soudního řádu měla podat návrh na vydání platebního rozkazu“.

Podle seznamu uvedenému v příloze I. zákona o vysokých školách je veřejnou vysokou školou i Západočeská univerzita v Plzni.

Podle § 2 odst. 2 zákona o vysokých školách je vysoká škola právnickou osobou.

Podle § 6 odst. 1 písm. e) zákona o vysokých školách do samosprávné působnosti veřejné vysoké školy patří rozhodování o právech a povinnostech studentů.

Podle § 58 odst. 3 zákona o vysokých školách, studuje-li student ve studijním programu déle, než je standardní doba studia zvětšená o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu, stanoví mu veřejná vysoká škola poplatek za studium, který činí za každých dalších započatých šest měsíců studia nejméně jedenapůlnásobek základu; do doby studia se započtou též doby všech předchozích studií v bakalářských a magisterských studijních programech, které byly ukončeny jinak než řádně podle § 45 odst. 3 nebo § 46 odst. 3, přičemž období, ve kterém student studoval v takovýchto studijních programech a v aktuálním studijním programu souběžně, se do doby studia započítávají pouze jednou.

Podle odstavce 6 tohoto ustanovení veřejná vysoká škola zveřejní výši poplatků spojených se studiem podle odstavců 1 až 5 pro příští akademický rok před termínem pro podávání přihlášek ke studiu. Výši, formu placení a splatnost poplatků určí statut veřejné vysoké školy. Poplatky za studium s výjimkou odstavce 5 jsou příjmem sti-

pendijního fondu veřejné vysoké školy (odstavec 7). Rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem podle odstavce 3 nebo odstavce 4 se vydává alespoň 90 dnů před splatností poplatku. Rektor může v rámci rozhodování o žádosti o přezkoumání rozhodnutí o vyměření poplatku spojeného se studiem vyměřený poplatek snížit, prominout nebo odložit termín jeho splatnosti s přihlédnutím zejména ke studijním výsledkům a sociální situaci studenta podle zásad uvedených ve statutu veřejné vysoké školy (odstavec 8). Podle odstavce 9 tohoto ustanovení na poplatky spojené se studiem stanovené podle odstavců 1 až 5 se nevztahují obecné předpisy o poplatcích (pod čarou je odkaz na zákon ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, který byl s účinností od 1. 1. 2011 zrušen, a na zákon ČNR č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, jenž byl zrušen s účinností od 16. 1. 2005 zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích). Podle § 68 odst. 1 zákona o vysokých školách se na rozhodování o právech a povinnostech studenta nevztahují obecné předpisy o správním řízení.

Nejvyšší správní soud v rozhodnutí ze dne 21. 3. 2007, č.j. 3 As 35/2006-87, dospěl k následujícím závěrům:

I. V řízení o správní žalobě proti rozhodnutí, jímž děkan fakulty stanoví studentovi poplatek za studium, je žalovanou veřejná vysoká škola (§ 24 odst. 1 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů).

II. Rozhodováním o povinnosti studenta zaplatit poplatek za studium naplňuje veřejná vysoká škola svou pravomoc rozhodovat o veřejných subjektivních právech fyzických osob (§ 6 odst. 1 písm. e/ zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů); takové rozhodnutí je proto přezkoumatelné ve správním soudnictví (§ 65 odst. 1 s. ř. s.).

III. Žádost, jíž se student obrací na rektora, aby posoudil výši a okolnosti placení poplatku za studium (§ 58 odst. 8 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů), není řádným opravným prostředkem ve smyslu § 68 písm. a) s. ř. s.

S těmito závěry se Nejvyšší soud ztotožňuje s tím, že rozhodnutí podle § 58 odst. 3 a 4 zákona o vysokých školách vydané veřejnou vysokou školou jako správním orgánem a nositelem veřejné moci podléhá přezkumu ve správním soudnictví a je také rozhodnutím, jež je exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. e) exekučního řádu (k tomu srov. např. usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 24 Co 1573/2011), neboť podle § 6 odst. 1 písm. e) citovaného zákona patří do samostatné působnosti veřejné vysoké školy rozhodování o právech a povinnostech studentů. Názor dovolatele, že takové rozhodnutí veřejné vysoké školy je jen jejím interním rozhodnutím a že oprávněná měla podle něj „podat návrh na vydání platebního rozkazu“, je tudíž nesprávný (k tomu srov. též závěr uvedený v odůvodnění citovaného rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, že jde o veřejnoprávní rozhodnutí, o němž se jedná v případě, kdy správní orgán jako nositel veřejné moci jednostranně ukládá povinnost druhému účastníku právního

vztahu, a že účastníci takového vztahu nemají rovné postavení). Určuje-li citovaný zákon v § 58 odst. 9, že na poplatky spojené se studiem stanovené podle odstavců 1 až 5 se nevztahují obecné předpisy o poplatcích podle zákonů uvedených k tomuto ustanovení pod čarou, je tomu tak z toho důvodu, že podle odstavce 7 tohoto ustanovení zákona poplatky za studium s výjimkou odstavce 5 jsou příjmem stipendijního fondu veřejné vysoké školy; naproti tomu podle § 1 odst. 1 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění účinném v době vydání exekučních titulů, upravuje tento zákon správu daní, poplatků, odvodů, záloh na tyto příjmy a odvodů za porušení rozpočtové kázně (dále jen „daně“), které jsou příjmem státního rozpočtu České republiky (dále jen „rozpočet republiky“), rozpočtů obcí, rozpočtů okresních úřadů (dále jen „územní rozpočty“) a státních fondů České republiky (dále jen „fondy“), a § 1 zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění k témuž datu, že tento zákon upravuje správní poplatky (dále jen „poplatky“) a výkon jejich správy, zejména jejich vyměňování a vybírání, prováděné orgány moci výkonné a dále orgány územních samosprávních celků a orgány právnických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti státní správy (dále jen „správní úřad“).

Ostatní dovolatelovy námitky, že oprávněná „využívá zákona šikanózním způsobem a úmyslně a účelově zvyšuje své pohledávky za studenty o poplatek za právníka a exekutora bez toho, že by nejprve ve snaze o mimosoudní řešení vyzvala dlužníka k plnění“, že bylo-li rozhodnutí o snížení poplatku vydáno dne 14. 1. 2008 a splatnost k plnění povinnosti ponechána 18. 2. 2008, je to v rozporu se zákonem z důvodu, že podle § 58 odst. 8 cit. zákona je veřejná vysoká škola povinna vydat rozhodnutí alespoň 90 dnů před splatností poplatku, a že rozhodnutí oprávněné ze dne 14. 1. 2008 neobsahuje poučení o možných opravných prostředcích, čímž mu bylo znemožněno se proti němu bránit u soudu, nejsou způsobilé přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. ve spojení s § 238a odst. 1 písm. c), odst. 2 o. s. ř., založit, neboť na jejich řešení rozhodnutí odvolacího soudu nespočívá (dovodatel je uplatnil až v dovolání).

Protože rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. správné, Nejvyšší soud dovolání podle § 243b odst. 2, věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Ve sporu o vydání užitků z neoprávněné držby podílu, patřícího žalobci, není podstatné, zda žalovaný v rozhodné době tvrzené neoprávněné držby byl spoluvlastníkem nemovitosti, ale zda držel spoluvlastnický podíl žalobce.

(Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 31 Cdo 2897/2010)

Žalobkyně se domáhala, aby soud uložil žalované povinnost zaplatit jí částku 96 000 Kč s příslušenstvím; žalobu opřela o tvrzení, že žalovaná neoprávněně držela její spoluvlastnický podíl k nemovitostem, a je tedy povinna vydat jí užitky za dobu neoprávněné držby (§ 131 odst. 1 obč. zák.).

Uvedla, že je menšinovou podílovou spoluvlastnicí nemovitostí v žalobě uvedených; tyto nemovitosti žalovaná hodlala nabýt od jejího bývalého manžela P. K. – spoluvlastníka těchto nemovitostí, který své vlastnické právo odvozoval mimo jiné od dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví uzavřené se žalobkyní, později prohlášené za neplatnou. Smlouva, kterou měla žalovaná nabýt vlastnické právo, je absolutně neplatná, neboť P. K. ve skutečnosti nebyl výlučným vlastníkem nemovitosti, ale byl spolu se žalobkyní jen jejím spoluvlastníkem; žalovaná se poté, co jí byla doručena žaloba podaná nynější žalobkyní na určení jejího spoluvlastnického práva, stala neoprávněnou držitelkou a je povinna vydat žalobkyni užitky z neoprávněné držby jejího podílu. Žalovaná však držbu podílu popírala.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 10 mezitímním rozsudkem ze dne 24. 4. 2006 (vydaným poté, co byl jeho předchozí mezitímní rozsudek ze dne 25. 8. 2004, ve znění doplňujícího rozsudku a opravného usnesení ze dne 17. 2. 2005, zrušen usnesením Městského soudu v Praze ze dne 8. 8. 2005) shledal žalobu, jíž se žalobkyně domáhá, aby jí žalovaná zaplatila částku 96 000 Kč s příslušenstvím, co do základu nároku důvodnou s tím, že o výši nároku žalobkyně a o nákladech řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobkyně a její bývalý manžel P. K. se dnem 7. 1. 1995 stali v souladu s ustanovením § 149 odst. 4 obč. zák. ve znění účinném do 31. 7. 1998 (tedy na základě zákonné domněnky o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, dále jen „BSM“) podílovými spoluvlastníky rodinného domu č. p. 1120 a pozemku p. č. 1042/9, na němž dům stojí, v k. ú. P., každý v rozsahu ideální 1/10, a pozemků p. č. 1042/17 a p. č. 1960/3 v k. ú. P., každý v rozsahu ideální 1; dohodu o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví ze dne 7. 8. 1997 soud prvního stupně shledal neplatnou, protože byla uzavřena po uplynutí tříleté lhůty stanovené § 149 odst. 4 obč. zák. Ve zbývajícím rozsahu byl již dříve podílovým spoluvlastníkem P. K.

Dne 2. 6. 1999 prodal P. K. uvedené nemovitosti žalované; účastníci smlouvy vycházeli mylně z toho, že P. K. je po vypořádání BSM již výlučným vlastníkem

těchto nemovitostí. Soud prvního stupně uzavřel, že tato kupní smlouva je absolutně neplatná, neboť P. K. v ní (v právním omylu) disponoval s celou věcí, ač byl spolu s žalobkyní jen podílovým spoluvlastníkem. Žalovaná však na základě této smlouvy začala nemovitosti užívat v domnění, že je jejich vlastníci.

Žalovaná se ve skutečnosti stala spoluvlastnicí předmětných nemovitostí až dne 21. 5. 2003, a to na základě (další) kupní smlouvy ze dne 24. 9. 2002, jíž P. K. na žalovanou převedl svůj spoluvlastnický podíl.

Soud prvního stupně dovedl, že žalovaná držela předmětné nemovitosti od roku 1999 do 21. 5. 2003, jak vyplývá zejména z toho, že v letech 2000 – 2003 platila daň z nemovitosti, a rovněž z toho, že dne 30. 7. 1999 uzavřela nájemní smlouvu ohledně bytu nacházejícího se v předmětném domě se svým jednatelem P. J., který v bytě bydlí se svou rodinou a užívá jej doposud. Jelikož dne 29. 6. 2000 byla žalované doručena žaloba na určení vlastnického práva k předmětným nemovitostem (řízení vedeno u Obvodního soudu pro Prahu 4), nemohla být žalovaná počínaje uvedeným dnem v dobré víře, že je výlučnou vlastnící předmětných nemovitostí. Požadavek žalobkyně na vydání užitku ve smyslu § 131 odst. 1 občanského zákoníku v platném znění za období od 1. 12. 2000 do 31. 12. 2002, je tedy oprávněný.

K odvolání žalované Městský soud v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 8. 12. 2006 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl. Odvolací soud považoval za správný závěr soudu prvního stupně ohledně neplatnosti kupní smlouvy ze dne 2. 6. 1999 a okamžiku vzniku spoluvlastnictví žalované k předmětným nemovitostem. Učinil však závěr, že žalovaná v období 1. 12. 2000 – 31. 12. 2002 nebyla vlastnící ani držitelkou předmětných nemovitostí, a nebyla tak v řízení věcně legitimována.

K dovolání žalobkyně Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 27. 8. 2009 rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Uvedl, že „žalobkyně důvodně odvolacímu soudu vytýká, že nerespektoval pravomocné rozhodnutí vydané v dřívějším řízení o určení vlastnického práva k předmětným nemovitostem a jejich vyklizení, které je ve smyslu § 159a odst. 1 a 4 o. s. ř. závazné pro účastníky řízení i pro soud. Jak vyplývá z obsahu spisu, rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 15. 10. 2001, potvrzeným rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 1. 10. 2002, bylo určeno, že žalobkyni svědčí (spolu)vlastnické právo k předmětným nemovitostem, a byla zamítnuta žaloba, jíž se žalobkyně domáhala vůči žalované jejich vyklizení. Otázkou platnosti kupní smlouvy ze dne 2. 6. 1999 se sice soudy v předchozím řízení výslovně nezabývaly, Městský soud v Praze shora citovaným rozsudkem však potvrdil zamítavý výrok Obvodního soudu pro Prahu 4 ohledně vyklizení předmětných nemovitostí s odůvodněním, že žalovaná je majoritním spoluvlastníkem těchto nemovitostí v rozsahu ideálních 9/10 k domu a stavební parcele a ideálních 3/4 k ostatním pozemkům. Namítá-li žalovaná, že podle § 159a o. s. ř. je závazný pouze výrok rozsudku, lze přisvědčit argumentu žalobkyně, že dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu (srov. např. rozhodnutí uveřejněné pod

č. 69/2000 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2007, sp. zn. 33 Odo 1662/2006) je v případě zamítnutí žaloby třeba přihlížet i k odůvodnění rozhodnutí a jestliže z něj vyplývá, že žaloba byla zamítnuta proto, že žalobce vlastníkem není, je třeba v jiném řízení z tohoto závěru vycházet. Tento závěr se obdobně uplatní i v projednávané věci. Byla-li žaloba na vyklizení nemovitostí odůvodněna tím, že žalovaná je většinovou spoluvlastnicí těchto nemovitostí, nelze v následném řízení mezi týmiž účastníky za nezměněné skutkové situace dospět k závěru, že žalovaná spoluvlastnicí nemovitostí není. Na podporu tohoto závěru lze odkázat i na žalobkyní citované nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 647/02 a I. ÚS 398/04 (dostupné na webové adrese <http://nalus.usoud.cz>), z nichž, ačkoliv řeší případy skutkově odlišné, lze pro danou věc uplatnit obecný závěr, že z ústavněprávního hlediska nelze akceptovat, aby jeden státní orgán při výkonu veřejné moci autoritativně přezkoumal a osvědčil, resp. konstituoval ve prospěch konkrétní osoby určité právo, na jehož existenci tato osoba spoléhá v důsledku dobré víry ve správnost aktu státu, a aby následně jiný státní orgán v jiném řízení téže osobě totéž právo odňal (nepřiznal) s odůvodněním, že původní rozhodnutí bylo údajně vadné. V důsledku uvedeného závěru nelze rozhodnutí odvolacího soudu považovat za správné a je nadbytečné zabývat se námitkami dovolatelky týkajícími se posouzení rozsahu neplatnosti kupní smlouvy ze dne 2. 6. 1999, držby předmětných nemovitostí žalovanou v rozhodném období a otázkou, zda závěr o vlastnictví či držbě předmětných nemovitostí má oporu v provedeném dokazování.“

M ě s t s k ý s o u d v Praze poté rozsudkem ze dne 22. 1. 2010 rozhodl tak, že rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. Vycházel z právního názoru Nejvyššího soudu, že žalovaná byla v rozhodném období od 1. 12. 2000 do 31. 12. 2002 spoluvlastnicí předmětných nemovitostí v rozsahu id. 9/10 k domu a stavební parcele a ideálních 3/4 k ostatním pozemkům. V rozhodné době pronajala byt v předmětném domě svému jednateli a umožnila mu užívání pozemků. Užívala tedy nemovitosti výhradně pro svou potřebu a žalobkyni jako spoluvlastnici náleží náhrada za to, že věci neužívala v rozsahu svého podílu, neboť takové právo jí přísluší podle § 137 odst. 1 obč. zák.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Jeho přípustnost dovozuje z § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., ale i z § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Uplatňuje dovolací důvody uvedené v § 241 a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. Zásadní význam spatřuje v řešení otázky, zda „kupní smlouva je neplatným právním úkonem jako celek, jestliže prodávající nebyl výlučným vlastníkem prodáváných nemovitostí, ale pouze jejich podílovým spoluvlastníkem, nebo je neplatná jen co do části ohledně podílu na nemovitostech, s nímž neměl prodávající právo disponovat“.

Poukazuje na to, že i odvolací soud původně dospěl závěru, že kupní smlouva, kterou uzavřela s P. K. dne 2. 6. 1999, je neplatná jako celek, a nikoliv jen ohledně spoluvlastnického podílu P. K. k nemovitostem, který nemohl nabýt neplatnou dohodou o vypořádání BSM. Kromě toho k závěru o neplatnosti předmětné kupní

smlouvy ze dne 2. 6. 1999 dospěl i Nejvyšší správní soud v rozsudku z 25. 6. 2006, v němž dovedl, že proto P. K. nevznikla povinnost zaplatit daň z převodu nemovitostí. Nejvyšší správní soud dokonce výslovně označil rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci jako mylné.

Žalovaná dále namítá, že žaloba, kterou se žalobkyně domáhala vyklizení předmětných nemovitostí, byla zamítnuta z toho důvodu, že žalobu podala menšinová spoluvlastnice proti většinovému spoluvlastníkovi, kterým však nebyla ona, ale P. K. O platnosti kupní smlouvy z 2. 6. 1999 nebylo vydáno žádné soudní rozhodnutí a soud prvního stupně se v řízení její platností ani věcně nezabýval. Podle žalované je dále otázkou zásadního významu, „jaká je vazba odůvodnění rozsudku na výrokovou část rozhodnutí; lze konstatování v odůvodnění rozsudku považovat za věc pravomocně rozhodnutou, ačkoliv chybí vazba na výrokovou část rozsudku“.

Uvádí, že judikatura Nejvyššího soudu považuje za závazné pro účastníky jen takové rozhodnutí, které řešilo prejudiciální otázku a bylo neoddělitelně spjato s výrokem. V daném případě se však soud prvního stupně v řízení otázkou existence závazného rozhodnutí vůbec nezabýval a žalobu shledal co do základu neopodstatněnou na základě jiného právního závěru. Žalovaná tak ani v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně nemohla své případné námitky uplatnit.

Řízení je podle dovolatelky zatíženo vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí odvolacího soudu. Vzhledem k tomu, že soud prvního stupně otázku existence prejudiciálního rozhodnutí vůbec neřešil, měl odvolací soud poté, co jeho předchozí rozsudek Nejvyšší soud zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, rovněž podle § 221 písm. a) o. s. ř. zrušit rozsudek soudu prvního stupně a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení. Pokud tak neučinil, porušil právo žalované na spravedlivý proces.

Z uvedeného také vyplývá, že rozhodnutí odvolacího soudu je podle obsahu rozhodnutím měnícím.

Žalovaná také tvrdí, že odvolací soud právní závěr o částečné neplatnosti kupní smlouvy z 2. 6. 1999 nijak neodůvodnil a v tomto smyslu je jeho rozsudek nepřezkoumatelný.

Dále namítá, že v řízení bylo jednoznačně prokázáno, že nemovitosti užíval v předmětné době jako fyzická osoba pro svoji osobní potřebu P. J., a to nikoliv jako jednatel žalované, ale na základě dohody s P. K. Nemovitosti tedy žalovaná neužívala, nedisponovala s nimi a neměla z dispozice s nimi žádný prospěch. Opačný závěr dovolacího soudu je rovněž nesprávným právním posouzením věci. Žalovaná navrhuje, aby Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvádí, že otázky předestřené žalovanou Nejvyšší soud již vyřešil v rozsudku ze dne 27. 8. 2009, sp. zn. 28 Cdo 2901/2007. Dále odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2003, sp. zn. 22 Cdo 1836/2002, a připomněla, že rozsudek soudu prvního stupně ze dne 15. 10. 2001, ve výroku o určení spoluvlastnického podílu žalobkyně k nemovitostem a ve výroku, jímž byla

zamítnuta žaloba na vyklizení ve vztahu k ní jako žalované, nabyl právní moci 26. 11. 2002. Odvolací soud rozsudkem ze dne 1. 10. 2002 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vyklizení nemovitostí ve vztahu k P. K. V rozsudku soudu prvního stupně, který nabyl ve vztahu k žalované právní moci, je jasně uvedeno, že žalovaná je většinou spoluvlastnicí nemovitostí (id. 9/10 domu a stavebního pozemku a id. 3/4 dalších pozemků). Žalobkyně rovněž poukázala na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Odo 1662/2006, sp. zn. 33 Odo 1031/2005, sp. zn. 32 Odo 243/2003 a sp. zn. 21 Cdo 1382/2002, které řešily otázku prejudiciálního rozhodnutí. Uzavírá, že žalovaná je spoluvlastnicí předmětných nemovitostí již na základě kupní smlouvy z 2. 6. 1999. Navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání pro nepřipustnost odmítl.

N e j v y š š í s o u d rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Tříčlenný senát č. 22, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, dospěl k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2009, sp. zn. 28 Cdo 2901/2007; senát č. 28 zde považoval otázku spoluvlastnictví věci žalovanou stranou za rozhodující pro rozhodnutí o vydání užitků získaných tvrzenou neoprávněnou držbou spoluvlastnického podílu žalobkyně. Proto rozhodl o postoupení věci k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia podle § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (se zřetelem k nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, je zrušen uplynutím doby dne 31. 12. 2012), že je uplatněn dovolací důvod upravený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a že jsou splněny i další náležitosti dovolání a podmínky dovolacího řízení (zejména § 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o. s. ř.), napadené rozhodnutí přezkoumal a zjistil, že dovolání je důvodné.

Podstata sporu je v otázce, zda v období od 1. 12. 2000 užívala sporné nemovitosti jako jejich držitelka žalovaná (jak tvrdila žalobkyně), nebo – jak tvrdila žalovaná – jen P. K. Od této otázky se odvíjí posouzení nároku žalobkyně na vydání užitků za dobu tvrzené neoprávněné držby; pokud by žalovaná v této době držitelkou nebyla, nebylo by možno proti ní takový nárok (§ 131 odst. 1 obč. zák.) uplatnit. Odvolací soud nakonec – vázán právním názorem odvolacího soudu – vyšel z toho, že musí vyjít z řešení předběžné otázky v předchozí věci, podle kterého žalovaná byla většinou spoluvlastnicí předmětné nemovitosti, a proto žalobě vyhověl. To, zda žalovaná strana byla v rozhodné době spoluvlastnicí uvedených nemovitostí, je však pro posouzení uplatněného nároku nevýznamné.

Držitelem je ten, kdo s věcí nakládá jako s vlastní, nebo kdo vykonává právo pro sebe (§ 129 odst. 1 obč. zák.).

Neoprávněný držitel je povinen vždy vydat věc vlastníkovi spolu s jejími plody a užitky a nahradit škodu, která neoprávněnou držbou vznikla. Může si odpočítat náklady nutné pro údržbu a provoz věci (§ 131 odst. 1 obč. zák.).

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2009, č.j. 28 Cdo 2901/2007-156, nevyplývá, jakou mělo mít (údajné) majoritní spoluvlastnictví souvislost s tvrzenou neoprávněnou držbou a s uplatněným nárokem.

V daném případě šlo o spor o vydání užitků z neoprávněné držby podílu, patřícího žalobkyni. Pro jeho řešení tak nebylo podstatné, zda žalovaná v rozhodné době tvrzené neoprávněné držby byla či nebyla spoluvlastnicí nemovitostí, ale zda držela spoluvlastnický podíl žalobkyně. Šlo o nárok podílového spoluvlastníka jako „vlastníka podílu“ proti údajnému neoprávněnému držiteli tohoto podílu; otázka vlastnictví tak byla nerozhodná, neboť držba, detence (zde faktické užívání domu) a vlastnictví nejsou totožné instituty. K posouzení této otázky bylo třeba zjistit, kdo nakládal s podílem žalobkyně jako se svým, tedy jej držel pro sebe a byl tak jeho držitelem ve smyslu § 129 odst. 1 obč. zák.; otázka spoluvlastnictví žalované nebyla významná. Odvolací soud se tak měl zabývat (a v předchozím řízení se též správně zabýval) tím, kdo byl v rozhodné době držitelem, nikoliv spoluvlastníkem, a podle toho posoudit uplatněný nárok. Jestliže se za tohoto stavu věci v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2009, č.j. 28 Cdo 2901/2007-156, uvádí, že je nadbytečné zabývat se námitkami dovolatelky týkajícími se mimo jiné „držby předmětných nemovitostí žalovanou v rozhodném období a otázkou, zda závěr o ... držbě předmětných nemovitostí má oporu v provedeném dokazování“, nejde o správný právní názor; naopak pro posouzení věci je zjištění držebních poměrů rozhodující. Samotné majoritní spoluvlastnictví žalované totiž neřeší otázku držby podílu žalobkyně a závěr o jeho existenci nemůže vést k vyhovění žalobě. Pro posouzení držby nemovitostí je tak významnou otázkou, kdo po té, co vyšel najevo nedostatek spoluvlastnického práva žalované, vystupoval ve vztahu k jejich nájemci jako pronajímatel, resp. jejich vlastník, a tedy i držitel.

Další námitky právní povahy, uplatněné v dovolání, nejsou významné, protože o ně odvolací soud zamítnutí žaloby neopřel; dovolací soud se jimi proto nezabýval. Stejně tak se nezabýval otázkou, zda účinky právní moci se vztahují i na řešení předběžných otázek; v důsledku názoru, že spoluvlastnictví žalované strany není významné, se tato otázka stává nadbytečnou. Lze poznamenat, že možnou částečnou platností smlouvy, kterou spoluvlastník převádí věc nad rámec jeho podílu, se zabývá rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2011, sp. zn. 21 Cdo 2404/2010; nicméně, jak je uvedeno shora, pro spor o vydání užitků z neoprávněné držby spoluvlastnického podílu není významné, zda žalovaná strana je spoluvlastnicí věci.

Z uvedeného je zřejmé, že dovolání je důvodné. Proto nezbylo, než rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, 3 o. s. ř.).

Užívá-li spoluvlastník bez právního důvodu (zejména bez rozhodnutí většiny spoluvlastníků nebo bez dohody spoluvlastníků anebo bez rozhodnutí soudu) společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, je povinen vydat to, oč se takovým užíváním obohatil, ostatním spoluvlastníkům podle pravidel o vydání bezdůvodného obohacení (§ 451 a násl. obč. zák.).

(Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia
Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2012, sp. zn. 31 Cdo 503/2011)

O k r e s n í s o u d Brno – venkov rozsudkem ze dne 9. 6. 2008 výrokem pod bodem I. zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal po žalované zaplacení částky 140 000 Kč s úrokem z prodlení, a to do tří dnů od právní moci rozhodnutí. Výrokem pod bodem II. soud zamítl žalobu, aby byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci 5000 Kč měsíčně od 1. 2. 2004 do 14. 3. 2005. Výrokem pod bodem III. odmítl žalobu „v části předmětu řízení o přirostlé příslušenství k jistině 5000 Kč měsíčně od 1. 2. 2004 do 14. 3. 2005“; výroky pod body IV. a V. rozhodl o nákladech řízení.

Účastníci se stali rovnodílnými podílovými spoluvlastníky domu č. p. 892 a pozemků v katastrálním území Ú. u B. Žalobce se domáhal vydání bezdůvodného obohacení, které měla žalovaná získat užíváním společných nemovitostí nad rozsah jejího spoluvlastnického podílu. Žalovaná užívala po rozvodu manželství účastníků spolu se zletilou dcerou dům přibližně v rozsahu svého spoluvlastnického podílu, druhou polovinu domu užívali od jeho postavení (1982) rodiče žalované; nyní ji užívá její matka. Podle soudu prvního stupně bylo prokázáno, že matka žalované má právo dům užívat na základě závazkového práva, které jí zřídili účastníci řízení. Žalovaná tedy neužívá nemovitosti v rozsahu, který by překračoval její spoluvlastnický podíl.

K r a j s k ý s o u d v Brně k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 5. 5. 2010 rozsudek soudu prvního stupně kromě výroku IV. potvrdil a ve výroku IV. o nákladech řízení jej změnil (první výrok). Dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud změnil právní názor, který zaujal v předchozím rozhodnutí v této věci (ve zrušujícím usnesení ze dne 28. 11. 2007), a věc posoudil podle právního názoru vyjádřeného v nálezu Ústavního soudu ze dne 22. 2. 2006, sp. zn. II. ÚS 471/2005 (jde o nález uveřejněný pod číslem 43/2006 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, který je – stejně jako další rozhodnutí Ústavního soudu zmíněná níže – veřejnosti dostupný i na webových stránkách Ústavního soudu). Ústavní soud v tomto nálezu dovodil, že pokud se podílový spoluvlastník domáhá náhrady vůči druhému podílovému spoluvlastníku z důvodu, že užívá společnou věc nad rámec svého podílu bez dohody s ním, nejde o bezdůvodné obohacení, ale o nárok, který

se opírá o § 137 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku. Odvolací soud s odkazem na právní názor Ústavního soudu dospěl k závěru, že žalobce se nemůže domáhat vydání bezdůvodného obohacení, ani kdyby žalovaná užívala celou nemovitost nad rámec svého spoluvlastnického podílu. Proto shledal rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé správným, byť k tomuto závěru dospěl na základě jiného právního názoru.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Uplatňuje dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., jejichž prostřednictvím lze namítat, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/), a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam přisuzuje dovolatel posouzení povahy nároku na plnění jednomu ze spoluvlastníků vůči druhému, který se bez dohody s prvním spoluvlastníkem ujal sám užívání celé společné věci. Namítá, že odvolací soud si nesprávně vyložil závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 471/05 (na které se odvolává), jestliže zamítl žalobu s tím, že nejde o bezdůvodné obohacení. Ústavní soud sice uvedl, že popsany nárok nemůže být bezdůvodným obohacením, ale uzavřel, že jde o nárok, který se opírá o ustanovení § 137 odst. 1 obč. zák. To odvolací soud pominul.

Pochybení obou soudů spatřuje dovolatel též v tom, že pokud měly za to, že věc lze právně posoudit jinak než podle jeho právního názoru a že nedostatečně vylíčil skutečnosti rozhodné pro toto posouzení, měly postupovat podle § 118a odst. 2 o. s. ř., což neučinily. Dovolatel se nicméně domnívá, že uvedený postup nebyl ani potřebný, protože již v žalobě z 31. 10. 2003 uvedl skutečnosti dostatečné pro posouzení jeho nároku podle § 137 odst. 1 obč. zák.; to platí i pro jeho podání z 16. 2. 2004. Dovolatel rovněž odkazuje na zásadu „iura novit curia“, podle které právní hodnocení účastníka soud nijak nezavazuje, a uzavírá, že soudu nic nebránilo v tom, aby mu uplatněný nárok přiznal z jiného právního důvodu.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání namítá, že vymezená otázka zásadního právního významu je postavena na zkráceném skutkovém ději, který nemá oporu v provedeném dokazování, a z hlediska právního je zcela nepřijatelná. Poukazuje na to, že nemovitost obývaly od počátku dvě generace (přízemí rodiče žalované, dnes již pouze její matka, a první patro účastníci s dětmi). Žalobce užívání přízemí rodiči žalované respektoval pro jejich fyzickou a finanční výpomoc při stavbě domu. Nikdy nepodal žalobu na jejich vyklizení, případně na úpravu rozsahu užívání nemovitosti. Obdobně nepodal žalobu na úpravu užívání nemovitosti ve vztahu k žalované po rozvodu jejich manželství. Z domu se dobrovolně vystěhoval. Mezi účastníky není dosud vypořádáno společné jmění manželů a uvedené nároky by měli účastníci řešit v rámci tohoto vypořádání. Navrhuje proto dovolání odmítnout jako nepřijatelné.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Tříčlenný senát č. 22, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, při posouzení právní kvalifikace nároku spoluvlastníka vůči jinému spoluvlastníkovi, který užívá společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, dospěl k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2004, sp. zn. 22 Cdo 2624/2003 (rozhodnutí je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – veřejnosti dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu), podle kterého bezdůvodné obohacení podílového spoluvlastníka, který užívá věc nad rozsah svého spoluvlastnického podílu, vzniká bez ohledu na to, zda o takovém užívání rozhodla většina spoluvlastníků počítaná podle velikosti jejich spoluvlastnických podílů nebo bylo upraveno dohodou spoluvlastníků nebo o užívání rozhodl soud, pokud ovšem z dohody spoluvlastníků nevyplývá něco jiného (např. že si za užívání nad rámec odpovídající spoluvlastnickému podílu nebudou nic hradit). Proto rozhodl o postoupení věci (podle § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu (dále jen „velký senát“). Velký senát pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Z dovolání se podává (posuzováno podle obsahu), že směřuje proti napadenému rozhodnutí v rozsahu, v němž jím odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v zamítavém výroku o věci samé. V tomto rozsahu pak Nejvyšší soud shledává dovolání přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když dospěl k závěru, že dovolacím soudem vyřešená (v rozsudku sp. zn. 22 Cdo 2624/2003) právní otázka má být posouzena jinak (srov. § 237 odst. 3 o. s. ř.).

Nejvyšší soud se věcí zabýval nejprve v rovině jejího právního posouzení.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

V dovolacím řízení je třeba právně kvalifikovat nárok spoluvlastníka na plnění, vznikající v důsledku toho, že jiný spoluvlastník užívá společnou věc nad rámec svého podílu.

V rozsudku ze dne 12. 8. 2009, sp. zn. 28 Cdo 75/2009, Nejvyšší soud upozornil na nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 471/2005, podle něhož „domáhá-li se podí-

lový spoluvlastník peněžitého plnění vůči druhému spoluvlastníku, který bez dohody spoluvlastníků užívá společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, nejedná se o nárok opírající se o bezdůvodné obohacení spoluvlastníka, ale o nárok mající základ v § 137 odst. 1 obč. zák.“. Nejvyšší soud však vzápětí konstatoval, že v pozdějším nálezu ze dne 10. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 385/05 (správně jde o nález sp. zn. I. ÚS 383/2005, uveřejněný pod číslem 156/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), „Ústavní soud zcela potvrdil správnost právního posouzení obdobných nároků tak, jak je dosahováno na půdě Nejvyššího soudu, když uvedl, že z hlediska ústavně právního aprobuje judikaturu obecných soudů, z níž plyne, že, v případě, že spoluvlastník neužívá (nemůže užívat) společnou věc v rozsahu odpovídajícím jeho spoluvlastnickému podílu, aniž by mezi ním a druhým spoluvlastníkem (ostatními spoluvlastníky) byla uzavřena nájemní či jiná smlouva, spočívá (bezdůvodné) obohacení druhého spoluvlastníka (ostatních spoluvlastníků) v užívání většího rozsahu předmětu spoluvlastnictví (než který odpovídá jeho spoluvlastnickému podílu) bez placení úhrady za užívání tohoto podílu. Nejvyšší soud proto ani v souzeném případě neshledává důvod pro odchýlení se od stávající judikatury.“ V citovaném rozhodnutí Nejvyššího soudu je obsažen i souhlasný odkaz na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 2624/2003 a na jeho shora citovanou právní větu.

Na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 75/2009 navazuje usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2010, sp. zn. 28 Cdo 2021/2010, ve kterém Nejvyšší soud uvedl, že se „odvolací soud přidržel ustálené judikatury, jež stojí na názoru, že podílovému spoluvlastníku, který užívá společnou věc nad rozsah svého spoluvlastnického podílu, vzniká bezdůvodné obohacení (§ 451 obč. zák.), za které musí ostatním spoluvlastníkům poskytnout peněžitou náhradu jako ekonomickou protihodnotu toho, co nemůže být vráceno (...). Právo spoluvlastníka na náhradu za to, že neužívá společnou věc v rozsahu odpovídajícím jeho spoluvlastnickému podílu, je dáno zákonem a vyplývá z ustanovení § 137 odst. 1 obč. zák., tj. z práva spoluvlastníka podílet se na užívání společné věci v míře odpovídající jeho podílu. Vzhledem k tomu, že spoluvlastník, který věc užívá nad rozsah svého podílu, není schopen takto spotřebované plnění v podobě výkonu práva vrátit, musí za ně z užívání vyloučeným spoluvlastníkům poskytnout peněžitou náhradu (§ 458 odst. 1 obč. zák.). Citovaný, Nejvyšším soudem konstantně zastávaný právní názor, je aprobován i judikaturou Ústavního soudu (srov. nález ze dne 10. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 385/05 /správně je opět sp. zn. I. ÚS 383/05/).“

Uvedenou problematikou se poté opět zabýval Ústavní soud, který v nálezu ze dne 10. 3. 2011, sp. zn. II. ÚS 2919/10 (uveřejněném pod číslem 40/2011 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu), především uvedl: „Vzhledem k tomu, že v právní praxi se v souvislosti s nálezem sp. zn. I. ÚS 383/05 objevily různé interpretace závěrů vyplývajících z nálezu sp. zn. II. ÚS 471/05 (...) cítí Ústavní soud potřebu vyjádřit se závěrem i k tomuto nálezu. V citovaném nálezu sp. zn. I. ÚS 383/05 bylo v rámci obiter dicta vysloveno, že spoluvlastník, který užívá věc nad rozsah svého spoluvlastnického podílu, musí poskytnout druhému spoluvlastníkovi

peněžitou náhradu jako ekonomickou protihodnotu toho, co nemůže být vydáno, a to podle ustanovení o bezdůvodném obohacení. Tento názor vyplýval z odlišné situace v dané věci (neplatnost nájemní smlouvy uzavřené mezi nájemcem a menšinovým spoluvlastníkem a její důsledky pro účastníky smlouvy z hlediska věcné legitimace). Podle citovaného nálezu je ve vztahu mezi účastníky neplatné smlouvy, kdy jedním z účastníků smlouvy je menšinový spoluvlastník, který ji uzavřel bez souhlasu většinového spoluvlastníka, třeba uvažovat o vyrovnání podle pravidel o bezdůvodném obohacení. To ovšem nic nemění na tom, že ve vztahu mezi spoluvlastníky navzájem se i nadále uplatní principy vzájemného vypořádání podle § 137 obč. zák.“

Dále Ústavní soud nastínil v souladu s judikaturou podmínky, za kterých se obecný soud může odchýlit od právního názoru Ústavního soudu, a vytkl obecnému soudu, že se z těchto hledisek nálezem sp. zn. II. ÚS 471/05 a jeho právními závěry nezabýval.

Z uvedeného je zřejmé, že v judikatuře není jednotný názor na to, zda a v jakých případech se právo spoluvlastníka, jehož právo užívat společnou věc v rozsahu jeho podílu bylo omezeno, na poskytnutí náhrady opírá o ustanovení o bezdůvodném obohacení (§ 451 a násl. obč. zák.) a kdy je lze dovodit z § 137 odst. 1 obč. zák.

Velký senát se při rozhodování o této otázce hodlá částečně odchýlit od právního názoru, podle kterého bezdůvodné obohacení podílového spoluvlastníka, který užívá věc nad rozsah svého spoluvlastnického podílu, vzniká bez ohledu na to, zda o takovém užívání rozhodla většina spoluvlastníků počítaná podle velikosti jejich spoluvlastnických podílů nebo bylo upraveno dohodou spoluvlastníků nebo o užívání rozhodl soud, pokud ovšem z dohody spoluvlastníků nevyplývá něco jiného (např. že si za užívání nad rámec odpovídající spoluvlastnickému podílu nebudou nic hradit). Jde o názor vyslovený ve zmíněném rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 2624/2003 a převzatý dalšími rozhodnutími tříčlenných senátů Nejvyššího soudu č. 22, 28, 30 a 33. Přitom vzal velký senát v úvahu právní názor Ústavního soudu vyslovený v (zmiňovaném) nálezu sp. zn. II. ÚS 471/2005 (podle něhož „domáhali se podílový spoluvlastník peněžitého plnění vůči druhému spoluvlastníku, který bez dohody spoluvlastníků užívá společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, nejedná se o nárok opírající se o bezdůvodné obohacení spoluvlastníka, ale nárok mající základ v § 137 odst. 1 obč. zák.“).

Podíl vyjadřuje míru, jakou se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví ke společné věci (§ 137 odst. 1 obč. zák.).

Kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat (§ 451 odst. 1 obč. zák.). Pro vznik bezdůvodného obohacení podle § 451 odst. 1 obč. zákoníku je rozhodující to, že došlo k obohacení určité osoby na úkor jiného a pro toto obohacení nebyl právem uznaný důvod.

Na základě těchto ustanovení dospívá Nejvyšší soud k tomuto závěru:

Spoluvlastnictví věci vyvolává dvě skupiny právních vztahů, jednak mezi spoluvlastníky a osobami třetími, jednak mezi spoluvlastníky samotnými. Z právních

úkonů vůči třetím osobám týkajících se společné věci jsou oprávněni a povinni všichni spoluvlastníci společně a nerozdílně (§ 139 odst. 1 obč. zák.). Při výkonu spoluvlastnického práva však vznikají i právní vztahy mezi samotnými spoluvlastníky; v rámci těchto vztahů lze vymezit a omezit užívání věci jednotlivými spoluvlastníky.

Podle dikce ustanovení § 137 odst. 1 obč. zák. spoluvlastnický podíl vyjadřuje míru, jakou se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví ke společné věci. Není sporu o tom, že podíl „nevymezuje určitou část věci, k níž by byl spoluvlastník oprávněn vykonávat své vlastnické právo, ale vyjadřuje právní postavení spoluvlastníka k ostatním spoluvlastníkům, určuje, jak se spoluvlastníci podílejí na užitcích věci a jaké nesou náklady apod.“ (Fiala, J., Hurdík, J., Korecká, V. a kol.: Občanský zákoník. Komentář. Informační systém ASPI, ID: LIT16336CZ).

Problémem je vymezení možnosti užívání věci spoluvlastníky. Ti mohou věc užívat současně, užívání může být vymezeno časově (každý z nich může po určitou dobu výlučně užívat věc) a také se mohou dohodnout, kterou část věci bude každý z nich výlučně užívat. Podstatné je, že každý spoluvlastník je „v zásadě“ oprávněn (má nárok) užívat věc v rozsahu svého podílu. Posouzení, zda v konkrétní věci spoluvlastník užívá věc v rámci podílu, je posouzením právním, vycházejícím ze skutkových zjištění. Soud musí brát v úvahu všechny okolnosti věci; nestačí např. zjištění, že spoluvlastník užívá část věci o větší výměře, než by mu podle poměru výše podílu náležela, musí se zabývat i kvalitou užívané části (např. společný pozemek tvoří z větší části neúrodná a k jinému účelu nevyužitelná půda, jeho menší část je však vysoce úrodná). Na základě tohoto posouzení je možno učinit závěr, zda spoluvlastník užívá věc v rámci svého podílu nebo nad tento rámec.

Právo každého ze spoluvlastníků věc užívat je omezeno stejným právem ostatních užívat věc podle velikosti podílu. Podle konstantní judikatury mohou spoluvlastníci (dohodou nebo většinou rozhodnutím) nebo soud o hospodaření se společnou věcí rozhodnout podle § 139 odst. 2 obč. zák. tak, že některého ze spoluvlastníků z fyzického užívání věci zcela nebo zčásti vyloučí (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 11. 1999, sp. zn. 3 Cdon 1313/97, uveřejněný pod číslem 19/2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 19/2001“); v takovém případě logicky užívá některý ze spoluvlastníků věc nad rámec jeho podílu (neužívá věc v souladu s kritériem vytyčeným v § 137 odst. 1 obč. zák.). Jde však o omezení práva dovolené zákonem (§ 139 odst. 2 obč. zák.), za které z užívání zcela či z části vyloučenému spoluvlastníkovi náleží (nedohodl-li se s ostatními spoluvlastníky jinak) náhrada ve výši odpovídající rozsahu jeho újmy. Spoluvlastník užívající věc nad rámec svého podílu v tomto případě neužívá věc bez právního důvodu, a proto jejím užíváním nemůže získat bezdůvodné obohacení; žádná skutková podstata uvedená v § 451 obč. zák. na tento případ nedopadá.

Právo spoluvlastníka na náhradu za to, že neužívá společnou věc v rozsahu odpovídajícím jeho spoluvlastnickému podílu, je dáno zákonem a vyplývá z práva

spoluvlastníka podílet se na užívání společné věci v míře odpovídající jeho podílu. Rozsah tohoto užívacího práva ke společné věci (stejně jako výše spoluvlastnického podílu) nemůže být proti vůli spoluvlastníka rozhodnutím spoluvlastníků modifikován. Neumožňují-li existující poměry nebo rozhodnutí, popřípadě dohoda spoluvlastníků některému spoluvlastníku plnou realizaci tohoto práva, náleží mu za to (jestliže se ovšem strany nedohodly jinak) odpovídající náhrada (srov. opět R 19/2001). Jde o náhradu za omezení spoluvlastnického práva. Potud lze odkázat na konstantní judikaturu, podle které i v případě, že zákon výslovně nezakládá právo na náhradu za omezení vlastnického práva, vyplývá toto právo přímo z článku 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (srov. např. nálezy pléna Ústavního soudu ze dne 11. 3. 1998, sp. zn. Pl. ÚS 41/97, uveřejněný pod číslem 27/1998 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu a pod č. 88/1998 Sb.); v daném případě je lze též výkladem dovodit z § 137 odst. 1 obč. zák.

Pro posouzení výše náhrady pro vyloučeného spoluvlastníka pak není – podobně jako v jiných případech stanovení náhrady za omezení práva – rozhodující to, co spoluvlastník užívající věc nad rámec podílu získává (oč se obohatí); podstatná je újma vznikající vyloučenému spoluvlastníku. Tu musí soud stanovit na základě úvah vycházející ze skutkových zjištění ohledně toho, co by spoluvlastník při obvyklém užívání věci v rámci svého podílu získal.

Jiná situace nastane, užívá-li spoluvlastník věc nad rámec svého podílu bez právního důvodu (bez rozhodnutí většiny spoluvlastníků nebo bez dohody spoluvlastníků anebo bez rozhodnutí soudu). Nejvyšší soud se ztotožňuje s právním názorem Ústavního soudu, vysloveným v nálezu sp. zn. II. ÚS 471/2005, potud, že „pouze spoluvlastníci vůči sobě navzájem mohou z takto nastoleného vztahu vyvozovat nároky a případně se domáhat jiné úpravy užívání věci“. Samotné spoluvlastnické právo však není právním důvodem užívání věci v jakémkoliv rozsahu; je jen důvodem k užívání věci v rozsahu spoluvlastnického podílu. Z „vlastnictví“ podílu sice nevyplývá právo užívat pouze konkrétní část věci, nicméně spoluvlastník je oprávněn užívat věc jen v rámci svého podílu (není-li tu právní důvod pro užívání v jiném rozsahu).

Jinak řečeno, to, že spoluvlastník je (v rámci svého podílu) oprávněn užívat celou věc, ještě neznamená, že ji může „bez dalšího“ užívat nad rámec podílu na úkor ostatních spoluvlastníků. Majetkový prospěch dosažený tímto užíváním považuje judikatura tradičně za obohacení získané bez právního důvodu; dovolací soud neshledává podmínky a nezná přesvědčivé důvody pro odklon od tohoto judikatorně ustáleného závěru.

Lze tedy uzavřít, že užívá-li spoluvlastník bez právního důvodu (zejména bez rozhodnutí většiny spoluvlastníků nebo bez dohody spoluvlastníků anebo bez rozhodnutí soudu) společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, je povinen vydat to, oč se takovým užíváním obohatil, ostatním spoluvlastníkům podle pravidel o vydání bezdůvodného obohacení (§ 451 a násl. obč. zák.).

V projednávané věci odvolací soud nesprávně vyložil náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 471/05, neboť nevzal v úvahu, že tento náleží neodpírá spoluvlastníkovi právo na náhradu za užívání předmětu podílového spoluvlastnictví spoluvlastníkem nad rámec jeho podílu na společné věci; pouze ji opírá o ustanovení § 137 odst. 1 obč. zák. i tam, kde mezi podílovými spoluvlastníky nedojde k dohodě o hospodaření se společnou věcí. Přitom žalobcem vymezený předmět řízení umožňoval i tuto právní kvalifikaci.

Jak vyplývá z výše uvedeného, dovolací soud nemůže přisvědčit ani právnímu názoru odvolacího soudu, že v daném případě věc nelze posoudit podle ustanovení občanského zákoníku o bezdůvodném obohacení. Bude záležet na zjištění, zda žalovaná věc užívala bez právního důvodu nad rámec svého podílu.

Nejvyšší soud rovněž připomíná, že předmětem dovolacího řízení je posouzení správnosti právního posouzení věci, na němž spočívá dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu. Dovolací soud se tak nemohl zabývat těmi důvody, které vedly k zamítnutí žaloby soud prvního stupně (tedy tím, zda matka žalované měla právo užívat část domu, nebo zda její užívání bylo opřeno jen o spoluvlastnické právo žalované). Touto otázkou se totiž odvolací soud nezabýval.

Z výše řečeného vyplývá, že právní posouzení věci odvolacím soudem správné není a dovolací důvod ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl uplatněn právem.

Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil, včetně závislých výroků o nákladech řízení (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), s výjimkou té jeho (dovoláním nenapadené) části, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o odmítnutí žaloby (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

Jelikož napadené rozhodnutí neobstálo již v rovině právní, pokládal Nejvyšší soud za zbytečné zabývat se tím, zda je dán (dovoláním rovněž ohlášený) dovolací důvod ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Nejvyšší soud závěrem podotýká, že v mezích dalšího posouzení věci se odvolací soud logicky nevyhne (v návaznosti na závěry přijaté výše) ani posouzení, zda poměry, za nichž je dům v podílovém spoluvlastnictví účastníků (pode skutkových závěrů soudů nižších stupňů) užíván (tak, že matka žalované užívá přízemí domu a první patro mají právo užívat /lhostejno, zda tak skutečně činí/ oba účastníci s dětmi), nebyly kupříkladu ustaveny byť i konkludentně uzavřenou dohodou nynějších podílových spoluvlastníků v době, kdy dům náležel do jejich společného jmění manželů (za trvání jejich manželství).

Právo na náhradu za omezení vlastnického práva vzniklé pronajímateli bytu proti státu v důsledku protiústavní regulace nájemného se promlčuje v obecné tříleté době podle § 101 obč. zák., která počíná dnem omezení vlastnického práva; případná aplikace ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. tím není vyloučena.

(Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2012, sp. zn. 13 Co 578/2011*)

Obvodní soud pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 9. 9. 2011 ve výroku I zamítl žalobu o zaplacení částky 133 248 Kč a ve výroku II žalovanému nepřiznal náhradu nákladů řízení. Takto rozhodl o požadavku žalobce na zaplacení náhrady za nucené omezení jeho vlastnického práva ve smyslu čl. II odst. 4 Listiny základních práv a svobod č. 2/1993 Sb. k jednotce označené č. 1386/8 tvořené bytem o velikosti 2 + 1 s příslušenstvím ve druhém patře domu v P., S. ul. č. 1386, a podílem o velikosti 5741/154785 na společných částech domu. Jednotka je vedena Katastrálním úřadem pro Pardubický kraj, katastrálním pracovištěm P. na listu vlastnictví č. 64163 (dále jen byt). Jednalo se o byt sloužící k ubytování pracovníka organizace, podnikový byt Tesly Pardubice, n. p., jehož uživatelem byl K. Z., který je po rozdělení domu na jednotky a poté, kdy výše označenou jednotku tvořenou tímto bytem nabyt do vlastnictví žalobce, stále nájemcem tohoto bytu (dále jen nájemce). Nájemní právo odvozuje nájemce od nájemní smlouvy, naposledy uzavřené dne 3. 10. 1995 a navazující na předchozí tituly k nájmu bytu. Vlastnické právo žalobce k tomuto bytu však bylo podle jeho přesvědčení omezováno v období od 1. 1. 2002 do 31. 3. 2006 tak, že nájemce platil žalobci, pronajímateli a vlastníku bytu jen regulované nájemné ve výši podle vyhlášky č. 176/1993 Sb., která byla ke dni 31. 12. 2001 zrušena nálezem Ústavního soudu ČR č. 231/2000 Sb. Od 1. 1. 2002 do 30. 6. 2002 platil nájemce pronajímateli nájemné ve výši 792 Kč měsíčně, od 1. 7. 2002 do 31. 3. 2006 platil nájemné 900 Kč měsíčně. Podle žalobce však tržní nájemné za tento byt mělo činit 3500 Kč měsíčně. Ušlé nájemné za dobu od 1. 1. 2002 do 30. 6. 2002 činilo $(3500 - 792) \times 6$ (měsíců) = 16 248 Kč a za dobu od 1. 7. 2002 do 31. 3. 2006 žalobci ušlo $(3500 - 900) \times 45$ (měsíců) = 117 000 Kč a $16 248 + 117 000 = 133 248$ Kč. Žalobci tedy podle jeho výpočtu ušla nuceným (protiprávním) omezením jeho vlastnického práva k bytu částka 133 248 Kč, kterou od žalovaného žádal zaplatit. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, mezi účastníky nesporného, že žalobce vedl spor proti svému nájemníkovi u Okresního soudu v Pardubicích o určení, že žalovaný, jeho nájemník, je mu povinen platit nájemné za byt ve výši 3500 Kč měsíčně za dobu od 1. 1. 2002. Žalobu podal dne 31. 3. 2006 a rozsudkem ze dne 11. 1. 2010, který nabyt právní moci dne 3. 3. 2010, bylo určeno, že žalovaný je povinen platit žalobci za byt

* Usnesením ze dne 20. 11. 2012, sp. zn. I. ÚS 1896/12, odmítl Ústavní soud ústavní stížnost proti rozsudku odvolacího soudu.

nájemné ve výši 3500 Kč za dobu od 31. 3. 2006 do 31. 12. 2006 vždy do každého 15. dne v měsíci předem. Návrh na stanovení povinnosti platit nájemné za byt v této výši za dobu od 1. 1. 2002 do 30. 3. 2006 a od 1. 1. 2007 nadále byl zamítnut. Žalovaný nárok žalobce ani zčásti neuznal a bránil se námitkami, že žalobce nebyl omezen ve výkonu svého vlastnického práva k bytu více, než ostatní vlastníci jak co do doby, tak co do intenzity. Žalobce také zanedbal výkon svého vlastnického práva, když nežaloval u soudu nájemce bytu o zvýšení nájemného již dříve. Konečně žalovaný namítl promlčení sporného nároku. Soud prvního stupně se především zabýval touto námitkou promlčení a shledal ji důvodnou. Věc právně hodnotil s ohledem na stanovisko pléna Ústavního soudu ČR ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS–st 27/09 (č. 136/2009 Sb.), o náhradě za nucené omezení vlastnického práva, podle čl. 11 odst. 4 Listiny ve věcech protiústavní regulace nájemného. Zdůraznil právní větu uvedenou pod II, kterou je uvozeno toto stanovisko, podle které žaloby pronajímatelů (vlastníků) bytů na náhradu škody proti státu, která měla vzniknout v důsledku dlouhodobé protiústavní nečinnosti Parlamentu spočívající v nepřijetí zvláštního právního předpisu vymezujícího případy, ve kterých je pronajímatel oprávněn jednostranně zvýšit nájemné, úhradu za plnění poskytovaná s užíváním bytu a změnit další podmínky nájemní smlouvy (nález Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 20/05), jsou obecné soudy povinny posoudit z hlediska jejich práva na náhradu za nucené omezení vlastnického práva podle čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Nárok vůči státu na náhradu za nucené omezení vlastnického práva podle čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod má subsidiární charakter vůči nároku pronajímatele bytu proti nájemci na zvýšení nájemného jen za dobu počínaje dnem podání žaloby. Za dobu která tomuto dni předchází, může pronajímatel bytu uplatnit svůj nárok na náhradu za nucené omezení vlastnického práva proti státu přímo. Za situace, když žalobce uplatnil předmětný nárok na náhradu za nucené omezení vlastnického práva za dobu od 1. 1. 2002 do 30. 3. 2006 proti nájemci bytu u soudu až dne 9. 12. 2010 a žalovaný namítl promlčení tohoto nároku pro uplynutí obecné tříleté promlčecí doby (§ 101 obč. zák.), shledal soud prvního stupně tuto námitku důvodnou a z důvodu promlčení žalobu zamítl, a to aniž by se s ohledem na zásadu ekonomiky řízení zabýval ostatními výhradami, kterými se v této věci žalovaný bránil. Výrok o nákladech řízení soud prvního stupně opřel o ustanovení § 150 o. s. ř. Úspěšný žalovaný byl v tomto řízení zastoupen advokátem, ale soud prvního stupně náklady za toto právní zastoupení neshledal potřebnými k účelnému bránění práva proti neúspěšnému žalobci, protože za žalovaný stát vystupující organizační složka má mít k výkonu právních agend dostatečný počet odborných zaměstnanců, kteří by byli schopni zajišťovat ochranu zájmů ČR před soudy. Od žalobce tedy nelze spravedlivě žádat, aby státu tyto náklady hradil.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolání žalobce. Namítl, že v této věci podal žalobu u soudu prvního stupně dne 9. 12. 2010, když 3. 3. 2010 pravomocně skončilo soudní řízení u Okresního soudu v Pardubicích, jež vedl se svým nájemníkem

K. Z. Jak je patrné ze spisu, vyvolal žalobce toto řízení dávno před 28. 4. 2009, kdy Ústavní soud ČR vydal stanovisko Pl. ÚS-st 27/09. Vycházel v době podání oné žaloby z tehdy známé judikatury Ústavního soudu ČR, že se musí nejprve pokusit domoci placení zvýšeného nájemného na svém nájemníkovi a podle výsledku takového řízení může teprve uplatnit nárok proti státu u soudu. Názor soudu prvního stupně o promlčení nároku považuje žalobce za zcela nesprávný a odporující názoru Městského soudu v Praze obsaženému v jeho rozsudku sp. zn. 18 Co 286/2011, podle kterého je třeba běh promlčecí lhůty datovat k 28. 4. 2009, kdy bylo vydáno výše označené stanovisko pléna Ústavního soudu ČR. Odvolatel poukázal na jiný spor mezi týmiž účastníky sp. zn. 20 C 154/2010, v jehož průběhu vydal jiný senát soudu prvního stupně ve stejný den, jako nyní přezkoumávaný rozsudek, mezitímní rozsudek, kterým shledal základ nároku žalobce opodstatněným, když námitku promlčení považoval za vznesenou v rozporu s dobrými mravy podle § 3 odst. 1 obč. zák., neboť to byl právě žalovaný, kdo nynější právní stav zavinil, když dlouhodobě neřešil ústavně konformním způsobem otázku výše nájemného v bytech. Žalobce připomněl, že ke změně právního názoru na v této věci řešenou problematiku došlo až po uplynutí promlčecí doby sporného nároku žalobce. Námitka promlčení vznesená žalovaným, který nynější situaci svou nečinností způsobil, je hrubě nemravná. Protože se soud prvního stupně dosud ničím jiným v této věci nezabýval, navrhl žalobce zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný vyvracel důvody odvolání. Rozsudek soudu prvního stupně považoval za správný a odvolání za nedůvodné. Žalobce totiž nedbal dostatečně svých práv, když v této věci nárok na náhradu za nucené omezení vlastnického práva k bytu, který je peněžitou pohledávkou, uplatnil po uplynutí promlčecí doby. Žalobce měl tento nárok uplatnit dříve, když jeho právní kvalifikace je věcí soudu a změna této právní kvalifikace nemá na trvání nároku a na jeho promlčení vliv. Podle žalovaného námitka promlčení dobrým mravům neodporuje. Žalobce mohl podat žalobu v této věci proti státu dříve, tak, jak to učinily i jiné vlastnické subjekty v jeho postavení, třebaže nárok nesprávně právně kvalifikovaly jako nárok na náhradu škody při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem podle § 13 zákona č. 82/1998 Sb. Žalovaný poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 85/2010, kde jsou specifikovány podmínky, za kterých lze výjimečně posoudit námitku promlčení jako odporující dobrým mravům, když tyto okolnosti musejí být splněny současně. Uplatnění námitky promlčení musí být: 1) výrazem zneužití práva na úkor účastníka, který marné uplynutí promlčecí doby nezavinil, 2) musí platit, že zánik nároku na plnění by byl v důsledku promlčení nepřiměřeně tvrdým postihem ve srovnání s rozsahem a charakterem uplatňovaného práva a s důvody, pro které své právo včas neuplatnil. Konečně 3) podmínky ad 1) a 2) obě současně musí být splněny v natolik výjimečně intenzitě, aby byl odůvodněn významný zásah do principu právní jistoty. Žalobce mohl uplatnit nárok proti žalovanému od okamžiku učin-

nosti nálezu Ústavního soudu ČR č. 84/2003 Sb. (20. 3. 2003), který zrušil poslední právní předpis upravující regulaci nájemného (vládní nařízení č. 567/2002 Sb.). Do té doby byly platné předpisy (později zrušené pro protiústavnost) součástí právního řádu a muselo být podle nich postupováno. Na tom, že mohl podat žalobu k soudu, nic nemění skutečnost, že si do 28. 4. 2009 žalobce nemohl být jist úspěchem v takovém sporu. Námitka promlčení tedy není důvodná, neboť nejsou splněna výše uvedená kritéria „nepřiměřené tvrdosti“ ani „výjimečné intenzity“. Žalovaný proto navrhl potvrzení rozsudku soudu prvního stupně.

M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Po zjištění, že žalobce uplatnil odvolací důvody podle § 205 odst. 2 písm. d), e) a g) o. s. ř., přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek soudu prvního stupně včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212, § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř.), a poté dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Odvolací soud pokládá za správný a v souladu se zásadou ekonomiky řízení postup soudu prvního stupně, který se nejprve zabýval námitkou promlčení nároku vznesenou žalovaným. Důvodnost této námítky také správně posoudil. Sporný nárok je, jak bylo uvedeno ve stanovisku pléna Ústavního soudu ČR ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS-st 27/09, publikovaném pod č. 136/2009 Sb. nárokem vzneseným vůči státu na náhradu za nucené omezení vlastnického práva k bytu podle čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a má subsidiární charakter vůči nároku pronajímatele bytu proti nájemci na zvýšení nájemného jen za dobu počínající dnem podání žaloby. Za dobu, která tomuto dni předchází, může pronajímatel bytu uplatnit svůj nárok na náhradu za nucené omezení vlastnického práva proti státu přímo. V této věci žalobce uplatnil uvedené právo proti nájemci u Okresního soudu v Pardubicích dne 31. 3. 2006, takže proti státu je mohl uplatnit do tohoto data a uplatnil jej za dobu od 1. 1. 2002. Sporná finanční náhrada za omezení vlastnického práva má charakter peněžité pohledávky (viz I. ÚS 131/2000). Jedná se tedy o majetkový nárok závazkového charakteru (§ 488 a násl. obč. zák.), který jednoznačně podléhá promlčení podle § 100 odst. 2 obč. zák. Nelze souhlasit s tím, aby běh promlčecí doby u sporného nároku na náhradu za omezení vlastnického práva započal až dnem účinnosti výše označeného plenárního stanoviska Ústavního soudu ČR, protože právní posouzení skutkově existujícího nároku je pro běh promlčecí doby nerozhodné, podstatné je z tohoto hlediska jeho včasné uplatnění. Nárok žalobce za dobu předcházející uplatnění nároku proti nájemci bytu (od 1. 1. 2002 do 30. 3. 2006) se promlčoval den po dni, jak žalobci vznikala majetková újma, a ke dni 13. 12. 2010, kdy jej žalobce uplatnil u soudu, byl již celý promlčen. Právní názor obsažený v odvolatelem zmíněném rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2011, č. j. 18 Co 286/2011-206, tento senát odvolacího soudu nesdílí. Nárok podle čl. 11 odst. 4 Listiny je nárokem sui generis, na který nelze aplikovat úpravu podle zákona

č. 82/1998 Sb., tedy ani jeho ustanovení o běhu promlčecí doby. Promlčení práva na náhradu za omezení vlastnického práva podle čl. 11 odst. 4 Listiny by se mělo řídit obecnou právní úpravou promlčení podle občanského zákoníku (§ 101).

Podmínky pro posouzení námitky promlčení vznesené žalovaným jako odporující dobrým mravům podle § 3 odst. 1 obč. zák., uvedené žalovaným v jeho vyjádření k odvolání, převzaté z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 85/2010, zde nejsou naplněny v takové intenzitě, aby byl odůvodněn tak významný zásah do principu právní jistoty, jakým je odepření práva uplatnit námitku promlčení. Odvolací soud naopak zastává stejný právní názor jako zdejší odvolací soud v rozsudku ze dne 15. 6. 2009, č.j. 28 Co 122/2009-49, že sporný nárok je promlčen, když tento rozsudek byl přezkoumáván Ústavním soudem ČR, jenž ve svém nálezu ze dne 2. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2513/09, tento právní názor výslovně neodmítl. Otázka budoucích nároků na vyšší než regulované nájemné byla řešena též v nálezech Ústavního soudu ČR sp. zn. Pl. ÚS 20/05, ze dne 28. 2. 2006, a I. ÚS 489/05, ze dne 6. 4. 2006. V rámci prve označeného nálezu Ústavní soud, trváje na naplnění základní funkce obecných soudů, vyslovil požadavek, aby obecné soudy poskytly pronajímatelům ochranu jejich práv a oprávněných zájmů tím, že nebudou zamítat jejich žaloby požadující určení zvýšeného nájemného a budou vlastními rozhodnutími konstituovat výši nájemného, a to v závislosti na místních podmínkách tak, aby nedocházelo k diskriminaci různých skupin právních subjektů. V posléze označeném nálezu pak Ústavní soud výslovně uvedl, že obecné soudy budou svým rozhodováním v otázce nájemného dotvářet objektivní právo, přičemž jejich rozhodnutí budou mít charakter rozhodnutí konstitutivních a budou v nich rozhodovat o výši nájemného do budoucna (pro futuro). Nebylo tedy nutno v této věci čekat až na pravomocné skončení řízení vedeného u Okresního soudu v Pardubicích proti nájemci žalobce K. Z. Sám žalobce byl na první z těchto dvou nálezů upozorněn v nálezu Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 717/05, ze dne 21. 3. 2006, kde byl stěžovatelem.

Ze všech těchto důvodů soud prvního stupně nepochybil, když žalobu pro promlčení nároku zamítl, a odvolací soud jeho věcně správný rozsudek podle § 219 o. s. ř. potvrdil, a to včetně výroku o nákladech řízení, který odpovídá nálezu Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2929/07.

Odlíšné stanovisko JUDr. Ivy Brožové

Navzdory skutečnosti, že ústavní stížnost proti komentovanému rozsudku byla usnesením Ústavního soudu ze dne 20. 11. 2012, sp. zn. I. ÚS 1896/12, odmítnuta, se závěry uvedenými v komentovaném rozsudku nesouhlasím, a to z následujících důvodů:

I.

Ve své podstatě vyprazdňuje závěry vyjádřené ve stanovisku pléna Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS-st. 27/09, jež bylo publikováno dne 18. 5. 2009 jako sdělení č. 136/2009 Sb. V citovaném stanovisku plénum Ústavního soudu

dospělo k závěru, že „[ž]aloby pronajímatelů (vlastníků bytů) na náhradu škody vůči státu (opírající se o zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti /notářský řád/), jež měla vzniknout v důsledku dlouhodobé protiústavní nečinnosti Parlamentu spočívající v nepřijetí zvláštního právního předpisu vymezujícího případy, ve kterých je pronajímatel oprávněn jednostranně zvýšit nájemné, úhradu za plnění poskytovanou s užíváním bytu a změnit další podmínky nájemní smlouvy (nález Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 20/05), jsou obecné soudy povinny posoudit z hlediska jejich práva na náhradu za nucené omezení vlastnického práva podle čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod a v tomto smyslu poskytnout účastníkům řízení procesní prostor, aby se mohli vyjádřit k uvedené změně právního posouzení. Nárok vůči státu na náhradu za nucené omezení vlastnického práva podle čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod má subsidiární charakter vůči nároku pronajímatele bytu proti nájemci na zvýšení nájemného jen za dobu počínající dnem podání žaloby. Za dobu, která tomuto dni předchází, může pronajímatel bytu uplatnit svůj nárok na náhradu za nucené omezení vlastnického práva proti státu přímo.“ Názor zaujatý v komentovaném rozsudku Městským soudem v Praze totiž pronajímatelům fakticky odepírá prostředek, pomocí něhož se mohou v návaznosti na shora citované stanovisko pléna Ústavního soudu zpětně domáhat náhrady za újmu, která jim byla způsobena v důsledku protiústavní nečinnosti zákonodárce. Jde totiž o to, že pokud bychom aplikovali názor vyjádřený Městským soudem v Praze, tj. závěr, že nárok na náhradu za nucené omezení vlastnického práva podle čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) se promlčuje v tříleté promlčecí lhůtě, která počíná dnem omezení vlastnického práva, dospěli bychom nutně k závěru, že většina nároků pronajímatelů na náhradu za uvedené omezení vlastnického práva by již v době publikace citovaného stanoviska pléna Ústavního soudu byla promlčena. Za této situace by právní prostředek nápravy předvídaný uvedeným stanoviskem pléna stěžít splňoval požadavek čl. 13 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „Úmluva“) na účinný právní prostředek nápravy před vnitrostátními soudy. Podle konstantní judikatury Evropského soudu pro lidská práva totiž předmětný prostředek nápravy musí být účinný jak po právní stránce, tak v samotné praxi (srov. např. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 26. 10. 2000, Kudła proti Polsku, stížnost č. 30210/96, odst. 157; rozsudek ESLP ze dne 29. 4. 2003, McGlinchey a další proti Spojenému království, stížnost č. 50390/99, odst. 62; rozsudek ESLP ze dne 27. 11. 2008, Slavcho Kostov proti Bulharsku, stížnost č. 28674/03, odst. 56).

II.

Jakkoliv by snad bylo možno souhlasit se závěrem Ústavního soudu, který v usnesení ze dne 20. 11. 2012, sp. zn. I. ÚS 1896/12, shledal, že „není pravdivá představa pronajímatelů, že (shora citovaným stanoviskem pléna) založil Ústavní soud

nový nárok pronajímatele na náhradu újmy vůči státu“ (neboť je zřejmé, že právo na náhradu za nucené omezení vlastnického práva bylo po celou dobu zakotveno v čl. 11 odst. 4 Listiny; jinými slovy Ústavní soud toto právo nevytvořil, nýbrž jej toliko „vedl do hry“), je v právním státě stojícím na principu primátu občana nad státem (čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 1, 3 a 4 Ústavy ČR) nepřiměřené a nespravedlivé (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 10. 2012, sp. zn. I. US 3314/11, nebo ze dne 3. 8. 2011, sp. zn. I. ÚS 894/10) klást pronajímatelům k tíži, že nedokázali předjímat změnu právního názoru Ústavního soudu, jestliže ho nedokázaly ani po letech předjímat samotné soudy, které v minulosti žaloby na náhradu škody proti státu jednotně zamítaly s odůvodněním, že nečinnost zákonodárce není nesprávným úředním postupem ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. Nepostačuje přitom, pokud za pomoci aplikace § 3 odst. 1 obč. zák. budou odstraněny (toliko) nejkřiklavější případy nespravedlnosti. Odkaz na toto ustanovení v právní větě je ostatně bezobsažný – jeho prostřednictvím lze totiž v zásadě prolomit každé právní pravidlo.

S ohledem na výše uvedené mám za to, že počátek promlčecí lhůty pro uplatnění nároku na náhradu za nucené omezení vlastnického práva podle čl. 11 odst. 4 Listiny je třeba vázat teprve na datum publikace stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. Pl. ÚS-st. 27/09, ve Sbírce zákonů jako sdělení pod č. 136/2009 Sb., tj. ke dni 18. 5. 2009.

Při určení výše dědického podílu dědice neopomenutelného podle ustanovení § 479 obč. zák. se vychází z počtu dědiců, kteří tvořili v době smrti zůstavitele první dědickou skupinu (§ 473 obč. zák.) a kterým by dědictví připadlo, kdyby zůstavitel nepořídil závět; to platí i tehdy, odmítnou-li dědictví, nepřihlíží-li se k nim vzhledem k neznámému místu jejich pobytu, jsou-li dědicky nezpůsobilí, byli-li (platně) vyděděni nebo postupuje-li soud v řízení o dědictví bez zřetele na tyto dědice.

Při zápočtu (kolaci), provedeném podle ustanovení § 484, věty druhé a třetí, obč. zák. při děděni ze zákona nebo ze závěti na dědický podíl některého z dědiců, se nezvyšuje dědický podíl dědice neopomenutelného podle ustanovení § 479 obč. zák. (tzv. povinný díl).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2012, sp. zn. 21 Cdo 3977/2010)

Řízení o dědictví po E. T., zemřelém dne 15. 1. 2006, bylo zahájeno usnesením Okresního soudu v Třebíči dne 25. 1. 2006. Provedením úkonů v řízení o dědictví po zůstaviteli byl pověřen JUDr. M. M., notář v Třebíči (§ 38 o. s. ř.).

O k r e s n í s o u d v Třebíči usnesením ze dne 30. 9. 2008 určil obvyklou cenu zůstavitelova majetku ve výši 5 998 855 Kč, dluhy zůstavitele ve výši 688 396,75 Kč a čistou hodnotu dědictví ve výši 5 310 458,25 Kč, potvrdil, že z majetku zůstavitele nabývají dědic ze závěti M. T. „id. 5/48 nemovitostí v k. ú. T.“ (v usnesení blíže popsanych), dědička ze závěti I. T. „id. 5/48 nemovitostí v k. ú. T.“ (v usnesení blíže popsanych) a „id. 5/6“ movitých věcí (v usnesení blíže popsanych), dědička ze závěti J. S. „2878,3847 ks podílových listů zahraničního podílového fondu KBC, ČOB, a. s.“, „id. 5/6 zůstatků“ na účtu disponibilních prostředků, na termínovaných vkladech a na běžných účtech (v usnesení blíže popsanych), „finanční hotovost“ a „id. 5/6“ movitých věcí a pohledávek (v usnesení blíže popsanych) a „neopomenutelná dědička ze zákona“ M. K. „id. 2/48 nemovitostí v k. ú. T.“ (v usnesení blíže popsanych), „id. 1/6“ movitých věcí (v usnesení blíže popsanych), „575,6770 ks podílových listů zahraničního podílového fondu KBC, ČOB, a. s.“ a „id. 1/6 zůstatků“ na účtu disponibilních prostředků, na termínovaných vkladech a na běžných účtech (v usnesení blíže popsanych) a „finanční hotovost“ a „id. 5/6“ movitých věcí a pohledávek (v usnesení blíže popsanych), a rozhodl, že „neopomenutelný zákonný dědic“ E. T. „z dědictví neobdrží nic“, neboť „jeho dědický podíl byl zcela vyčerpán darem v podobě id. 1/2 nemovitostí v k. ú. T., zapsaných v katastru nemovitostí na LV č. 7386 pro obec a k. ú. T., dle darovací smlouvy ze dne 26. 7. 1995, v hodnotě ke dni darování 6 323 830 Kč“; současně určil, že odměna, náhrada hotových výdajů a náhrada za daň z přidané hodnoty soudního komisaře JUDr. M. M. činí celkem 60 409 Kč, vyslovil, že ji soudnímu komisaři zaplatí M. T. ve výši 14 161 Kč, J. S. ve výši 20 621 Kč,

M. K. ve výši 10 068 Kč a I. T. ve výši 15 559 Kč, a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. O dědickém právu soud prvního stupně zjistil, že zůstavitel E. T., který zemřel jako vdovec a měl tři děti (E. T., M. K. a E. T.), pořídil dne 4. 8. 1999 formou notářského zápisu závěť a listinu o vydědění, v níž ustanovil dědici svých nemovitostí M. T. a I. T. (své vnuky), dědičkou svého bytového zařízení I. T. a dědičkou „případného dalšího svého majetku“ J. S. (svoji „přítelkyni“) a v níž vydědil všechny své děti, přičemž důsledky vydědění obou dcer výslovně vztáhl na jejich potomky. Vzhledem k tomu, že pravomocnými rozsudky Okresního soudu v Třebíči ze dne 28. 3. 2007 a ze dne 28. 3. 2007 bylo určeno, že E. T. a M. K. jsou zůstavitelovými dědici, že E. T. své dědické právo u soudu žalobou neuplatnila, ačkoliv k tomu byla vyzvána postupem podle ustanovení § 175k odst. 2 o. s. ř., že I. T., M. T. a E. T. dědictví neodmítli, že k odmítnutí dědictví M. K. se ve smyslu ustanovení § 465 obč. zák. nepřihlíží, jsou dědici zůstavitele ze závěti J. S., I. T. a M. T. a ze zákona „v rozsahu povinného dílu ve smyslu ustanovení § 479 ve spojení s ustanovením § 473 obč. zák.“ E. T. a M. K. Při stanovení výše tzv. povinného dílu soud prvního stupně přihlédl „ke všem dětem, resp. potomkům zůstavitele, bez ohledu na skutečnost, že z nějakého zákonem stanoveného důvodu dědictví nenabývají (nedědí)“, tedy i k „platně vyděděné“ dceři zůstavitele E. T., a dovedl, že podíly neopomenutelných dědiců E. T. a M. K. činí u každého z nich 1/6 „celého dědictví“. Z výsledků řízení soud prvního stupně dále zjistil, že zůstavitel darovací smlouvou ze dne 26. 7. 1995 (s právními účinky vkladu „za života zůstavitele“) daroval E. T. „id. 1/2 nemovitostí v k. ú. T. zapsaných na LV č. 7386 pro obec a k. ú. T.“ v hodnotě ke dni darování 6 323 830 Kč. Protože se „nemohlo jednat o obvyklé darování“ a protože E. T. dědí ze zákona (jako neopomenutelný dědic), soud prvního stupně provedl „z úřední povinnosti“ zápočet tohoto daru na jeho dědický podíl a uzavřel, že tzv. povinný díl E. T. tím byl „zcela vyčerpán“ a že E. T. proto „z dědictví neobdrží nic“. Protože není – s ohledem na smysl ustanovení § 484 obč. zák. – přípustné, aby k uspokojení podílu jednoho z neobdarovaných (neopomenutelných) dědiců byly „kráceny“ podíly ostatních neobdarovaných (závětních) dědiců, tzv. povinný díl M. K. se zápočtem daru na dědický podíl E. T. podle názoru soudu prvního stupně „nezvětšil“ a činí (bez ohledu na provedený zápočet) 1/6 „celého dědictví“.

K odvolání M. K. K r a j s k ý s o u d v Brně usnesením ze dne 3. 12. 2009 potvrdil usnesení soudu prvního stupně a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud s poukazem na ustanovení § 460 obč. zák. se ztotožnil se soudem prvního stupně v tom, že při stanovení tzv. povinného dílu neopomenutelných dědiců je třeba „přihlížet ke všem potomkům zůstavitele“, i když „z nějakého zákonem stanoveného důvodu dědictví nenabývají (nedědí)“, neboť rozhodný je stav v době smrti zůstavitele (počet jeho potomků – dědiců ze zákona v první dědické skupině podle ustanovení § 473 obč. zák., kteří „by dědili, kdyby zůstavitel nepořídil závěť nebo vydědění“), na „velikost podílů neopomenutelných dědiců nemůže mít vliv skutečnost, že se v řízení o dědictví

pokračuje bez zřetele na dědice, který ve stanovené lhůtě nepodal žalobu k uplatnění svého dědického práva“, a podíl neopomenutelného dědice, který nedědí, „nezpůsobuje neplatnost závěti zůstavitele (v příslušném rozsahu)“; podíly neopomenutelných dědiců E. T. a M. K. proto činí u každého z nich 1/6. Námitku odvolatelky o nesprávné aplikaci ustanovení § 484 obč. zák. odvolací soud s odůvodněním, že – i když tzv. kolační podstata činí 12 322 685 Kč a jedna šestina z ní 2 053 780,23 Kč – nemůže neopomenutelná dědička M. K. obdržet z dědictví částku 2 053 780,83 Kč, neboť „to není hodnota 1/6 reálného majetku“ nacházejícího se v dědictví, nýbrž částka „fiktivní“, stanovená „pouze za účelem provedení započtení daru na dědický podíl E. T.“; podíl M. K. ve výši 1/6 obvyklé ceny „reálných“ aktiv dědictví proto činí 999 809 Kč. Postup soudu prvního stupně při provedení zápočtu na dědický podíl E. T. a při stanovení dědických podílů ostatních dědiců označil odvolací soud za správný, odpovídající ustanovení § 484 obč. zák. a ustálené soudní praxi.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala M. K. dovolání. Namítá, že soudy provedené výklad ustanovení § 479 obč. zák. je nesprávný, neboť „je v rozporu s jazykovým a historickým výkladem“, „nemá oporu v textu zákona“ a „zákon nepřipustně dotváří“; poukazuje zejména na výpočet tzv. povinného dílu podle právní úpravy obsažené v Obecném zákoníku občanském, když podle ustanovení § 767 o. z. o. „kdo se zřekl dědického práva, kdo jest podle předpisů obsažených v osmé hlavě z dědického práva vyloučen nebo po právu vyděděn, nemá nároku na povinný díl a při vyměření jeho hledí se naň tak, jako kdyby ho vůbec nebylo“, a dovozuje, že podstata institutu tzv. povinného dílu se od té doby „nijak nezměnila“; soudy proto neměly při stanovení jejího tzv. povinného dílu přihlížet k vyděděné dceři zůstavitele E. T. a podíl dovolatelky měl správně činit 1/4 „celého dědictví“. Smyslem zápočtu na dědický podíl podle ustanovení § 484 obč. zák. je „snížit majetkové disproporce mezi dědici, mají-li svůj původ v majetkových zdrojích plynoucích od zůstavitele“, a zákon nestanoví, že by měl mít vliv pouze na postavení „některých skupin dědiců“. Protože se zápočet provádí ve prospěch všech dědiců, je třeba podíl „uvolněný po dědici, na jehož podíl je započítáváno“, poměrně rozdělit mezi všechny zbývající dědice, včetně dědiců neopomenutelných; takovým postupem nemohou být závětní dědici „žádným způsobem kráceni“. Závěr soudů, podle něhož je platná závěť zůstavitele v části, v níž „byl opomenut E. T.“, považuje dovolatelka „za absurdní“ a odporující pravomocnému rozsudku Okresního soudu v Třebíči ze dne 28. 3. 2007. Dovolatelka dovozuje přípustnost dovolání z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., zásadní význam usnesení odvolacího soudu po právní stránce spatřuje v otázkách, zda „při stanovení povinného dílu neopomenutelného dědice ve smyslu ustanovení § 479 obč. zák. je za dědice ze zákona třeba považovat i platně vyděděného potomka zůstavitele“ a zda „započtení daru na dědický podíl jednoho ze zákonných neopomenutelných dědiců ve smyslu ustanovení § 484 obč. zák. ovlivňuje právní postavení dalšího zákonného neopomenutelného dědice a zda se tak mění výše jeho povinného dílu“, a navrhuje, aby dovolací soud zrušil napadené usnesení a aby věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším usnesení proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

M. K. napadá dovoláním usnesení odvolacího soudu, kterým bylo usnesení soudu prvního stupně o věci potvrzeno. Protože dovolání M. K. není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí ve věci samé, které by bylo odvolacím soudem zrušeno), může být jeho přípustnost založena jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané dědické věci bylo pro rozhodnutí soudů mimo jiné významné vyřešení právních otázek, zda se při určení výše dědického podílu dědice neopomenutelného podle ustanovení § 479 obč. zák. (tzv. povinného dílu) přihlíží k potomku zůstavitele, který byl zůstavitelem podle ustanovení § 469a obč. zák. vyděděn a s nímž se nepokračuje v řízení o dědictví ve smyslu ustanovení § 175k odst. 2, věty třetí, o. s. ř., a zda se v důsledku zápočtu (kolace) na podíl dědice ze zákona, provedeného podle ustanovení § 484 obč. zák., modifikuje (zvyšuje) nejen podíl dědiců ze závěti, ale také podíl dědice neopomenutelného ve smyslu ustanovení § 479 obč. zák. Uvedené právní otázky dosud nebyly v rozhodování dovolacího soudu vyřešeny. Protože posouzení těchto právních otázek bylo pro rozhodnutí v projednávané věci významné (určující), představuje napadené usnesení odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání M. K. proti usnesení odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

V řízení o dědictví po E. T., zemřelém dne 15. 1. 2006, se v prvním stupni postupuje – jak vyplývá z čl. II bodu 7. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony – podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinném do 30. 6. 2009 (s výjimkami uvedenými v čl. II bodech 8. a 9 zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony). Dědické právo po zůstaviteli a vypořádání dědictví se řídí právní úpravou, účinnou v době jeho smrti, tedy zákonem č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů účinném do 30. 6. 2006.

V první skupině dědí zůstavitelovy děti a manžel, každý z nich stejným dílem (§ 473 odst. 1 obč. zák.). Nedědí-li některé dítě, nabývají jeho dědického podílu stejným dílem jeho děti; jestliže nedědí ani tyto děti nebo některé z nich, dědí stejným dílem jejich potomci (§ 473 odst. 2 obč. zák.).

Nezletilým potomkům se musí dostat aspoň tolik, kolik činí jejich dědický podíl ze zákona, a zletilým potomkům aspoň tolik, kolik činí jedna polovina jejich dědického podílu ze zákona; pokud závěť tomu odporuje, je v této části neplatná, nedošlo-li k vydědění uvedených potomků (§ 479 obč. zák.). Jde-li o důvod neplatnosti závěti podle ustanovení § 479 obč. zák., považuje se závěť za platnou, pokud se ten, kdo je takovou závětí dotčen, neplatnosti závěti nedovolá (srov. § 40a odst. 1, věta první, obč. zák.)

Každý, koho musí zůstavitel podle zákona při pořízení závěti povolát za svého dědice (při pořízení pro případ smrti na něho „pamatovati“ dědickým podílem), je tzv. neopomenutelným (nepominutelným) dědicem. Neopomenutelní (nepominu-

telní) dědici, kterými byly již za účinnosti Obecného zákoníku občanského a dosud jsou (zletilé i nezletilé) děti zůstavitele, popřípadě jejich potomci, mají právo na tzv. povinný díl.

Podle právní úpravy obsažené v Obecném zákoníku občanském právo na tzv. povinný díl nebylo právem dědičným, ale jen závazkovým (obligačním); patřilo mezi pozůstalostní dluhy, předcházelo odkazům a bylo možné je uplatnit ihned po smrti zůstavitele (tedy i před skončením pozůstalostního řízení), avšak až po nárocích věřitelů dědictví. S dovolatelkou lze souhlasit v tom, že ten, kdo byl zůstavitelem „po právu“ vyděděn, neměl právo na povinný díl a že při vyměření (stanovení) povinného dílu (jeho výše u jiného nepominutelného dědice) se na něho hledělo, „jako by ho vůbec nebylo“ (srov. § 767 Obecného zákoníku občanského).

Podle zákona č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který s účinností od 1. 1. 1951 nahradil Obecný zákoník občanský, bylo právo na tzv. povinný díl důvodem neplatnosti závěti; závěť byla neplatná „potud, pokud pořizovatel nezůstavil svým nezletilým potomkům tolik, kolik činí cena celého jejich zákonného podílu, nebo pokud nezůstavil jiným svým potomkům tolik, kolik činí cena tří čtvrtin podílu, který by jim náležel podle ustanovení o dědění ze zákona“ (srov. § 551 zákona č. 141/1950 Sb.). Podle judikatury soudů šlo o důvod jen relativní neplatnosti závěti (srov. rozhodnutí býv. Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 1954, sp. zn. Cz 153/54, které bylo uveřejněno pod č. 107 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1954). Právo na tzv. povinný díl podle této právní úpravy již nemělo (jako dosud) povahu pouhého závazku (obligace), ale představovalo právo na poměrnou část dědictví (na dědičský podíl); neopomenutelný dědic nemohl obdržet z dědictví menší podíl, než který mu byl zaručen ustanovením § 551 zákona č. 141/1950 Sb.

Zákon č. 141/1950 Sb. neměl výslovné ustanovení o vyměřování (stanovení) výše tzv. povinného dílu. Podle judikatury soudů se dědičnými podíly neopomenutelných dědiců ve smyslu ustanovení § 551 obč. zák. (zákona č. 141/1950 Sb.) rozuměly „jen podíly, jak se mohly jevit zůstaviteli v době jeho úmrtí“, a dědičným podílem zaručeným neopomenutelnému dědici ustanovením § 551 obč. zák. (zákona č. 141/1950 Sb.) nebyl „dědičský podíl, který by mu podle zákona připadl v případě, že spoludědic ze zákona dědictví odmítá“ (srov. rozhodnutí býv. Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 1954, sp. zn. Cz 128/54, které bylo uveřejněno pod č. 139 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1954). Ve vztahu k dědici, vyděděnému podle ustanovení § 552 zákona č. 141/1950 Sb., byl v právní literatuře vysloven názor, že při vyměření (stanovení) tzv. povinného dílu ostatních neopomenutelných dědiců se „nepřihlíží k vyděděnému dědici, nemá-li žádné potomky a hledí-li se na něj, jako by tu v době smrti zůstavitele nebyl“, neboť „vyděděný dědic pozbyl platným vyděděním nárok na dědictví a není proto v době smrti zůstavitele jeho dědicem“ (srov. Holub, R.: Komentář k občanskému zákoníku, Právo dědičné, Orbis – Praha, 1957, str. 186 – 187).

Právo na poměrnou část dědictví (na dědičský podíl) představuje právo na tzv. povinný díl rovněž podle právní úpravy obsažené v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský

zákoník, který s účinností ode dne 1. 4. 1964 nahradil zákon č. 141/1950 Sb. a který platí (ve znění mnoha dalších předpisů) dosud, a zůstavitelova závěť je relativně neplatná – jak se uvádí v ustanovení § 479 obč. zák. – potud, pokud se z dědictví nedostává nezletilému potomku zůstavitele alespoň tolik, kolik činí jeho dědický podíl ze zákona, a zůstavitelově zletilému potomku tolik, kolik činí polovina jeho dědického podílu ze zákona. Pořídil-li zůstavitel o svém majetku závěť a neodkázal-li zůstavitel neopomenutelnému dědici v ní větší podíl, zaručuje se uvedeným způsobem, že každý neopomenutelný dědic obdrží z dědictví takový podíl (tzv. povinný díl), který vymezuje ustanovení § 479 obč. zák. Právní úprava tímto způsobem omezuje testovací svobodu zůstavitele nakládat se svým majetkem pro případ smrti se zřejmým záměrem posílit rodinné vazby mezi zůstavitelem a jeho potomky a jejich osobní a citové vztahy, nicméně je třeba ji vykládat, stejně jako každé jiné omezení volnosti v právním jednání, zásadně restriktivně.

Platná právní úprava – stejně jako úpravy dřívější, účinné po 1. 1. 1951 – výslovně nestanoví postup, kterým by byl vyměřen (stanoven) tzv. povinný díl. Neznamená to samozřejmě, že by tzv. povinný díl nebylo možné v každém konkrétním (jednotlivém) případě určit.

Vzhledem k tomu, že neopomenutelnými dědici mohou být pouze potomci zůstavitele a že jejich tzv. povinný díl se odvozuje od jejich dědického podílu ze zákona, je třeba v první řadě dovodit, že neopomenutelnými dědici jsou jen ti potomci zůstavitele, kteří jsou jeho dědici ze zákona v první dědické skupině, a že jejich podíl na dědictví se odvíjí od dědického podílu dědiců ze zákona v první dědické skupině podle ustanovení § 473 obč. zák. Východiskem pro vyměření (stanovení) tzv. povinného dílu je tedy hypotetický stav zákonné dědické posloupnosti, který by nastal, kdyby zůstavitel o svém majetku nepořídil závěť a kdyby jeho majetek dědili dědici v první dědické skupině, a v němž jsou práva jednotlivých dědiců vyjádřena podílem na celkovém dědictví.

Manžel a potomci zůstavitele patří do první dědické skupiny, i když odmítnou dědictví (§ 463 až 467 obč. zák.), i když se k nim vzhledem k neznámému místu jejich pobytu nepřihlíží (§ 468 obč. zák.), i když jsou dědicky nezpůsobilí (§ 469 obč. zák.), i když byli (platně) vyděděni (§ 469a obč. zák.) nebo i když soud v řízení o dědictví postupuje bez zřetele na tyto dědice (§ 175k odst. 2, věta třetí, o. s. ř.). Při určování výše tzv. povinného dílu každého nepominutelného dědice se proto také uvažuje se všemi osobami, které patří do první dědické skupiny, aniž by bylo současně významné, zda z uvedených důvodů nemohou (nechtějí) nabýt dědictví. Na tomto závěru nic nemění ani to, že se k těmto osobám při projednání a vypořádání dědictví nepřihlíží, neboť tu nejde o nabytí dědictví, ale (jen) o vyměření (stanovení) tzv. povinného dílu, při němž se vychází z jen hypotetického stavu dědické posloupnosti ze zákona, jak vyplývá z první dědické skupiny vymezené v ustanovení § 473 obč. zák.

Pro vyměření (stanovení) tzv. povinného dílu není rozhodný stav v době pořízení závěti nebo v době vypořádání dědictví, ale vždy – jak vyplývá též z ustanovení

§ 460 obč. zák. – stav v době zůstavitelovy smrti. Velikost tzv. povinného dílu každého neopomenutelného dědice tedy závisí na počtu osob, které tvoří první dědickou skupinu v době (v den) smrti zůstavitele, a na jejich (hypotetických) dědických podílech (§ 473 obč. zák.).

Z uvedených důvodů dospěl dovolací soud k závěru, že při určení výše dědického podílu dědice neopomenutelného podle ustanovení § 479 obč. zák. (tzv. povinného dílu) se vychází z počtu dědiců, kteří tvořili v době smrti zůstavitele první dědickou skupinu (§ 473 obč. zák.) a kterým by dědictví připadlo, kdyby zůstavitel nepořídil závěť; to platí i tehdy, odmítnou-li dědictví, nepřihlíží-li se k nim vzhledem k neznámému místu jejich pobytu, jsou-li dědicky nezpůsobilí, byli-li (platně) vyděděni nebo postupuje-li soud v řízení o dědictví bez zřetele na tyto dědice. Názor, že by při určení výše tzv. povinného dílu nemělo být přihlíženo k dědici, který byl zůstavitelem vyděděn nebo který z jiného důvodu nemůže dědit, nelze úspěšně dovozovat ani historickým výkladem z právní úpravy obsažené v Obecném zákoníku občanském. Dovolatelka totiž přehlíží, že povinný díl představoval podle právní úpravy účinné do 31. 12. 1950 jen obligační nárok a že platná právní úprava nezná tehdejší právní fikci, „jako kdyby vůbec nebylo“ dědice, který byl vyděděn nebo který z jiného důvodu nemůže dědit; podle dřívější, na zcela odlišných základech vybudované, právní úpravy proto nelze vykládat nynější právní úpravu dědického práva.

V projednávané věci soudy postupovaly v řízení o dědictví bez zřetele k dceři zůstavitele E. T., kterou zůstavitel vydědil, která zpochybnila v řízení o dědictví své vydědění, která však neuplatnila žalobou své dědické právo u soudu, ačkoliv k tomu byla ve smyslu ustanovení § 175k odst. 2 o. s. ř. vyzvána. Vzhledem k tomu, že v době smrti zůstavitele patřila mezi osoby, které tvoří první dědickou skupinu, soudy k ní přihlížely při určení (vyměření) tzv. povinného dílu dovolatelky v souladu se zákonem.

Nedojde-li k dohodě o vypořádání dědictví, soud potvrdí nabytí dědictví těm, jejichž dědické právo bylo prokázáno (§ 483 obč. zák.). Soud potvrdí nabytí dědictví podle dědických podílů (§ 484, věta první, obč. zák.). Při dědění ze zákona se dědici na jeho podíl započte to, co za života zůstavitele od něho bezplatně obdržel, pokud nejde o obvyklá darování; jde-li o dědice uvedeného v ustanovení § 473 odst. 2 obč. zák., započte se kromě toho i to, co od zůstavitele bezplatně obdržel dědicův předek (§ 484, věta druhá, obč. zák.). Při dědění ze závěti je třeba toto započtení provést, jestliže k němu dal zůstavitel příkaz anebo jestliže by jinak obdarovaný dědic byl proti dědici uvedenému v ustanovení § 479 obč. zák. neodůvodněně zvýhodněn (§ 484, věta třetí, obč. zák.).

Neuzavřou-li dědici dohodu o vypořádání dědictví, zákon nepřipouští, aby soud provedl vypořádání dědictví svým „autoritativním“ rozhodnutím; soud proto v tomto případě v usnesení o dědictví potvrdí nabytí dědictví podle dědických podílů (tj. procentem nebo zlomkem) tak, jak vyplývají z dědění ze zákona (včetně dědění na základě tzv. povinného dílu), ze závěti nebo z obou těchto důvodů (srov. též

§ 175q odst. 1 písm. d/ o. s. ř.). Je-li dědický podíl některého dědice modifikován v důsledku zápočtů (§ 484, věta druhá a třetí, obč. zák.) a neuzavřou-li dědici dohodu o vypořádání dědictví, soud v usnesení o dědictví potvrdí nabytí dědictví podle tímto způsobem upravených dědických podílů.

Při započtení (kolaci) soud postupuje tak, že k obvyklé ceně zůstavitelova majetku se připočte cena darů, které se ve smyslu ustanovení § 484, věty druhé a třetí, obč. zák. započítávají, že jednotlivým dědicům se stanoví (v poměru odpovídajícím jejich dědickým podílům) podíl na této tzv. kolační podstatě a že obdarovaným dědicům, na jejichž dědický podíl se započítává, se od podílu na tzv. kolační podstatě odečte cena daru. V případě, že podíl obdarovaného dědice na tzv. kolační podstatě přesahuje cenu daru, upraví se dědické podíly všech dědiců tak, aby odpovídaly jejich podílům na tzv. kolační podstatě (u obdarovaného dědice samozřejmě jeho podíl na tzv. kolační podstatě sníženého o cenu daru). Je-li však cena daru vyšší než kolik činí podíl obdarovaného dědice na tzv. kolační podstatě, znamená to, že obdarovaný dědic z dědictví nemůže „nabýt nic“ (jeho dědický podíl je zcela „vyčerpán“ započtením ceny daru), nemusí ovšem ani do dědictví „cokoliv vracet“; dědické podíly ostatních dědiců se upraví tak, aby odpovídaly poměru jejich podílů na tzv. kolační podstatě. Podíly jednotlivých dědiců na tzv. kolační podstatě jsou samozřejmě jen hypotetické, neboť neslouží k vypořádání dědictví, ale jen k úpravě (modifikaci) dědických podílů tak, aby bylo odpovídajícím způsobem zohledněno to, co dědic bezplatně obdržel od zůstavitele za jeho života.

Uvedené ovšem neplatí, jde-li o neopomenutelného dědice, který má právo na tzv. povinný díl a který od zůstavitele neobdržel započitatelný dar. I kdyby se měl jeho dědický podíl „zvýšit“ v důsledku zápočtu na podíl jiného dědice, je tu rozhodující, že neopomenutelný dědic má právo jen na podíl určený podle ustanovení § 479 obč. zák.; zákon neopomenutelnému dědici v ustanovení § 479 obč. zák. na jedné straně zaručuje, že z dědictví nedostane méně, než kolik činí jeho právo na tzv. povinný díl, na druhé straně mu však neposkytuje nárok na (byť jen nepatrně) vyšší podíl na majetku zůstavitele, než jaký odpovídá jeho tzv. povinnému dílu. Závět je totiž – jak je nepochybně již ze znění ustanovení § 479 obč. zák. – neplatná jen v takovém rozsahu, v jakém se neopomenutelnému dědici nedostává z dědictví majetek odpovídající jeho tzv. povinnému dílu, aniž by byla přípustná jakákoliv jeho modifikace, například z důvodu zápočtu na dědický podíl jiného dědice. Vyplývá z toho mimo jiné, že případné zvýšení dědických podílů „neobdarovaných dědiců“ v důsledku zápočtu na dědický podíl těch dědiců, kteří byli za života zůstavitele obdarováni, se uplatní jen u dědiců ze závěti, popřípadě u dědiců ze zákona, ovšem s výjimkou těch, jejichž dědický podíl odpovídá tzv. povinnému dílu.

Dovolací soud z uvedených důvodů dospěl k závěru, že při zápočtu, provedeném podle ustanovení § 484, věty druhé a třetí, obč. zák. při dědění ze zákona nebo ze závěti na dědický podíl některého z dědiců, se nezvyšuje dědický podíl dědice neopomenutelného podle ustanovení § 479 obč. zák. (tzv. povinný díl).

V projednávané věci soudy dospěly k závěru, že dědic E. T. „z dědictví neobdrží nic“, neboť celý jeho dědický podíl byl „vyčerpán“ darem, který obdržel od zůstavitele za jeho života. Vzhledem k tomu, že dovolatelka má právo na podíl z dědictví jen na základě tzv. povinného dílu, soudy v souladu se zákonem dovodily, že se v důsledku zápočtu její podíl na majetku zůstavitele nemohl zvýšit. Uvedený závěr samozřejmě nemůže být v rozporu s rozsudkem Okresního soudu v Třebíči ze dne 28. 3. 2007, jímž bylo určeno, že dovolatelka je zůstavitelovou dědičkou a „účastnicí dědického řízení“, a který se nevyslovil (a ani nemohl vyjádřit) k otázce, jaký (jak vysoký) dědický podíl jí náleží.

Z výsledků řízení v projednávané věci vyšlo najevo, že dědici zůstavitele M. T., I. T. a J. S. mají právo na majetek zůstavitele celkem v rozsahu 5/6 dědictví. I když jim mohlo být dědictví potvrzeno jen podle jejich dědických podílů, neboť nedošlo k dohodě o vypořádání dědictví, soudy – jak vyplývá z jejich usnesení – ani nestanovily dědické podíly těchto dědiců a dědictví jim v rozporu s ustanovením § 484 obč. zák. a § 175q odst. 1 písm. d) o. s. ř. potvrdily podle rozdělení majetku uvedeného v závěti zůstavitele ze dne 4. 8. 1999. Dovolací soud, který je vázán dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.), k tomuto chybnému právnímu posouzení věci ovšem nemohl přihlídnout, neboť je dovolatelka ve svém dovolání neuplatnila.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné. Protože nebylo zjištěno a ani dovolatelkou tvrzeno, že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání M. K. podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Dopravce podle článku 3 Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (uveřejněné vyhláškou č. 11/1975 Sb.), který je nutno vykládat ve spojení s článkem 29 této Úmluvy, odpovídá za jednání a opomenutí svých zástupců, pracovníků a všech ostatních osob, kterých použije při provádění přepravy, stejně tak jako za jednání a opomenutí zástupců, pracovníků a všech ostatních osob, kterých použije jeho poddopravce i případný poddopravce tohoto poddopravce. Předpokladem je, že taková osoba jedná v rámci svých pracovních úkolů, přičemž za takové jednání je třeba považovat i její úmyslné jednání, jestliže jednala v rámci uložených pracovních úkolů, i když nejednala v zájmu dopravce, ale svým jednáním, které bylo kvalifikováno jako úmyslný trestný čin, výlučně sledovala vlastní zájmy nebo zájmy třetí osoby.

Údaje v nákladním listu zakládají vyvratitelnou právní domněnku o existenci přepravní smlouvy, popřípadě o jejím obsahu; tato skutečnost však neznamená, že by tím byla vyloučena aplikace ustanovení § 610 obch. zák.

(Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia
Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2012, sp. zn. 31 Cdo 488/2010)

K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 17. 10. 2008 zamítl žalobu vůči všem žalovaným v plném rozsahu (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výroky pod body II, III, IV a V).

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že dne 2. 1. 2001 byla mezi žalobkyní a druhým žalovaným uzavřena smlouva, kterou se druhý žalovaný zavázal provádět pro žalobkyni jako odesílatele přepravu věcí dle jejích požadavků a dispozic a žalobkyně se zavázala platit druhému žalovanému sjednanou odměnu. Přeprava měla být prováděna z Hamburku (SRN) z „firmy“ GH do Vimperku (ČR) areálu ČSAD – celního skladu G., s. r. o., případně do prodejny DTF na hraničním přechodu N. Ú. Dne 3. 11. 2003 si žalobkyně objednala přepravu zboží ze svobodného celního pásma Hamburk do skladu v areálu ČSAD Vimperk, a to „přes FAV“. Téhož dne byla mezi druhým žalovaným a třetí žalovanou uzavřena písemnou formou přepravní smlouva, jejímž předmětem byla přeprava alkoholu a cigaret o hmotnosti 22 tun z místa nakládky GH, M. 3, Hamburk-Freihaven, do místa vykládky CI, a. s., areál ČSAD, Vimperk, v době od 6. 11. 2003 do 7. 11. 2003. Zboží mělo být přepraveno vozidlem s přívěsem, jehož osádku tvořil řidič P. H. Mezi účastníky bylo nesporné, že zboží, které bylo předmětem přepravy, nebylo doručeno příjemci. Dne 8. 11. 2003 oznámil řidič P. H. obvodnímu oddělení Policie ČR ztrátu vozidla i s nákladem. Z rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 3. 2007 soud prvního stupně zjistil, že obžalovaný P. H., který byl vyslán svým zaměstnavatelem společností J., s. r. o., pro náklad zboží do Hamburku, které měl dopravit do Vimperku společ-

nosti CI, a. s., po vzájemné domluvě v přesně nezjištěnou dobu od 3. 11. 2003 do 7. 11. 2003 s obžalovaným V. L., který mu nabídl nejméně 200 000 Kč za to, že umožní při zpáteční cestě na území České republiky odcizit jiným osobám nejméně část zboží, přijel dne 7. 11. 2003 v 19.20 hod., poté co od obžalovaného V. L. obdržel telefonní kontakt na obžalovaného M. F. a po předchozí dohodě se jmenovanými ohledně trasy a doby jízdy i místa a času odstavení kamionu, do Plzně na parkoviště TIR v D. ul. u motorestu Z., kde odstavil kamion Iveco Stralis s návěsem společnosti J., s. r. o.; následně podle předchozí domluvy s obžalovaným M. F. zde počkal na jeho příjezd a předal mu doklady od nákladu s vědomím, že část či celý náklad cigaret, alkoholu, kosmetiky a cukrovinek, podle faktur v celkové hodnotě 4 425 310 Kč, který mu byl svěřen a který převážel, bude odcizen. Obžalovaní F. a N. následně náklad cigaret, alkoholu, kosmetiky a cukrovinek prodali nezjištěné osobě a kamion s návěsem poté odstavili na parkovišti společnosti CAC L. v P., ul. P. O takto získanou bližší nezjištěnou částku se obžalovaní měli rozdělit.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že důkazy provedenými v řízení nebylo prokázáno, že došlo k platnému uzavření přepravní smlouvy mezi žalobkyní a druhým žalovaným, jelikož rámcová smlouva o přepravě ani objednávka neobsahují podstatnou náležitost přepravní smlouvy podle § 610 obč. zák., již je určení zásilky, tedy údaj o tom, jaké konkrétní věci jakého druhu, v jakém množství, případně též v jaké hodnotě měly být druhým žalovaným přepraveny. Z toho důvodu nelze žalobkyni přiznat práva z odpovědnosti za vady ve smyslu čl. 17 Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě, publikované ve Sbírce zákonů pod č. 11/1975 Sb. (dále jen „Úmluva CMR“). Kromě toho byla prokázána existence liberačního důvodu ve smyslu čl. 17 odst. 2 Úmluvy CMR, neboť ztráta zásilky byla způsobena okolnostmi (úmyslným trestným činem), které žádný z žalovaných nemohl odvrátit a jejichž následky odstranit nebylo v jejich moci.

K odvolání žalobkyně **V r c h n í s o u d** v Praze rozsudkem ze dne 21. 9. 2009 zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve vztahu k třetí žalované, řízení zastavil a uložil žalobkyni nahradit třetí žalované náklady řízení (výrok pod bodem I), rozsudek ve výroku pod bodem I v části o zaplacení částky 7 382 713 Kč ve vztahu k první žalované zrušil a řízení v tomto rozsahu zastavil (výrok pod bodem II), rozsudek ve výroku pod bodem I v části o zaplacení částky 4 397 278 Kč ve vztahu k druhému žalovanému zrušil a v tomto rozsahu řízení zastavil (výrok pod bodem III), potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem I v rozsahu, ve kterém byla žaloba o zaplacení částky 4 425 310 Kč ve vztahu k první žalované zamítnuta (výrok pod bodem IV), potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem II (výrok pod bodem V), změnil rozsudek ve výroku pod bodem I ve vztahu k druhému žalovanému, vůči kterému byla žaloba o zaplacení částky 4 425 310 Kč zamítnuta, tak, že druhý žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku 4 425 310 Kč (výrok pod bodem VI), změnil výrok o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně ve vztahu mezi žalobkyní a druhým žalovaným (výrok pod bodem VII), potvrdil rozsudek

dek ve výroku pod bodem V (výrok pod bodem VIII) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výroky pod body IX, X a XI).

V odvolání vzala žalobkyně žalobu zpět proti třetí žalované v celém rozsahu, proti druhému žalovanému v rozsahu částky 4 397 278 Kč a proti první žalované v rozsahu částky 7 382 713 Kč. V rozsahu, v němž vzala žalobkyně žalobu zpět, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil a řízení zastavil.

Shodně se soudem prvního stupně odvolací soud zjistil, že dne 2. 1. 2001 byla mezi žalobkyní a druhým žalovaným uzavřena rámcová smlouva o provádění přepravy druhým žalovaným z Hamburku Freihaven od společnosti GH do Vimperku do areálu ČSAD – celního skladu G., s. r. o., nebo do prodejny DTF na hraničním přechodu N. Ú. Tuto smlouvu posoudil jako nepojmenovanou smlouvu podle ustanovení § 269 odst. 2 obch. zák.

Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o neexistenci smluvního vztahu mezi žalobkyní a druhým žalovaným a o existenci okolností, podle kterých se žalovaní zprostili své odpovědnosti za předmětnou škodu. Zopakoval důkaz objednávkou přepravy č. N. O.: Vpk 26/2003 ze dne 3. 11. 2003 na objednávku přepravy v termínu 6. 11. 2003 z místa GH Hamburk do místa CI, celní sklad, areál ČSAD Vimperk. Objednávka je určena „firmě“ A. VPK, objednáno je auto o nosnosti 20 tun, podepsána je „firma“ žalobkyně. Z přepravní smlouvy ze dne 3. 11. 2003 uzavřené mezi druhým žalovaným, označeným M. Č. – A., a dopravcem A. V. S., s. r. o., odvolací soud zjistil, že byla uzavřena na přepravu s termínem nakládky dne 6. 11. 2003, s termínem vykládky dne 7. 11. 2003, z místa odeslání Hamburk Freihaven od „firmy“ GH do místa určení CI Vimperk – areál ČSAD, druh nákladu alkohol, cigarety na paletách, hmotnost 22 tun. Kromě dalšího je ujednáno, že řidič nesmí po dobu jízdy opustit vozidlo, jde o citlivé zboží. Smlouva je podepsána druhým žalovaným a třetí žalovanou. Z dokladu označeného Přepravní smlouva ze dne 3. 11. 2003 vystaveného třetí žalovanou, adresovaného první žalované, odvolací soud zjistil, že je požadována přeprava s termínem nakládky dne 6. 11. 2003, termínem vykládky dne 7. 11. 2003, z místa odeslání Hamburk Freihaven od „firmy“ GH do místa určení CI Vimperk – areál ČSAD, druh nákladu alkohol, cigarety na paletách, hmotnost cca 22 tun. Kromě dalších ujednání je sjednáno, že řidič nesmí po dobu jízdy opustit vozidlo, jde o citlivé zboží. Je označeno vozidlo SPZ a řidič P. H.

Odvolací soud na základě shora uvedených skutkových zjištění dospěl k závěru, že mezi žalobkyní jako odesílatelem a druhým žalovaným jako dopravcem došlo podle ustanovení § 610 obch. zák. k uzavření přepravní smlouvy podle objednávky č. N.O.: Vpk 26/2003 ze dne 3. 11. 2003, vystavené na základě rámcové smlouvy ze dne 2. 1. 2001. Na základě této přepravní smlouvy uzavřel druhý žalovaný přepravní smlouvu s třetí žalovanou. Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že zboží nebylo v předmětné objednávce určeno. Zboží bylo v objednávce určeno požadavkem na přepravu množství 20 tun. Kromě toho vyšlo v řízení najevo, že i z předchozích obchodních vztahů, kdy prováděl

pro žalobkyni cca 60 přeprav, bylo druhému žalovanému známo, jaké zboží je přepravováno a že se jedná o alkohol a cigarety. Vědomost druhého žalovaného o druhu přepravovaného zboží je zřejmá z následně uzavřené přepravní smlouvy mezi druhým žalovaným a třetí žalovanou, kde je druh zboží specifikován jako „alkohol, cigarety na paletách“.

Odvolací soud proto posoudil prováděnou přepravu ve smyslu ustanovení § 756 obch. zák. podle Úmluvy CMR. Podle čl. 17 odst. 1 Úmluvy CMR odpovídá dopravce za úplnou nebo částečnou ztrátu zásilky anebo za její poškození. Podle čl. 17 odst. 2 Úmluvy CMR je dopravce zproštěn této odpovědnosti, jestliže ztráta zásilky, její poškození nebo překročení dodací lhůty bylo zaviněno oprávněným, příkazem oprávněného, který nebyl vyvolán nedbalostí dopravce, vlastní vadou zásilky nebo okolnostmi, které dopravce nemůže odvrátit a jejichž následky odstranit není v jeho moci. Podle čl. 3 Úmluvy CMR odpovídá dopravce za jednání a opomenutí svých zástupců a pracovníků a všech ostatních osob, které použije při provádění přepravy, jako za vlastní jednání a opomenutí za předpokladu, že tito zástupci, pracovníci nebo ostatní osoby jednají v rámci svých pracovních úkolů.

Odvolací soud dospěl k závěru, že trestná činnost pracovníka první žalované, řidiče P. H., který se podílel na odcizení zboží během přepravy, není vybočením z jeho pracovních úkolů, za které nenese dopravce, první žalovaná, za kterou odpovídá třetí žalovaná a za kterou odpovídá druhý žalovaný, odpovědnost. V daném případě došlo ke škodě na zásilce v době, kdy řidič první žalované jednal v rámci pracovních úkolů, kterými bylo přepravit zboží z místa odeslání do místa určení v souladu s přepravními doklady.

Odvolací soud dospěl k závěru, že druhý žalovaný odpovídá žalobkyni za škodu způsobenou odcizením zásilky, jelikož odpovídá i za ty, které pověřil provedením předmětné přepravy. Odpovědnosti ve smyslu čl. 17 Úmluvy CMR se druhý žalovaný nezprostil, jelikož podle čl. 29 Úmluvy CMR se dopravce nemůže odvolávat na ustanovení vylučující nebo omezující odpovědnost, byla-li škoda způsobena úmyslně nebo takovým zaviněním, které se podle práva soudu, u něhož se věc projednává, považuje za rovnocenné úmyslu. V daném případě vznikla škoda úmyslným trestným činem pracovníka první žalované. Odpovědnost dopravce podle čl. 17 odst. 1 Úmluvy CMR je objektivní, proto se druhý žalovaný této odpovědnosti nemůže zprostit prokázáním nedostatku zavinění, ale pouze prokázáním existence liberačních důvodů. Takové však druhý žalovaný v řízení neprokázal.

Výši škody určil odvolací soud ve smyslu čl. 23 odst. 2 a 3 Úmluvy CMR podle faktur předložených zahraničním dodavatelem v uplatněné výši 4 425 310 Kč, přičemž meze náhrady škody podle čl. 23 odst. 3 Úmluvy CMR nebyly překročeny.

Rozsudek odvolacího soudu ve výroku pod bodem VI napadl druhý žalovaný dovoláním. Přípustnost dovolání zakládá na § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť napadeným výrokem rozsudku odvolacího soudu bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve vztahu k druhému žalovanému ve věci samé.

Dovolatel předně namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. V průběhu řízení namítal neplatnost rámcové smlouvy o přepravě ze dne 2. 1. 2001, která měla být uzavřena mezi ním a žalobkyní. Druhý žalovaný opakovaně namítal, že smlouva byla antedatována, což dle jeho názoru způsobuje neplatnost smlouvy z důvodu obcházení zákona, případě z důvodu rozporu s dobrými mravy. Platnost rámcové smlouvy je přitom v celém případě zcela klíčová. Soud prvního stupně argumentaci a důkazy navržené druhým žalovaným opomněl a neplatnost smlouvy dovodil z jiné skutečnosti. Odvolací soud smlouvu posoudil jako platnou a k námitkám uplatněným druhým žalovaným se opomněl vyjádřit. Rozhodnutí odvolacího soudu tak neodpovídá požadavkům § 157 odst. 2 o. s. ř. Jelikož soudy opomněly zohlednit námitky druhého žalovaného a provést příslušné navržené důkazy, je řízení postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.).

Dovolatel dále namítá, že mezi ním a žalobkyní neexistoval vztah odesílatele a dopravce ve smyslu Úmluvy CMR, ale vztah zasílatelský ve smyslu § 601 a násl. obch. zák. V takovém případě by zasílatel za odcizení zásilky neodpovídal, jelikož podle § 603 odst. 2 obch. zák. zasílatel odpovídá za škodu na převzaté zásilce vzniklou při obstarávání přepravy, ledaže ji nemohl odvrátit při vynaložení odborné péče.

Pro případ, že by se Nejvyšší soud neztotožnil s výše uvedenými námitkami, namítá dovolatel dále nesprávnou aplikaci čl. 3 Úmluvy CMR, podle něhož dopravce odpovídá za jednání a opomenutí svých zástupců a pracovníků a všech ostatních osob, kterých použil při provádění přepravy, jako za vlastní jednání a opomenutí za předpokladu, že tito zástupci, pracovníci nebo ostatní osoby jednají v rámci svých pracovních úkolů. Dovolatel namítá, že řidič P. H. není osobou, kterou by dovolatel při provádění přepravy použil. Z toho důvodu druhý žalovaný ani neodpovídá a nemůže odpovídat za škodu, kterou tato osoba způsobila. Za „ostatní osoby“ nelze považovat poddopravce poddopravce a jeho zaměstnance, případně další osoby v řetězci poddopravců.

Odvolací soud dále dospěl k závěru, že trestná činnost řidiče P. H., tedy zaměstnance první žalované, není vybočením z pracovních úkolů. Smyslem čl. 3 Úmluvy CMR je zprostit odpovědnosti osobu dopravce v případě, že osoba, za kterou by dopravce jinak odpovídal, nejednala v rámci pracovních úkolů. Druhý žalovaný má za to, že krádež spáchaná takovouto osobou je právě typickým případem vybočení z rámce pracovních úkolů.

Dovolatel dále namítá nesprávnou aplikaci čl. 17 odst. 2 Úmluvy CMR, podle níž je dopravce zproštěn odpovědnosti, jestliže byla ztráta zásilky zaviněna okolnostmi, které dopravce nemůže odvrátit a jejichž následky odstranit není v jeho moci. Podle čl. 29 Úmluvy CMR se dopravce nemůže dovolávat zproštění své odpovědnosti podle čl. 17 Úmluvy CMR, pokud byla škoda úmyslně způsobena dopravcem nebo se úmyslného jednání dopustili zástupci nebo pracovníci dopravce nebo jiné osoby

použité dopravcem k provedení přepravy a jestliže tito zástupci, pracovníci nebo jiné osoby jednali v rámci svých pracovních úkolů. Dovolatel je toto názoru, že podmínky aplikace čl. 29 Úmluvy CMR nebyly naplněny, a proto měl odvolací soud dovolatele zprostit odpovědnosti ve smyslu čl. 17 Úmluvy CMR. V tomto ohledu odkazuje dovolatel na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2004, sp. zn. 32 Odo 1186/2003.

Z výše uvedených důvodů dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že posouzení platnosti rámcové smlouvy nebylo v řízení významné, neboť pro posouzení odpovědnosti druhého žalovaného bylo podstatné, zda mezi stranami byla platně uzavřena smlouva o přepravě, protože od ní se odvíjí odpovědnost dopravce za škodu. I kdyby neexistovala rámcová smlouva, nemělo by to význam pro posouzení platnosti smlouvy o přepravě, když odvolací soud tuto smlouvu posoudil jako platnou. Z toho důvodu žalobkyně namítá, že ani případná antedatace rámcové smlouvy nemohla mít význam pro rozhodnutí ve věci. Ve smyslu čl. 3 Úmluvy CMR odpovídá dopravce podle žalobkyně za jakéhokoli prostředníka, kterého použije k uskutečnění dopravy. V opačném případě by se odesílatel nemohl vůbec domáhat vůči nikomu náhrady škody, protože vůči dalším dopravcům není odesílatel ve smluvním vztahu. Pro posouzení odpovědnosti není důležité, zda zaměstnanec dopravce plnil pracovní úkoly, ale zda při způsobení škody jednal v rámci svých pracovních úkolů. Žalobkyně dále souhlasí s odvolacím soudem, že se dopravce nemůže dle článku 29 Úmluvy CMR odvolávat na zproštění své odpovědnosti, byla-li škoda způsobena úmyslně.

K námitce dovolatele, že mezi žalobkyní a druhým žalovaným nebyla uzavřena smlouva o přepravě, ale smlouva obstaratelská, žalobkyně uvedla, že z objednávky přepravy ani z rámcové smlouvy nelze dovodit, že by druhý žalovaný měl pouze obstarávat přepravu. V objednávce bylo uvedeno „Doprava zboží ze svobodného celního pásma Hamburk do skladu v areálu ČSAD Vimperk“, což znamená, že šlo o smlouvu o přepravě.

Podáním ze dne 6. 12. 2011 se druhý žalovaný vyjádřil k vyjádření žalobkyně k dovolání. V tomto podání opětovně odůvodňoval, proč je dle jeho názoru rozhodnutí odvolacího soudu nepřezkoumatelné a proč je posouzení platnosti rámcové smlouvy ze dne 2. 1. 2001 významné z hlediska posouzení charakteru smlouvy uzavřené na základě objednávky ze dne 3. 11. 2003 (podle druhého žalovaného jde o smlouvu zasílatelskou). Druhý žalovaný dále odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu (sp. zn. 11 Tdo 561/2010, 25 Cdo 2774/2004 a 25 Cdo 482/2005) zdůrazňuje, že se odvolací soud dopustil nesprávného právního hodnocení věci, když zločinné jednání řidiče, který se podílel na krádeži zboží, neposoudil jako tzv. exces, na nějž pamatuje Úmluva CMR. Podle druhého žalovaného je nosnou myšlenkou posuzovaných judikátů, že pro posouzení souvztažnosti jednání pachatele a osoby, která jej

užívá, je vnitřní účelový vztah škodní činnosti a obchodní činnosti „zaměstnavatele“ či osoby jinak nadřazené. O exces se jedná tehdy, pokud pověřená osoba sice jedná v časové a místní souvislosti s činností „zaměstnavatele“ či osoby jinak nadřazené, ale ve skutečnosti nesleduje cíle a zájmy takové osoby, ale naopak sleduje odlišné cíle vlastní nebo cíle osob třetích.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Tříčlenný senát č. 23, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, při úvaze, zda mezi stranami došlo k uzavření smlouvy o přepravě věci, či smlouvy zasílatelské, dospěl k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v rozsudcích Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2008, č.j. 32 Odo 1676/2006-115, a ze dne 28. ledna 2010, č.j. 23 Cdo 65/2009-175. V označených rozsudcích dospěly senáty č. 32 a 23 k závěru, že v případě, kdy je vystaven nákladní list, se vzhledem k ustanovení § 756 obch. zák. a čl. 4 a čl. 9 odst. 1 Úmluvy CMR, ustanovení § 610 obch. zák. neuplatní a v takovém případě je obsah smlouvy dán údaji, které článek 6 Úmluvy CMR předepisuje pro nákladní list. V rozsudku ze dne 28. 1. 2010, č. j. 23 Cdo 65/2009-175, pak navíc rozhodující senát dovodil, že Úmluva CMR proces vzniku smlouvy o přepravě věci neupravuje a že v této otázce se tudíž (na základě ustanovení § 629 obch. zák.) uplatní především speciální úprava obsažená v ustanovení § 41 vyhlášky č. 133/1964 Sb., o silničním přepravním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Senát č. 23 proto rozhodl podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, o postoupení věci k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou a že je podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu v napadené části podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. z hlediska uplatněných dovolacích důvodů, jimiž je vázán i co se týče jejich obsahového vymezení, přičemž dovodil, že dovolání není důvodné.

V posuzované věci se žalobkyně domáhá náhrady škody způsobené ztrátou zásilky při přepravě zboží silničním motorovým vozidlem ze Spolkové republiky Německo do České republiky. Na přepravní smlouvu, při níž dochází k přepravě zásilek za úplaty silničním motorovým vozidlem, jestliže místo převzetí zásilky a předpokládané místo jejího dodání, jak jsou uvedena ve smlouvě, leží ve dvou různých státech, z nichž alespoň jeden je smluvním státem Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodním silniční nákladní dopravě (CMR), se aplikuje Úmluva CMR, jíž

je Česká republika vázána. Jestliže byla mezi stranami uzavřena přepravní smlouva, je v takovém případě nutno odpovědnost za škodu vzniklou v průběhu přepravy posuzovat podle Úmluvy CMR.

S námitkou dovolatele, že mezi ním a žalobkyní existoval pouze vztah zasílatelský a nikoliv vztah z přepravní smlouvy, se Nejvyšší soud neztotožnil.

Úmluva CMR neřeší všechny otázky spojené s mezinárodní silniční přepravou. Úmluva neupravuje proces vzniku smlouvy o přepravě věci (zásilky, zboží) a její podstatné části. V článku 4 pouze stanoví, že dokladem o uzavření přepravní smlouvy je nákladní list. Chybí-li nákladní list, má-li nedostatky nebo byl-li ztracen, není tím existence nebo platnost přepravní smlouvy dotčena a vztahují se na ni i nadále ustanovení této Úmluvy. V článku 9 pak upravuje, že nákladní list je, pokud není prokázán opak, věrohodným dokladem o uzavření a obsahu přepravní smlouvy, jakož i o převzetí zásilky dopravcem. Údaje v nákladním listu tedy zakládají vyvratitelnou právní domněnku o existenci přepravní smlouvy, resp. o jejím obsahu, tato skutečnost však neznamená, že by tím byla vyloučena aplikace ustanovení § 610 obch. zák.

Nesprávný je i závěr v rozsudku ze dne 28. 1. 2010, č.j. 23 Cdo 65/2009-175, že Úmluva CMR proces vzniku smlouvy o přepravě věci neupravuje a že v této otázce se tudíž (na základě ustanovení § 629 obch. zák.) uplatní především speciální úprava obsažená v ustanovení § 41 vyhlášky č. 133/1964 Sb., o silničním přepravním řádu, ve znění pozdějších předpisů. Ač skutečně Úmluva CMR tento proces vzniku přepravní smlouvy neupravuje, nelze aplikovat úpravu v silničním přepravním řádu. Silniční přepravní řád totiž tuto aplikaci vylučuje v ustanovení § 1 odst. 2 písm. c), když stanoví, že silniční přepravní řád neplatí pro přepravy, pro něž platí mezinárodní úmluvy.

Posouzení otázky, zda mezi stranami došlo k uzavření přepravní smlouvy, či smlouvy zasílatelské, jež se Úmluvou neřídí, je tudíž vyhrazeno národním právním řádům, v daném případě českému obchodnímu zákoníku.

Podle ustanovení § 610 obch. zák. smlouvou o přepravě věci se dopravce zavazuje odesílateli, že přepraví věc (zásilku) z určitého místa (místo odeslání) do určitého jiného místa (místo určení), a odesílatel se zavazuje zaplatit mu úplatu (přepravné).

Podle ustanovení § 601 obch. zák. se smlouvou zasílatelskou zavazuje zasílatel příkazci, že mu vlastním jménem na jeho účet obstará přepravu věcí z určitého místa do určitého jiného místa, a příkazce se zavazuje zaplatit zasílateli úplatu.

Zatímco smlouvou o přepravě věci se dopravce zavazuje za úplatu přepravit věc (zásilku), smlouva zasílatelská je druhem smlouvy komisionářské a touto smlouvou se zasílatel zavazuje nikoliv přepravit věc, ale obstarat přepravu věci. Jde tedy o typ smlouvy obstaravatelské.

Toto hledisko je nutno uplatnit i v dané věci.

Z objednávky ze dne 3. 11. 2003 nevyplývá, že by si žalobkyně u dovolatele objednala pouze obstarání přepravy, když v popisu objednávky je uvedeno „Dopra-

va zboží ze svobodného celního pásma Hamburk do skladu v areálu Vimperk, auto nosnost 20 tun“. Z toho i s ohledem na praxi zavedenou mezi stranami (v řízení bylo zjištěno, že druhý žalovaný prováděl pro žalobkyni v minulosti řadu přeprav) nelze dovodit, že by strany měly v úmyslu uzavřít smlouvu zasílatelskou, naopak to skutečnost svědčí o úmyslu uzavřít smlouvu přepravní.

Pro závěr, zda byla uzavřena smlouva přepravní, a pro posouzení odpovědnosti podle Úmluvy CMR na straně žalované není podstatné, zda byla platně uzavřena i rámcová smlouva ze dne 2. 1. 2001, jelikož odpovědnost za ztrátu zásilky vyplývá z konkrétní přepravní smlouvy. Z toho důvodu je dovolatelova námitka nepřezkoumatelnosti rozhodnutí odvolacího soudu, který se ve smyslu námitek vznášených druhým žalovaným nezabýval platností rámcové smlouvy, nedůvodná. Řízení tudíž namítanou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, postiženo není.

Jak bylo shora uvedeno, odpovědnost dopravce se v případě uzavřené přepravní smlouvy řídí Úmluvou CMR. Dovolatel namítá, že není za škodu na přepravovaném zboží ve smyslu úmluvy CMR odpovědný, jelikož odvolací soud nesprávně aplikoval čl. 3 a čl. 17 Úmluvy CMR.

Podle čl. 3 Úmluvy CMR odpovídá dopravce za jednání a opomenutí svých zástupců a pracovníků a všech ostatních osob, kterých použije při provádění přepravy, jako za vlastní jednání a opomenutí za předpokladu, že tito zástupci, pracovníci nebo ostatní osoby jednají v rámci svých pracovních úkolů. Dopravce odpovídá na základě tohoto ustanovení za všechny osoby, které byly použity ke splnění smluvních závazků dopravce vyplývajících z přepravní smlouvy. Dopravce proto odpovídá jak za své vlastní zaměstnance, tak za poddopravce a jeho zaměstnance a další poddopravcem použité osoby. V případě, že poddopravce použije dalšího poddopravce, odpovídá dopravce i za tohoto třetího poddopravce v řadě, neboť ten byl použit k provedení přepravy jako tzv. „ostatní osoby“ (srov. i Sedláček, P. Úmluva CMR (komentář). Mezinárodní silniční nákladní doprava. 1. vydání. Praha: 1. Vox, a. s., 2009, s. 81 – 82). Článek 3 Úmluvy CMR dále stanoví, že osoby, za které dopravce odpovídá, musí jednat v rámci svých pracovních úkolů, přičemž za pracovní úkol řidiče vozidla se považuje přeprava svěřené zásilky. Je nepochybné, že součástí pracovního úkolu není zpronevěra, resp. krádež převáženého zboží. Dopravce ale ve smyslu Úmluvy CMR odpovídá za takové jednání „použitých osob“, ke kterému došlo v souvislosti s plněním pracovních úkolů. Dopravce je tedy za jednání svých zaměstnanců, resp. osob, které k přepravě vozidla použil, odpovědný i v situaci, kdy tyto osoby jednají v rozporu s příkazy danými zaměstnavatelem, neboť dopravce odpovídá mj. i za řádný výběr svých zaměstnanců, resp. poddopravců. Z toho důvodu je dopravce odpovědný i za krádeže, resp. zpronevěru zboží provedenou „použitými osobami“, pokud jim byla svěřena péče o zboží v rámci plnění přepravní smlouvy. V této souvislosti je totiž nutno vyjít i z článku 29 odst. 2 Úmluvy CMR, který řeší otázku odpovědnosti dopravce v případě úmyslného jednání osob jednajících za

dopravce v rámci svých pracovních úkolů. Článek 29 odst. 2 Úmluvy CMR tedy předpokládá, že se v rámci plnění pracovních úkolů tyto osoby dopustí úmyslného jednání, v důsledku něhož dojde ke škodě v důsledku úplné nebo částečné ztráty zásilky anebo v důsledku jejího poškození, či překročení dodací lhůty. Pokud se týká posouzení otázky, kdy jde o jednání zástupců a pracovníků dopravce a všech ostatních osob, kterých použil při provádění přepravy, v rámci plnění pracovních úkolů, a kdy nikoliv, je možno vyjít i z judikatury zahraničních soudů (citace je použita ze shora uvedené publikace Sedláček, P. Úmluva CMR /komentář/. Mezinárodní silniční nákladní doprava. 1. vydání. Praha: 1. Vox, a. s., 2009). V rozsudku BGH ze dne 27. 6. 1985 – I ZR 40/83, publikovaném v *Transportrecht* 1985, str. 338, rozhodl soud o odpovědnosti dopravce za vzniklou škodu, k níž došlo zadržením zboží na jordánsko-saudskoarabských hranicích z důvodu pašování alkoholu ze strany řidiče. Přestože dopravce výslovným písemným příkazem zakázal svým řidičům pašovat alkohol do islámských zemí, porušil řidič v konkrétním případě tento zákaz a v důsledku toho došlo k zabavení zboží. Nejvyšší spolkový soud přičetl jednání řidiče k tíži dopravce a shledal ho odpovědným za vzniklou škodu. Ve věci *Frans Maas (UK) Ltd -v- Samsung Electronics (UK) Ltd* [2004] 2 LLR 251 anglický soud uznal odpovědnost zaměstnavatele za krádež zásilky, které se dopustil jeho zaměstnanec při plnění pracovních úkolů.

Podle čl. 17 Úmluvy CMR odpovídá dopravce za úplnou nebo částečnou ztrátu zásilky anebo za její poškození, které vznikne od okamžiku převzetí zásilky k přepravě až do okamžiku jejího vydání, jakož i za překročení dodací lhůty. Dopravce je zproštěn této odpovědnosti, jestliže ztráta zásilky, její poškození nebo překročení dodací lhůty bylo zaviněno oprávněným, příkazem oprávněného, který nebyl vyvolán nedbalostí dopravce, vlastní vadou zásilky nebo okolnostmi, které dopravce nemůže odvrátit a jejichž následky odstranit není v jeho moci. Podle čl. 29 Úmluvy CMR se dopravce nemůže domáhat vyloučení nebo omezení své odpovědnosti, byla-li škoda způsobena úmyslně nebo takovým jeho zaviněním, které se podle práva soudu, u něhož se právní věc projednává, považuje za rovnocenné úmyslu. To platí i tehdy, jestliže se úmyslného jednání nebo zavinění dopustili zástupci nebo pracovníci dopravce nebo jiné osoby použité dopravcem k provedení přepravy a jestliže tito zástupci, pracovníci nebo jiné osoby jednali v rámci svých pracovních úkolů.

Za okolnosti, které dopravce nemůže odvrátit a jejichž následky odstranit není v jeho moci, nelze považovat úmyslné jednání řidiče poddopravce vedoucí v konečném důsledku k odcizení přepravovaného nákladu. Dopravce je odpovědný za výběr smluvních partnerů i za další osoby, které byly pověřeny prováděním dopravy. Druhý žalovaný se nemůže zprostit odpovědnosti podle čl. 17 Úmluvy CMR, jelikož podle čl. 29 Úmluvy CMR je plně odpovědný za úmyslné jednání řidiče poddopravce, jehož důsledkem bylo odcizení přepravovaného nákladu.

I pokud se týká aplikace ustanovení článku 29 Úmluvy CMR, je možno poukázat na zahraniční judikaturu. V rozsudku *Gerechthof IS – Gravenhage* z 28. 11.

2007 – C04/1654 – ETL 3/2008, str. 364, soud dospěl k závěru, že dopravce, který ztratí část zásilky a není schopen vyvrátit podezření z úmyslného jednání svého zaměstnance, odpovídá za vzniklou škodu v souladu s článkem 29 Úmluvy CMR bez omezení.

Je tudíž třeba uzavřít, že dopravce podle článku 3 Úmluvy CMR, který je nutno vykládat ve spojení s článkem 29 Úmluvy CMR, odpovídá za jednání a opomenutí svých zástupců, pracovníků a všech ostatních osob, kterých použije při provádění přepravy, stejně tak jako za jednání a opomenutí zástupců, pracovníků a všech ostatních osob, kterých použije jeho poddopravce i případný poddopravce tohoto poddopravce. Předpokladem je, že tito zástupci, pracovníci nebo ostatní osoby jednají v rámci svých pracovních úkolů, přičemž za takové jednání je třeba považovat i úmyslné jednání této osoby, pokud tato osoba jednala v rámci uložených pracovních úkolů, i když nejednala v zájmu dopravce, ale svým jednáním výlučně sledovala vlastní zájmy nebo zájmy třetí osoby. Dopravce tak zásadně odpovídá za jednání řidiče pověřeného provedením přepravy spočívající v krádeži tohoto zboží, jehož se dopustil během přepravy. Naopak tento dopravce by například neodpovídal za škodu, kterou by tento řidič úmyslně způsobil krádeží zboží v obchodu, neboť v tomto případě v rámci uložených pracovních úkolů nejedná. Stejně tak je třeba aplikovat článek 29 Úmluvy CMR.

Z výše uvedeného vyplývá, že závěr odvolacího soudu, že druhý žalovaný je žalobkyni odpovědný za ztrátu zásilky ve smyslu čl. 17 Úmluvy CMR, je správný. Tento závěr nezbavuje druhého žalovaného možnosti domáhat se při splnění stanovených předpokladů náhrady způsobené škody po odpovědných osobách.

Ze shora uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Nejvyšší soud proto dovolání podle § 243b odst. 2, věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Podání obsahující popěrný úkon přihlášeného věřitele je doručeno insolvenčnímu soudu nejpozději 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání o popěrné pohledávce (§ 200 odst. 2 insolvenčního zákona) v případě, že jde o podání doručené insolvenčnímu soudu nejpozději v průběhu třetího pracovního dne počítaného zpětně ode dne konání přezkumného jednání o popěrné pohledávce.

Skutečnost, že popěrný úkon začal být považován za incidenční žalobu ve smyslu § 200 odst. 5 insolvenčního zákona, nevyklučuje možnost insolvenčního soudu takovou žalobu odmítnout podle § 160 odst. 4 insolvenčního zákona pro opožděnost popření, z něž žaloba vzešla (takovému postupu by bránil jen závazný právní názor o včasnosti popření zformulovaný v řízení o opravných prostředcích proti rozhodnutí insolvenčního soudu o odmítnutí popření /§ 200 odst. 3 insolvenčního zákona/).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sen. zn. 29 ICdo 17/2012)

M ě s t s k ý s o u d v Praze (dále jen „insolvenční soud“) odmítl usnesením ze dne 11. 11. 2011 žalobu ze dne 23. 9. 2011, kterou žalobce V., a. s., „popřel pohledávku“ žalovaného LP LTD. (bod I. výroku). Dále rozhodl o vrácení složené jistoty žalobci (bod II. výroku).

Insolvenční soud vyšel z toho, že:

1) Usnesením ze dne 5. 8. 2011 zjistil insolvenční soud úpadek dlužníka, ustanovil insolvenční správkyni, prohlásil konkurs na majetek dlužníka a nařídil přezkumné jednání na 29. 9. 2011.

2) Dne 23. 9. 2011 došlo insolvenčnímu soudu podání, jímž žalobce (jako přihlášený věřitel č. 8) popřel přihlášenou pohledávku žalovaného (věřitele č. 13)

Na tomto základě insolvenční soud – cituje ustanovení § 200 odst. 1 až 3 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a ustanovení § 79 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu – uzavřel, že žalobní petit musí být úplný, určitý a srozumitelný. Vymezení práv a jim odpovídajících povinností v něm obsažené musí být provedeno přesně a jednoznačně. Dále insolvenční soud uvedl, že (s výjimkami uvedenými v § 153 odst. 2 o. s. ř.) soud nemůže účastníkům přiznat jiná práva a uložit jim jiné povinnosti, než jsou navrhovány, žalobní petit musí svým rozhodnutím zcela vyčerpat a nesmí jej překročit. Žalobní petit může obsahovat i několik návrhů, jak má soud o věci rozhodnout. Žalobce může požadovat, aby bylo rozhodnuto o více nárocích (jde o objektivní kumulaci), popřípadě může některé své nároky uplatnit formou tzv. eventuálního petitu. Žalobní petit může též obsahovat alternativu facultas, kterou žalobce projevuje ochotu přijmout od žalovaného místo plnění, které mu podle právního předpisu nebo podle smlouvy náleží, plnění jiné (plnění vyjádřené v tomto petitu).

Přitom měl za to, že žalobcovo popření nesplňovalo náležitosti stanovené citovanými ustanoveními, neboť zejména neobsahovalo žalobní petit, tedy údaj o tom, jak má soud ve věci rozhodnout, ani vyčíslení popřené částky. Podání ze dne 23. 9. 2011, kterým bylo zahájeno řízení, proto insolvenční soud odmítl dle ustanovení § 43 o. s. ř.

„Pro úplnost“ insolvenční soud dodal, že jen nedopatřením nebylo předmětné popření odmítnuto do skončení přezkumného jednání, konaného dne 29. 9. 2011, jako doručené insolvenčnímu soudu ve lhůtě kratší tří pracovních dnů (23. 9. 2011). Den podání se do běhu předmětné lhůty nezapočítává a další dny (24., 25. a 28. 9. 2011) nebyly dny pracovními.

K odvolání žalobce **V r c h n í s o u d** v Praze usnesením ze dne 20. 12. 2011 (ve znění opravného usnesení ze dne 13. 1. 2012) potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud citoval ustanovení § 200 odst. 1 až 3 a 5 a § 336 odst. 4 insolvenčního zákona, jakož i ustanovení § 43 odst. 1 a § 79 odst. 1 o. s. ř. K tomu pak uvedl, že podle citovaných ustanovení je právně účinné popření přihlášené pohledávky učiněné přihlášeným věřitelem ve lhůtě stanovené v § 200 odst. 2 insolvenčního zákona s náležitostmi ve smyslu § 200 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona, došlo-li k popření v insolvenčním řízení, v němž již bylo rozhodnuto o způsobu řešení dlužníkovy úpadku jinak, než povolením reorganizace, která trvá.

Nebylo-li popření pohledávky řádné nebo včasné, nastává zákonný následek, že se k němu nepřihlíží. Pak je insolvenční soud povinen odmítnout popření do skončení přezkumného jednání. Nestane-li se tak, věřitelovo popření pohledávky se dle § 200 odst. 4 insolvenčního zákona považuje od rozhodnutí o způsobu řešení úpadku (nejdříve však po uplynutí 10 dnů od skončení přezkumného jednání) za incidenční žalobu, kterou popírající věřitel uplatnil u insolvenčního soudu své popření vůči věřiteli, který jím popřenou pohledávku přihlásil.

Opomene-li insolvenční soud odmítnout věřitelovo popření pohledávky, které nebylo řádné nebo včasné, a popření se (tak) stane incidenční žalobou, nebrání tyto okolnosti tomu, aby insolvenční soud při projednání této žaloby posoudil, zda popření je vskutku účinné, tedy zda nenastal ve smyslu § 200 odst. 2 insolvenčního zákona zákonný následek, že se k němu nepřihlíží.

Dospěje-li insolvenční soud k závěru, že popření pohledávky, ač nebylo ve lhůtě odmítnuto, účinky s ním spojené nenastolilo, protože právo popírajícího věřitele bylo uplatněno opožděně, projeví tento závěr rozhodnutím, jímž žalobu bez dalšího odmítne. Insolvenční soud tedy postupuje stejně, jako při opožděně podané žalobě o určení pravosti pohledávky ve smyslu § 160 odst. 4 insolvenčního zákona (uvedl odvolací soud). Jde-li však o absenci předepsaných náležitostí popření, které se nadále (za splnění zákonných podmínek) již považuje za žalobu, je třeba postupovat při odstraňování vad této žaloby podle § 43 o. s. ř.; postup podle tohoto ustanovení vylučuje právní úprava jen při odmítnutí popření pohledávky do skončení pře-

zkumného jednání (podle § 200 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona). V důsledku toho odstranění vad žaloby postupem podle § 43 o. s. ř. nemůže zároveň působit odstranění obsahových vad popření pohledávky, dodal odvolací soud.

Pro poměry dané věci pak odvolací soud poukázal na to, že insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka a současně rozhodl o řešení úpadku konkursem, takže se neuplatní úprava obsažená v ustanovení § 336 odst. 4 insolvenčního zákona.

Došlo-li tedy insolvenčnímu soudu žalobcovo popření pohledávky ve lhůtě stanovené v § 200 odst. 2 insolvenčního zákona v účinné podobě (s náležitostmi ve smyslu § 200 odst. 1 insolvenčního zákona), jde o právně účinné popření pohledávky, které se za podmínek stanovených v § 200 odst. 4 téhož zákona považuje za žalobu, jíž žalobce uplatnil u insolvenčního soudu své popření vůči žalovanému (věřiteli, který popřenou pohledávku přihlásil).

Dále odvolací soud uvedl, že žalobcovo popření pohledávek žalovaného uplatněných jeho přihláškou (P13) jako pohledávky č. 1, 2 a 3 v celkové výši 177 824 218 Kč bylo doručeno insolvenčnímu soudu dne 23. 9. 2011. Přezkumné jednání se konalo dne 29. 9. 2011, a do jeho skončení (jak vyplývá z protokolu o přezkumném jednání) popření nebylo odmítnuto, takže se považuje za incidenční žalobu.

Odvolací soud pak neměl za správný závěr insolvenčního soudu, že žalobcův popěrný úkon, na nějž se nyní hledí jako na incidenční žalobu, vykazuje z hlediska náležitostí žaloby nedostatky, které by bránily jejímu projednání. Přitom odvolací soud zdůraznil, že závěr, že není důvod odmítnout popření pro nedostatek obsahových náležitostí, vyslovil sám insolvenční soud v (odvoláním) napadeném usnesení, jestliže důvody pro odmítnutí popření (k němuž „omylem“ nedošlo), shledal v jeho opožděnosti.

Odvolací soud přesto shledal důvod žalobu (bez dalšího) odmítnout. Z výše uvedených zjištění totiž (podle odvolacího soudu) plyne, že popření bylo opožděné. Přezkumné jednání se konalo 29. 9. 2011. Ve smyslu § 57 odst. 1 o. s. ř. se do běhu „této“ lhůty počítané zpětně od přezkumného jednání nezapočítává den jeho konání. Popření pohledávky musí být soudu doručeno 3 (celé) dny před konáním tohoto jednání, do nichž v daném případě nepatří dny pracovního klidu připadající na 24. a 25. 9. 2011 a den svátku připadající na 28. 9. 2011. Žalobcovo popření by tedy bylo včasné, kdyby soudu došlo nejpozději 22. 9. 2011. Popření však soudu došlo až 23. 9. 2011 a tedy po uplynutí zákonem stanovené lhůty.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Dovolatel – ač zastoupen advokátem – dovolání výslovně nepřipíná k žádnému z dovolacích důvodů taxativně vypočtených v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř., z obsahového hlediska je však dovolání kritikou správnosti právního posouzení věci, jíž je vyhrazen dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Dovolatel především cituje ustanovení § 200 odst. 2 insolvenčního zákona a ustanovení § 57 odst. 1 a 3 o. s. ř. a poukazuje na to, že odvolací soud vypočetl

lhůtu dle § 200 odst. 2 insolvenčního zákona tak, že nepřihlížel ke dni konání přezkumného jednání (čtvrtek) ani k 28. 9. 2011 (středa), jelikož šlo o státní svátek a 3 pracovní dny před konáním přezkumného jednání tudíž připadly na úterý (27. 9. 2011), pondělí (26. 9. 2011) a pátek (23. 9. 2011).

Dovolatel pak namítá, že odvolací soud nesprávně dovodil, že formulace „nejpozději 3 pracovní dny předem“ znamená, že mezi dnem podání a dnem rozhodným pro počítání lhůty (zde den přezkumného jednání) musí uběhnout celé 3 dny (tj. 72 hodin).

Takový výklad běhu lhůty nemá dle dovolatele oporu v zákoně a na lhůty počítané zpětně od rozhodného dne nelze aplikovat pravidla odlišná od těch, jež platí pro „klasickou“ lhůtu počítanou do budoucna. Z ustanovení § 57 odst. 3 o. s. ř. jasně plyne, že lhůta je zachována, je-li úkon učiněn v poslední den lhůty. V dané věci byl posledním dnem lhůty pátek 23. 9. 2011, jelikož šlo o třetí pracovní den předcházející konání přezkumného jednání (prvním pracovním dnem bylo úterý, druhým pondělí a třetím pátek). Výklad odvolacího soudu, jenž si dosadil do zákonné formulace 3 „celé“ pracovní dny předem, odporuje ustanovení § 57 odst. 3 o. s. ř. Formulace „1 pracovní den předem“ by při výkladu odvolacího soudu vedla k závěru, že podání by bylo nutno učinit v pondělí 26. 9. 2011 a zůstal by jeden nevyužitý pracovní den (úterý), který nelze postihnout, ledaže by formulace „nejpozději v den přezkumného jednání“ znamenala, že podání musí být vlastně učiněno v den předchozí, uvedl dovolatel.

Podle dovolatele lze z uvedeného dovodit, že posledním dnem lhůty k podání popěrného úkonu byl v daném případě pátek 23. 9. 2011 a žaloba podaná tohoto dne je včasná.

Dovolatel rovněž vytýká odvolacímu soudu, že ignoroval ustanovení § 200 odst. 3 insolvenčního zákona, jestliže pouze konstatoval, že skutečnost, že insolvenční soud opomenul odmítnout žalobcovu podání do skončení přezkumného jednání, nebrání tomu, aby soud v rámci projednání žaloby posoudil, zda popření je vskutku účinné, tedy zda se k němu přihlíží, aniž zdůvodnil, oč tento závěr (ignorující výslovné znění zákona) opírá.

Dovolatel je přesvědčen, že insolvenční zákon neumožňuje soudu vydat usnesení o tom, že se k popěrnému úkonu věřitele nepřihlíží, později, než do skončení přezkumného jednání (jelikož ustanovení § 200 odst. 3 insolvenčního zákona takovou alternativu „zcela explicitně“ zapovídá).

Účelem úpravy lhůty dle § 200 odst. 2 insolvenčního zákona je pouze zvýšení efektivity a hospodárnosti insolvenčního řízení, a to zejména z pohledu toho, aby měl soud dostatek času na posouzení, zda se přihlíží k popěrnému úkonu, což je významné pro přezkoumání pohledávek při přezkumném jednání. Opožděné podání (podání učiněné později, než 3 pracovní dny před přezkumným jednáním) tedy soud nemusí vůbec zkoumat a odmítne je pro opožděnost.

Jestliže se ale soud zabývá popěrným úkonem, který mohl odmítnout pro opožděnost, a přihlíží-li k němu i při přezkumném jednání (aniž by do přezkumného

jednání vydal usnesení o odmítnutí), pak zákon předpokládá, že k tomu měl soud patřičný důvod, a proto stanoví, že popěrný úkon lze odmítnout pouze do skončení přezkumného jednání. To je podle dovolatele i logické, neboť po přezkumném jednání již neexistuje ve vztahu k popěrným úkonům zmiňovaný časový tlak (pohledávky již byly přezkoumány při přezkumném jednání, přičemž se přihlédlo i k popěrným úkonům věřitelů a insolvenční zákon již nestanoví závazné lhůty pro další úkony ve vztahu k případným incidenčním sporům vedeným ohledně pohledávek popřených při přezkumném jednání správcem nebo popřených ostatními věřiteli postupem podle § 200 odst. 2 insolvenčního zákona).

Z ustanovení § 200 insolvenčního zákona jasně plyne, že otázku, zda se přihlíží k popěrnému úkonu, lze řešit pouze do skončení přezkumného jednání; poté je tato otázka již irelevantní, jelikož popěrný úkon se považuje (ve smyslu ustanovení § 200 odst. 5 insolvenčního zákona) desátým dnem od přezkumného jednání za incidenční žalobu. K incidenční žalobě nelze „nepřihlížet“.

Má-li incidenční žaloba vady, lze vyzvat k jejich odstranění postupem dle § 43 o. s. ř. (jak dovodil v napadeném rozhodnutí i odvolací soud), incidenční žalobu však již nelze odmítnout pro vadu opožděnosti, což plyne z ustanovení § 200 odst. 3 insolvenčního zákona, uzavřel dovolatel.

N e j v y š š í s o u d rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d ě n í :

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení i k době vydání rozhodnutí o úpadku je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 29. 12. 2011, tj. naposledy ve znění zákona č. 188/2011 Sb.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Dovolání je (bez dalšího) přípustné podle ustanovení § 239 odst. 3, části věty před středníkem, o. s. ř. Podmínku, aby šlo o potvrzující usnesení odvolacího soudu, ohledně kterého dovolací soud dospěje k závěru, že má po právní stránce zásadní význam, formulovanou ve větě druhé označeného ustanovení poukazem na obdobné použití § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř., má Nejvyšší soud za obsoletní (srov. shodně např. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2011, sen. zn. 29 NSČR 35/2009, uveřejněného pod číslem 151/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – veřejnosti dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 160 insolvenčního zákona incidenční spor se projedná a rozhodne na návrh oprávněné osoby, podaný v rámci insolvenčního řízení u insolvenčního soudu; tento návrh má povahu žaloby (odstavec 1). Žalobu podanou podle odstavce 1 opožděně nebo osobou, která k tomu nebyla oprávněna, insolvenční soud odmítne. Stejně postupuje, má-li žaloba nedostatky, které se nepodařilo odstranit a které mu brání v řízení o ní pokračovat (odstavec 4).

Dle ustanovení § 200 insolvenčního zákona věřitel je oprávněn písemně popřít pohledávku jiného věřitele. Popření pohledávky musí mít stejné náležitosti jako žaloba podle občanského soudního řádu a musí z něj být patrné, zda se popírá pravost, výše nebo pořadí pohledávky. Popření pohledávky lze učinit pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis. Podobu formuláře zveřejní ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup; tato služba nesmí být zpoplatněna (odstavec 1). K popření pohledávky přihlášeným věřitelem se přihlíží, jen obsahují-li podání všechny náležitosti a je-li doručeno insolvenčnímu soudu nejpozději tři pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání o popřené pohledávce; § 43 o. s. ř. se nepoužije. Po uplynutí této lhůty již nelze měnit uplatněný důvod popření. K popření pohledávky učiněnému ve formě, která v době konání přezkumného jednání o popřené pohledávce vyžaduje jeho písemné doplnění, předložení jeho originálu, případně předložení písemného podání shodného znění, se nepřihlíží (odstavec 2). Dospěje-li insolvenční soud k závěru, že k popření pohledávky přihlášeným věřitelem se nepřihlíží, odmítne je rozhodnutím, které může vydat jen do skončení přezkumného jednání o popřené pohledávce (odstavec 3). Jestliže insolvenční soud popření pohledávky neodmítne, považuje se podání, jímž přihlášený věřitel popřel pohledávku, od rozhodnutí o způsobu řešení úpadku, nejdříve však po uplynutí deseti dnů od skončení přezkumného jednání, za žalobu, kterou tento věřitel uplatnil u insolvenčního soudu své popření vůči věřiteli, který pohledávku přihlásil (odstavec 5).

Z ustanovení § 57 o. s. ř. (ve znění, jež od rozhodnutí o úpadku dlužníka nedoznalo změn) se dále podává, že do běhu lhůty se nezapočítává den, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty; to neplatí, jde-li o lhůtu určenou podle hodin (odstavec 1). Lhůta je zachována, je-li posledního dne lhůty učiněn úkon u soudu nebo podání odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit (odstavec 3).

V takto ustaveném legislativním rámci Nejvyšší soud uvádí k dovolací argumentaci následující:

1) Ke lhůtě k uplatnění popěrného úkonu

Čas jako právní skutečnost může být ve vztahu k určité právní události vymezen počátkem, koncem nebo dobou trvání. Doložením času se rozumí stanovení budoucí jisté události, na které závisí vznik, změna nebo zánik nějakého právního následku. Podle toho se rozeznává dies a quo, tj. den (čas), od kterého právní následek vzniká, nebo dies ad quem, tj. den (čas), kterým právní účinky končí. Obecným pravidlem počítání času v této souvislosti je pravidlo, podle kterého vzniká-li v určitý den právo nebo povinnost, vzniká zpravidla počátkem tohoto dne, a zaniká-li, pak zpravidla zaniká koncem dne (srov. v literatuře Eliáš, K. a kolektiv: Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání. Linde Praha, a. s., Praha 2008, str. 505). V duchu tohoto pravidla a ve shodě s tím, že insolvenční zákon nemá zvláštní úpravu počítání času, je nutné vyjít z obecného pravidla počítání času, které platí pro hmotně právní lhůty i pro procesně právní lhůty, v tomto případě z pravidla obsaženého v ustanovení § 57 o. s. ř., přiměřeně aplikovatelného dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona. Přitom je ovšem nutno přihlédnout i k tomu, že úprava obsažená v § 200 odst. 2 insolvenčního zákona je co do požadavku, aby podání obsahující popěrný úkon bylo v určené lhůtě insolvenčnímu soudu „doručeno“, odchylkou od obecného pravidla zformulovaného v § 57 odst. 3 o. s. ř., které má procesní lhůtu za zachovanou i tehdy, bylo-li podání posledního dne lhůty odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit; s přihlédnutím k ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona jde o odchylku, která má v insolvenčních poměrech přednost.

Slovy „nejpozději 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání o popěrné pohledávce“ pak ustanovení § 200 odst. 2 insolvenčního zákona vymezuje konec lhůty stanovené přihlášenému věřiteli k popření přihlášené pohledávky jiného věřitele; jinak řečeno, takto se vymezuje den (čas), kterým nejpozději končí možnost uplatnit popěrný úkon tak, aby se k němu přihlíželo.

Jde o lhůtu počítanou „zpětně“ ode dne konání přezkumného jednání, přičemž platí (dovolatel i odvolací soud se shodují v tom), že den konání přezkumného jednání je dnem, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty a jako takový se do běhu lhůty nezapočítává (srov. § 57 odst. 1, část věty před středníkem, o. s. ř.). Prvním pracovním dnem přede dnem konání přezkumného jednání o popěrné pohledávce je tudíž pracovní den nejbližší předcházející dni konání přezkumného jednání o popěrné pohledávce.

V intencích řečeného pak platí, že konalo-li se přezkumné jednání o popěrné pohledávce ve čtvrtek 29. 9. 2011, pak prvním pracovním dnem přede dnem konání přezkumného jednání o popěrné pohledávce bylo úterý 27. 9. 2011 (jelikož středa 28. 9. 2011 byla státním svátkem), druhým pracovním dnem přede dnem konání přezkumného jednání o popěrné pohledávce bylo pondělí 26. 9. 2011 a třetím pracovním dnem přede dnem konání přezkumného jednání o popěrné pohledávce byl pátek 23. 9. 2011 (25. 9. 2011 byla neděle a 24. 9. 2011 sobota).

I na příkladu použitém v dovolání pak lze doložit, že podání obsahující popěrný úkon přihlášeného věřitele je doručeno insolvenčnímu soudu nejpozději 3 pracovní

dny přede dnem konání přezkumného jednání o popřené pohledávce v případě, že jde o podání doručené insolvenčnímu soudu nejpozději v průběhu třetího pracovního dne počítaného zpětně ode dne konání přezkumného jednání o popřené pohledávce. Názor odvolacího soudu, podle kterého mezi dnem, kdy insolvenčnímu soudu dojde podání obsahující popěrný úkon, a dnem konání přezkumného jednání o popřené pohledávce musí uběhnout celé 3 dny (72 hodin), není správný.

Dovolatel doručil podání obsahující popěrný úkon insolvenčnímu soudu v pátek 23. 9. 2011, tedy v průběhu třetího pracovního dne počítaného zpětně ode dne konání přezkumného jednání o popřené pohledávce (od čtvrtka 29. 9. 2011); ve světle výše řečeného tak uplatnil popření pohledávky žalované včas (ve lhůtě určené ustanovením § 200 odst. 2 insolvenčního zákona) a dovolání je již proto opodstatněné.

2) K odmítnutí incidenční žaloby pro opožděnost

Vázanost soudu zákonem neznamená bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu e ratione legis před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (ačkoliv ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze jeho souhlas s jejími důvody pouze presumovat) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad e ratione legis před výkladem jazykovým (srov. např. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st.-1/96, uveřejněné pod číslem 9/1997 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu nebo rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, uveřejněný pod číslem 45/2009 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek).

Při řešení otázky, zda k opožděnosti popěrného úkonu lze přihlídnout i po skončení přezkumného jednání (při projednání incidenční žaloby), je nutno poměřovat výše uvedenými hledisky i úpravu obsaženou v ustanovení § 200 insolvenčního zákona.

Ustanovení § 200 insolvenčního zákona bylo v podobě citované výše vtěleno do insolvenčního zákona novelou provedenou s účinností od 30. 3. 2011 zákonem č. 69/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Vládní návrh této novely insolvenčního zákona projednávala Poslanecká Sněmovna ve svém 6. volebním období jako tisk č. 233, přičemž důvodovou zprávu k tomuto návrhu novely lze pokládat za zdroj poznatků o záměrech zákonodárce ve vztahu k ustanovení § 200 insolvenčního zákona jen se znalostí faktu, že text ustanovení § 200 odst. 3 insolvenčního zákona doznal při projednávání vládního návrhu novely insolvenčního zákona v Poslanecké Sněmovně změny (jen) potud, že z něj byla vypuštěna možnost insolvenčního soudu odmítnout popření pohledávky přihlášeným věřitelem rozhodnutím vydaným jen do skončení přezkumného jednání o popřené pohledávce též pro „zjevnou bezdůvodnost“.

Ve zvláštní části této důvodové zprávy k bodům 11. až 13. návrhu novely, se k řečené problematice uvádí, že:

„Ustanovení § 200 odst. 2 návrhu zákona upravuje nejzazší lhůtu, ve které může věřitel uskutečnit popření pohledávky a případně též změnit důvody popření. (...) Předpokládá se rovněž, že popření bude zveřejněno v insolvenčním rejstříku ještě před vlastním konáním přezkumného jednání, tedy tak, aby i věřitel popřené pohledávky mohl na popření reagovat (a důvody, pro něž popření nemá za opodstatněné, popírajícímu věřiteli ozřejmit např. již v průběhu přezkumného jednání). Proto uvedená lhůta končí 3 pracovní dny přede dnem konání přezkumného jednání. U formulářové podoby popřené pohledávky je vyloučeno odstraňování vad podání; jiný postup by ve skutečnosti vedl k prodloužení lhůty k realizaci popření přihlášeným věřitelem a k nutnosti odročovat přezkumné jednání o pohledávce popřené vadným podáním. Poslední věta v § 200 odst. 2 návrhu zákona brání (v logické vazbě na dikci § 200 odst. 1, větu první, návrhu zákona o „písemném“ popření pohledávky) tomu, aby popření pohledávky sice bylo učiněno včas, ovšem některou z forem, které vyžadují doplnění (jež by mohlo přesáhnout dobu, kdy má soud /při přezkumu/ prověřit zjevnou bezdůvodnost podání). Jinak řečeno, nelze připustit, aby v době, kdy soud rozhoduje podle navrženého § 200 odst. 3, ještě běžela lhůta k doplnění telegraficky, telefaxem nebo elektronicky (bez zaručeného podpisu) učiněného popření pohledávky (srov. § 42 odst. 3 o. s. ř.).

Dospěje-li soud k závěru, že popření pohledávky přihlášeným věřitelem je zjevně bezdůvodné (např. proto, že uplatněný důvod popření nemůže účinně zpochybnit pravost, výši nebo pořadí pohledávky, i kdyby insolvenční soud shledal v popření uváděné skutečnosti pravdivými), odmítne je při přezkumném jednání rozhodnutím, proti němuž se věřitel, o jehož popření šlo, může odvolat i v případě, že nebyl přítomen na přezkumném jednání.

Týž postup (odmítnutí popření) zvolí insolvenční soud, dospěje-li k závěru, že se k popření nepřihlíží, tedy je-li popřené pohledávky opožděné, nebo má-li vady bránící jeho projednání (srov. § 200 odst. 2 návrhu zákona). Zvoleným způsobem rozhodnutí (odmítnutí a nikoli zamítnutí) se dává najevo, že tam, kde se k popření nepřihlíží, jde o vyhodnocení „procesních podmínek“ (o včasnost, o vady podání, o nedodržení předepsané formy podání), jednak se navenek projevuje úsudek soudu, že popření

„zjevně“ nemá věcnou podstatu, takže není důvod je meritorně zkoumat. Tomu lépe vyhovuje podoba usnesení o odmítnutí popření. V tomto ohledu je ostatně následováno příkladu obsaženého v § 243b odst. 1 o. s. ř. ohledně „odmítnutí“ přípustného dovolání pro „zjevnou bezdůvodnost“. Obrat „zjevná bezdůvodnost“ je v českých procesních poměrech tradiční (srov. vedle dikce již zmíněného § 243b odst. 1 o. s. ř. v konkursních poměrech např. též § 69 odst. 2 zákona č. 64/1931 Sb., kterým se vydávají řády konkursní, vyrovnací a odpůřčí).

Popření, které insolvenční soud neodmítne při přezkumném jednání, se považuje (podle § 200 odst. 5 návrhu zákona) za určovací žalobu, kterou přihlášený věřitel uplatnil své popření u soudu (za žalobu o určení, že přihlášená pohledávka není pohledávkou pravou, nebo že věřitel co do stanovené výše přihlášenou pohledávku nemá, anebo že přihlášená pohledávka není pohledávkou přihláškou uplatněného pořadí). Časová prodleva nastavená pro tyto účely v § 200 odst. 5 návrhu zákona (nejdříve po uplynutí deseti od skončení přezkumného jednání) má popírajícímu věřiteli umožnit rozhodnutí, zda své popření případně nevezme zpět (srov. § 192 odst. 1 návrhu zákona).“

Takto popsanému záměru zákonodárce pak odpovídá výklad, jenž z opožděného popření bez dalšího neučiní popření včasné jen proto, že úsudek, podle kterého popírající věřitel nedodržel zákonem předepsanou popěrnou lhůtu, zformuloval až poté, co popěrný úkon začal být považován za incidenční žalobu ve smyslu § 200 odst. 5 insolvenčního zákona (ve spojení s § 159 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona). K takto transformované incidenční žalobě již není možné „nepřihlížet“, stále je však možné zkoumat její včasnost i vady (rozdíl v režimu následků vad popěrného úkonu před a po jeho transformaci v incidenční žalobu přílehavě popsal v napadeném rozhodnutí odvolací soud).

Tomu ostatně odpovídá též dikce ustanovení § 160 odst. 4 insolvenčního zákona, jež insolvenčnímu soudu přiznává právo zkoumat včasnost incidenční žaloby (a z tohoto důvodu ji odmítnout). Přitom u incidenční žaloby transformované z popěrného úkonu popírajícího věřitele postupem dle § 200 odst. 5 insolvenčního zákona nepřichází v úvahu jiné prověření její včasnosti než to, jež se týká včasnosti popření.

Smyslem úpravy obsažené v § 200 odst. 2 a 3 insolvenčního zákona zjevně nebylo znemožnit insolvenčnímu soudu po skončení přezkumného jednání zkoumání vad popření nebo zkoumání včasnosti popření, nýbrž připustit v těchto případech okamžitou reakci insolvenčního soudu způsobem, jenž (vzhledem k vadám popření nebo k jeho opožděnosti) co nejméně poškodí věřitele popěrné pohledávky a jenž nebude (při opožděném popření zbytečně) přinášet ani další administrativní zátěž popírajícímu věřiteli a insolvenčnímu soudu spojenou s vlastní transformací popření v incidenční žalobu (srov. i § 202 odst. 3 a 4 insolvenčního zákona).

Jinak řečeno, skutečnost, že popěrný úkon začal být považován za incidenční žalobu ve smyslu § 200 odst. 5 insolvenčního zákona, nevylučuje možnost insol-

venčního soudu takovou žalobu odmítnout podle § 160 odst. 4 insolvenčního zákona pro opožděnost popření, z nějž žaloba vzešla (takovému postupu by bránil jen závazný právní názor o včasnosti popření zformulovaný v řízení o opravných prostředcích proti rozhodnutí insolvenčního soudu o odmítnutí popření /§ 200 odst. 3 insolvenčního zákona/).

Opačný výklad (podle kterého soud nemůže pro opožděnost odmítnout incidenční žalobu transformovanou z popěrného úkonu popírajícího věřitele postupem dle § 200 odst. 5 insolvenčního zákona, jestliže do skončení přezkumného jednání o popěrné pohledávce neodmítl popření pohledávky /proto, že se k němu pro opožděnost nepřihlíží/) by vedl k absurdnímu závěru, že popření pohledávky provedené až po skončení přezkumného jednání nelze (pro opožděnost) odmítnout vůbec.

Dovolání tudíž v tomto směru není opodstatněné.

Nejvyšší soud nicméně (vzhledem k tomu, že právní posouzení věci odvolacím soudem neobstalo v řešení otázky, zda popěrný úkon byl včasný), aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Pravomocné rozhodnutí, jímž konkursní soud určí v rámci usnesení o zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném do 31. 12. 2007) odměnu správce konkursní podstaty, je pro účastníky konkursního řízení závazné. Takové rozhodnutí vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté ve sporu, jímž se správce konkursní podstaty domáhá po zrušení konkursu zaplacení této odměny vůči dřívějšímu úpadci.

Nestanoví-li konkursní soud v rozhodnutí, jímž určuje odměnu správce konkursní podstaty, jinak, jde takto určená odměna na vrub konkursní podstaty (na vrub dlužníka).

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 4201/2010)

Rozsudkem ze dne 26. 6. 2009 zamítl **O b v o d n í s o u d** pro Prahu 5 žalobu, kterou se žalobce V. P. domáhal vůči žalovanému BS, spol. s r. o., zaplacení částky 355 000 Kč s příslušenstvím tvořeným úrokem z prodlení ve výši 2,5 % za dobu ode dne 28. 7. 2004 do zaplacení (bod I. výroku), a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku). Šlo o v pořadí druhé rozhodnutí soudu prvního stupně o věci samé, když první rozsudek ze dne 12. 5. 2005, jímž Městský soud v Praze (jako soud prvního stupně) žalobě vyhověl, zrušil k odvolání žalovaného Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 30. 5. 2007 a věc postoupil Obvodnímu soudu pro Prahu 5 (jako soudu věcně a místně příslušnému).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1) Usnesením ze dne 26. 6. 2003 prohlásil Městský soud v Praze (dále též jen „konkursní soud“) konkurs na majetek žalovaného a správcem jeho konkursní podstaty ustavil žalobce.

2) Usnesením ze dne 17. 2. 2004 (ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 5. 2004) zrušil konkursní soud konkurs na majetek žalovaného, s tím, že tu nejsou předpoklady pro konkurs (bod I. výroku), určil, že zánik účinků prohlášení konkursu nastane vyvěšením usnesení na úřední desce soudu dne 17. 2. 2004 (bod II. výroku), schválil vyúčtování hotových výdajů zvláštního správce konkursní podstaty ve výši 23 341,50 Kč a stanovil odměnu správce konkursní podstaty ve výši 400 000 Kč a zvláštního správce konkursní podstaty ve výši 75 000 Kč (bod III. výroku) a uložil správci konkursní podstaty, aby do třiceti dnů od právní moci usnesení písemně oznámil soudu, zda uzavřel účetní knihy a sestavil účetní závěrku úpadce (bod IV. výroku).

3) Část odměny ve výši 45 000 Kč vyplatil žalobci konkursní soud za trvání konkursu ze zálohy na náklady konkursu.

Na tomto základě soud – vycházející z ustanovení § 8 odst. 3, § 29, § 31 odst. 1 a 2 a § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), v rozhodném znění – uzavřel, že:

1) Zrušení konkursu by zásadně mělo předcházet vyhotovení konečné zprávy spolu s vyúčtováním odměny a výdajů správce, stejně jako projednání a schválení konečné zprávy alespoň v míře přiměřené důvodům, které vedou ke zrušení konkursu.

2) Je-li třeba zrušit konkurs co nejdříve (typicky při zrušení dle § 44 odst. 1 písm. a/ ZKV), „není nezbytné striktně dodržovat postup podle ustanovení § 29 ZKV“, avšak i v těchto případech je potřeba, aby správce konkursní podstaty předložil „určité vyúčtování své odměny a hotových výdajů“, tak aby o nich mohl soud rozhodnout nejpozději při zrušení konkursu.

3) Vyúčtováním odměny a nákladů je třeba rozumět vyúčtování nároků správce konkursní podstaty tak, jak je správce konkursní podstaty předkládá spolu s konečnou zprávou (dle ustanovení § 29 odst. 1 ZKV). Soud zpravidla rozhodne o těchto nárocích správce konkursní podstaty rovnou v usnesení, kterým konkurs zrušuje, za použití analogie podle ustanovení § 29 odst. 3 ZKV (když výslovná úprava takového postupu v zákoně chybí). Proti rozhodnutí soudu o odměně a hotových výdajích správce konkursní podstaty pak je odvolání přípustné a toto právo má i správce konkursní podstaty (potud soud odkázal na dílo Zelenka, J., Maršíková, J.: Zákon o konkursu a vyrovnání a předpisy související – komentář, 2. vydání, Praha, Linde 2002).

4) V projednávaném případě konkursní soud rozhodl o odměně správce konkursní podstaty v usnesení, jímž konkurs zrušil, přičemž ve výroku usnesení se (konkursní) soud omezil pouze na stanovení výše odměny a v odůvodnění „pouze konstatoval“, že odměnu správce konkursní podstaty nebylo možné stanovit podle ustanovení § 7 a § 7a vyhlášky č. 476/1991 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání (dále jen „vyhláška“). Proto v souladu s ustanovením § 8a vyhlášky určil výši odměny s přihlédnutím k rozsahu činnosti správce konkursní podstaty (když přihlédl k tomu, že správce konkursní podstaty provozoval podnik po dobu téměř čtyř měsíců a dařilo se mu dosahovat uspokojivých hospodářských výsledků a při stanovení odměny vycházel z průměrné odměny stanovené manažerskou smlouvou pro řízení podniku obdobné velikosti). Náhradu hotových výdajů správci konkursní podstaty nepřiznal, s tím, že ji nepožadoval. Soud se již v rozhodnutí nezabýval tím, zda správce konkursní podstaty stanovenou odměnu v průběhu konkursního řízení inkasoval z konkursní podstaty nebo ze zálohy na náklady konkursu složené navrhovatelem, nebo tím, zda a v jakém rozsahu byly nároky správce konkursní podstaty uspokojeny. Z rozhodnutí též není patrné, z jakých prostředků má být uhrazena stanovená odměna správce konkursní podstaty, pro případ, že nebyla dosud vyplacena.

5) Zrušením konkursu zanikají účinky prohlášení konkursu, tedy i oprávnění správce konkursní podstaty nakládat s majetkem konkursní podstaty (§ 45 odst. 1 ZKV). Po dni, ke kterému byl konkurs zrušen, si správce konkursní podstaty již nemůže vyplatit odměnu, neboť dispozice s prostředky konkursní podstaty se vrací zpět úpadci (žalovanému). Jestliže nárok správce konkursní podstaty nebyl uspo-

jen ke dni, ke kterému byl konkurs zrušen, pak bylo na něm, aby se domáhal nápravy v konkursním řízení.

6) Soud v tomto řízení nemůže věcně přezkoumávat rozhodnutí konkursního soudu a zabývat se jeho případnými vadami. Rovněž není přípustné, aby soud dodatečně rozhodoval o odměně správce konkursní podstaty, byla-li již pravomocně určena v rozhodnutí o zrušení konkursu. Bylo na žalobci, aby se v konkursním řízení domáhal ochrany svého práva podáním návrhu na doplnění rozhodnutí podle ustanovení § 166 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, jež ovšem umožňuje soudu vydat doplňující rozhodnutí jen do doby, než rozhodnutí ve věci nabude právní moci.

7) Kdyby soud vyhověl žalobě, kterou se žalobce v tomto řízení domáhá po žalovaném zaplacení již присouzené odměny, šlo by – z důvodů uvedených výše – o obcházení zákona. Případné nedostatky již pravomocného rozhodnutí jiného soudu nelze odstraňovat v jiném nalézacím řízení.

8) Vzhledem k výše uvedenému se již soud nezabýval vznesenou námitkou započtení. K tvrzení žalovaného, že žalobce jako správce konkursní podstaty nepostupoval v souladu se zákonem a náklady konkursu uspokojoval z konkursní podstaty, aniž to schválil věřitelský výbor, soud uvedl, že tomu se měl žalovaný bránit v konkursním řízení. Stejně měl žalovaný postupovat, domníval-li se, že o odměně správce konkursní podstaty nebylo rozhodnuto v souladu s ustanoveními zákona o konkursu a vyrovnání.

M ě s t s k ý s o u d v Praze k odvolání žalobce rozsudkem ze dne 20. 1. 2010 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud uvedl, že skutková zjištění soudu prvního stupně byla spolehlivým podkladem pro posouzení problematiky, která byla předmětem řízení vzhledem k charakteru žalobcem uplatněného nároku. K tomu zdůraznil, že úkolem soudů bylo zhodnotit, zda žalovaný jako úpadce je povinen zaplatit žalobci (jako správci konkursní podstaty) odměnu, jestliže byl konkurs zrušen a výše odměny byla určena konkursním soudem.

Odvolací soud poukázal na to, že usnesení o zrušení konkursu, v němž soud určil výši odměny správce konkursní podstaty (která nebyla vyplacena z konkursní podstaty) a v němž chybí rozhodnutí, kdo a dokdy má žalobci odměnu zaplatit, nabylo právní moci 17. 3. 2004. Vzhledem k ukončení konkursu již neexistuje konkursní podstata ani úpadce.

Nebyla-li před zrušením konkursu z jakéhokoliv důvodu odměna (správce konkursní podstaty) zaplacena nebo zajištěna, pozbyla pohledávka zrušením konkursu povahy pohledávky za podstatou, jako takové se jí žalobce nemohl domáhat a jako taková mu tudíž nemohla být přiznána; potud odvolací soud odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. R II 315/37 (jde o rozhodnutí ze dne 2. 9. 1937, uveřejněné pod číslem 16274 ve Sbírce rozhodnutí nejvyšších stolic soudních Čs. republiky,

kteřou uspořádal Dr. F. Vážný), s tím, že v něm byla řešena problematika odměny správce konkursní podstaty sice v souvislosti s exekučním řízením, nicméně některé závěry zde uvedené se vztahují na tuto věc.

Odvolací soud se dále ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, přičemž s poukazem na ustanovení § 8 odst. 3 ZKV uzavřel, že soud prvního stupně správně dovedl, že nároky správce konkursní podstaty se uspokojují z konkursní podstaty a že povinností žalobce bylo vyúčtovat odměnu a náklady v konečné zprávě (což se zřejmě i stalo vzhledem k usnesení konkursního soudu ze 17. 2. 2004). Žalobcovy nároky tak mohly být uspokojeny jen z konkursní podstaty. Domáhá-li se žalobce vůči žalovanému plnění poté, co konkursní podstata již neexistuje a co žalovaný již není úpadcem, pak mu toto plnění nelze přiznat. Poukaz žalobce na rozhodnutí (jde o rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2003, sp. zn. 29 Odo 565/2001, uveřejněné pod číslem 27/2004 (dále jen „R 27/2004“) (rozhodnutí je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – veřejnosti dostupné i na webových stránkách Nejvyššího soudu), neměl odvolací soud za případný.

Proti rozsudku odvolacího soudu (a to výslovně proti oběma výrokům) podal žalobce dovolání, jež má za přípustné dle § 237 odst. 1 písm. b) nebo c) o. s. ř., namítaje, že jsou dány dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/), a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatel řešení otázky, zda pohledávka správce konkursní podstaty, pokud nebyla meritorně přiznána, či dokonce zaplacená nebo zajištěna, za trvání konkursu, pozbývá povahu pohledávky za podstatou a jako takové se jí správce konkursní podstaty nemůže domáhat a nemůže mu být přiznána?

V mezích dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dovolatel kritizuje názor odvolacího soudu, podle kterého, „nebyla-li před zrušením konkursu z jakéhokoliv důvodu odměna (správce konkursní podstaty) zaplacená nebo zajištěna, pozbyla jeho pohledávka zrušením konkursu povahu pohledávky za podstatou, a jako takové se jí nemohl žalobce domáhat a jako taková mu ani nemohla být přiznána“.

Dovolatel poukazuje na to, že pohledávka správce konkursní podstaty na zaplacení odměny patří mezi pohledávky za podstatou taxativně vyjmenované v § 31 odst. 2 ZKV a co do uplatnitelnosti a vymahatelnosti se řídí stejným režimem jako ostatní pohledávky za podstatou. Zákon nikde neukládá konkursnímu soudu (uvádí se v dovolání) rozhodovat o pohledávkách za podstatou v tom smyslu, že by měl určovat osobu povinnou k uhrazení pohledávek za podstatou a že by nebylo možné domáhat se uložení povinnosti zaplatit pohledávku za podstatou proti konkrétnímu dlužníku v nalézacím řízení před obecnými soudy. Zákon tak nestanoví ani ohledně

pohledávek za podstatou obecně, ani ohledně této pohledávky za podstatou (odměny správce konkursní podstaty).

Jestliže (tehdejší) soud prvního stupně ve svém prvním rozsudku tvrdí, že by šlo o obcházení zákona, kdyby rozhodl o dovolatelově nároku a nahrazoval tím rozhodování konkursního soudu, pak jde o názor zcela nesprávný (uvádí dovolatel). K tomu dovolatel podotýká, že oba soudy ostatně neoznačily žádné konkrétní ustanovení, které by mělo být obcházeno, dodává, že žádné takové neexistuje a onen názor nemá žádný zákonný podklad.

Dovolatel míní, že problematikou se podrobně zabývá např. R 27/2004, v němž se konstatuje, že spor o pohledávku za podstatou není sporem vyvolaným konkursem, takže pro něj platí obecná ustanovení o místní a věcné příslušnosti soudů. R 27/2004 podrobně popisuje situaci sporů kolem pohledávek za podstatou a konstatuje, že věřitel je již za trvání konkursu oprávněn domáhat se své pohledávky v nalézacím řízení proti správci konkursní podstaty u obecného soudu a že po zrušení konkursu přechází závazek uhradit pohledávky za podstatou ze správce konkursní podstaty na dlužníka.

V tomto konkrétním případě byl věřitelem pohledávky správce konkursní podstaty a neměl tedy důvod vést za trvání konkursního řízení spor sám se sebou. Situace se změnila po zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV, kdy se stal osobou povinnou plnit dlužník (bývalý úpadce), který tak odmítl učinit.

Analogie s náklady exekučního řízení, kterou použil odvolací soud, je podle dovolatele mylná, neboť odměna správce konkursní podstaty má zcela samostatnou a odlišnou právní úpravu (v zákonu o konkursu a vyrovnání a prováděcích předpisech).

Naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. spočívá podle dovolatele v tom, že tvrdí-li odvolací soud, že o odměně správce konkursní podstaty a o tom, kdo ji má uhradit, je povolán rozhodnout konkursní soud, je to v přímém rozporu se závazným právním názorem Vrchního soudu v Praze vyjádřeným v jeho usnesení ze dne 30. 5. 2007 (který konstatoval, že příslušným soudem je Obvodní soud pro Prahu 5). V důsledku výše uvedeného nesprávného právního posouzení věci (že o odměně správce konkursní podstaty je oprávněn rozhodovat pouze konkursní soud) soud meritorně vůbec nepřezkoumal nárok uplatněný dovolatelem, nepřihlédl k jím tvrzeným skutečnostem a neprovedl navrhované důkazy.

Dovolatel nadto míní, že na rozdíl od jiných pohledávek za podstatou je pohledávka správce konkursní podstaty natolik spjata s konkursním řízením, že řízení o ní mělo být v prvním stupni vedeno před krajským soudem, takže rozhodoval věcně nepřislusný soud.

Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout jako nepřípustné, popřípadě zamítnout. Dovojuje, že dovolání není přípustné dle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., jelikož Vrchní soud v Praze odklidil zrušujícím usnesením první (vyhovující) rozsudek vydaný Městským soudem v Praze jako soudem prvního stupně proto, že ve

věci rozhodoval věcně nepřislušný soud. Žalovaný nemá za splnění ani podmínky přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., k čemuž poukazuje na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2181/2009 (jde o usnesení ze dne 31. 8. 2010, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročníku 2011, pod číslem 42).

K argumentaci týkající se dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. pak žalovaný uvádí, že dovolatel pomíjí, že odmítnutí jeho nároku žalovaným vyšlo ze započtení dovolatelovy pohledávky proti výdajům, které jako správce konkursní podstaty žalované hradil v rozporu se zákonem z konkursní podstaty a nikoliv ze své konkursní odměny.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a řízení zastavil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání, přičemž uzavřel, že dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (jak usuzuje dovolatel). Zrušující usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 5. 2007 totiž neobsahuje závazný právní názor, jímž by se Obvodní soud pro Prahu 5 měl řídit při rozhodování o věci samé, nýbrž se vyslovuje (způsobem, jenž vedl ke zrušení rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2005) pouze k otázce, který soud je v prvním stupni věcně příslušný k projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud nicméně shledal dovolání přípustným podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když zásadní význam napadeného rozhodnutí ve věci samé přisuzuje řešení otázky (plynoucí z formulace otázky zásadního právního významu dovolatelem), zda a jakým způsobem se může správce konkursní podstaty úpadce domáhat po skončení konkursního řízení uspokojení odměny, kterou mu konkursní soud sice přiznal, která ale nebyla do skončení konkursního řízení uspokojena. Potud jde o otázku dovolacím soudem v jeho judikatuře beze zbytku nezodpovězenou.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 8 odst. 3 ZKV správce má nárok na odměnu a na náhradu hotových výdajů. Dohody správce uzavřené s účastníky řízení o jiné odměně nebo náhradě jsou neplatné. Vyúčtování odměny a nákladů provede správce v konečné zprávě, a není-li jí, při zrušení konkursu; předtím mu soud může povolit zálohy.

Soud může podle okolností případu konkursní odměnu stanovenou podle zvláštního předpisu přiměřeně zvýšit nebo snížit. Věřitelé jsou se souhlasem soudu oprávněni na základě rozhodnutí věřitelského výboru poskytnout správci zálohu k úhradě jeho výdajů, a to i opětovně; při poskytnutí zálohy může být určen účel, na nějž má být vynaložena, a podmínky jejího vyúčtování. Činnosti, k nimž je správce povinen, může správce zadat třetím osobám na účet podstaty jen se souhlasem věřitelského výboru.

Dle ustanovení § 29 ZKV správce podává soudu a věřitelskému výboru zprávy o zpeněžení majetku z podstaty. Konečnou zprávu spolu s vyúčtováním své odměny a výdajů předloží soudu po zpeněžení majetku z podstaty. Odměnu a výdaje vyúčtují i zvláštní správci a zástupce správce, jakož i ti, kdo byli soudem v průběhu řízení funkce správce zproštěni (odstavec 1). Soud přezkoumá konečnou zprávu o zpeněžení majetku z podstaty a o vyúčtování odměny a výdajů, odstraní po slyšení správce shledané chyby anebo nejasnosti a uvědomí o konečné zprávě a vyúčtování úpadce a konkursní věřitele. Upozorní přitom, že do patnácti dnů ode dne, kdy konečná zpráva a vyúčtování byly vyvěšeny na úřední desce soudu, mohou proti nim podat námitky (odstavec 2). Konečnou zprávu a vyúčtování projedná soud při jednání, ke kterému oboje správce, úpadce a konkursní věřitele, kteří podali námitky, a věřitelský výbor, a rozhodne o ní usnesením, které jim doručí a vyvěsí na úřední desce soudu (odstavec 3).

Z ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV se dále podává, že soud usnesením zruší konkurs, ve kterém nedošlo k potvrzení nuceného vyrovnání, i tehdy, zjistí-li, že tu nejsou předpoklady pro konkurs.

V této podobě (pro věc rozhodně) platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání v době, kdy konkursní soud zrušil konkurs na majetek žalovaného a stanovil odměnu správce konkursní podstaty a zvláštního správce konkursní podstaty (17. 2. 2004), i v době, kdy toto usnesení nabylo právní moci (17. 3. 2004); jde tedy o zákon o konkursu a vyrovnání ve znění účinném do 30. 4. 2004 (naposledy ve znění nálezu Ústavního soudu č. 210/2003 Sb.).

Nejvyšší soud úvodem podotýká, že při normálním průběhu konkursu (takovém, jenž vyústí ve zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení ve smyslu § 44 odst. 1 písm. b) ZKV) schvaluje konkursní soud odměnu správce konkursní podstaty v souladu s ustanovením § 8 odst. 3, věty třetí, ZKV v rámci usnesení o schválení konečné zprávy (srov. § 29 ZKV). V takovém rozhodnutí konkursní soud určí výši odměny správce konkursní podstaty, aniž by současně výslovně uváděl, kdo je k její úhradě povinen, neboť skutečnost, že jde o částku, která bude uspokojena na účet konkursní podstaty (jako pohledávka za podstatou), tedy z majetku úpadce, vyplývá přímo ze zákona (srov. § 31 odst. 1 a odst. 2 písm. a) ZKV). Závěry obsažené v R 27/2004 jsou i pro tuto věc využitelné potud, že právě proto, že pohledávky taxativně vypočtené v § 31 odst. 2 ZKV jsou pohledávkami za konkursní podstatou, kterou tvoří ve smyslu § 6 ZKV dlužníkův (úpadcův) majetek nebo majetek, na

který se za trvání konkursu pohlíží jako na dlužníkův (úpadcův), zde ani po zrušení konkursu logicky není (nemůže být) vznášen požadavek na uspokojení těchto pohledávek (nebyly-li plně uhrazeny za trvání konkursu) vůči jinému majetku než majetku dlužníkovu.

Vzhledem k povaze odměny správce konkursní podstaty (tedy k tomu, že jako pohledávku za podstatou ji lze uspokojit kdykoliv v průběhu konkursního řízení) se při pravidelném běhu věci rozvrhové usnesení (vydané podle rozvrhu připraveného správcem konkursní podstaty) o této pohledávce výslovně nezmiňuje právě proto, že si ji správce konkursní podstaty předtím zúčtoval (na základě pravomocného usnesení vydaného dle § 29 odst. 3 ZKV) na vrub konkursní podstaty (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2009, sp. zn. 29 Cdo 65/2007, uveřejněné pod číslem 78/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 78/2011“). V R 78/2011 dále Nejvyšší soud ozřejmil, že nebyla-li odměna a hotové výdaje správce konkursní podstaty ve výši určené pravomocným usnesením o schválení konečné zprávy a odměny a výdajů správce konkursní podstaty uspokojena jako pohledávka za podstatou před vydáním rozvrhového usnesení, rozhodne o způsobu jejího uhrazení konkursní soud v rozvrhovém usnesení. Není-li možné tuto pohledávku plně uspokojit z majetku konkursní podstaty ani ze zálohy na náklady konkursu, konkursní soud rozhodne, kdo je povinen zbývající (neuhrazenou) část takové pohledávky zaplatit.

V R 78/2011 (nebo též v usneseních Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3638/2008, a ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1348/2009) Nejvyšší soud též popsal, kdy přichází typově v úvahu zavázat k úhradě odměny správce konkursní podstaty jiný subjekt (kdy uspokojení pohledávky nejde na vrub konkursní podstaty a tedy na vrub dlužníka).

Jde-li o zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV, soudní praxe je již ustálena v závěru, podle kterého ratio legis této úpravy tkívá v tom, aby měl konkursní soud k dispozici nástroj, kterým v dalších fázích konkursního řízení, následujících po prohlášení konkursu, bude moci i bez návrhu (z úřední povinnosti) zohlednit zjištění, že tu nejsou předpoklady pro konkurs. Důvodem pro zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV není absence předpokladů pro prohlášení konkursu v době předcházející prohlášení konkursu, nýbrž pouze zjištění, že tyto předpoklady nejsou dány ke dni, kdy soud o zrušení konkursu rozhoduje. Jinak řečeno, při zkoumání důvodů pro zrušení konkursu podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV se konkursní soud nezabývá správností procesního postupu soudu předcházejícího vydání usnesení o prohlášení konkursu, ani správností rozhodnutí o prohlášení konkursu, případně rozhodnutí je potvrzujícího (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. 29 Odo 963/2003, uveřejněné pod číslem 29/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 29 Odo 208/2003, uveřejněné pod číslem 95/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). V takových případech typově není důvod přiznávat odměnu správce

konkursní podstaty jinak, než na vrub konkursní podstaty (ukládat její zaplacení jinému subjektu), a z usnesení konkursního soudu ze 17. 2. 2004 je zřejmé, že ten jiné rozhodnutí nepřijal (určil odměnu způsobem obvyklým tam, kde jde na vrub konkursní podstaty).

Pro výsledek dovolacího řízení je ovšem určující, že (jak Nejvyšší soud ve vazbě na R 78/2011, z něž plyne totéž, dovysvětlil v rozsudku ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. 29 Cdo 432/2011, který byl na jednání občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2012 schválen k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek) pohledávka správce konkursní podstaty z titulu konkursní odměny podle ustanovení § 8 odst. 3 ZKV vzniká rozhodnutím konkursního soudu (vydáváním typově právě v rámci rozhodnutí, jímž konkursní soud schvaluje konečnou zprávu) (srov. např. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 29 Cdo 4838/2008).

Výrok pravomocného rozhodnutí, jímž konkursní soud určí odměnu správce konkursní podstaty, je pro účastníky konkursního řízení (jímž proti němu náleželo právo odvolání) závazný, což ve stejném rozsahu platí též pro všechny orgány (srov. § 159a odst. 1 a 4 o. s. ř., ve spojení s § 167 odst. 2 o. s. ř.).

Jinak řečeno, pravomocné rozhodnutí, jímž konkursní soud určí v rámci usnesení o zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV odměnu správce konkursní podstaty, je pro účastníky konkursního řízení (a ve stejném rozsahu pro všechny orgány) závazné. Takové rozhodnutí vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté ve sporu, jímž se správce konkursní podstaty domáhá po zrušení konkursu zaplacení této odměny vůči dřívějšímu úpadci.

Pravomocné usnesení ze dne 17. 2. 2004, jímž konkursní soud určil (přiznal) správci konkursní podstaty (žalobci) na vrub konkursní podstaty dlužníka (žalovaného) odměnu ve výši 400 000 Kč, tedy vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté, což v této věci nerespektoval ani žalobce (podáním žaloby) ani odvolací soud (oba soudy nižších stupňů o věci nesprávně rozhodly meritorně tím, že žalobu zamítly, místo toho, aby řízení o ní zastavily podle § 104 odst. 1 o. s. ř. pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení).

Jelikož Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti i ke zmatečností vadě řízení ve smyslu § 229 odst. 2 písm. b) o. s. ř. (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.), a řízení v této věci – jak rozebráno výše – je takovou zmatečností postiženo, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil, včetně závislého výroku o nákladech odvolacího řízení (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí (včetně závislého výroku o nákladech řízení) a řízení zastavil (§ 243b odst. 2 až 4 o. s. ř.).

Tím Nejvyšší soud současně odpovídá i na ty výhrady, v nichž dovolatel spatřoval naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. (jakkoliv dovo-

telova představa, že právní názor vyjádřený v usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 5. 2007 předurčuje způsob vyřízení věci /že by z rozhodnutí o věcné příslušnosti plynulo, že o odměně správce konkursní podstaty je oprávněn rozhodovat jiný než konkursní soud/, je i tak nesprávná).

Je (bylo) věci dovolatele požadovat splnění povinnosti podávající se z usnesení konkursního soudu po dlužníku cestou exekuce. K možné námitce, že uvedené usnesení nepojmenovává jednoznačně povinnou osobu, Nejvyšší soud jednak odkazuje na závěry, jež o povaze rozhodnutí činěných na vrub konkursní podstaty přičinil výše, jednak podotýká, že řešení potíží s exekucí titulem poskytuje i úprava obsažená v § 229 odst. 2 písm. c) o. s. ř. Pochybnosti o tom, že usnesení konkursního soudu ze 17. 2. 2004 vytváří ve vztahu k jím přiznané odměně překážku věci pravomocně rozhodnuté pro další rozhodování o tomtéž nároku, však Nejvyšší soud nemá.

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 11 Zur Erfüllung des Tatbestands der Straftat der Legalisierung der Erlöse aus strafbaren Tätigkeiten gemäß § 216 Abs. 1, Abs. 4 Buchst. b) StGB ist erforderlich, dass die einzelnen Sachen oder einzelnen Vermögenswerte einen ‚Wert großen Ausmaßes‘ (d.h. einen Betrag von mindestens 5 000 000 CZK) erreichen.
Wenn sich diese Tat auf mehrere Sachen oder mehrere Vermögenswerte bezieht, dann dürfen ihre Werte nicht summiert werden. Dies gilt nicht, wenn es um eine Gesamtsache (universitas rerum) geht, die als eine einzige Sache angesehen werden kann (z.B. eine Briefmarken- oder Gemäldesammlung).
- Nr. 12 Wenn der Staatsanwalt die Entscheidung einer Polizeibehörde über die Aufnahme der Strafverfolgung aufhebt, in welcher aufgrund der nötigen Pflichtverteidigung ein Verteidiger zu Gunsten des Beschuldigte bestellt wird, dann erlischt durch solche eine Beendigung der Strafverfolgung auch die Bevollmächtigung des Verteidigers zur Verteidigung des Beschuldigten (§ 41 Abs. 5 StPO).
Wenn es zu einer Wiederaufnahme der Strafverfolgung in dieser Sache kommt und wenn gleichzeitig Gründe für eine Pflichtverteidigung vorhanden sind, dann müssen die nötigen Handlungen unternommen werden, damit der Beschuldigte einen Verteidiger erhält, d.h. dass er sich diesen binnen der bestimmten Frist selbst auswählt und wenn er dies unterlässt, dass dieser bestellt wird.
- Nr. 13 Wenn das Gericht außerhalb der Hauptverhandlung oder öffentlichen Gerichtssitzung über die Fortdauer der Haft entscheidet (§ 72 Abs. 1, 3, 4 StPO), dann ist es in Einklang mit § 73d, Abs. 3, Satz eins der StPO verpflichtet, den Beklagten darüber in Kenntnis zu setzen, dass über seine Haft entschieden wird, um ihm die Wahrnehmung seiner Rechte zu ermöglichen. Dies gilt nicht Fällen, in denen im Hinblick auf die Existenz gewisser, in der Bestimmung des § 73d Abs. 3, Satz zwei der StPO angeführten Umstände keine Haftszung stattfinden muss.
- Nr. 14 Die Auferlegung der Pflicht, dem Staat die mit dem Haftvollzug verbundenen Kosten und den Pauschalbetrag für die sonstigen Kosten des Strafverfahrens zu ersetzen (§ 152 Abs. 1 Buchst. a/, d/ StPO), ist davon bedingt, dass der Beschuldigte auf Entscheidung eines Gerichts der Tschechischen Republik rechtskräftig schuldig gesprochen wurde.
Wenn der Beschuldigte aufgrund eines ausländischen Gerichts verurteilt und aufgrund der Anerkennung dieses Urteils dem Strafvollzug auf dem Gebiet der Tschechischen Republik übergeben wurde, ist er verpflichtet, dem Staat die als Pauschalbetrag bestimmten Verfahrenskosten zu ersetzen, die dieser in Verbindung mit seiner Übergabe aufgebracht hat und dies unter der Voraussetzung, dass er seiner Auslieferung in die Tschechische Republik zugestimmt hat (§ 456 Abs.1 StPO).
- Nr. 15 Wenn das Gericht einem Straftäter neben einer unbedingten Freiheitsstrafe auch die Zwangsbehandlung in einer geschlossenen Anstalt auferlegt hat, dann hat dieser Umstand keinen Einfluss auf die Vorgehensweise gemäß § 56 Abs. 2 StGB über die Zuweisung von Straftätern zur Vollstreckung des Freiheitsentzug in einzelne Typen von Haftanstalten. Der angeführte Umstand ist an sich auch nicht einmal im Hinblick auf eine eventuelle Anwendung der Bestimmung des § 56 Abs. 3 StGB von Bedeutung, die zulässt, dass ein Straftäter einem anderen Gefängnistyp zugeordnet wird, als in § 56 Abs. 2 StGB vorgesehen ist.
Aus der Sicht des Strafgesetzbuches besteht also zwischen dem Ausspruch über die Zuordnung des Straftäters zur Vollstreckung des Freiheitsentzugs und dem Ausspruch über die Auferlegung der Zwangsbehandlung in einer geschlossenen Anstalt keinerlei Beziehung, aus der hervorgehen würde, dass bei Auferlegung der Zwangsbehandlung in einer geschlossenen Anstalt die Entscheidung über die Art und Weise des Vollzugs des Freiheitsentzugs auf irgendeine Weise vorherbestimmt wäre, namentlich nicht in dem Sinne, dass der Straftäter einer Haftanstalt mit gemäßigten Regime zugeordnet werden müsse. Auch Gesetz Nr. 169/1999 Slg., über die Vollstreckung des Frei-

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zur Information der Leser des Novatrix Verlags vorbereitet.

heitsentzugs, im Wortlaut späterer Vorschriften, lässt keine andere Schlussfolgerung zu und zwar nicht einmal die Bestimmung § 57 dieses Gesetzes, die es ermöglicht, eine auferlegte Zwangsbehandlung in einer geschlossenen Anstalt im Laufe des Vollzugs des Freiheitsentzugs auszuüben.

- Nr. 16 Eine Straftat, die darin besteht, dass Beschuldigte als Polizisten ohne gesetzlichen Grund und ohne Hausdurchsuchungsbefehl die Wohnung des Beschuldigten betreten haben und zwar unter dem Vorwand, es handle sich um eine Diensthandlung der Polizei, obwohl sie in der Absicht getätigt wurde, sich zu bereichern, wobei durch sie durch die Bemächtigung von Sachen kein geringer Schaden an fremdem Eigentum verursacht wurde, ist dies rechtlich nicht nur als Diebstahlsdelikt gemäß § 205 Abs. 1 Buchst. a), b) StGB und als Delikt des Missbrauchs der Amtsgewalt gemäß § 329 Abs. 1 Buchst. a) StGB, sondern ebenfalls als Hausfriedensbruch im Sinne des § 178 StGB zu qualifizieren. Aufgrund der faktischen Konsumtion ist in diesem Fall die einfachwirkende Konkurrenz der angeführten Delikte nicht ausgeschlossen, denn der Hausfriedensbruch kann weder als unerhebliches Mittel zum Diebstahl oder des Missbrauchs der Amtsgewalt, noch als Nebenprodukt des Diebstahls oder solch eines Missbrauchs der Amtsgewalt angesehen werden. Vielmehr geht es um eine schwerwiegende Handlung, mit der die Beschuldigten ihre Befugnisse auf eine Weise ausgeübt haben, die im Sinne des § 329 Abs. 1 Buchst. a) StGB einer anderen Rechtsvorschrift widerspricht.
- Nr. 17 Das Delikt der Gefährdung der Ansteckung mit einer Geschlechtskrankheit gemäß § 155 StGB ist keine dauernde Straftat, da ihr gesetzliches Merkmal nicht auf den Erhalt eines rechtswidrigen Zustands hinausläuft. Dieses Delikt wird schon dadurch verübt, dass einer anderen Person durch die Handlung des Täters die Gefahr entsteht, an einer Geschlechtskrankheit zu erkranken. Die Mehrzahl vorsätzlicher Angriffe kann bei Erfüllung weiterer Bedingungen die Schlussfolgerung einer fortschreitenden Straftat zulassen (§ 116 StGB).
- Nr. 18 Bei einer fortschreitenden Straftat gemäß § 116 StGB muss die Erfüllung der gesetzlichen Voraussetzungen für ein freiwilliges Absehen von der Vorbereitung gemäß § 20 Abs. 3 StGB in Beziehung auf jeden Teilangriff einzeln beurteilt werden. Deshalb ist es nur bei manchen der Teilangriffe möglich, von der Vorbereitung zur Straftat abzusehen, wohingegen es bei anderen nicht der Fall sein muss.
- Unter der ‚Beseitigung der Gefahr‘, die einem vom Strafgesetzbuch geschützten Interesse durch eine zu einem besonders schwerwiegenden Verbrechen unternommene Vorbereitung im Sinne des § 20 Abs. 3 Buchst. a) StGB entstanden ist, ist im Falle einer fortschreitenden Straftat die freiwillige Beseitigung einer konkreten Gefahr zu verstehen, die aus dem einzelnen Teilangriff droht, bei dem die strafrechtliche Verantwortlichkeit erlischt. Es ist jedoch nicht mehr notwendig, dass der Straftäter alles aus seiner Reichweite entfernt, das ihm die Möglichkeit zu einer anderen Straftat bieten würde, z.B. sich aller Mittel und Instrumente zu entledigen, die zur Verübung einer besonders schwerwiegenden Straftat bestimmt waren, von der er unter den in § 20 Abs. 3 Buchst. a) StGB beschriebenen Bedingungen freiwillig abgelassen hat und die zur Verübung einer anderen Straftat unter anderen zeitlichen und weiteren Umständen hätten dienen können (dienen könnten).
- Nr. 19 I. Wenn eine Tat, die eine eingereichte Berufung betrifft, als einfachwirkende Konkurrenz mehrerer Straftaten angesehen wird, muss das Appellationsgericht im Hinblick auf die in § 254 Abs. 1 StPO angeführten Bedingungen die Richtigkeit aller rechtlicher Qualifikationen und auch die sie begründenden Tatfeststellungen überprüfen und dies auch, obwohl der Berufungskläger in seiner Berufung keinen Mangel in Bezug auf irgend eine der zusammenlaufenden Straftaten beanstandet hat.
- II. Entscheidungen des zweitinstanzlichen Gerichts können auch dann wegen Unrichtigkeit der rechtlichen Bewertung der Tat im Sinne eines Berufungsgrundes gemäß § 265b Abs. 1 Buchst. g) StPO angefochten werden, wenn der Berufungskläger einen Mangel beanstandet, der in einer unrichtigen parallelen (konkurrierenden) rechtlichen Qualifikation der Straftat besteht, die als einfachwirkende Konkurrenz mehrerer Straftaten angesehen wird, obwohl es hierbei um eine rechtliche Qualifikation geht, deren Unrichtigkeit in der gegen das Urteil des erstinstanzlichen Gerichts eingereichten Berufung beanstandet wurde. Das Appellationsgericht war gemäß § 254, Abs. 1 der StPO verpflichtet, auch diese rechtlichen Qualifikationen und die sie begründenden Tatfeststellungen zu überprüfen.

Entscheidungen nach dem Sachen Bürgerlichen, Handels- und Verwaltungsrecht

- Nr. 11 Die Gerichtsgebühren bei einer Wohnungsräumungsklage werden entsprechend der seit dem 1. 9. 2011 gültigen Rechtsregelung gemäß Position 4 von Punkt 1 Buchst. a) des Gebührentarifs bestimmt und betragen daher 5000 CZK.
- Nr. 12 Bei der Auslegung des Begriffs „Zivil- und Handelssache“ gemäß Art. 1 Abs. 1 Verordnung (EG) Nr. 44/2001 des Rates vom 22. Dezember 2000 über die gerichtliche Zuständigkeit und die Anerkennung und Vollstreckung von Entscheidungen in Zivil- und Handelssachen dürfen die in den Verordnungen verwendeten Begriffe nicht im Licht des nationalen Rechts ausgelegt werden, sondern müssen autonom und unter Berücksichtigung der Ziele und der systematischen Disposition der Verordnung sowie unter Berücksichtigung der allgemeinen Prinzipien ausgelegt werden, wie sie aus allen nationalen Rechtsordnungen hervorgehen.
Die jährliche Erhaltungspauschale (Zahlung) für die Durchführung von Sachleistungen, die mit der Registrierungsdauer von Heilmitteln zusammen hängen, deren Höhe, Berechnungs- und Auswahlmethoden in der Beziehung zu den Verbrauchern einseitig bestimmt wird, ist die pflichtige Zahlung einer Privatperson zu Gunsten eines öffentlichen Subjekts für Leistungen, zu deren Ausführung allein dieses öffentliche Subjekt im Rahmen der Ausübung der öffentlichen Gewalt berechtigt ist. Da die Pflicht der beklagten Partei zur Zahlung einer jährlichen Erhaltungspauschale (-zahlung) auf öffentlichem Recht basiert und als Verfahrenskläger eine Person des öffentlichen Rechts im Rahmen ihrer öffentlich-rechtlichen Befugnisse auftritt, liegt hier nicht der sachliche Geltungsbereich der Verordnung Brüssel I. vor.
- Nr. 13 Wenn ein Kläger gegen mehrere Beklagte klagt, ohne dabei allen gegenüber den Schutz seines verletzten oder gefährdeten Rechts zu verfolgen und dies nur, um die örtliche Zuständigkeit eines Gerichts (Gerichtsstand) zu begründen, bei dem die Sache ansonsten nicht erörtert und entschieden werden könnte, geht das Gericht bei der Prüfung der örtlichen Zuständigkeit des Gerichts auf gleiche Weise vor, als wäre die Klage allein gegen denjenigen der Beklagten eingereicht worden, der durch solch eine Prozessobstruktion seitens des Klägers geschädigt werden sollte; es geht hierbei also um keinen Umstand, der zu einer Überweisung der Sache an ein anderes Gericht der gleichen Instanz laut § 12 Abs. 2 der ZPO berechtigen würde.
- Nr. 14 Wenn es zu Zwecken der Beweisdurchführung notwendig ist, eine Verhandlung zur Bestellung eines ständigen Vormunds für eine Person anzuordnen, deren Geschäftsfähigkeit eingeschränkt oder gar entzogen wurde, dürfen die Handlungen des erstinstanzlichen Gerichts nicht von einem höheren Gerichtsbeamten oder Gerichtsssekretär durchgeführt werden, sondern allein vom Senatsvorsitzenden (Einzelrichter).
- Nr. 15 Eine gemäß § 58 Abs. 3 von Gesetz Nr. 111/1998 Slg., im Wortlaut späterer Vorschriften erlassene Entscheidung von Hochschulen über die Bemessung einer mit dem Studium verbundenen Gebühr, bzw. für eine länger Studiendauer, unterliegt einer Überprüfung durch die Verwaltungsgerichtsbarkeit und ist ein Vollstreckungstitel im Sinne des § 40 Abs. 1 Buchst. e) Vollstreckungsordnung und des § 274 Abs. 1 Buchst. f) der ZPO.
- Nr. 16 Im Streit über die Herausgabe der Sachfrüchte aus einem unberechtigten Anteilsbesitz, die dem Kläger obliegen, ist nicht von Belang, ob der Beklagte zum entscheidenden Zeitpunkt des behaupteten unberechtigten Besizes Miteigentümer einer Liegenschaft war, sondern ob er den Miteigentumsanteil des Klägers gehalten hat.
- Nr. 17 Wenn ein Miteigentümer ohne rechtlichen Grund (namentlich ohne Beschluss der Mehrheit der Miteigentümer, ohne Miteigentümergebarung oder Gerichtsbeschluss) eine gemeinsame Sache über den Rahmen seines Miteigentümeranteils hinaus verwendet, ist er entsprechend den Regeln über die Herausgabe bei ungerechtfertigter Bereicherung (§ 451 ff. des BGB) verpflichtet, alles, woraus er sich durch solch eine Verwendung bereichert hat, den sonstigen Miteigentümern herauszugeben.
- Nr. 18 Der Rückvergütungsanspruch wegen Einschränkung des Eigentumsrechts, das einem Wohnungsvermieter dem Staat gegenüber infolge einer verfassungswidrigen Mietpreisregulierung entstanden ist, verjährt sich binnen einer allgemeinen dreijährigen Frist gemäß § 101 des BGB, die zum

- Datum der Einschränkung des Eigentumsrechts zu laufen beginnt; eine eventuelle Anwendung der Bestimmung von § 3, Abs. 1 des BGB ist hierdurch jedoch nicht ausgeschlossen.
- Nr. 19 Bei der Bestimmung des Erbteils eines pflichtteilsberechtigten Erben gemäß der Bestimmung des § 479 des BGB wird von der Anzahl der Erben ausgegangen, die zum Todeszeitpunkt des Erblassers die erste Erbengruppe bildeten (§ 473 des BGB) und denen die Erbschaft zugefallen wäre, wenn der Erblasser kein Testament verfasst hätte; dies gilt auch dann, wenn sie das Erbe ablehnen, wenn sie angesichts ihres unbekanntes Wohnortes unberücksichtigt bleiben, wenn sie erbschaftsunfähig sind, wenn sie (rechtskräftig) enterbt worden sind oder wenn das Gericht im Nachlassverfahren ohne Rücksicht auf diese Erben vorgeht.
- Bei einer kraft der Bestimmung des § 484, Satz zwei und drei des BGB bei gesetzlicher oder testamentarischer Erbfolge auf den Erbteil eines der Erben durchgeführten Kollation kommt es zu keiner Erhöhung des Erbteils des pflichtteilsberechtigten Erben laut der Bestimmung des § 479 des BGB (der sog. Pflichtteil).
- Nr. 20 Der Frachtführer haftet gemäß Artikel 3 des Übereinkommens über Beförderungsverträge im internationalen Straßengüterverkehr (CMR) (veröffentlicht per Verordnung Nr. 11/1975 Slg.), der in Verbindung mit Artikel 29 dieses Abkommens ausgelegt werden muss, für Handlungen und Unterlassungen seiner Vertreter, Bediensteten sowie aller anderen Personen, deren er sich bei Ausführung der Beförderung bedient, als auch für Handlungen und Unterlassungen der Vertreter, Bediensteten oder aller sonstigen Personen, die sein Subfrachtführer oder ggf. auch der Subfrachtführer des Subfrachtführers verwendet. Voraussetzung ist, dass solch eine Person im Rahmen ihrer Arbeitsaufgaben handelt, wobei als solch eine Handlung auch deren absichtliche Handlung anzusehen ist, wenn sie im Rahmen auferlegter Arbeitsaufgaben, wenn auch nicht im Interesse des Frachtführers gehandelt hat, sondern durch ihre als absichtliche Straftat qualifizierte Handlung ausschließlich eigene Interessen oder die Interessen von Drittpersonen verfolgt hat.
- Die Angaben im Frachtbrief begründen die widerlegbare Rechtsvermutung von der Existenz eines Frachtvertrags, ggf. über dessen Inhalt; dieser Umstand bedeutet jedoch nicht, dass hierdurch eine Anwendung des Bestimmung des § 610 des HGB ausgeschlossen ist.
- Nr. 21 Die Eingabe, die die Anfechtungshandlung eines angemeldeten Gläubigers beinhaltet, (gilt) dann als dem Insolvenzgericht spätestens binnen 3 Werktagen vor dem Veranstaltungstag der Prüfungsverhandlung über eine angefochtene Forderung zugestellt (§ 200 Abs. 2 des Insolvenzgesetzes), wenn es um eine Eingabe geht, die dem Insolvenzgericht spätestens im Laufe des dritten Werktags ab dem Tag zugestellt wird, der im Nachhinein ab dem Veranstaltungsdatum der Prüfungsverhandlung über die angefochtene Forderung errechnet wird.
- Der Umstand, dass man begonnen hat, eine Anfechtungshandlung als Inzidenzklage im Sinne des § 200, Abs. 5 des Insolvenzgesetzes anzusehen, schließt die Möglichkeit des Insolvenzgerichts nicht aus, solch eine Klage gemäß § 160 Abs. 4 des Insolvenzgesetzes wegen Verspätung der Anfechtung, aus welcher die Klage hervorgegangen ist, zurückzuweisen (solch einer Vorgehensweise stände allein die verbindliche Rechtsanschauung über die Rechtzeitigkeit der Anfechtung im Wege, die im Rechtsmittelverfahren gegen die Entscheidung des Insolvenzgerichts über die Verweigerung der Anfechtung formuliert wurde /§ 200 Abs. 3 des Insolvenzgesetzes/).
- Nr. 22 Die rechtskräftige Entscheidung, in der das Konkursgericht im Rahmen des Beschlusses über die Konkursaufhebung gemäß § 44, Abs. 1, Buchst. a) von Gesetz Nr. 328/1991 Slg. (in der zum 31. 12. 2007 wirksamen Fassung) die Vergütung des Masseverwalters bestimmt, ist für die Teilnehmer des Konkursverfahrens verbindlich. Solch eine Entscheidung stellt ein Hindernis für rechtskräftig entschiedene Sachen in einem Streit dar, in dem der Masseverwalter nach Aufhebung des Konkurses die Bezahlung dieser Vergütung gegenüber dem früheren Gemeinschuldner betreibt.
- Sofern das Konkursgericht in seinem Urteil, in dem es die Vergütung für den Masseverwalter bestimmt, nicht anderslautend entscheidet, geht diese Vergütung zu Kosten der Konkursmasse (zu Kosten des Schuldners).

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases

No. 11 The fulfilment of the qualified body of the crime of legalization of proceeds from criminal activity pursuant to Section 216(1), (4)(b) of the Penal Code requires that the value of individual things or the individual property value amount to a value of considerable size (i.e. a minimum amount of CZK 5,000,000).

Where the act involves multiple things or multiple property values, their values cannot be added up. This shall not apply to an aggregate thing which is considered to be a single item (e.g. a collection of stamps, a set of paintings).

No. 12 If the public prosecutor revokes a resolution of a police body on the commencement of criminal prosecution in a case, in which a defence counsel had been appointed to the accused based on necessary defence, the empowerment of such defence counsel to defend the accused shall cease with the termination of the criminal prosecution (Section 41(5) of the Code of Criminal Procedure).

In the event the criminal prosecution in the relevant case is re-initiated and provided that grounds for necessary defence exist, actions shall be taken to ensure that the accused has a defence counsel, i.e. that the accused appoints a defence counsel within a set deadline or that a defence counsel is appointed should the accused fail to do so himself or herself.

No. 13 When a court decides on the extension of detention (Section 72(1), (3), (4) of the Code of Criminal Procedure) outside the main hearing or a public session, the court shall inform the accused of its intent to decide on the detention in accordance with the provisions of the first clause of Section 73d(3) of the Code of Criminal Procedure to allow the accused to exercise his or her rights. This shall not apply in cases when, with a view to the existence of any of the circumstances laid down by the provisions of the second clause of Section 73d(3) of the Code of Criminal Procedure, a detention hearing is not required.

No. 14 The imposition of the obligation to reimburse to the state the costs associated with the execution of detention and to reimburse by means of a flat amount other costs of criminal proceedings borne by the state (Section 152(1)(a), (d) of the Code of Criminal Procedure) is subject to the condition that the accused was found guilty by a final decision of a court of the Czech Republic.

If the accused was convicted through a decision of a foreign court and based on the recognition of the decision, the accused was handed over for the execution of the punishment on the territory of the Czech Republic, the accused shall reimburse to the state the costs of criminal proceedings determined as a flat amount and expended by the state in association with the handover, provided that the accused agreed with his or her handover to the Czech Republic (Section 456(1) of the Code of Criminal Procedure).

No. 15 Where the court imposed institutional protective treatment upon the offender in addition to a non-suspended sentence of imprisonment, this circumstance shall have no effect on the procedure pursuant to Section 56(2) of the Penal Code involving the assignment of the offender to individual types of penitentiaries for the purpose of execution of the sentence of imprisonment. Likewise, the above indicated circumstance is irrelevant also with the regard to the conceivable application of the provision of Section 56(3) of the Penal Code allowing the assignment of the offender to a penitentiary other than the type to which the offender should be assigned under Section 56(2) of the Penal Code.

Thus, from the point of view of the Penal Code, no relationship exists between the verdict on assigning the offender for the execution of the sentence of imprisonment and the verdict on the imposition of institutional protective treatment, which would imply that the decision on the method of execution of the sentence of imprisonment is in any way predetermined upon the imposition of the institutional protective treatment, namely in the sense that the offender should be assigned to a more moderate regime penitentiary. No other conclusion may also be deduced from Act No. 169/1999 Coll., on the Execution of the Sentence of Imprisonment, as amended, or from the provisions indicated in Section 57 thereof, which permits the completion of protective treatment during the execution of the sentence of imprisonment.

*) This text in the English Language has been prepared for reader's information by Novatrix publishers.

- No. 16 An act whereby the accused as police officers, without any legal grounds and without a search warrant, entered the flat of the aggrieved party under the assumed pretence of conducting a police service action, despite doing so with the intent of acquiring a property-linked benefit, whereas by getting possession of the things they have caused more than negligible damage to another person's property, should be legally qualified not only as the misdemeanour of theft pursuant to Section 205(1)(a), (b) of the Penal Code and the misdemeanour of abuse of official authority under Section 329(1)(a) of the Penal Code, but also as the misdemeanour of violation of domestic freedom under Section 178 of the Penal Code. In such a case, single-action concurrence of the above specified misdemeanours is not excluded due to factual consumption since the violation of domestic freedom can be neither viewed as an insignificant means for theft and abuse of official authority, nor as a by-product of theft or abuse of official authority. On the contrary, it constitutes a serious act whereby the accused have executed their authority in a manner in conflict with another legal regulation within the meaning of Section 329(1)(a) of the Penal Code.
- No. 17 The misdemeanour of threatening others by a sexually transmitted disease pursuant to Section 155 of the Penal Code is not a continuing criminal offence because its legal characteristic is not the preservation of an unlawful state. Such misdemeanour is committed when actions of the offender put another person at risk for contracting a sexually transmitted diseases. The multiplicity of intentional attacks may, subject to the fulfilment of other conditions, lead to the conclusion on a continuing criminal offence (Section 116 of the Penal Code).
- No. 18 As regards a continuing criminal offence as defined by Section 116 of the Penal Code, the court shall consider the fulfilment of the legal preconditions for the voluntary refrainment from the preparation of a crime in accordance with Section 20(3) of the Penal Code in relation to each partial attack separately. Therefore, it is possible to refrain from the preparation of a crime only with respect to some of the partial attacks and not with respect to others.
- In case of a continuing criminal offence, the voluntary elimination of a concrete threat arising from an individual partial attack within the meaning of Section 20(3)(a) of the Penal Code shall be considered an elimination of a threat to which an interest protected by the penal law is exposed as a result of the effected preparation of an especially grave crime, whereas criminal liability shall cease in relation to such individual partial attack. The offender, however, is not required to remove from his or her reach everything that created the opportunity to commit another criminal offence, e.g. to dispose of all means or tools designated for the commission of an especially grave crime, from which the offender voluntarily refrained under the conditions laid down in Section 20(3)(a) of the Penal Code and which could serve for the commission of another criminal offence under different time-related and other circumstances.
- No. 19 I. Where an act, in relation to which an appeal has been lodged, is adjudged to constitute single-action concurrence of multiple criminal offences, the appellate court shall, in accordance with the requirements defined by the provisions of Section 254(1) of the Penal Code, review the correctness of all legal qualifications and of the factual findings justifying the same even if the appellant does not claim any defect in relation to any of the concurrent criminal offence in the appeal.
- II. A decision of a second-level court may be contested by an extraordinary appeal claiming the incorrectness of the legal assessment of the act within the sense of the appellate grounds stipulated in Section 265b (1)(g) of the Penal Code also in the event when the appellant claims a defect consisting in the incorrect concurrent legal qualification of the act, which is considered to be single-action concurrence of multiple criminal offences, although the same legal qualification was not claimed incorrect in an appeal lodged against a decision of a first-level court. The appellate court was obligated to review the legal qualification and the factual findings justifying the same in accordance with Section 254(1) of the Penal Code.

Resolutions in Civil Law, Business Law and Administration Law Cases

- No. 11 According to valid legal regulation effective from September 1, 2011, court fee for an action demanding the vacation of a flat is determined according to Item 4(1)(a) of the Tariff of Fees and thus amounts to CZK 5,000.

- No. 12 When interpreting the term “civil and commercial matter” pursuant to Article 1(1) of Council Regulation (EC) No. 44/2001 of December 22, 2000 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgements in civil and commercial matters, the terms used therein shall not be construed in the light of national law, instead they shall be construed autonomously with regard to the objectives and the systematic arrangement thereof and with a view to the general principles derived from all national legal orders.
- The annual maintenance payment for the execution of professional actions associated with the continued registration of a medicinal preparation, the amount of which, methods of determination and collection are defined in relation to the users unilaterally, shall be a mandatory payment effected by a private person in favour of a public entity for actions, which only the public entity is authorised to perform within the execution of its public authority. Since the obligation of the defendant to pay annual maintenance fees is grounded on public law and the claimant acts within the proceedings as a public law entity within the execution of its public authority, the subject matter jurisdiction per Brussels I Regulation is not given.
- No. 13 When a plaintiff, without pursuing the protection of his or her infringed or threatened right with respect to all defendants, filed an action against multiple defendants with the sole aim of establishing the venue jurisdiction of a court, which otherwise would not be competent to hear or decide the matter, the court, when adjudging the venue jurisdiction, shall proceed in the same manner as though the action was filed only against the defendant who should have been damaged by such procedural obstruction on the part of the plaintiff. It is not a circumstance that would justify the assignment of the matter to another court of the same level as laid down by the provisions of Section 12(2) of the Civil Procedure Code.
- No. 14 When, for the purpose of introduction of evidence, it is necessary to order a hearing concerning the appointment of a permanent guardian to a person fully or partially incapable of performing legal acts, the actions of the first-level court cannot be performed by a senior court official or a court secretary but only by the chairman of the senate (single judge).
- No. 15 A decision of a university on the assessment of a fee associated with studies, respectively a fee for prolonged studies, issued in accordance with Section 58(3) of Act No. 111/1998 Coll., as amended, shall be subject to a review within administrative justice and shall constitute a enforceable title within the meaning of Section 40(1)(e) of the Code of Dstraint Procedure and Section 274(1)(f) of the Civil Procedure Code.
- No. 16 With respect to a dispute concerning the surrender of benefits from unauthorised possession of a share belonging to the plaintiff, not the fact whether the defendant was the co-owner of the property in the period of the alleged unauthorised possession but whether the defendant was in the possession of the co-ownership share of the plaintiff is relevant.
- No. 17 When a co-owner uses a common thing outside the extent of his or her co-ownership share without any legal grounds (namely without the decision of the majority of the co-owners or without an agreement of the co-owners or a decision of the court), such co-owner shall be obligated to surrender the gains acquired from such use to the other co-owners according to the rules governing the surrender of unjust enrichment (Section 451 et seq. of the Civil Code).
- No. 18 The right to compensation for the limitation of the ownership right arising to the lessor of a flat with respect to the state in consequence of an anti-constitutional regulation of rent shall lapse in the standard period of limitation of three years pursuant to Section 101 of the Civil Code, which commences from the date of limitation of the ownership right. Whereas the conceivable application of the provision of Section 3(1) of the Civil Code shall not be excluded thereby.
- No. 19 When determining the portion of the ownership share of a non-excludable heir pursuant to the provisions of Section 479 of the Civil Code, the number of heirs comprising the first group of heirs at the time of death of the deviser (Section 473 of the Civil Code), upon whom the inheritance would have otherwise devolved, had the deviser not written his last will and testament. The same shall also apply in cases when such heirs reject the inheritance, when they are not considered due to their unknown place of residence, when they are ineligible as heirs, when they were

(validly) disinherited, or when the court proceeds without regard to such heirs within the inheritance proceedings.

When setoff (collation) is performed in accordance with the provisions contained in the second and third clause of Section 484 of the Civil Code in case of inheritance by intestacy or by will with respect to the inheritance share of any of the heirs, the share of the non-excludable heir shall not be increased pursuant to the provisions of Section 479 of the Civil Code (i.e. mandatory share).

- No. 20 In compliance with Article 3 of the Convention on the Contract for International Carriage of Good by Road (published through Decree No. 11/1975 Coll.), which should be construed in combination with Article 29 thereof, the carrier is liable for the actions and omissions of its representatives, employees and all other persons engaged for the execution of carriage, as well as for the actions and omissions of the representatives, employees and all other person engaged by its subcontracted carrier and/or by the subcontracted carrier's subcontractor. The precondition is that such persons act within the framework of fulfilling their work tasks, whereas such conduct should be considered as their intentional conduct if the persons acted within the framework of fulfilling their work tasks, even though they did not act in the interest of the carrier and their actions, which were qualified as an intentional criminal offence, were exclusively aimed at pursuing their own interests or the interests of third parties.

The data contained in the consignment note lay grounds for a refutable legal assumption implying the existence of a contract of carriage and/or the content thereof. This fact, however, does not exclude the application of the provisions of Section 610 of the Commercial Code.

- No. 21 A motion containing a disclaim action of the registered creditor is deemed delivered to the insolvency court not later than 3 working days prior to the date of the review hearing on the denied claim (Section 200(2) of the Insolvency Act) in case it is delivered to the insolvency court in the course of the third working day at the latest, counted backwards from the date of the review hearing on the denied claim.

The fact that the disclaim action was starting to be viewed as an incidental action within the meaning of Section 200(5) of the Insolvency Act does not prevent the insolvency court from dismissing such action pursuant to Section 160(4) of the Insolvency Act due to the delay of the disclaim, on which the action is based (such procedure would be inhibited only by a binding legal opinion on the timeliness of the disclaim formulated within proceedings on remedies against the decision of the insolvency court dismissing the disclaim [Section 200(3) of the Insolvency Act]).

- No. 22 A final decision whereby a bankruptcy court determines the remuneration of the bankruptcy trustee within a resolution on the cancellation of bankruptcy pursuant to Section 44(1)(a) of Act No. 328/1991 Coll. (in the wording valid until December 31, 2007) shall be binding upon the parties to the bankruptcy proceedings. Such decision establishes an obstacle to a matter finally resolved within a dispute through which the bankruptcy trustee demands payment of the remuneration from the former bankrupt after the bankruptcy proceedings have been cancelled.

Unless the bankruptcy court specifies otherwise in its resolution, in which the court determines the remuneration of the bankruptcy trustee, the remuneration determined in this manner shall be borne by the bankruptcy estate (i.e. by the debtor).

